

Incipit expositio in septem canoni-
cas epistolas uenerabilis Bede pres-
biteri.
Iacobus dei et dñi nri ihu xpi seruus duodecim tribu-
bus que sunt in dispsione salute.
Oritur de hoc iacobo apłs paulus.
Iacobus & cephas & iohannes qui
uidebant columpne ee dederunt
in dextris & barnabe societatis.
ut nos in gentibus illi autem in circū-
cisionem. Quia in circūcisione or-
dinatus erat apłs. curauit eos q̄ ex
circūcisione erant sicut p̄sentes
colloquendo docere. sic & absentes
p̄ epistolam consolari. instruere. incre-
pare. corrigere. Duodecim inq̄t
tribub; que sunt in dispsione. Le-
gimus occiso a iudeis beato stepha-
no quia facta est in illa die p̄secu-
tio magna in ecclesia que erat ihero-
solimis. & omnes dispsi sunt p̄ re-
giones iudee & samarie p̄ter apłs.
His ḡ dispsis qui p̄secutione passi
sunt. p̄pter iusticiam mittit epis-
tolam. nec solum his. uerū etiam
illis qui p̄cepta fide xpi necdum
operib; p̄fecti esse curabant. sicut
sequentia epistolę testantur. nec non et
eis qui etiam fidei exortes durabant.
qui & ipam incredentib; quantū
ualuere p̄sequi ac p̄tubare stude-
bant. Qui tam omnes in dispsioe

fuerunt uariis casib; patria p̄fugi.
et innumis cedib; mortib; q; atq;
erumpnis ubicumq; erāt ab hos-
tib; pressi. sicut hystoria ecclias-
tica sufficienter exponit. S; et iac-
tib; apłoz legim; eo tempe dñice
passionis longe lateq; iam fuisse
dispsos. dicente luca. Erant autē
in iherlm habitantes iudei uiri
religiosi. ex omni natione que sub ce-
lo est. Quarū etiam nationū plu-
rime nominatim exp̄munt. cū
subiunferit. Parthi & medi & ela-
mite. & qui habitant mesopota-
miā & cetā. Itaq; iustos hortatur
ne in temptationib; a fide defici-
ant. peccantes castigat & amonet
ut a peccatis se contineant et i uir-
tutib; p̄ficiant. ne infructuosū
sibi imo etiam dampnabile quod
fidei sacramta p̄cepissent reddat.
incredulos amonet ut penitentiā
de nece saluatoris. cetisq; quib; im-
plicabantur scelerib; gerant. ante
quā eos ultio celestis uel inuisibi-
liter uel etiam uisibilit̄ irruens
p̄cellat. **O** mne gaudium cristi-
mate fr̄s mei. cum i temptationes
uarias incideritis. **A** p̄fectionib;
inchoat uerbum. ut p̄ ordinē ue-
niat ad eos quos imp̄fectos ee ui-
debat corrigendos. atq; ad p̄fectio

55
55
55

nus culmen erigendos. Et notan-
dum quod non ait simpliciter gaudete.
vel gaudium existimate. sed omne in-
quit gaudium existimate cum intemp-
tationes uarias incideritis. Omni
gaudio dignum arbitramini. si uos
propter fidem christi temptationes sus-
tinere uultis. hec est gratia si propter
scientiam dei sustinet quis patienter
iuste. ut petrus ait. Si benefacienter
patienter sustinetis. hec est gratia apud
deum. Et coapulus eius paulus. Non sunt condig-
ne passionis huius temporis. ad futuram
gloriam que reuelabitur in nobis. Et apostoli
omnes ibant gaudentes a conspectu
oculorum. quoniam digni habitu sunt pro nomine
iesu contumeliam pati. Non ergo contris-
tari debemus si temptati. sed si temp-
tationibus superati fuerimus.

Scientes quod probatio fidei uere patien-
tiam operatur. Ideo inquit ab aduersis
temptamini ut uirtutem patientie
discatis. et per hanc ostendere possitis
ac probare quia firmam fidem fute-
retributionis in corde gestetis. Neque
huic loco stridendum putari debet sed po-
tius sonum intelligi. quod paulus ait. Sci-
entes quod tribulatio patientiam operatur.
patientiam autem probationem. Patientia
enim probationem operatur. quia cuius pati-
entia uinci non potest. ille profectus esse
probat. Quod hic quoque subsequenter

edocet. cum dicit. Patientia autem
opus perfectum habet. Et rursum. pro-
batio fidei patientiam operatur. quia illa
ratio facit fideles pro patientiam exer-
ceri. ut per hanc fides eorum que fit perfec-
ta probetur. Si quis autem uerum indiget
sapientia. postulet a deo que datur omnibus
affluenter et non imppat. et dabitur ei.
Omnis quidem sapientia salutaris a deo
postulanda est. quia sic uir sapiens
ait. omnis sapientia a deo deo est. et cum
illo fuit semper. Neque aliquis pro libitum
arbitrium sine adiutorio gratie diui-
ne quoniam uis pelagiani multum sten-
dant. intelligere ac sapere ualet. Sed
hic specialiter de illa sapientia dici ui-
detur. quia nos intemperationibus
uti necesse est. Si quis inquit uerum non
potest intelligere utilitatem tempta-
tionum que fidelibus probandi causa
eueniant. postulet a deo tribui sen-
sum que dinoscere ualeat. quanta piete-
te pater castigat filios que eterna
hereditate dignos efficere curat.
Et osulte ait. qui dat omnibus afflu-
enter. ne quis uidelicet conscius sue
fragilitatis accipere se petentem pos-
se diffidet. sed potius quisque recoleret.
quia desiderium pauperum exaudiuit
dominus. et sicut idem alibi dicit. bene-
dixit omnes timentes se dominus. pusil-
los cum maioribus. Verum quia multi

multa petunt a dño que tam ac-
 cipe n̄ merentur. addit qualiter
 petē debent si impetrare desidant.
Postulet autē in fide nichil hesitan?
 hoc ē talem se exhibeat bene uiuē-
 do. qui dign⁹ sit exaudiri dū pos-
 tulat. Qui enim meminit se dñi
 n̄ obtempasse p̄ceptis. in̄ito despat
 dñm suus intendere p̄cib;. Sēptū
 ē enim. Q' obturat aurē suā ne au-
 diat legem. oratio ei⁹ erit execrabilē.
Qui enim hesitat. similis ē fluctu
 maris que a uento mouet⁹ ⁊ cecum
 fert⁹. **Q**ui mordente se cōscientia
 peccī hesitat de p̄ceptione p̄mior
 celestiu. facile ad impulsū tempta-
 tionū statum fidi deserit. qua in
 t̄nquillitate dō seruire uidebat⁹.
 et ad libitū hostis inuisibilis q̄si
 ad flatū uenti. p̄ diuisos uitioy rap-
 tat⁹ errores. **V**ir duplex animo. in-
 ostans ē in omnib; uis suis. **I**n
 omnib; uis suis. in adūsis dicit. et
 in. p̄spis. **V**ir autē duplex ē animo. q̄
 et ad p̄candum dñm genu flectit.
 uoces p̄catorias emittit. et tam
 accusante se int⁹ cōscientia impe-
 trare posse diffidit. **V**ir ē duplex
 animo. qui et hic uult gaudere
 cū seclō. ⁊ illic regnare cum deo.
Itē uir duplex ē animo. qui i bo-
 nis q̄ fecit n̄ retributionē interiu⁹

si exteri⁹ fauorē querit. vñ bene
 p̄ quendā sapientē dī. **N**e peccato-
 ri. terrā ingredienti duab; uis.
Duab⁹ quippe uis peccator terrā
 ingreditur. quando et dī ē qd ope
 exhibet. et mundi qd p̄cogitatio-
 nem querit. **O**m̄s autē isti incon-
 stantes sūt in om̄ib; uis suis. q̄a fa-
 cillime ⁊ adūsis seclī deterrenē.
 et p̄spis irretiunt⁹ ut a ueritatis
 uia diuertant. **G**loriet⁹ autē frat
 humilis in exaltatiōe sua. **I**dō iqt
 om̄e gaudiū uos existimare opoz-
 tet cū in temptōnes uarias incide-
 ritis. quia om̄s qui adūsa humili-
 ter. p̄ dño suffert. sublimē ab illo
 regu p̄mia p̄cipiet. **D**ues autē
 in humilitate sua. subaudit⁹ a su-
 periori uer⁹ su gloriē. qd p̄ irrisio-
 nem que grece yronia uocat⁹. dictū
 ēē consta. t. **I**ta inqt glām suā qua
 de diuitis supbit ⁊ paupes despi-
 cit. aut q̄ opp̄mit. finiendā ēē me-
 minit. ut humiliat in et̄num
 peat cum purp̄ato illo diuite q̄
 lazaru desperit egentē. **Q**uoniā
 sic flos feni transibit. **F**los feni
 ⁊ odoratu delectat ⁊ uisu. cito
 grām sue uenustatis ⁊ suauitatis
 amittit. idō q̄ huic rectissime p̄-
 sens impioy felicitā assimilatur.
 que diuina ēē nullaten⁹ ualet.

ss
 ss
 ss
 ss
 ss
 ss

» **E**xortus ē enim sol cū ardore y arefe-
» cit fenū. et flos eius cecidit. **A**rdo-
rem solis sententiā dicit distric-
ti iudicis: quia reproborū decore tem-
porali i sine consumit. floret autē et
electi. n̄ tam ut fenum. **I**ustus enī
ut palma florebūt. floret iniusti
temporalit. qm̄ tanq̄ fenū uelo-
citer arefcēt. & sic olera herbarū
cito cadent. floret iusti tanquam
arbores. quia flos eorū id ē certissi-
ma spes eorū fructū expectat pennē
Radix quoq; id est caritas eorū. fixa
et immobilis pmanet. **H**inc etenī
uir sapiens ait. **E**go quasi uitis
fructificauī suauitatē odoris. y flo-
res mei. **D**eniq; naboth uir iustus
mori maluit. qm̄ uineam patrū
suorū in olerū hortū transferri.
Vineā quippe patrū in hortū olerū
transmutare ē. fortia uirtutū opa
que ex patrū doctna pcepimus
fragili uiciorū delectam̄to mutare.
Iusti autē animā ponere. qm̄ terre-
tria pcelestib' bona eligē malunt.
Vn̄ bene de illis psallit. quia erūt
tanq̄ lignū qd plantatū ē secus
decursus aquarū. qd fructū suū
dabit in tempe suo. y cetā. **A**t quid
» iniusti. **E**t decore inqt uultus
» ei' deput. ita y diues in itineribus
» suis marcescet. **N**on omnem diui-

tem dicit. s; eum qui confidit in in-
certo diuitiarū. **Q**ui enim sibi hu-
mili diuitē ecōtrario opposuit.
ostendit se de illo diuite loqui q̄
humilis n̄ est. **H**am et abraham
cū ess; diues in mundo. pauperem
tam post mortē suo suscepit in si-
nu. diuitē reliqt in penis. **S**; diui-
tem ideo non reliquit q̄a diues erat.
qd et ipse fuerat. s; q̄a misericors
et humilis qd ipse fuat. esse desper-
erat. et econtra non ideo lazarus
quia paup erat recepit. quod ipse
n̄ fuerat. s; quia humilis y innocēs
qd ipse fuerat. ē curabat. **T**alis ḡ
diues hoc est superbus et impius
terrena gaudia celestib; anteponēs.
in itinerib; suis marcescet. hoc est
in actib' suis pibit iniquis. q̄a iter
dn̄i rectū ingredi neglerit. **S**; cum
ille ut fenum ante ardorem solis
decidit. iustus econtr̄ ut arbor fruc-
tiferā y eiusdē solis ardorem. id est
seueritatē iudicis integer suffert.
et insup bonorū opum fructus pro
quib; in ppetuū remunerēt affert.
Vn̄ recte subiungit. **B**eatus uir
» qui suffert temptationē. qm̄ cum
» pbatus fuit accipiet coronā uite.
» quā repm̄sit d̄s diligentibus se.
Huic simile ē illud in apokalipsi.
esto fidelis usq; ad mortē. y dabo t̄

coronā uite qm̄ repm̄isit inquit
 d̄s diligentib; se: apte amonens
 q̄a tanto ampli gaudē intemp-
 tationib; oportet. q̄nto cerci cla-
 ret d̄m̄ his quos diligit maius
 sepe temptōnum pond' imponit.
 ut scilicet p̄ temptōnū exercitiū
 pbent infide p̄fecti: cum autē p̄ba-
 ti s̄t ueraciter fideles. hoc ē p̄fecti
 & integri ī nullo deficientes. iu-
 re accipiant p̄missam uite et̄ne
 coronā. **N**emo dicat cū temptat:
 qm̄ a d̄o temptat. **A**ctenus de
 temptōnib; quas p̄mittente d̄no
 extius p̄bandi gr̄a p̄p̄tīm̄ dispu-
 taut. nē incipit agere de illis
 quas intius instigante diabolo ut
 etiam natē nr̄e fragilitate sua
 dente tolāmus. **V**bi p̄mo illorum
 destruit erroē. qui sicut bonas
 cogitationes a d̄o nobis constat
 insp̄uari: ita etiā malas ipso in-
 stigante putant nr̄a inmente
 genari. **N**emo ḡ cum temptat
 dicat qm̄ a d̄o temptat. illa ui-
 delicet temptōne qm̄ diues inci-
 dens inuitiū; suis marcescet. id
 est nemo cū rapinā. furtū. falsū
 testimoniū. homicidiū. stuprum.
 ut cet̄a huiūcemodi omiserit. dicat
 qm̄ deo cogente necesse habuit hec
 patiāre: ideoq; nullatenus horū

effectum declinare potuit. **D**s
 enim intemptator maloz est. sub-
 audit̄ temptam̄toz. **I**pse enim
 neminē temptat. ea uidelicet tēp-
 tatione que decipit miserof ut
 peccent. **D**uplex ē enim genus
 temptatiōis. unum qd̄ decipit.
 aliud qd̄ p̄bat. **S**cđm̄ hoc qd̄ deci-
 pit d̄s neminē temptat: scđm̄
 illud qd̄ p̄bat d̄s temptauit abra-
 ham. **D**e qua & p̄pha postulat.
Pba me d̄ne et tempta me. **V**n̄q̄sq;
 ū temptat a cōcupiscentia sua
 abstractus & illect̄. et cet̄a. **A**bsrac-
 tus a recto itine: & illectus ī ma-
 lum. **D**e hoc uersu iheronimus
 cōtra iouinianū. sicut in bonis
 inqt̄ opib; p̄fectior ē deus. n̄ enī
 uolentis neq; currentis. s; d̄i mi-
 serentis & adiuuantis ē ut p̄ue-
 nire ualeam' ad calcem: sic in
 malis atq; peccat̄ semina nr̄a s̄t
 incentiua p̄fectio diaboli. **C**ū
 uidit nos sup̄ fundam̄tū xp̄i
 edificasse fenū. ligna. stipulam.
 supponit incendū. **E**dificemus
 aurū. argentū. lapides p̄ciosos.
 temptare n̄ audebit: qm̄quā
 & in hoc n̄ sit certa & secura pos-
 sessio. **S**edet quasi leo in insidijs
 innoculis: ut interficiat innocētē.
Et uasa figuli p̄bat fornax: ho-

mines aut iustos tempto tribula-
tionis. **D**ehinc concupiscentia
cū concepit parit peccm̄. peccm̄
uero cū consummatū fuit gene-
rat mortē. **T**rib; modis temp-
tatio agit. suggestione. delecta-
tione. consensu. Suggestione hostis.
delectatione aut uel etiā consen-
su nr̄ fragilitatis. Qd si hoste
suggerente delectari aut consen-
sire peccato nolim⁹. tempto ipsa
nobis aduictoriam puenit. qua
coronā uite meamur percipere.
Si uero ad hostis suggestionē pau-
latim a recta uentione absta-
hi. & in uicio incipimus illic.
delectando qdem offendimus.
s; necdū lapsum mortis incurri-
mus. At si delectationē conceptā
in corde facinoris. etiam partus
prauē sequit⁹ actionis. nobis iā
morte reus uictor hostis abscedit.
Qd ut astruamus exemplis. temp-
tat⁹ ē ioseph uerbis dne. sed quia
concupiscentiā libidinis n̄ habuit.
suggestione tantum. n̄ etiam de-
lectatione i consensu temptari po-
tuit. idō uictor euasit. **T**emp-
tatus ē dauid uisu uxoris alie-
ne. & quia necdū carnis appeti-
tum uicerat. a concupiscentia sua
abstractus & illect⁹ est. atq; ubi cō-

ceptum scelus p̄fecit. reatū mor-
tis etiam p̄po ore iudicatus inci-
dit. quā tamen penitendo euasit.
Temptatus ē iudas p̄ filargiriam.
& quia erat auarus. ab ipsa sua
concupiscentia abstractus & il-
lectus ad uitium consensu de-
cidit. **T**emptatus est iob multipli-
citer. s; quia possessiones nec sa-
lutem corporis diuino amori p̄-
posuerat. temptari qdem sug-
gestionē hostili potuit. s; consen-
sire uel saltem delectari peccato
nullaten⁹ ualebat. Qd ergo dicit
quia peccm̄ cum consummatū fue-
rit generat mortem. respicit econ-
trario ad hoc qd supra dictū est.
de eo qui suffert temptōnem.
qm̄ cum p̄batus fuit accipiet co-
ronam uite. Sic enim ille q̄ temp-
tatus fuit preuia uite. ita ni-
mirū qui concupiscentis suis temp-
tatione supatur. m̄to ruīnam
incurrit. **N**olite itaq; errare
fr̄s mei dilectissimi. uidelicet es-
timando qd nutrimenta uicioꝝ
a deo sumant originē. quāuis
sciamus n̄ nullos exigentib; me-
ritis p̄cedentium c̄minū. in alia
rursus scelera iusto districti ju-
dicis corruisse p̄missi. **V**nde est
illd̄ apli. Et sicut n̄ pbauerunt

din habere in noticia: tradidit
 eos in reprobum sensum: ut faciant
 que non conueniunt: repletos om-
 ni iniquitate. **O**mnne datum
 optimū. & omne donum perfectū
 desursum ē: descendens a patre
 luminū. **P**ostquā docuit uicia
 quib; temptam non a deo nobis
 s; a nob ipsis inesse: ostendit ecōt
 quia quicquid boni agimus. hoc deo
 donante percipimus. **V**nde & eum
 patrem dicit luminū: quā nouit
 auctore spūalium carissimum.
Cui resonat illud apłi pauli. Quid
 enim habes quod non accepisti. **A**pud
 quē non ē transmutatio: nec ui-
 cissitudinis obumbratio. **Q**uia
 in diuina natura mutabilitas non est.
 neq; lumen eius sic lumen huius
 mundi aliqua uicissitudinis um-
 bra intercidit: liquet utiq;
 quia sola nobis dona lucis. & non
 etiam tenebras mittit errorum.
Voluntarie enim genuit nos uer-
 bo ueritatis. **E**t dñs in euanglio.
 Non uos me elegistis: sed ego elegi
 uos. **E**t in osce ppha. Diligam eos
 spontaneē. **Q**uod q̄ dixerat. omne
 datum optimū & omne donū per-
 factum a dō descendē: sequen-
 ter astruit addendo. quod non nisi
 misericordie sue beneficio uolunta-

tis pacem regenerationis de filiis
 tenebrarū nos in filios lucis trans-
 mutauit. **V**t simus initium
 aliqd creature eius. **N**e in eo
 quod ait genuit. hoc nos fieri puta-
 remus quod ipse est: ideo principatū
 quenda in creatura nobis hac ad
 optione processum ostendit. **H**os
 etenim uersiculos quōdam ita trans-
 tulit. **V**olens genuit nos uerbo
 ueritatis. ut simus primitiē creatū-
 rum ei: id est ut ceteris quas cer-
 nimus caturis simus meliores.
Primicias namq; frugū uel ani-
 mantū dño consecrari lex precepit:
 primitias auri & argenti ad opus
 tabernaculi iussit offerri: id est
 optima queq; in metallis. **E**t de
 antiquo diuino populo: dixit ppha ihe-
 remias. **S**ec̄s isrl̄ dño: primitiē
 frugū eius. **S**citis mei fr̄s di-
 lectissimi. **N**otissimum inquit
 uobis ē. quia a uobis ipsis habu-
 istis ad uicia labi: a dño autē uos
 illustrari. non uia pūsiōne. sed
 supna grā uos pueniente cōtin-
 git. **S**it autē omnis homo ue-
 lox ad audiendū. tardus autē
 ad loquendū: & tardus ad iram.
Hinc auditorē moralib; instru-
 it preceptis. **E**t recte primo animo
 nec aurē quemq; citi accommoda-

re docenti. sero autē os ad docen-
dum apire: quia stultū est quēli-
bet que ipse nō didicerat. alius uelle
p̄dicare. **Q**ui ḡ sapiam diligit. p̄-
mo ut sup̄ admonuit hanc a deo
postulet. de hinc magistrū uita-
tis humilis auditor inq̄rat. & iter
agendū suam cautissime linguā
nō solum ab otiosis sermonib; coher-
ceat. uerū & ab ipsa quā nup̄ didi-
cit uitate predicanda contineat.
Hinc salomon de distantia tempoz
scribens ait. Temp̄ tacendi. & tēp̄
loquendi. **H**inc pitagorici natalis
scientie magistro p̄dicti. audito-
res suos p̄ quinquennū uibent
silere. & sic demū predicare p̄-
mittunt. **N**am & tutū est ut ue-
ritas audiat̄ quam p̄dicet̄. qm̄
cum auditur humilitas custodit̄.
cū autem p̄dicatur. uix nō surri-
pit cuius hominū quantulacū-
q; iactantia. **H**inc iheremias bene
instituti adolescentis uitā descri-
bens. modestiā tacitūnitatis inter
p̄ma uirtutū studia computat.
Bonū est uiro inq̄t cum portauit
iugū ab adolescentia sua: sedebit
solitarius & tacebit. **E**t tardū
inquit ad uiam: q̄a maturitas sa-
pientie nō nisi t̄nquilla mente
p̄cipitur. **S**eptimū ē enim: q̄a ya

uifini stulti requiescit. **N**ō autē
ita uelocitatē uē uetat. ut huius
tarditatem app̄bet. s; hoc potius
admonet. ut & horā p̄turbatiōis
ac litū ne nobis ita subripiat
caueamus: aut si forte subripuit
intra oris septa eius cohibeamus
impetū. & exacta hora discimur
libius eam ad integrū a nō corde
p̄ tempus expurge. mus. **N**el certe
tardos ad uiam nos eē p̄cipit.
ut nō quaslibet ob causas serenita-
tem n̄i uultus in austeritate uer-
tamur. s; certa existente ratione.
uerbi gr̄a. si aliter corrigi p̄rimos
maxime q̄ nobis om̄nisi s̄t nō pos-
se cernamus. seuitatem erga eos
uerbum etiā iudicij distinctione
exhibeamus: manente tamen
q̄ntum natā humana patitur.
statu mentis n̄re sere. **n**o.
Credo samuel. sineel. helyas & pe-
trus tardi fuerūt ad uiam: et tam
peccantes uel gladio uel uerbo p̄-
emerunt. **S**; & moyses cū esset uir
mitissimū exiuit a pharaone quē
incorrigibile uidit iratus nimis.
cōminatus ē ei penam qm̄ & ope
p̄petrauit. **I**ta enim uirij iustici-
am dei nō opatur. **F**acilis ē sensus.
quia q̄ iracundie uicio se incautū
subjugat: & si hominib; iustus

apparet in diuino examine n̄du
 p̄fecte iustus ē. Verū altius po-
 test intelligi q̄a dñō dictum est.
 tu autē dñe iūctum cū t̄quilli-
 tate iudicaf. Qualiscūq; uider ho-
 mo amissa m̄tis t̄quillitate
 delinquentē iudicat. etiā si
 iuste iudicat. iusticiā tamen diu-
 ni examinis inq̄m p̄turbatio cade
 nescit. imitari n̄ potest. **P**ropter
 q̄d abicientes omnē immundiciā
 & abundantia malicie. ī mansue-
 tudine suscipite insitū uerbum.
Primo & corp̄ et mentē a uicijs iu-
 bet expurgari. ut digni existerē
 possint. qui ūbum salutis percipi-
 ant. Qui enim n̄ declinat p̄us ama-
 lo. n̄ potest facere bonū. Omnē
 quippe imundiciā. & carnis et a-
 nimę nuncupat. Malicia autē.
 p̄p̄e ad interioris hominis p̄uitatē
 respicit. Suscipite inq̄e insitum
 uerbu. id est uerbu q̄d uis cordib;
 p̄dicando imponim. uos discendo
 suscipite. Vel certe ita sentiendū.
 uerbu q̄d in die redemptionis in-
 sitū ē. qm̄ uoluntarie genu-
 it nos d̄s. iam n̄e p̄fectus sus-
 cipite. etiam opib; implendo
 q̄d iā in mystrio tenetis.
Quod potest saluare animas
 uas. etiam si in corpe tempta-

tionel pagamini. ul' ap̄fidis
 morte ḡsumamini. **E**stote autē
 factores uerbi & n̄ auditores tan-
 tum. & ceta. **S**ic et paulus de
 legis cultorib; . n̄ auditores inq̄e
 legis iusti s̄t apud d̄m. s; factores
 legis iustificabunt. **E**t in apocalyp-
 si iohannes cū dixisset. beatus qui
 legit & qui audit uerba p̄phetie
 libri hui. p̄tinus adiunxit. et
 seruat ea que in illa s̄pta sunt.
Qui autē p̄spererit in lege p̄fecta li-
 bertatis. & p̄manserit. **L**egem
 p̄fectam libertatis. grām dicit
 eugly. Nichil enim ad p̄fectum
 adduxit lex. **E**t alibi. Non enī
 accepistis sp̄m seruitutis it̄um i
 timore. s; accepistis sp̄m adopti-
 onis filioy. **E**t it̄um. Vbi enī sp̄c
 d̄ni. ibi & libertas. **E**t ipse d̄ns.
Si uos inquit filius libauerit.
 uere liberi eritis. **N**on auditor
 obliuios factus s; factor opis. hinc
 beatus in facto suo erit. **N**on au-
 ditu uerbi sup̄uacuo. s; opis exe-
 cutione beatitudo p̄paratur. sic
 & loquens d̄ns ad discipulos. si hec
 scitis inquit. beati eritis si feceris
 ea. **S**i quis autē putat se reli-
 giosum ēē non refrēnans linguā
 suā s; seducens cor suū. hui uā-
 na est religio. **N**on uerat sup̄

uerbum dñi non solum audire
s; & facere. nunc addit qđ .i. si
mandata dñi que didicit quis
exercere uidet. si ñ etiam lingua
a detractionib; mendacijs. blas
phemijs. stultiloquijs. ab ipso &
multiloqo. ceterisq; quib; peccare
solet refrenauit. frustra se de o
perũ iusticia iactet. sicut paulus
gentilis poetę sententiã qđ dicit
ait. Corumpunt mores bonos col
loquia mala. **R**eligio munda
& immaclata apud dñm & patrẽ
hec est. **P**ulchre addidit apud
dñm & patrẽ: quia sc̃ qui homini
bus religiosi uident. cum a deo
habeantur pphani. **Vñ** salomon
ait. Est uia que uidet homini
iusta: nouissima autẽ eius dedu
cunt ad mortẽ. **V**isitare pupillos
& uiduas in tribulatione eor; et
immaclatum se custodire ab hoc
seco. **Q**uia dixit factorem op̃is
beatũ in facto suo futurũ: nunc
que facta dño maxime placeant
dicit. misericordia scilicet & innocen
tia. Namq; in eo qđ pupillos &
uiduas in tribulatione eor; visita
re iussit: cuncta que erga pro
ximũ misericorditer agere de
beam; insinuat. **Q**uod quantũ ua
leat. ipso iudicij tempore pande

2
tur: ubi dicitur e uidet. **Q**uam
diu fecistis uni de his fratib; meis
minimus: ñ fecistis. **P**orro in eo
qđ immaclatos nos ab hoc seculo
custodire pcepit: uniuersa in quib;
nos ipsos castos seruare debet
ostendit: in quib; sc̃ & ea que
supra obseruare monuit. ut tar
di ad loquendũ. tardi sim; ad uã.
Frateres mei nolite in personarũ ac
ceptione habere fidem dñi nr̃i ihu
xpi glorie. **O**stendit quia hi
quib; scribebat. fide qđdem eugli
ca imbuti. s; op̃ibus erant uacui.
Et quia mandata dñi in elemosi
nis paupum docuit implenda:
uidit illos econtrã qđ paupibus
erat pp̃t eterna p̃mia faciendũ.
diuitib; potius pp̃t terrena com
moda fecisse: ideoq; pp̃t erant
digni redarguit. **E**t congrue in
hui; exordio sententię dñm nr̃m
ihm. xpm glorie cognominat:
ut meminerim; quia ei est po
tius iussis obediendũ. qui cũ sit
splendor glie. sempiterna glã remu
nerat qđquid peius amore
paupi datur: quam que li
bet hominũ dignitã hono
randa. **D**e quib; gene
dictũ est quia omnis
fenu; & omnis glã eius ta q.

flos femi . & cetera . **E**t enim si in
trouerit in gumentum ur̄m uir
aureū anulum habens in ueste
candida : int̄ierit autē paup̄ ī sor
dido habitu . & intendatis in eum
qui inductus ē ueste p̄clara . & di
xeritis . tu sede hic . paup̄i autē di
catis tu sta illic . aut sede sub sca
bello pedum meor̄ . **I**n huius ex
positione sententię : beati augus
tini dictis utam̄ . **S**i hanc inquit
distantiā sedendi & standi ad ho
nores eccl̄asticos referam̄ : non est
putandū leue eē pecc̄m . in p̄sonar̄
acceptiōe habē fidem dñi nostri
ih̄u xpi glorie . **Q**uis enim ferat
ēligi diuitē ad sedem honoris eccl̄e :
cōtemp̄to paup̄e instructiore atq;
sciore . **S**i autē de cotidianis cō
fessionib; loq̄tur . q̄s n̄ hic peccat .
si tam̄ peccat : nisi cū apud semet
ip̄m int̄us ita iudicat . ut ei tan
to melior q̄nto dicioꝝ illo uideat̄ .
Hoc enim uidet̄ significasse sub
dendo . **N**onne iudicatis apud
uosmet ipsos : & facti estis iudices
cogita . non ū iniquarū . **S**ed in
audite fr̄s mei dilectissimi . dili
gentius inq̄t animadūte . q̄a
n̄ qui ditioꝝ ad sc̄lōy . hi in diuino
examine s̄t meliores . **N**onne
d̄s elegit paup̄es in hoc mundo .

6
diuites infide . & heredes regni
q̄d p̄misit diligentib; se . **P**au
peres uocat humiles : & qui p̄con
temptu rerū uisibilib; . fide au
tem inuisibiliū diuitiarū hinc
mundo despicabiles apparent .
Tales namq; elegit dñs n̄r ih̄c ap̄e .
dicendo . **H**olite tunc pusillus
grex : quia complacuit patri uro
dare uobis regnū . **T**ales elegit .
cum parentes sibi paup̄es quorū
officio imundū ueniens nutrit̄
creauit : s; hos tam̄ futuri regni
expectatione p̄claros reddidit ac
nobiles . **C**os autē in hoc orastis
paup̄em p̄t̄ illud scilicet q̄a die
tum ē paup̄i tu sta illic : cum ha
benti anulum aureū dictum est .
tu sede hic bene . **N**onne diuites
p̄potentiam opp̄munt uos . & ipsi
trahunt uos ad iudicia . **N**onne
ipsi blasphemant bonū nomen
q̄d inuocatum ē sup̄ uos . **H**ic
ap̄tius ostendit qui sint diuites
de quor̄ humiliatiōe & p̄ditioe
sup̄ disputauit . illi nimirū q̄
diuicias suas xpo preponunt .
p̄fusiq; a fide eius alieni . in sup̄
& eos qui credunt p̄potentiam
opp̄munt . trahentes ad iudicia
potentioꝝ : ac blasphemantes nom̄
xpi . quod est sup̄ om̄e nom̄ . **Q**uod

aploꝝ temporibꝫ plures & gentili
um et maxime iudeoꝝ p̄ores fe
cisse & in actibꝫ eoꝝ dem aploꝝ et
in eplis apli pauli satis patenter
ostendit. **S**i tam̄ legem p̄ficiat̄
regalem sc̄dm̄ sc̄pturas. diliges
proximū tuum sic te ip̄m̄. benefa
ctus. **S**i aut̄ p̄sonas accipitis pec
catum opamini. redarguti a le
ge q̄si transgressores. **V**ide quē
admodū transgressores appellat.
qui dicunt paupi sta illic. & di
uiti sede hic. **V**nde ne putares
& contemptibile eē peccatum in hac
una re legem t̄nsgrēdi. secut̄ ad
iuravit. **Q**uicumqꝫ aut̄ totam
legē seruauit. offendit iuno.
factus ē omnium reus. **Q**ui enim
dixit n̄ me habis. dixit & non
occides. **Q**d̄ si non me habis. occi
das autē. factus es t̄nsgressor le
gis. p̄t̄ illud q̄d̄ dixerat. redar
guti a lege quasi transgressores
Que cum ita sint. h̄sequens uide
tur nisi alio m̄ ostendatur i tel
ligendū. ut qui dixerit diuiti
sede hic & paupi sta illic. huic
honorē ampliorē q̄m̄ illi defe
rens. & ydolatra. i blasphemus.
adulter & homicida. et neqꝫ longū
est. cuncta & memor rē. reus om
nium criminū iudicand̄ ē. **O**ffendit

quippe in uno. factus ē omnium re
us. **Q**uerendū est ḡ unde sit om
nium reus si in uno offendat. q̄
totā legem seruauit. **A**n forte q̄a
plenitudo legis caritas ē. qua d̄s
proximūqꝫ diligit. in quibꝫ p̄cep
tis tota lex pendet & p̄phete.
Merito fit omnium reus. q̄ cont̄ illā
facit in qua pendent om̄ia. **N**emo
aut̄ peccat. nisi aduersus eā faci
endo. quia n̄ adulterabis. n̄ homi
cidium facies. n̄ furaberis. n̄ concu
pisces. & si q̄d̄ est aliud mandatū.
in hoc sermone recapitulatur.
Diliges proximum tuum. tanquā
te ip̄m̄. **D**ilectio proximi. malū nō
opatur. **P**lenitudo aut̄ legis. ca
ritas ē. **R**eus itaqꝫ fit omnium fa
ciendo cont̄ eam in qua pendent
om̄ia. **C**ur ḡ n̄ dicantur paria
peccata. **A**n forte quia magis fa
cit qui cont̄ caritatē grauiꝫ pec
cat. minꝫ qui leuius. et tam̄ etiā
si in uno offendit. reus ē omnium.
q̄a cont̄ eam facit in qua pendet
om̄ia. **S**ic loquimini & sic faci
te. sicut p̄ legem libertatis in
cipientes iudicari. **L**ex liber
tatis. lex caritatis ē. de qua dicit.
Si tam̄ legem p̄ficiatis regalem
sc̄dm̄ sc̄pturas. diliges proximum
tuum sicut te ip̄m̄. benefactus.

Hoc ergo inquit loquendo. hoc
faciendo curate. ut paucos di-
ligendo. a deo diligere mereamini.
paucis misericordiam impendendo
in diuino iudicio misericordia digni
existatis. **A**lter. Sicut lex serui-
tutis est que data est per moysen. ita
lex libertatis gratia est euangelii que
per ihesum christum facta est. apostolo teste qui
ait. Non enim accepistis spiritum ser-
uitutis iterum in timore. sed accepistis
spiritum adoptionis filiorum in quo
clamamus abba pater. **E**t iterum.
Ubi autem spiritus domini. ibi libertas.
Sic ergo loquimur inquit et sic faci-
te. sicut per legem libertatis iudica-
di. hoc est enim incipientes iudicari.
Gravius namque iudicabitur qui legem moysi quam
legem naturalem contempnit. gra-
uiusque qui agnitam euangelii gratiam.
quam qui moysaice legis edicta de-
spicit. **O**mnium enim cui multum da-
tum est. multum querent ab eo. et
cui commendauerunt multum. plus
petent ab eo. **U**nde et apostolus ait. Si
enim qui per angulos dictus est ser-
mo factus est firmus. et omnis pre-
uaricatio et inobediencia accipi-
et iustam mercedis retributionem.
quoniam effugiemus si tantam neglex-
erimus salutem. **Q**ui cum iuramentum
accepisset enarrari per dominum. ab eis

qui audierunt in nos confirmata est.
Et iterum. Irritam quis faciens le-
gem moysi. sine ulla misera-
tione duobus. uel tribus moritur.
quanto magis putatis deteriora
mereri supplicia qui filium dei
occidit. et sanguinem testamenti
pollutum durat in quo sanctificatus
est. et spiritu sancto contumeliam fecerit.
Uterque autem sensus ad unum finem
respicit. ut uidelicet diuine gratie
iustis operibus respondentes. simul
in uicem benigni misericordes. donan-
tes in uicem. sicut et deus in christo dona-
uit nobis. **I**udicium enim sine
misericordia. illi qui non fecit misericordiam.
Sine misericordia iudicabitur ille. qui cum
facere posset misericordiam. non fecit.
antequam iudicaretur. **Q**uod cum
de omnibus in misericordiis. recte
sentiat. constat omnimodis quia
quo maiorem quisque a deo miseri-
cordiam consecutus est. eo iniustus
indigenti paucis misericordiam ne-
gavit. eoque iusti impietatis sue
penas luet. **U**nde prouide dominus am-
monens. nolite inquit iudicare
ut non iudicemini. **N**olite contemp-
nare. et non contempnabimini.
Dimitte. et dimitte uobis.
Date. et dabit uobis. **I**udicium ergo
sine misericordia. ei qui non fecit misericordiam.

Super exaltat autē misericordia iudicio: quia quēadmodū dampnat in iudicio dī dolebit qui non fecit misericordiam: ita q̄ fecit remuneratus exultabit atq; gaudebit. **A**lter. Super exaltat misericordia iudicio: non dictum ē. uincte mīa iudiciū. Hō enim est ad uisa iudicio s; super exaltat: quia plures p̄ misericordiam colligunt. s; q̄ misericordiam prestunt. **B**eati enim misericordes: qm̄ ipsos miserebit d̄s. **I**tem super exaltat misericordia iudicio: id est supponit mīa iudicio. In q̄ iuentū fuit op̄ mīe. & si habuit aliqd̄ forte i iudicio q̄ puniat: tanq̄ uinda mīe peccati ignis extinguit. **Q**uid p̄derit fr̄s mei si fidem quis dicat se habē. opa autē n̄ habeat. & cetera. **H**inc de misericordie op̄ibus latius disputat: ut quos uehementer sententia p̄cedenti terruerat. consolet̄ cum admonet. quom̄ etiam peccata cotidiana sine qb; hic n̄ uiuit. cotidianis remedijs expientur: ne homo qui cum in uno offendit fit omnū reus. i multis offendendo q̄a in multis offendim̄ om̄s. magnū aggerem reatus sui minutatim collectū ad t̄bunal tanti iudicis p̄uehat. & eā quam n̄ fecit misericordiam nō

inueniat: s; potius dimittendo atq; dando m̄eatur s̄ dimitti debita reddiq; p̄missa. **S**i autē frater aut soror nudus sunt. & indigeant uictu cotidiano: dicat aut aliquis de uobis illis. ite in pace caleficimini & saturamini. n̄ dederitis aut eis que necessaria sunt corpori: qd̄ p̄derit. **I**ta et fides si nō habeat opa: mortua ē in semetip̄a. **M**anifestum ē qd̄ sicut uerba pietatis nudū uel esurientē non recreant. si n̄ & cib̄ p̄beat̄ ac uestis: ita fides uerbo tenus seruata n̄ saluat. **M**ortua ē enim in semetip̄a: si n̄ op̄ib; caritatis quib; reuiuiscat anime tur. **N**eq; huic sententię contriū est qd̄ d̄ns ait. **Q**ui credidit et baptizatus fuit: saluus erit. **S**ub intelligendū namq; ibi ē: quod tantūmodo uere credat qui exercet opando qd̄ credit. **E**t quia fides & caritas ab inuicē separari nequnt. paulo attestante qui ait. & fides que p̄ dilectionē opatur: apte iohannes ap̄ls talem caritatis sententiā qualē de fide iacob̄ p̄fert dicens. **Q**ui habuit substantiā mundi & uidit fratrem suū. necesse habē. & clausit uiscē sua ab eo: quom̄ caritas

8.
di manet in eo: **T**u credis quoniam
unus est deus. bene facis. et demoni-
nes credunt et contremiscunt. **N**on
putes quia magnam aliquid facis cre-
dendo unum esse deum. hoc enim et
demoni faciunt: nec solum deum
patrem. sed et filium credunt deum. **V**nde
dicit lucas. Exibant etiam demonia
de multis clamantia et dicentia.
quia tu es filius dei. **E**t increpans
non sinebat ea loqui: quia sciebant
ipsum esse christum. **N**on solum credunt:
uerum etiam contremiscunt. **V**nde
ad illam legio que hominem obside-
bat. suppliciter uoce perclamabat. **Q**uia
michi et tibi ihesu fili dei summi.
Ad iuro te per deum: ne me torqueas.
Qui ergo deum esse non credunt uel cre-
ditum non timeant: profecto sunt demoni-
bus detriores. ac proteriores esti-
mandi. **S**ed nec deum credere et con-
tremiscere magnum est. si non et in eum
credat: hoc est si non eius in corde a-
mor teneat. **A**liud est enim credere
illi: aliud credere illum: aliud credere
in illum. **C**redere illi est. credere uera
esse que loquitur: credere illum. credere
quod ipse sit deus: credere in illum.
diligere illum. **C**redere uera esse
que loquitur: multa et mali possunt.
Credere enim esse uera et nolunt ea
facere: quia ad operandum pigri sunt.

Credere autem ipsum esse deum: hoc et
demoni potuerunt. **C**redere uero idem.
soli nouerunt qui diligunt deum: qui
non solum nomine christiani sunt. sed
et factis et uita: quia sine dilecti-
one fides inanis est. **C**um dilectione
fides christiani: sine dilectione fi-
des demoni. **Q**ui ergo non uult cre-
dere christum: adhuc nec demoni
imitatur. **I**am credit christum: sed odit
christum. **H**abet confessionem in timore
pene: non in amore corone. **H**am
et illi puniri timebant. **D**enique
beatus petrus cum deum confitens
diceret. tu es christe filius dei uiui.
eadem pene uerba que et demoni-
nes perferre uidetur ex ore: sed illorum
confessio quia cum odio peracta est
christi. merito dampnata est: illius
quia ex intima dilectione perces-
sit. eterna beatitudine remunerata
est. **S**i uis autem scire o homo
inanis. quoniam fides sine operibus ocio-
sa est. abraham pater uester non
ne ex operibus iustificatus est. offensus
ysaac filium suum super altare.
Quoniam paulus apostolus predicans iusti-
ficari hominem per fidem sine operibus.
non bene intellectus est ab eis qui sic
dictum acceperunt. ut putarent
cum semel in christum credidissent. et
si male operarentur. et facinorose

flagitiososq; uiuent. saluos eē pos-
se p̄fidem: locus iste eplē hui' eun-
dem sensum apli pauli quomodo
sit intelligendū exponit: ideoq; a-
brahe magis exemplo utit̄. uacu-
am eē fidem si n̄ bene op̄etur: qm̄
abrahe exemplo etiā paulus apls
usus ē. ut p̄baret iustificari ho-
minē sine op̄ib; . Cum enī bona
op̄a memorat abrahe que eius
fidem comitata sūt: satis ostendit
ap̄lin paulū non ita p̄abraha do-
cere iustificari hominē p̄fidem si-
ne op̄ib; . ut si quis credidit non
ad eum p̄tineat bene op̄ari: sed
ad hoc potius ut nemo arbitret̄
m̄tis priorū bonorū op̄um se p̄ue-
nisse ad donū iustificatiōis que
est in fide. In hoc se gentib; in xp̄o
credentib; iudei p̄ferre cupiebant:
quia dicebant se m̄tis bonorū
op̄um que in lege sunt p̄uenisse
ad euglicam grām: ideoq; scanda-
lizabant̄ multi qui erant credide-
runt. qd̄ in circuncisis gentibus
ap̄i grā nadebatur. Unde apls
paulus dicit: posse hominē sine
op̄ib; sed p̄cedentib; iustificari
p̄fidem. Nam iustificat̄ p̄fidē:
quom̄ potest nisi iuste op̄ari.
Cum ḡ dicat iacob; abraha pater
noster n̄ne ex op̄ib; iustificat̄ est

offensū filium suū ysaac sup̄ alta-
re: eleganter exemplū bonę op̄a-
tionis ab ip̄o pat̄archa monuit
eē discendū: p̄uocans uidelicet
eos qui de iudeis credidant. ut
quasi bonę soboles p̄mi & maxi-
mi parentis sui actus sequent̄.
Et qm̄ eos ne intemptationib; de-
ficent. & ut fidem suā p̄op̄a pro-
barent amonebat: elegans de
pat̄archa posuit exemplū p̄qd̄
eos in utraq; uirtute posset instrui
ere. Que enim temptatio maior
exceptis his que ad p̄p̄riū corporis
plagas p̄tinent accedere potest:
quā si quis filium unicū dilec-
tissimū suum sener cogat̄ occi-
dere: Quom̄ aut̄ tunicas uel
escas suas p̄ diuino amore pau-
perib; dare differret: q̄ filium
quē sener acceperat heredem ad
iussionē d̄ni statim morti dare
n̄ distulit. Itaq; congruit huic
beati iacobi sententię qd̄ paul'
ait. fide obtulit abraha ysaac
cum temptaret̄: et unigenitū
offerebat qui suscepit rep̄missi-
ones. ad quē dictum ē. quia in
ysaac uocabitur t̄ semen: arbi-
traris quia & mortuos suscitare
potens est d̄s. Siquidē in uno
eodemq; facto beati abrahe.

iacob opum eius magnificentiam. paulus fidei constantiam laudavit. nec tam dispari diuisamq; a iacobo protulit paulus sententiam. Sciebant namq; ambo quod abraham a fide et opibus erat perfectus. et ideo quisque illorum illam magis in eo virtutem predicauit: quia suos auditores amplius indigere prospexit. Quia enim iacob illis scribebat quod fidem sine opibus otiosam tenebat: oportune illud protulit. in qua illa principalis fides abrahe que et prius scriptura teste laudata est. apparet quia non otiosa eius in corde torpuisset: sed ad obediendum diuinis imperiis iam prompta flagrasset. Quia si paulus illos instituit qui sine gratia fidei de suis se extollunt opibus: ostendit quia sine fide impossibile est placere deo: atque ad redanguenda corrigendamque eorum temeritatem. collectis omnium patriarcharum exemplis. manifeste edocuit quia omnis testimonio fidei probati inuenti sunt. Vnde specialiter de abraham intulit quia fide offerret ysaac: arbitris inquit quia et mortuos suscitare potens est deus. Coniunxit ergo opus fidei: quia ideo filium maxime offerre uoluit. quia dominus hunc tantum resuscitatu-

rum credebat. Ideo autem hunc post mortem a deo resuscitandum esse credebat: quia uerum esse credebat quod audierat: quia ysaac uocabitur tibi semen. Quam conjunctionem utriusque uirtutis. beatus quoque iacob subleuenter exponit dicens. **V**ides quoniam fides cooperabat opibus illius: et ex opibus fides seruata est. et suppleta est scriptura dicens: credidit abraham deo et reputatum est illi ad iusticiam. et amicus dei appellatus est. **D**e hoc testimonio paulus ad romanos firmissime disseruit: manifeste docens. quia tanta est uirtus fidei: ut statim preceptis et mysteriis. iustum de impio facere possit hominem. Quia enim abraham tanta et tam feruente fide credidit deo ut promptus esset animo ad agenda omnia que deus iuberet. merito fides eius a deo qui coronat. illi reputata est ad iusticiam. Et ut nos quoque fide illi qua iustificatus est seruemus. temptauit eum deus iubens offerre filium. et ex opibus fides consummata est: id est quoniam esset in corde eius perfecta. operum executione probatum est. Hoc quoque tempore si quis nuper ad fidem ueniens baptismum accepit. et proponens se toto corde dei seruire

preceptis. mox de hac luce migra-
uerit: iustificatus ^{fide} utiq; sine opib;
migravit: quia tempus opandi
unde fidem pbaret ipso inquē
credidit dō disponente n̄ habu-
it. At qui preceptis fidē sacramētis
longo sup̄vivunt tempore. nec
bonis insiste curant opib;: his ī
culcandū qd̄ beatus iacob' p̄posi-
to exemplo fidē simul & operū
abrahe mox subdidit dicens.

Videtur qm̄ ex opib; iustificat homo:
& n̄ ex fide tantū. **Q**uod aut
ex opib;: significat ex opibus fidē:
quia p̄fecta opa sine fide nullus
habere potest. fidem ū sine opibus
multa. si illis opum temp' non
assit: de qualib; dictum ē. **R**apē
est ne malicia mittaret intelec-
tum illius: aut fictio deciperet
animā illius. **S**imiliter aut̄ et
raab metrix n̄ne ex opib; iustifi-
cata ē. suscipiens nuntios & alia
uia eiciens. **N**e se causarentur
opa tanti patris abrahe imitari
nō ualere. p̄sertim cū nullus eorū
modo cogit deo filios offerre pe-
rimendos. s; hoc potius ipse per-
septuras d̄s fieri p̄hibeat: addit
& mulieris exemplū. mulieris
c̄minose. mulieris alienigene:
que tam p̄ opa misericordie. p̄ officiu

hospitalitatis etiā cum p̄clo sue
uite d̄i famulis exhibitum. iusti-
ficari a peccatis m̄uit: isrlitici
p̄pli cuius ascribi. regalis eorū p̄sa-
p̄ie catalogo annuari: ipsius
d̄ni & saluatoris nr̄i generationib;
que a pat̄archarū fonte descende-
rant inseri: ab excidio pat̄e pere-
untis cui p̄fidiam deseruit erui.

His ḡ criminose & alienigene mu-
lieris exemplis. suadet auditores
suos patrie p̄euntis int̄itum ca-
uere: & a cui' sc̄libus credendo
recesserant. ab hac etiā fructuo-
sis opib; se meminisse secerne:
quatin' sc̄orū c̄tib; copulari. & ad
redemptoris sui merēat̄ p̄tinere
osoreū. **E**t illos ḡ hortat̄ suscipe
nuntios ihu. hoc est p̄dicatores
uerbi eugl̄ij gratanter audire:
& cū hos a cont̄bulib; suis repul-
sos. ut certe ad mortē questos eē
cognouint. ut sepe factum
actus eorū edocent: ab eis ip̄i econ-
tra accepto osilio salutis sue. ad
d̄m ih̄m eos in pace remittat.

Quod honorabile quondā uniuise
plebi iudeorū. & n̄e magis hono-
randū omni eccl̄e xp̄i p̄ reuela-
tionē reliquiarū beati p̄thom̄ri
stephani effectū. beati pauli
ap̄li magist̄rū gamahiele ī ihe-

rosolumis fecisse p̄fatus act̄ ap̄loꝝ
 liber insinuat. q̄ndo disponēte
 senatu iudeoꝝ ap̄los interficere.
 ipse sapientiore cōsilio eoꝝ moli-
 mina euacuauit. creptosq; de in-
 fidys eoꝝ ap̄los. ad euēgizandum
 ihm remisit i cōlumes. **N**olite
 plures magistri fieri fr̄s mei. sci-
 entes qd̄ maior iudiciū sumitis.
Multū fuisse credentib; studiꝝ tē-
 pore ap̄loꝝ ut uerbū latinū p̄pa-
 garent act̄ eoꝝ edocent. ita ut
 apollo uir in s̄pturis doctissim⁹
 sciens tantū baptisma ioh̄is. fidu-
 cialiter xp̄m p̄dicaret. Qui tamē
 q̄ sapiens erat. max ut doctor
 affuit. facillime qd̄ min⁹ habuāt
 adimpleuit. atq; ad p̄dicandi of-
 ficiū iam p̄fectus rediit. Aliꝝ ma-
 iore iēptia descendentes de iudea
 i antiochiā docebant credentes
 ergentib; quia nisi ēcumcidēt
 scdm̄ legem moysi. salui ēē non
 possent. nec paruū castis p̄dicato-
 rib; questionis laborē ḡtulūnt.
Hos ḡ & huiusmodi doctores beat⁹ ia-
 cobus ab officio uerbi remouet.
 ne impediuntū his q̄ uice illud
 implere potant fierent. **S**ciētes
 inq̄t. quia maior iudiciū sumitis
Sic is q̄ bene ministrat. gradu
 s̄ bonū acquirit. ita qui officiu

docendi sibi i doctus usurpare tēp-
 tauit. q̄a xp̄m annuntiat non
 sincere. maior iudiciū dampnōni
 mētur. qm̄ si solus in suo scēle
 p̄iret. **I**n multis enī offendim⁹
 om̄s. **N**on dixit offenditis cū
 illos argūet q̄s & scientia et opa-
 tione min⁹ p̄fectos uidebat. ta-
 lesq; a cathedra magistrū deponēt.
 timent ne uel errorem p̄dicando
 paruulos ledēt. atq; ab auditu
 doctoꝝ p̄ocupando eoꝝ aures a-
 uercent. ut certe ea que recte p̄-
 dicarent. n̄ recte actionis sorde-
 fedarent. ac p̄ hoc uitā euēglice
 p̄fectionis sinistra opinioē fusca-
 rent. s; offendim⁹ inq̄t. **C**ū sum-
 mus loq̄retur ap̄ls xp̄i. & p̄mi-
 sit i mutis. subiunxit om̄es.
 ut tanto caut⁹ se imp̄fecti
 quiq; in agendo ut loquen-
 do circūspiciēt. q̄nto c̄tissime
 cognoscēt q̄a nec p̄fecti q̄dem
 boni. & qui sp̄s sc̄i duce gr̄a in-
 cedt. hui⁹ uite uia absq; offen-
 sione peccati alicui t̄nsire ulla-
 ten⁹ possent. iuxta qd̄ alibi sc̄p-
 tum ē. celi n̄ s̄ mundi i ḡspec-
 tu ei. & sic salomon ait. q̄a n̄
 ē homo iust⁹ in t̄ra q̄ faciat bo-
 na & n̄ peccet. **S**i quis i uer-
 bo n̄ offendit. hic p̄fect⁹ ē inq̄t.

Quom̄ dicit̄ p̄fectum eē uirum q̄ i
uero n̄ offendit: cum p̄mittet̄ q̄a
i multis offendim̄ om̄s: An q̄a &
i multis offendē possunt electi: et
tam̄ p̄seuerare p̄fecti: Immo ita
i intelligendū est. Namq; diuisa offen
sionū est species. Aliter electi. alit̄
offendit̄ rep̄bi: salomone teste qui
ait. Septies cadit & resurgit: im
py aut̄ corruent̄ i malum. Et si
enim iust̄ p̄ fragilitatē carnis. ut
ignorantiā forte offendit. iustus
tam̄ esse n̄ desinit. q̄a ut cotidia
na ē huiusmodi & i euitabilis offen
sio. ita ē cotidianā orationū ac
bonoz opum medela. que offendē
tem iustū ne inītam p̄ruat. et
nuptialē caritatis ac fidei uestem
puluē uicioz sordid et ocl̄ erigit.
Si quis q̄ i uerbo nō offend. hic
p̄fectus ē uir. illo uide. licet
uero cuī offensionē humana nō
potest uitare fragilitas. ut ē uerbu
doli. det̄ctionis. maledictionis. sup
bie. iactantie. excusationis. inpec
catis. emulatiois. dissensionis. hesis.
mendacij. p̄iury. s; & ociose necū
etiā sup̄flue locutionis in his q̄
necessaria uident̄. in q̄ nimirū
uero q̄squis se sine offensione
custodit. hic p̄fectus ē uir. Qui
enī custodit os suū & linguā suā:

custodit ab angustis animā suā.
Potest etiā freno circūducē totum
corp̄. **P**endet hic uersus a superiore.
Si quis inquit n̄ offendit i uerbo hic
p̄fectus ē uir: & hic potest etiā
freno circūducē totum corp̄. Qd̄
ē ap̄tus dicē. Si quis lapsū lingue
qui penē i euitabilis ē cauet. inco
suetudine fixa. eidem cōtinentie
etiā cetera corporis m̄bra que faci
lius castigari possunt ne a recto
itinē diuertant discit obseruare.
Si aut̄ inequoz ora frena mittim̄
ad osentiendū nobis. & om̄e corp̄
illoz cōmferim̄. subaudis q̄nto
amplī magis decet ut nobis ip̄sis
frenū i ora mittam̄ ad cōsentie
dum. q̄d̄ dicit̄ n̄o: quatin̄ p̄ lingue
custodiā. opum q̄q; rectitudinē
obtinē queam̄. Qd̄ si sic quidā
codices habent legim̄. sicut aut̄
inequoz ora frena mittim̄. nichil
questionis erit. q̄a iungit̄ ad hoc
qd̄ insequentib; dicit̄: Ita &
lingua modicū q̄dem m̄brum ē
& cetera. **E**cce & naues cū magne
sunt & auentis ualidis inueniunt̄.
cōmferunt̄ a modico gubnaclo
ubi impetus dirigentis uolūt.
Nauel magne i mari mentes sunt
hominū in hac uita siue bonoz
siue maloz. **V**enti ualidi a quib;

minant. ipsi appetitus s^t mentiu.
quib; naturaliter cogunt aliqd agere.
p qd ut ad bonum ut ad malu per
ueniant fine. Gubernaculu quo
huiusmodi naues circumferunt ubi
impet^u dirigentis uolunt. ipa cordi
e intentio: qua electi transgressis hui^u
seli fluctib; felicem parte celestis
portu attingunt. Repbi aut qsi
scilla & caribdi necati fluctuosus
utte hui^u errorib; qd deserere nes
ciebant intuent. & qd ex abudan
tia cordis os loquitur: recte subiun
git. Ita & lingua modicu qdem
mebrum e: s; magna exaltat.
Magna utiq; p^{ri}ma exaltat. si eam
impet^u animi bene dirigentis gu
bernat. iuxta illud salomonis.
qd intelligent gubernacula possi
debit. Sin aut male: mala econ
trario s; suisq; magnie p^{ri}ditionis
exaltat. Vn & salomon: mors i
quit & uita i manib; lingue. Hi
tam g exaltat si bene docet eccle
siam: morte econtr si prauet. Agit
namq; aduersus eos qui & uita et
scientia destituti doce p^{ri}sumebat.
ido q; magis exlam ledabant.
Qd si sic in quibusdam codicib; inue
nit^{ur} legat. & magna exultat: illa
nimiru hic exultatio intelligi
debet: de qua i sequentib; cu p^{ri}plu

ra lingue uicia enumerasset aduix
te. Ne aut exultatis insupbijs
uris. Omis exultatio talis mala
e: aqua & mater beati samuelis
nos pia exhortatione opesert di
cent. Nolite multiplicare loqui
sublimia: glantes. Magna autem
exultat lingua: que cetoz sensus
& uerba despiciens. singulariter
se ee sapientem iactat. & facunda.
Ecce quant^u ignis. qm magna silua
succendit. Quant^u dicit: qm modic^u.
Deniq; & codices qdam sic habent.
Ecce modicu ignis. Sic enim a
modica scintilla ignis excresecens.
magna sepe silua incendit. ita in
otinentia lingue suis nutra leui
tatis: magna bonoz opum mate
riem. multos uite spualis fructus
ubi attaminant p^{ri}dit: s; & innuma
pleruq; optima que uidebant. locu
tionis folia gsumit. **E**t lingua
ignis e: uniuersal iniquitatis. Ignis
est lingua: qd uirtutu silua ma
le loquendo deuorat. Vn uir sa
piens de insipiente: & aptio in
quit oris illi. inflamatio e. Cui
uidelicet igni p^{ri}ditionis. congruus
e ignis ille salutaris q ligna. fe
num. stipula uicioz gsumens
secta cordis illustrat: q sei i fla
mant^{ur} doctores. ut & ipi ardeas

amando: & quasi linguis ignitis
accendant alios pdicando. De q̄b;
bene scriptum ē: quia apparuerunt
illis dispartite lingue tanqm̄ ignis.
seditq; sup̄ singulos eorū: & reple
ti s̄t om̄s sp̄u sc̄o. Recte autē de
lingua indisciplinata dicit̄. quod
ip̄a sit uniuersitas iniquitatis: quia
cuncta fere facinora aut gc̄nant.
ut laccina. stupra: aut patrant.
ut piuria. falsa testimonia: aut
defendunt. ut cū quilibet ip̄ur̄
excusando sc̄elus qd̄ admisit. et
simulat ostendendo bonū quod
n̄ fecit. **L**ingua ḡstituit̄ in mēb̄
nr̄is que maculat totū corpus &
īflamat rotā natiuitatis nr̄e:
īflamatq; a gehenna. **A** gehenna
dicit̄ a diabolo & anglis eius:
p̄t̄ quos gehenna facta est. Qui
ubiq; ut̄ in aere uolitent. ut̄ in
ris. ac sub tr̄is uagent̄. siue deti
neant̄. suarū semp̄ secū ferunt
tormenta flammaz: instar febrici
tantis. q̄ & si in lectis eburneis
siue in locis ponat̄ apricis: feruo
rem tam̄ ut̄ frigus in siti s̄ lan
guoris euitare n̄ potest. Sic ḡ
demonel & si in templis ^{colunt̄} autatis.
ut̄ si p̄ aera discurrant. igne sc̄p̄
ardent̄ gehennali: & ex ipsa sua
pena ḡmoniti. deceptis q̄q; ho

minib; fom̄itē uicioz unde & ipsi
peant̄ iuidendo suggerit̄. Cui cont̄
sc̄a dei ciuitas noua ierlm̄ de celo
a d̄o descendē dicitur: q̄a nimirum
q̄cqd̄ celeste in tr̄is agim̄. hoc p̄fec
to ut̄ agem̄ celesti munie accepti
mus. **R**otam autē dicit̄ natiuitatis
nr̄e. incessabile uite temporalis
p̄cursum: q̄ a die natiuitatis nr̄e
usq; ad mortem uelut semp̄ curren
te rota curruli incessanter agim̄.
Vnde bene salomon cū dicit̄. me
mento creatoris tui in dieb; iuuen
tutis tue anteqm̄ ueniat tempus
afflictionis. paulopost addidit. et
ḡfringat̄ rota sup̄ cisternā. & re
uertatur puluis in tram suā unde
erat. **I**nflamat̄ ḡ lingua rotā na
tiuitatis nr̄e: cum statū omnē nr̄e
ḡuersationis praua loquendo con
taminat. **I**tem rotā natiuitatis
nr̄e dicit̄: quia in toto p̄m̄e p̄uarica
tionis ab inctua stabilitate p̄iecti.
huc atq; illuc m̄te uaga raptam̄:
& incertis p̄cuncta discursib; ubi
piculū. ubi salus sit ignoramus.
Inflamam̄ autem hac rota nr̄e na
tiuitatis igne lingue maculantis:
cū uicium natiue p̄turbationis
ineptis etiam ac noxijs sermonib;
accumulat̄. **O**mnēs enim nat̄e
bestiarū ac uolucrū & serpentū

etiam cetorum domantur. & domite sunt
 anata humana. **L**egimus in
 primo in manus humana serpentium aspidem
 in egypto domitum a patre familias.
 & cotidie de caverna sua egressum.
 amentia eius annoniam percipere solitam.
Legimus item scribente marcellino
 comite mansuefactam tygridem ab
 india anastasio principi missam. Vult
 quod intelligi quia lingua praueorum
 bestiarum ferocitate. uolubilitate. leuitate
 ut exaltatione. serpentibus uirulen-
 tia precellat. Sunt enim bestiales que ex
 acuerunt ut gladium linguas suas.
 sunt uolatiles. qui posuerunt in celum
 os suum & quorum os locutum est uani-
 tatem. sicut serpentini de quibus dictum
 est. uenenum aspidum sub labiis eorum.
Lingua autem nullus hominum
 domare potest. **P**uobus modis hec
 sententia potest recte intelligi. quia
 nullus doctorum bonorum potest domare
 linguam eorum qui se ipsos a stulta uer-
 bositate cohibere negligunt. & nullus
 loquentium est. qui non aliquando de-
 linguat in lingua sua. **D**emque de
 uero profecto in articulo maxime tem-
 perationis instituto ueraciter dictum
 est. in omnibus his non peccauit iob la-
 biis suis. & tamen ipse se postmodum
 auditus dei sermonibus de ineptia
 stulte locutionis reprehendit dicens

Unum locutus sum quod uenarum
 non dixissem. & alterum
 quibus uicinia non addam. **I**n-
 quietum malum. plena ue-
 neno mortifero. **I**nquietum
 addit ob hoc quod dixerat eam
 domari non posse. cum bestie do-
 mentur & uolucres. **P**lena uero
 dicit ueneno mortifero. ut expo-
 nat. cur indomabilem
 dicet eam. cum & serpentes
 ostendit posse domari. **D**e cuius atro-
 citate ueneni. plura subsequenter
 annectit. **E**t ex ipso ore procedit
 benedictio & maledictio. **N**on oportet
 frater meus hec ita fieri. **N**unquam
 fons de eodem foramine emanat
 dulcem & amarum aquam. **S**icut
 dulcis et amara aqua non possunt si-
 mul una de uena fontis ebullire.
 sed et si miscantur in uase. dulcis quidem
 amarescit ab amara. amara autem
 ex admixtione dulcis in dulcedinem
 nescit mutari. ita benedictio et
 maledictio in uno ore nullatenus
 possunt gignere. **S**ed quicumque sic
 dominum benedicere orando ut uerbum eius
 predicando consuevit. ut etiam male-
 dicere homines non omiserit. constat
 quia dulcedinem benedictionis eius ama-
 ritudinem maledictionis consumit.
Modicum enim fermentum totam mas-

sam cor
pulchra

rumpit: & nō est
laudatio more

peccatoris. **D**eniq; si facias
fistula bino ore unde aqua
intret. simplici unde exeat.
& in hoc amarā aquam. in il-
lo dulcē immittas? absq; ulla
dubietate ubi ad unū exitus fura-
men puenit. p̄mixta utraq; ama-
ra apparebit: quia n̄ mirū
multo dulcē facili⁹ in ama-
rum ubi ̄miscetur: quā amarū
uertit in dulce. Quo exemplo colli-
gitur q̄a colloquia mala sic mores
bonos ap̄lo teste: sic etiā sermones
bonos corumpunt. **N**unquid
potest fr̄s mei ficus oliuas facere.
aut uitis ficus. **I**n p̄mptu est
q̄a sicut arbor nequit amisso na-
tura i fructu alius arboris ex se
ferre fructū: ita maledicus & si
q̄d boni ad temp⁹ loqui uidetur:
fructū benedictionis habē nul-
latenus potest. At si hec alci quis
uelit discuti: potest in ficu cui⁹
folijs p̄thoparentes nr̄i post ag-
nitionem p̄uaricationis sua puden-
da texunt. uelamentum excusati-
onis intelligi: q̄ & ipsi tē increpa-
tionē creatoris a se repellē. et in
ip̄m creatore conabant⁹ refundē:
et nē plerūq; stultoz cor suum

declinant i uerbum malū: ad excu-
sandas excusationes in peccatis.

Potest & in oliuis fruct⁹ misericōdię: in-
uite feruor dilectionis accipi. Ego
autē sicut oliua fructifera i domo
dei sp̄au in misericōdia dei mei: id ē
sicut il qui fructū misericōdię facit.
misericōdiam ipse a dño sp̄au. **I**teq;
et poculū inqt tuum jebriant quā
p̄larum ē. **Q**uā de caritate dī ̄stat
dictū: que diffusa ē in cordib⁹ nr̄is
p̄ sp̄m sc̄m qui datus ē nob. Non
potest q̄ ficus oliuas facē: q̄a qui-
cumq; se in peccatis excusare poti⁹
qm̄ accusare nititur: nequaq; opa
pietatis que p̄ peccatis fiunt. in p̄-
rimos p̄fecto s; magis sup̄bo cor-
de largit. **H**ecq; uitis ficus: q̄a q̄
diuina dilectione se p̄fecte debri-
at: nullū tam de suis erratibus
nisi se ip̄m accusat. **Q**uis sapi-
ens & disciplinat⁹ int⁹ uos: osten-
dat ex bona ̄uersatione opationē
suam i mansuetudine sapientie.
Quia imp̄bis doctorib; silentiū im-
posuerat. eosq; magistru gradum
tenē uetiat q̄s nec uite p̄fectionē
nec ̄mentia lingue habē cerne-
bat. cōsequenter admonet. ut si
q̄s int⁹ eos sapiens & disciplinat⁹
ut sit ut s̄ esse uideat. magis sa-
pienter ip̄e ac disciplinate i iuen-

do eruditionē suam tanquā alios
docendo demonstrat. **Q**uēni man-
suetudo corde & ore sereno bona que
ualet opatur: euidens utiq; dat
animum sapientis iudiciū. Princi-
um enī sapientie: timor dñi. Qui
ū ad p̄dicandū uerbum qm̄ facien-
dum p̄chuior est: plerūq; p̄ amore
iactantie p̄ studiū otentionis. per
eloquentie facilitatē. p̄ inuidenti-
am alioꝝ docentiū. p̄ ignorantiam
catholice ueritatis. stulticie reatu
incurrit. Cui bene congruit illd
salomonis: q̄a ubi uerba plurima
sūt. ibi frequenter egestas. Vnde &
hic q̄q; recte subiungit. **Q**uod
si zelum amarū habetis. & otentio-
nes in cordib; ur̄is: nolite gloriari.
Zelum amarū dicit. q̄a est & zelus
dulcis. a quo & symon ap̄ls m̄ito
p̄fecti cordis nom̄ accepit: quē &
hehyas habuit cū ait. Zelo zelat̄
sum p̄ dño deo exercitiū: quia
deliqui erunt pactū tuum filij is-
rahel. & ap̄ls paulus: emulor enī
inquit dñi emulatiōe. Est & bona cō-
tentio: qm̄ dñs habere nos p̄ce-
pit dicens. Contendite intrare
p̄ angustam portā. **N**olite inquit
gloriari & m̄daces eē aduersus uita-
tē: q̄a uital ip̄a p̄bat nō eē gl̄a
dignos eos q̄ sapientie uerbu xpm̄

13.
p̄ferentes ex ore. zelum amarum
& otentiones ī fructuosas gestant
ī corde. **N**on ē ista sapientia de
sursum descendens: sed trena. ani-
malis. diabolica. **E**t paulus ait:
q̄a animalis homo nō p̄cipit ea q̄
sūt sp̄s dei. Notandū autē qd̄ ani-
malis homo siue animalis sapi-
entia. nō ab animali s; ab anima de-
riuat: teste ap̄lo qui ait. Fact̄ est
p̄mus homo adā uanumā uiuen-
tem: nouissim̄ adam in sp̄m usq;
ficantē. S; nō prius qd̄ sp̄uale est:
s; qd̄ animale. Qd̄ ab anima veri-
uatiū greca testat̄ auctoritas: in
qua uidelicet. psyche. anima. psy-
chicon dicit̄ animale. **P**orro ani-
malia qm̄uis latine ab anima
uocabiliū accepisse uideant̄: lon-
ge diuisam grece ac dissimilem
habent echymologā: namq; ab
eo qd̄ uiuant nomen sociunt̄.
Si q̄dem ap̄d eos zoe uita: zoa uo-
cant̄ animalia. Cum ḡ ap̄ls in
ep̄lis suis sepiissime nominat car-
nale hominē. nominat anima-
lem. nominat sp̄uale: sp̄ualem
ut ip̄m dñm dicit. q̄ in carne &
anima apparet. sp̄u sc̄o plenus
ertitit: ut omnē electum q̄ in car-
ne & anima naturaliter consistens.
gr̄am q̄q; sp̄s sc̄i sc̄dm̄ in suam

donationis xpi qua illustretur acce-
pit: carnalem uero ut animale appel-
lat hominem: qui nil gratie spiritualis
habens ea tantum que naturaliter
carni sue animae sensibus insita sunt
cogitare uel facere nouit. Merito
ergo ostentiosa et superba sapientia esse. ter-
rena. animalis et diabolica memo-
ratur: quia dum terrenam gloriam ani-
ma querit. dum expers gratie spira-
lis. sola ea que sunt naturaliter post re-
atum prime prauitatis sunt insita
cogitat: iure a maligno delusa
spiritu. ad agenda se illa que sunt uesana
et nocua querit. **V**bi enim
zelus et ostentio: ibi inconstantia et
omne opus prauum. **O**mnino inquit
custodia serua cor tuum: quoniam ex ip-
so uita procedit. Qualis enim cordis
est radix: talis in conspectu interni
arbitri est omnis fructus actionis.
Et qui nequam corde liuoris uel con-
tentionis ostendit: huius est prauum
opus omne quolibet rectum homi-
nibus uideatur: uidelicet propter incon-
stantiam mentis huc illucque fluc-
tuantis: quia se ad unam superni intu-
itus anchoram figere neglexit.
Que autem desursum est sapientia. primum
quidem pudica est. deinde pacifica.
modesta. suadibilis. bonus assensibilis.
Hec autem est mansuetudo sapientie

quoniam superbi habenda esse precepit. ze-
lo utique amaritudinis et ostentio-
nis aduersa. qua sanctorum predicatorum
uirtus et doctrina uicissim sunt in ca-
ritatis atque concordie pace sociatur.
Primum inquit pudica est. deinde pa-
cifica: pudica uidelicet quia caste in-
telligit: pacifica autem. quia per relationem
se minime a paruum societate dis-
tinguit. **M**oderata suadibilis. bonus
assensibilis: quia nimirum sapientis est
bonorum suasioni assensum prebere. quo-
modo petrus redarguenti se paulo
concessit annuit. improborum uero doctrinam
tota intentione uel docendo uel ui-
uendo repellere. **P**lena misericordie
operibus bonis. **E**t hec est bona con-
uersatio. quoniam supra sapientem et
disciplinatum ostendere monuit.
misericordem uidelicet animo esse. et
eiusdem misericordie fructus exterius pro pie-
tatis opera monstrare. **I**udicans
sine simulatione. **H**ac uirtute
quoniam pudica sapientia proprie uirtus.
tantum ostentiosa prorsus caret et blas-
phemia. **N**am qui se doctorem ceteris
perfectioremque uideri appetit: multum
necesse est laboret ut primum quasi
imprudens doctere possit lacere.
et se non nunquam etiam ea quibus alienus
est bona fecisse uel dixisse simula-
do pretendat. **F**ructus autem iusticie

in pace seminat^{ur} facientib^{us} pacē.
Omne qd̄ in hac uita agimus: se-
men est fut^{ur}e retributiōis. Ipsa autē
retributio fructus ē opum p̄sentū:
ap̄lo teste qui ait. Quēcūq; enim
seminauit homo hec & metet^{ur}: &
qui seminat ī carne de carne et
metet corruptionē: qui autē se-
minat in sp̄u. de sp̄u metet uitā
et̄nam. **E**t ideo recte dicit^{ur}. quia
fruct^{us} iusticie in pace seminatur:
facientib; pacem. fruct^{us} enim ius-
ticie uita et̄na est. que opib; iusti
retribuet^{ur}. quia q̄ inquit^{ur} pacē se-
cunt^{ur} eam. ipsa pace cui student
quasi optimo semine tram sui co-
dis asp̄gunt: quo p̄ cotidianum
bone opationis crementum. ad fruc-
tum ualeant puenire uite celes-
tis. De quib; alibi sc̄ptum ē. Qui
seminant ī lacrimis ī exultatiōe
metent: & cet̄a usq; ad finē psal-
mi. **S**eminant autē & metent &
reprob̄i quia p̄mitis in iudicio reci-
pient: nō tam fructum. s; cor-
ruptionē mēte dicunt^{ur}: quia nō
bonis fruunt^{ur} eternis. fructus
quippe a fruendo dicit^{ur}: sed p̄ cor-
ruptione in qua uixerant penas
luent sempit̄nas. **V**nde bella
& lites inter uos. **N**ōne hinc
Id ē a zelo et̄ ḡtione: que sup̄

14.
uetuāt habe. **V**nde & hic latius
idē exponendo subiungit di-
xerit. **E**t a concupiscentijs uir̄is q̄
militant ī membris uir̄is. **C**on-
cupiscentie autē militant ī mētib;. **C**
cū ad ea que mens imp̄ba prauē
fugit. man^{us} ut lingua ut oculoꝝ
mēbroꝝ. sensus intempant^{ur} obedit.
De q̄ & in p̄mis hui^{us} epl̄e partib; ait
Vnq̄sq; ū temptat^{ur} a concupiscentia
sua abstract^{us} & illectus: y cet̄a. **P**os-
sūt autē concupiscentie^{terrestrū}
bonoꝝ in hoc loco dicte intelligi:
regni uidelicet appetit^{us}. diuiciaꝝ.
honoꝝ dignitatū. **P**ropter hec enī et
hui^{us} modi innumera lites frequent^{ur}
int̄ malos & bella ḡmittuntur.
Litigatis et belligeratis: & nō habe-
tis p̄pter quod nō postulatis. **L**iti-
gatis inq̄t & belligeratis p̄tempora-
li gl̄a. neq; hanc obtinē ualeatis: p̄pter
hoc nimirū q̄ d̄nm postulare nō
curastis. ut ip̄a salutaria queq; uo-
bis offerret. **S**i enī illum pia īten-
tione postularetis: & t̄ena uobis
necessaria ad usū temporale: & ad
fruendū p̄petuo sup̄na bona tri-
bueret. **P**etatis & nō accipitis eo
qd̄ male petatis: ut in concupiscenti-
is uir̄is insumatis. **P**redixerat
eos nō postulare. & nō dicit eos ma-
le petē: quia q̄ male petit. iam ī

ōspectu mīri testis nichil petere
videt. **M**ale autē petit: qui dñi ius
sa gtempnent. a dño beneficia su
perna desiderat. **M**ale petit & ille
qui amisso amore supnoz infima
tantū querit bona pape: & hec n̄
ad sustentationē humane fragili
tatis: s; ad redundationē libere uo
luptatis. **H**oc ē enim qđ ait: ut i
gcupiscentiis ur̄is insumatis.

Ad ultm̄. nescitis qđ amicitia huius
mundi iūmica ē deo. **A**dulteros
recte nūcupat. qđ delicto amore
sapie celestis. ad amplexū potius
amicitię mundialis ēē deflexos i
crepat: qđ gditore cōtempo māmo
nē magis seruire cernebat. **D**ixit
qđem sup̄ de ap̄tis dī inimicis.
Nōne diuites p̄ potentia opprimunt
uos. & ipsi trahunt uos adiudicia?
Nonne ipsi blasphemant bonū no
men qđ inuocatū est sup̄ uos? **S**;
ne illos solos putaret iūmicos esse
dī qui eū ap̄te blasphemant: qui
fidē eius p̄secunt̄ in sc̄is. & eos in
iquo iudicio gdemnant: ostend̄
etiā eos ēē dei iūmicos. qđ sub fide
& gessione nominis ei. mundi il
leceb̄s & amori deseruiūt: qđ nomi
neterit̄ fideles. reb; tremis celestia
post ponunt: qđ etiā sequenti uer
siculo i stancl̄ inculcat subdens.

Quiaq; g uolunt amicē ēē scli huius:
iūmicis dī gstituit. **E**rgo iūmici
dī om̄s amatores mundi. om̄s iqui
sutores nugarū: om̄s p̄tinent ad eō
de qb; dī: qm̄ ecce inimici tui dñe
p̄bunt. **I**ntrent eccl̄as. n̄ intrent
eccl̄as: inimici dī sunt. **A**d temp̄
post̄ florere quasi fenū: s; ubi ar
dor iudicij apparuit p̄bunt: et
decor uult̄ eoz depiet. **A**ut pu
tatis qđ in ant̄ sc̄ptura dicat: il
la uidelicet sc̄ptura que a maloz
societate fideles uercent̄ ita loq̄
tur p̄ moysen. n̄ inibis cū eis fed̄.
nec cū dys eoz habitet̄ intra tua.
ne forte peccare te faciant iūne.
si serueris dys eoz qđ t̄ certo erit
i scandalū: & rursum. n̄ facies
opa eoz s; destrues eos. & gfringes.
statuas eoz. **A**d inuidiā concu
piscet sp̄c qui habitat in uobis.
Introgatiue p̄ inc̄pationē legendū
est: quasi diceret. **N**unqđ sp̄c gr̄e
qđ signati estis indie redēptionis
hoc gcupiscet̄. ut iuideatis altitū.
Hō utiq; bonus sp̄c inuidie inuicū
in uob̄ opatur s; malus. **C**ui simi
lis ē modus locutiōis in psalmo.
Frater n̄ redimit: redimet homo.
Ita enī intelligit̄. **S**i ap̄e nos n̄ re
dimit qđ nob̄ frater fieri dignat̄
ē p̄ humilitatē: nunqđ aliqđ homo

purus nos redimet: Qdam hanc
 sententiam ita edisserit: Ad inuidiam
 concupiscit spiritus qui habitat in uobis.
Ad inuidiam concupiscit hoc est in
 uidię morbum debellari: atque a uiribus
 inuicibus extirpari desiderat. Alij de spiritu
 hominis dictum intelligunt: ut sit sen-
 sus. Nolite concupiscere. nolite mundi
 huius amicitias adherere: quia spiritus
 inuisibilis uerę diuinę tręna concupiscit. ad
 inuidiam utique concupiscit. dum ea que
 ipsi acquirere concupiscitis. alios in-
 uideatis habere. **M**aiorem autem dat
 gratiam. **M**aiorem autem dominus dat
 gratiam. quam amicitia mundi: quia
 hec tręna bona ad tempus. et ea cum
 dolore amittenda trębunt. ille gau-
 dium uitę largitur eterne. Qualibus
 autem hanc gratiam largiatur: subsequen-
 ter exponit. **P**ropter quod dicit. Deus
 superbis resistit: humilibus autem dat
 gratiam. **F**ures quidem. puros. lux-
 uriosos et alios peccatores. quasi contemp-
 tuos preceptorum suorum punit dominus: sed super-
 bis specialiter resistere dicitur: quia nimi-
 rum maiori pena plectuntur qui confi-
 dunt in uirtute sua. que diuinę po-
 tentię subditi negligunt: qui quasi sibi
 metipsis ad saluandum sufficiunt. au-
 xilium superę grę querere detrectant.
At contra humilibus dat gratiam: quia qui
 in suorum plagis uiciorum ueri se medi-

ci manibus simpliciter subdunt: merito
 desiderate sanitatis dona recipiunt.
Notandum autem quod hanc sententiam
 de superbis et humilibus beatus iacobus
 de parabolis salomonis iuxta anti-
 quam translationem quemadmodum et pe-
 trus in sua epistola posuit: pro qua in
 editione que de ebraica ueritate des-
 cendit. ita dicitur. **I**llusores ipse deludet.
 et mansuetis dabit gratiam. Deludet
 autem dominus illusores: iuxta hoc quod pau-
 lus loquitur de eis. qui illum in nomine
 patris sui recipere uenientem recusant.
 aut christum in nomine suo uenientem
 susceptum sunt. **E**o quod dilecti-
 onem inquit ueritatis non receperunt ut
 salui fierent. ideo mittet illis deus
 operationem erroris. ut credant men-
 dacio. **D**eludit illusores. cum dicen-
 tibus iudeis. si rex israhel est descendat
 nunc de cruce et credimus ei. patienter
 sustinuit: donec mortuus ac sepul-
 tus. et eorum insultationes. et ipsam
 mortem cito resurrectione superaret.
Dabit autem mansuetis gratiam: quia eis
 qui illum humiliter secuntur. et perfecti-
 onem boni operis. et beatę penitentia-
 tis dona largitur. **A**ppropinqua-
 te domino. et appropinquabit uobis.
Appropinquate domino per humilitatem
 eius uestigia sectando: et appropin-
 quabit uobis per misericordiam uos de-

angustis libando. **H**ō enim regio-
nib; longe est q̄sqm̄ a deo: s; affecti-
bus. Namq; uno ḡmorantes terre
loco. ut qui ututib; studet. & ut q̄
defluit sordib; uicioꝝ: unus longe
ē a dño. alius p̄ximū habet deum.
Vn̄ & psalmista ait. Prope est dñs
om̄ib; inuocantib; eum i ueritate.
Rursumq; Longe ē a peccatorib; sal;
illa utiq; salus cui cantam̄. **D**ñs
illuminatio mea: & salus mea. **E**t
ipse dñs cum nos s̄ appinquare
suadet dicens. uenite ad me om̄s
qui laboratis & onati estis & ego re-
ficiā uos: ḡtinuo q; n̄ hoc pedib; sed
actibus eēt implendū demonstrauit.
cū subdidit. Tollite iugū meum
sup uos: & discite a me quia mitis
sum & humilis corde. **E** munda
te manū peccatoꝝ: & purificate cor-
da duplices animo. **H**oc est ue-
racter nos dño appinquare: op̄is
uidelicet mundiciā. et cordis sim-
plicitatē habē. Innocens inq̄ ma-
nib; & mundo corde: hic accipiet
benedictionē a dño. & hoc ē uera-
citer dñm appinquare nob;: siue no-
bis pietatis dona simplicit̄ dare.
Sēs enim sp̄c discipline effugiet
fictū: & auferet se a cogitatioib;
que s̄ sine intellectu. **M**iseri
estote & lugete. & plorate. r̄sus

uester i luctum uertat̄. & gaudi-
um i merore: humiliamini in cō-
spectu dī. & exaltabit uos. **N**olite
inq̄t amare locupletari. et gau-
dere in hoc seclō: s; memores scelerum
q̄ fecistis. hoc potuit p̄cua-
te ut p̄ breues hui' uite miserias
paupertatēq; ac lamentationē transi-
toriam. ad gaudia celestis regni
sempiterna p̄tingatis: qm̄ ut ple-
ticia temporalis op̄ib; quā p̄ in-
quū laborem acquisistis. p̄petuo
mendicetis. lugeatis. tormenta sol-
uatis. **N**olite detrahe altitru-
fis mei. **E**t hoc uiciū detractionis
aduenenū lingue mortiferū re-
spicit de quo ait: belligeratis. At-
tigitis. **Q**ui detrahit fr̄i aut qui
iudicat fr̄em suū: detrahit legē
& iudicat legē. **D**etrahit legē q̄
detrahit fr̄i. quasi ipsa nō recte
fecit quando detractionē uertit.
dicens p̄ propham. Detrahentē ad-
uersus p̄ximū suū occidite: hic p̄
sequebar. & in leuitico. Non eris
ēminator: et susurro in p̄lo. Potest
& ita intelligi. Qui detrahit fr̄i
legis iusta facienti: detrahit legē.
& iudicat legē. quare talia iusta
dedit. Verbi gr̄a. **L**ex p̄cepit dñs.
Ne memoreris ^{in iure} ciuū tuorū. **Q**uare ergo
detrahit fr̄i & qui iudicat fr̄em

fini quem uidet p̄di amore liben-
 ter in iurias suscipe: detrahit utiq;
 legi & iudicat legem. que nos iu-
 rias obliuisci p̄cepti. **T**u autē
 q̄s es qui iudicas p̄ximū. **T**eme-
 ritatē arguit eius q̄ p̄ximū delec-
 tatur iudicare. nec siue statū siagi-
 litatis ac uitę temporalis incertū
 p̄pendē curat. & quia n̄ nunquā
 p̄ imitationē dextē exoelsi hi qui
 iudicabant p̄ximū. ei quē iudica-
 bant potestati subdunt. n̄ nūquā
 ip̄o sup̄stite rapiunt e mundo.
 arguit subsequenter. **T**emēritatē q̄
 certitudinē uitę siue nullā haben-
 tes. de multoz tempoz lucro ani-
 mū infutūm extendit. **N**am sc̄pt̄.
Ecce hunc q̄ dicitis. hodie aut cras-
 tino ibim' in illā ciuitatē. & faciem'
 q̄dem ibi annū. et mercabim' in ea.
 & lucrū faciem'. **M**ultifariam i
 hui' modi disputatiōe stulticiā esse
 notat. q̄a uidelicet. & de lucroꝝ aug-
 mento ḡsiluū agunt. & se multo
 tempore uicturos arbitrantur. & ubi
 annū faciant siue eē potestati au-
 tumant. & in his om̄ib; sup̄ni iu-
 dicis ^{examen} ad mentē reuocare ḡtempnūt.
Que ē enim uita uīa? Vapor est
 ad modicū appārens. deinceps exter-
 minabit. **N**on aut que est uita
 uīa. s; que ē inq̄t uita uīa. q̄a iusti

tē ueri uīe incipiunt. cū ad hui'
 uitę finē p̄ueniunt. **I**nimici autē
 dñi mox ut honorificati & exaltati
 fiunt. deficientes ut simi deficient.
Non autē putandū est hanc eandē
 eē sententiā. q̄m apud se impij in
 libro sapiē dixisse p̄hibent. quia
 ex nichilo nati sum'. & post hoc
 erim' tanq̄m n̄ fuerim'. q̄m sum'
 afflatus ē in narib; nr̄is. & sermo
 scintille ad ḡmouendū cor nr̄m.
 q̄a extinctū cinis erit corp'. & sp̄c
 diffundet tanq̄m mollis aer.
Hec enī illi ratiocinabant. qui nul-
 lam uitā nisi istā eē credebant.
 dicentes cū epicuro. post mortem
 nichil ē. & mors ip̄a nichil ē. **I**llud
 autē intulit beatus iacob; ut doceat
 q̄a uita prauoz breuis ē in p̄sentq;. q̄m
 tam mors in futūo sequit' eter-
 na. iuxta illd̄ beati iob. **D**ucunt
 in bonis dies suos. & in puncto
 ad inferna descendit. **S**cienti
 ḡ bonum facē & n̄ facienti. pecca-
 tum ē illi. **P**er totum epl̄e hui'
 textū beatus iacob; ostendit q̄a
 hi q̄b; sēpsit scientiā bona facien-
 di habebant. simul & fidē rectā
 didicant. ita ut etiā alijs se ma-
 gistros fieri posse p̄sumēt. nec
 tam opum p̄fectionē. neq; m̄tis
 humilitatē neq; ḡtinentiā adhuc

sermonis ^{erat} adepti. Unde illos modo
in talia in cepationis exhortationisq; uerba
n̄ minimū terret. in eo qđ ostēdit
scientē bona facē & nō facientem
que nouit. manus habē peccatū
qm̄ illum qđ ignorantē delinqt.
tā & si nec ille p̄sus eē a reatu li
ber possit qđ nescius errant: cū
ip̄a boni ignorantia n̄ parū sit
malū. Hinc enim dñs ait. Ser
uus qđ cognouit uoluntatē dñi
sui. n̄ paruit & n̄ fecit scđm uo
luntatē ei' uapulabit multis: qđ
autē non cognouit. i fecit digna
plagis uapulabit paucis.

Agite n̄c diuites. plorate ululate
i miseris que adueniunt uob.

Nunc dū temp' acceptabile. dum
dies ē salutis: futas inqt penarū
miserias flendo & elemosinas fa
ciendo uitate. **A**urū & argen
tum ur̄m eruginauit: et erugo
eoz uobis testimoniuū erit: et
manducabit carnes ur̄as sic igni.

Non solū impios & imisericordes
diuites uisibilis gehenne ignis
i tormentis excruciat: s; etiā diui
ciarū putrefactarū. & inanum
memoria qb; facillime possent
suas redimē neqtias. n̄ min' et
ante iudiciū animas eoz. & post
resurrectionē etiam carnes exu

ret. dum s̄metip̄is grauius uas
ei incipiunt. quare sua scēla ele
mosinis abluē noliunt. Demiq;
diuiti illi purpurato erugo pe
cuniarū testimoniuū nequitie
& in augmentum uersa erat penarū.
quando p̄i crepationē abrahe au
diuit. **F**ili recordare qđ recepisti
bona i uita tua: & lazarus simi
liter mala. Possunt etiā nomine
carniū ipse deliciae carnales intel
ligi: qđ erugo pecuniarū sic igni
manducat. dū animā luxuriosā
& eternū secus se uentis flāma cruciat.
& n̄ min' int̄ius pungens sue te
natie dolor accusat. Qđ in hac
qđq; uita sepius contingit. ut n̄ mul
ti diuitias qb; male utebantur
amittant: pditisq; facultatib; iā
sero incipiant qđ eas sine fructu
habuunt dolere: & tē se gemant
indigentib; sua n̄ dedisse. cū ip̄i
ingruente indigentia cogantur
indicare. **T**hesaurizastis uam
in nouissimis dieb;: quando ne
glecta paupum ^{in iudicio} uel esurie. thesau
ros pecunie condē uobis gaude
batis: iam uob' ipsis n̄ preuden
tes int̄ni iudicis uā cumulastis:
que & si needū apparuit. in nouis
simis dieb; iam certissima restat.
id ē ubi temporalū dierū finis

affuerit. **E**cce merces oparior
q̄ messuunt regiones uias qui
fraudatq̄ s̄ a uobis. clamat. Quan-
ta iniquitas sup̄boꝝ. qui cū diuicia
sufficientes habeant. n̄ solū pau-
peres passim uenientes suscipe ac
reficē sp̄munt. s̄ ipsi q̄q; mercen-
narijs ut famulis suis debitā la-
boris sui mercedē reddē nolunt.
Quā impietatis uiciū beatus iob
multū se cauere insinuat. cū ait.
Si ad iussum me t̄ra mea clamat. &
cū ipsa sulci ei deflent. si fructus
ei comedi absq; pecunia. & animā
agrolarū ei affluxi. p̄ fructu or-
atur in tribulus. et p̄cedo sp̄na.
Et clamor ipsorū ī aures dñi saba-
oth int̄iuit. **D**ñm sabaoth id ē
dñm exercitū appellat. ad t̄rorē
eorū qui paupes putant nullū ha-
bere tutorem. Huic autē loco con-
gruit illud psalmiste. t̄ enī dere-
lictus ē paup̄. pupillo tu eris ad-
utor. & q̄d in libro iob scriptum ē.
neq; enī frustra audiet d̄s. & om̄i-
potens singlorū causas intuebit̄.
Epulati estis sup̄ t̄ram. **N**eglecti
gaudij celestib; ad que p̄ afflictio-
nes & ieiunia uenire potātis. epu-
las tantū diligitis carnales. quas
tanta infutō fames sitisq; sequet̄.
ut ne una q̄dem aque gutta tunc

17
possit aliunde acquiri. p̄ qm̄ artes
uob lingua parump̄ refrigeretur.
Et in luxurijs enutitis corda uia.
Illi in luxurijs enutunt corda sua.
qui iuxta illū eccl̄astica sermo-
nem n̄ phibent cor quin om̄i uo-
luntate fruatur. & oblectet se ī his
que parauit. et hanc ducit partē
suā si utant̄ ipsi laborib; suis. nul-
lam de paup̄ū nutrimento ut oblec-
tamento curam habentes. **I**ndie
occisionis ad duxistis. occidistis
iustū. & n̄ restitit uob. **L**ustum
appellat dñm saluatōrē. de quo &
beatus p̄thomartyr stephan̄ eisdē
iudeis loquit̄. Quē p̄pharum nō
sunt p̄secuti patres uiri. & occide-
runt eos q̄ annunciabant d̄i ad-
uentū. cui uos p̄ditores & homi-
cidē fuitis. **A**pparet q̄ quia beatus
iacob; illos diuites alloquit̄ ex eo
loco q̄ ait. agite n̄ diuites. plora-
te ululantes. qui in eceim dñi cō-
iurauit. et necdū fidem nōis ei
qua saluarent̄ acceperant. de q̄bus
& sup̄ loquit̄ credentib;. **N**onne
diuites p̄ potentia opprimunt uos.
et ip̄i trahunt uos ad iudicia.
Nonne ip̄i blasphemant bonū
nom̄ qd̄ inuocatū est super uos.
Et quando duodeci tribub; scribit̄
que s̄t in dispersione. ita fideles

monet opa fidei face. ut eos etiam
qui necdum crediderant ad fide dnu
cam. simul & fidei opa suadeat co
ueri. reuocans illis ad memoria
quia dñi filium occiderunt. & insup
q̄si nichil mali fecissent luxurie
se & auaricie manciparunt. nec
tantum scelus penitentia & elemosi
nis emundare curarunt. q̄b; p̄pe
gūent qd̄ ait. auaricia carnes ex
instar ignis manducatam. & q̄a
thesaurizauerunt s̄ uam in nouissi
mis dieb; Hoc enim ier̄ post oc
cisione iacobi ipsius completum esse
claruit. cū iherosolymoz. ciuitas
imo omnis iudee p̄uincia expug
naret̄ ac deleret̄ a romanis. in ul
tione uidelicet dñici sanguinis.
ac ceteris que patrarant scelum.

Patientes ḡ estote fr̄s. usq; ad aduētū
dñi. **P**ostquā sup̄bos & incredulos
in crepauit. rursus uertit̄ ad eos
qui talium impbitate fuerant opp̄si.
cohortans eos ad patientiā. & insi
nuans q̄a talium pressuray finis
proximus instet. aut ipsis uidelicet
raptis ad dñm. fructūq; sue patie
recipientib; . aut p̄secutorib; eoz po
testate p̄sequendi priuatis. **E**cce
aḡcola expectat p̄ciosum fructū
terre. patient̄ ferens donec accipi
at temporaneū ac serotinū. cetera

Sulle p̄t̄e fructu quē expectat &
temporale spat p̄uenire tā pati
enter laborat. quanto magis uos
p̄celestis fructu mercedis. quē p̄pe
tuo posside ualeatis. om̄ia nūc ad
uersa sustine debetis. **A**ccipietis
enim uos temporale fructū. uitā
uidelicet anime post mortē. acci
pietis & serotinū carnis incorrup
tionē in iudicio. ut certe tempo
raneū in op̄ib; iusticie. serotinū
in retributione labor. iuxta illud
ap̄li. **H**abetis fructū ur̄m in sancti
ficatione. finē ū uitam eternam.

Nolite ingemiscē fr̄s in altit̄rū.
quasi uos maiora mitis aduersa pa
tiamini. & p̄secutores ur̄i cū ma
xima scelā fecerint. nichil ferre
uideant̄ aduersi. **V**t non iudi
cemini. iudicio uidelicet damp
nationis. eo qd̄ iudicē iustū q̄si
iniquē iudicantē uituperatis.

Ecce iudex ante ianuā assistit.
qui & uobis p̄mia patientie. et
aduersariis ur̄is penam qm̄ uicent̄
restituat. **A**n̄te ianuā autē as
sistit. q̄a ut proximus ē ad noscen
da om̄ia que geritis. ut cito ue
niet ad retribuendū & uobis et
p̄secutorib; ur̄is que singl̄i me
ruistis. **E**xemplū accipite
fr̄s exitus mali. & longanimita

nis laboris & patientie: pphas q
 locuti sunt in nomine dñi. **V**ide
 te inqt quia pphē qui tam scī
 erant tā unimines a delicti ut
 dei spē p eos sua loquētur myste
 ria hominib; . extū malū habu
 erit mortē patiēdo ab infidelib;
 ut zacharias . urias . y machabei
 mrs : & in nouo testamto iohes
 stephan . iacob; zebedei & alij qm
 plurimi . nec tam hūimodi extū
 ingemiscē . s; cum pot' longani
 miter ferre uolebant . **A**lij longus
 sustinūe labores . s; & hos patient
 y sine murmuratiōe tulere . ut
 noe i edificatione arche p centū
 annos . moyses i ereptione & duca
 tu ppli p annos qdraginta : dauid
 in exilio sine culpa p pello : ioseph
 in seruitio . frūm fraude suscepto .
Ad utraq; autē firmū y imitabile
 sub iunare exemplū dicens . **S**uf
 ferentiā iob audistis : & finē dñi
 uidistis . **L**aborē inquit y paciā
 iob ex lectione cognouistis . y qā
 duplicia cuncta que hostis frau
 de pdidit . dño miserante recepit .
 exitum qq; in cruce quē longani
 miter suscepit . astantes ipsi ui
 distis : s; & glām resurrectionis et
 ascensionis . eius ad celos euglica p
 dicatiōe . didicistis . **Q**uia mi

sericors est dñs & miserator . ut ut
 in p̄senti suos a temptōnib; libet .
 & p̄stantia fidi etiam corā homi
 nib; uiuentes glificet . ut post mor
 tem i occulto coronet : y ne sic qui
 dem ab hominib; memoriā quam
 meruānt laudis auferat . **A**n
 omnia fr̄s mei nolite iurare y cetā
Qui letiferū lingue uisus ad inte
 grum insuis auditorib; exhauri
 re desiderauit : qui detrāhe alteru
 trum uetuit : q̄ iudicare parū
 int̄dixit : qui i aduersitatib; mal
 altitru ingemiscē phibuit . que
 fr̄ apta peccata . addit etiam hoc
 qd quib;dam leue uidet̄ . ut iurē
 quoq; iurandi gsuetudinē tollat .
Ham hoc qq; illis nequaquam parui
 pendendū patent̄ appare . q̄ illam
 dñi sententiā sollicitē gsidant
 qua dicit . **O**mnē ūbum otiosum
 qd locuti sūnt homines . reddēt
 rationē de eo indie iudicij .
Vt non sub iudicio decidatis . **I**dō
 inqt uos a iurationis culpa com
 pesco . ne frequēter uera iurando
 aliquādo etiam impiurū decida
 tis . s; eo longius a pejurandi ui
 cio stetis : q̄ nec uerū de iurare
 nisi p̄xima necessit̄ ate uelitis
S ; ille sub iudicij reatus de
 cidit . qui & si nunqm̄ piurat

crebrum tam quam opus est uerum
deurat: quia nimirum ipsa superflua
locutionis ociositate delinquit offen-
ditque iudicem: qui in mutale uerbum
& iuramentum omne uerit. **T**ris-
tatur aliquis uerum: oret equo animo
& psallat. **Q**uia super impressuris
ad inuicem fratres ingemiscere prohibentur.
ne quid eorum gerendum sit ipse de-
monstrat. **S**i quid inquit alicui
uerum tristitia deprimentis. ut ab alio
hominibus; illata forte iniuria ingru-
erit: ut culpa accedente. ut domes-
tico dampno preoccupante. ut alia
qualibet ratione uos tristari con-
tingit: nequaquam illa hora ad inui-
cem murmurati. & de dei iudicij
querelas posituri ueniamus: sed po-
tius ad eandem concurrentes flexis
genibus deum orate ut consolationis
sue gratiam mittat. ne uos tristitia
soli que mortem operatur absorbeat.
ipsi quoque psalmodie crebra dul-
cedine nocuam tristitiam pestem
uero de corde repellite. **I**nfirmatur
quis in uobis: inducat presbiteros
ecclesie & orent super eum. **S**icut
dederat tristitiam: sic dat & infir-
manti consolationem. qualiter se a mur-
murationis stulticia tueatur: ut
iuxtaque modo deum uulnere modum
ponit & medele: tristitiam precipiens

ut ipse pro se oret & psallat: infir-
manti autem ut fide ut corpore
mandans ut quia maiorem susti-
nuit plagam plurimorum se adiu-
torio. & hoc seniorum curari memi-
nerit: neque ad iuniores minusque
doctos causam sue unbecillitatis
referat: ne forte quod pro eos allocu-
tionis aut consilij nocentis accipiat.
Et orent inquit eum super. ungentes
eum oleo in nomine domini. & oratio
fidei saluabit infirmum. **H**oc & apostoli
in euangelio fecisse leguntur: et nunc
ecclesie consuetudo tenet ut infirmi
oleo consecrato ungantur a presbiteris.
& oratione comitante saluentur:
nec solum presbiteris. sed ut innocenti
papa scribit. etiam omnibus christianis
uti licet eodem oleo. insua aut suorum
necessitate ungento. **Q**uid tamen
oleum nisi ab episcopo licet confici.
Nam quod ait. in nomine domini. signi-
ficat oleo in nomine domini confecto.
ut certe quia etiam cum unguunt in-
firmum. nomen domini super eum inuo-
care pariter debent. **E**t si in
peccatis sit: dimittentur ei. **M**ul-
ti propter peccata inanima facta.
infirmitate aut etiam morte ple-
tuntur corporis. **V**nde apostolus co-
rinthijs. quia corpus domini in-
digne percipere erant. & soliti ait.

Ideo ut uos multi infirmi & im-
 becilles sunt: et dormiunt mul-
 ti. **S**i ergo infirmi in peccatis
 sunt: & hec presbiteris ecclesie pres-
 bi sunt: ac perfecto corde ea relin-
 quere atq; emendare satagerint:
 dimittent eis. Neq; enim sine con-
 fessione emendationis: peccata queunt
 dimitti. **N**on recte subiungitur:
Confitemini ergo altitru peccata uestra:
 & orate p̄ inuicem ut saluemini.
In hac autem sententia illa debet esse
 discretio. ut cotidiana leuiaq; pec-
 cata altitru confiteamur. eorumq;
 cotidiana credamur oratione salua-
 ri. porro grauioris lepre imun-
 ditia iuxta legem sacerdoti pan-
 damur: atq; ad eius arbitrium qualiter
 & quanto tempore iusserit puri-
 ficari curamur. **M**ultum enim ua-
 let deprecatio iusti assidua. **H**ely-
 as homo erat similis nobis pas-
 sibilis: & oratione orauit ut non
 plueret super terram: & non pluit an-
 nos tres & menses sex. **D**ecen-
 ty exemplo astruit. quantum depre-
 catio iusti ualeat assidua: cum he-
 lyas tantum una oratione orando
 tam longo tempore celos obtinu-
 erit. t̄ris ymbres auerit. fruc-
 tus mortalibus negauit: & rursus
 ubi uoluit. ubi tempus esse prospexit.

ubi longa inedia tabe cor regis
 superbi & gentis ydolatrie ad penite-
 tiam uidit inflexum. una solim
 oratione orauit. & fructus atq; aquas
 quas negauit terris restituerit.
Sic enim sequitur. **E**t rursum orauit
 & celum dedit pluuiam. & terra de-
 dit fructum suum. **S**emel ergo et
 prius & postmodum orauit: & hoc unum
 helyas ac tanta impetrauit. **Q**ua-
 tum autem plurimum ualeat oratio
 iustorum. **S**ed ne trepidaret nostra fra-
 gilitas reputans se tanto prophete
 qui curru igneo rapi meruit
 ad celos. similia facere non posse.
 consule beatus iacobus de eius orati-
 one locuturus ita inchoauit:
Helyas homo erat similis nobis pas-
 sibilis. **H**omo namque erat. tam et
 si nulli hominum uirtute sceleris.
 similis nobis origine carnis. pas-
 sibilis ut nos. & mentis fragilitate
 & carnis. **N**am quia carne fragi-
 lis esset: apud sareptenam uiduam
 uictum querendo monstrauit.
Quia mente quoque passibilis fuerit
 ostendit: cum post redditas terras
 aquas. extinctosque prophetas ac sacer-
 dotes ydolorum. unum muliercule mi-
 nus extitit per desertum diffugerit.
Quanti autem sit uirtus apud deum
 per infirmantibus orare. eiusque sua

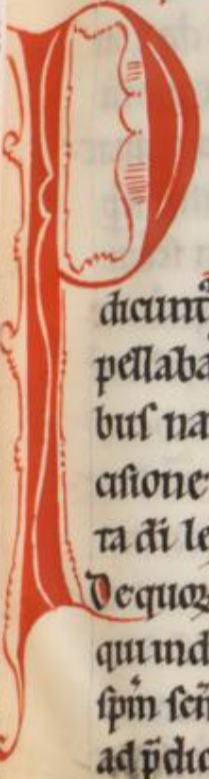
peccata confitentibus amissam reuo-
care sospitate: subdando mani-
festat. **F**rs mei si quis ex uobis
errauit a uitate & uertit quis eu-
scire debet quoniam qui conuicti fuerit
ab errore uie sue. saluabit ani-
ma eius a morte. **Q**uia enim in
superioribus huius epistole partibus lingua
nostra a maligna ut ociosa locutio-
ne restringitur: oportune in fine
quid maxime loqui debeamus
ostendit. **I**ubemur itaque orare
& psallere domino quotiens aliquibus
pulsamur aduersus: item confiteri
alterutrius peccata nostra & orare pro
inuicem ut saluemur: pro sanitate pro
proximorum non solum temporali sed potius
eterna quantum possumus impendamus
curam. **S**i enim magne mercede
dicitur esse a morte eripe carnem quan-
doque mortuam: quanti est meriti
a morte animam liberare in celesti
patria sine fine uicturam. **N**otan-
dum sane quia quidam codices ha-
bent. saluabit animam suam a mor-
te: & ex ambiguo greco ita etiam
recte interpretari potest. **E**t reue-
ra qui errantem corripit: sibi met-
ipsi ex hoc uite celestis gaudia
ampliora conquirit. **S**aluabit
inquit animam eius a morte: et
coopto multitudinem peccatorum.

Qui peccatorem ab errore conuertit.
& eius peccata per hanc uisionem
ab aspectu interni iudicis
suppositione uite melioris
abscondit: et sua quoque in quibuscumque
offendit errata ab intuitu eius qui
omnia uidet primum curando con-
tegit: iuxta illud psalmiste. **B**eati
quorum remisse sunt iniquitates: &
quorum tecta sunt peccata. **H**ec obliuiscit
hec hortans beatus iacobus quod su-
perius ait. **N**olite plures magistri
fieri fratres mei. **I**bi namque im-
perfectos in propria actione a magistratus
officio quod praesertim querelant
submouet: hic uero infructuosos
ex omni parte quod erga proximorum
salutem pro amore fraternitatis agere
debeant edocet. **Q**ui enim hic doc-
tor facere prohibetur: hoc alio loco
caritas facere memoratur: dicente
apostolo petro: quia caritas operatur mul-
titudinem peccatorum. **H**ec proterendum
quod hec errantis uersio non solum
loquendo sed plerumque bene agen-
do perficitur. **N**am si quis etiam lingua
tacente proximis exempla bonae
actionis ostendit: eosque ad imitan-
da quae neglexerant. elemosine uel
hospitalitatis. uel aliarum operum uir-
tutum uertit. officium perfecti doc-
toris exequitur: ac pro eius quae cor-

rexit saluatione fr̄is certam ap̄io
iudice mercedem consequetur.

*Explicit tractat' in epl̄am beati Jacobi.
Incipit expositio in epl̄am beati*

*etrus apl̄s petri apl̄i.
ihu xpi. electis aduent'
disp̄sionis. ponti. galatie.
capadocie. asie. ybithimie.*

D aduenē latine. grece
dicunt p̄seliti. quo nomine ap
pellabant iudei eos qui de genti
bus nati in d̄m crede. & circum
cisione accepta iudaico more iur
ta d̄i legem uitā ducē uoluer̄t.
De quoz num̄o fuere q̄dam eoz
qui in die sc̄o pentecostes quo apl̄i
sp̄m sc̄m in ignis iustione p̄cep̄it.
ad p̄dicationē eoz ap̄o credidunt.
dicente sc̄ptura. q̄d iudei quoq;
& p̄seliti adessent. **E**lectos ḡ adue
nas dicit. qui de gentilitate ad
agnitionē & susceptionē diuine
legis. ac p̄ceptis sacram̄tis legali
bus ad acceptionē gratie fidei p̄
uenire m̄uerunt. **V**n̄ sc̄s presbit̄
ieronim̄ de his loquens ita ait.
q̄a petrus post ep̄atim antioxen
sis eccl̄e. disp̄sionis eoz qui de cir
cūcisione credidunt. in ponto.
galacia. capadotia. asia. ybithi
ma sc̄do claudij anno ad expug
nandū symonē magū romā p̄git.

S; & nos si ueraciter cū p̄pha dice
possum' qm̄ incolē nos sum' ap̄d
te in tra. & p̄grini sicut om̄s pa
tres nr̄i. ad nos q̄q; epl̄as beati
petri sc̄ptas crede. & ut nob̄ mis
sas legē debemus. **D**eniq; in ip̄is
epl̄is quasi alibi pat̄am haben
tes nos ad monet d̄cs. **R** m̄i obsec̄
tanqm̄ aduenas & p̄grinos ab
stinere uos a carnalib; desid̄is
Qd ū adiungit̄ disp̄sionis. siḡtat
q̄a disp̄si sunt ab iherosolimis in
p̄secutione que facta fuit sub
stephano. ut certe alijs multapha
ris p̄secutionib; sint p̄fide uel
a iudeis ut a gentib; afflicti. ac p̄
prius sedib; sepe p̄lasi. ut iactib;
apl̄oz legim'. **S**; & paulus ad ga
lathas. tanta inq̄t passi estis sine
causa. si tam̄ sine causa. **D**isp̄sio
nis inq̄t ponti. galatie. capadocie.
asie & bithimie. **O**m̄s he p̄uin
cie sunt ḡ eoz in asia. **S**; yalia bi
thunia ē in europa. de qua illi
qui in asia s̄t bithini originem
ducē p̄hibent'. **I**lla autē que in
asia est bithunia. uocat' y maior
frigia. que hiera flumine a ga
lacia ē determinata. **S**cdm̄
p̄scientiam d̄i pat̄s. in sc̄ificatiōē
sp̄e. in obedientiā & asp̄sionem
sanguinis ihu xpi. **A**dherent

In uersicli ad hoc qđ dicitur. electis
aduens. Electi namq; erant scđoy
p̄scientiam dñi pat̄s. Unde & paul⁹
ait. Quos p̄sciuit & p̄destinauit
q̄formel fieri imaginis filij sui.
& alibi. Sicut elegit nos ante
mundi cōstitutionē. Electi autē
erant ad hoc ut p̄ dationē sp̄it⁹
sc̄ificarent̄ emundati ab omnib;
peccatis. ut obedire inciperent
dño ihu xp̄o. qui p̄ inobediētā
p̄thoplasti pierant. ut asp̄si san
guine eius potestātē sathane ul
tarent. sicut isrl̄ p̄ agni sangui
nem egyptioy dñatum declina
uit. Asp̄sionem autē dicit more
sc̄pturē uec̄is. ubi que sc̄ificanda
erant. sanguine hostiarū solebat
asp̄gi. Ceterum ipse dicit manifes
te de eo. Nisi manducauerit car
nem filij hominis & biberit ei⁹
sanguinē. nō habebit̄ uitam
in uob. **G**ratia uobis & pax mul
tiplicet̄. ut qđ bene cepistis. p̄
fecte cōpleatis. **B**ene primo
grām. postea nominat pacem.
quia sine grā xp̄i ad pacem re
cōciliationis ei⁹ puenire n̄ possu
mus. imo nil pacificum. nisi p̄
grām eius habere ualemus.
Benedictus d̄s & pater dñi nr̄i
ihū xp̄i. **I**ta deo patri laudes

benedictionis refero. ut dñm sal
uatorem nr̄m & dñm eē monstret.
& hominē. Cum enī dicat. d̄s et
pater dñi nr̄i ihū xp̄i. deum qđē
dñm nr̄i ihū xp̄i appellat. qđ ip̄m
xp̄m hominē factū fuisse memi
nit. Patrem autē dñi nr̄i nominat.
qđ eundē dñm nr̄m dei filiū sep̄
eritisse n̄ dubitat. **Q**ui scđm
magnā misericordiam suā regenāuit
nos in spem uiuā. p̄ resurrectionē
ihū xp̄i ex mortuis. **I**n re bene
dicit̄ a nobis d̄s. quia cū nr̄is me
ritis genāti fuisset̄ ad mortem.
sua nos misericordia regenāuit ad ui
tam. & hoc p̄ resurrectionē filij
sui. cū uitantū nr̄am dilexerit
uitā. ut illum p̄ hac mori dispo
neret. atq; eadē morte p̄ resur
rectionē destructa. spem nob̄ ex
emplumq; resurgentiā monstra
ret. **M**ortuus ē namq; ne nos mo
ri timemus. resurrexerit ex mor
tuis. ut & nos p̄ cum resurrectōs
eē spemus. **I**n hereditatē incor
ruptibile. & in cōtaminatā et
ī marcescibile. **I**ncorruptibile.
quia uita celestis nec senio. nec
morbo nec morte. nec aliq̄ mes
ticia tangit̄. **I**ncontaminatā.
qđ in eam nullus potest imun
dus intrare. **I**n marcescibilem.

quia nec in ipsis beatorum hominum
 mentibus ex longo usu celestis illa
 uersatio ualet aliquando uiles-
 cere. quoniam presentis luxuriae & deli-
 ciae solent non nunquam diutina con-
 suetudine & usu in fastidium uer-
 ti. **C**onseruata in celis in uobis.
 onseruata in uobis dicit. pro eo ut
 dicit seruata uobis. id est ad
 hoc seruata nunc. ut uobis tem-
 pore praestituto reddatur in celis.
 Vel certe seruata in celis in uo-
 bis. quia quae dedit credentibus po-
 testatem filios dei fieri. ipse dedit
 eisdem potestatem hereditatem in
 celis accipere. perseverando usque in fi-
 nem ut salui sint. Et ideo conser-
 uata dicit in illis hereditatem
 quorum meritum uiuante domino pue-
 mendum nouit ad illam. quia qui
 non seruauerit disciplinam patris. he-
 reditatem non merentur ab eo ac-
 cipe. **Q**ui in uirtute dei custodi-
 mini pro fide in salutem paratam
 reuelari in tempore nouissimo.
Et dominus ait in euangelio. In domo
 patris mei mansiones multae sunt.
 Et iterum. Non est meum dare uobis
 sed quibus paratum est a patre meo.
 Parate sunt ergo sedes in regno dei.
 parate mansiones in domo patris.
 parata salus in celis. tantum faci-

at se dignum qui accipere desiderat.
Sed quia nemo suo tantum conamine
 dignus fieri. suis uiribus ad aeternam
 potest uenire salutem. recte promit-
 titur. Qui in uirtute dei custodim-
 ni pro fide. Neque enim quisquam sine
 libertatis potentia se custodire
 ualet in bonis. sed illius quod dicitur
 est promissa auxilium ut proficiamus.
 a quo initium bonae actionis acce-
 pimus. **I**n quo exultabitis. **M**odi-
 cum tamen si oportet consistari in uari-
 is temptationibus. **Q**ui dicit in quo
 significat in eo quod tempore nouis-
 simo salus parata reuelabitur. ac-
 dignus dabitur. **D**e quo dominus ait.
Iterum autem uidebo uos et gaudebo
 cor uestrum. et gaudium uestrum nemo
 tollet a uobis. **M**odicum nunc si o-
 portet consistari. **O**portet inquit con-
 sistari. quia non nisi praestituta scilicet
 labentis. et afflictiones. potest in
 gaudia aeterna perueniri. **M**odicum
 autem dicit. quia ubi merces aeterna
 retribuitur. breue uidebitur ac le-
 ue fuisse quod in seculi tribulationibus
 graue uidebatur et acerbum.
Vt placio fidei uestrae multo preciosi-
 or sit auro quod pro pignere probatur.
Et sapientiae liber passionem seculi
 auro quod pro pignere examinat comparat.
 dicens de domino. Tanquam aurum

in fornace pbavit illos. & quasi
holocausti hostiam accepit illos.
q̄a nimirū quos in camino tribu-
lationis fideles pbavit. hos in
gaudio retributionis q̄si placabi-
lem s̄ hostiam assumit. Et bene-
patientia sc̄oz auro assimilatur.
quia sic in metallis p̄ciosius auro
aliqd̄ n̄ est. ita hec ap̄d̄ deum om-
ni ē laude dignissima. Hinc et̄n̄
sc̄ptum ē. Preciosa in̄spectu d̄ni
mors sc̄oz euit. Sic enim aurū in
fornace clausū ignib; examinat.
pbatum si foras cur̄ sit fulgoris
apparebit. ita fidelium constantia
in̄ infidelium q̄dem p̄suas
temptabilis uidet̄ ac stulta. s̄;
ubi temp̄ retributionis finito
certamine tribulationū affuit.
tē quantē fuit gl̄e. q̄ntum flam-
mis passionū p̄fecit eoz virtus
ostendet. Unde apte subiungit̄
Inueniat̄ in laudem & gl̄am et
honorē in reuelatione ihu xpi.
Inuenit̄ autē in laudē probatio
fidi. cum laudans eā iudex dic̄.
Esuriui & destituti in̄ manduca-
re & cetera. Inuenit̄ autē in gl̄am.
cum p̄mittit. eandem gl̄ificans.
Venite benedicti pat̄s mei. possi-
dete paratum uob̄ regnū a con-
stitutione mundi. Inuenit̄ in

honorē. cū cadentib; impijs in
suppliciu eternū. uisti ibunt in
tam et̄nam. De quo ait ip̄e. Si
quis in̄ ministravit. honorifica-
bit eum pat̄ meus. **Q**uem cū
iudicatis. exultabitis leticia in-
narrabili & gl̄ificata. **E**t paul̄
ait. Qd̄ oculus n̄ uidit nec auris
audiuit. nec in cor hominis as-
cendit. que p̄parauit d̄s diligen-
tib; se. **P**e qua salute exquisi-
erunt atq; scrutati s̄t p̄phete. q̄
de fut̄a in uob̄ gr̄a p̄phetauer̄t
Equisier̄t & scrutati s̄t in ocul-
to a d̄no ut ab anglis de fut̄a
eugly gr̄a. quando ut q̄ ordine
salus et̄na mundo adueniret.
qd̄ in eoz lib̄s inuenit̄. Unde
unus ex eis magno scientie salu-
taris amore uir desiderioz appel-
lari ab anglo inuit. **P**phetabat
autē palam loquendo homini-
bus. & exponendo que in occulto
in̄t̄e contemplationis ip̄i cogita-
uerant. **S**crutantes in quo ut
quale temp̄ significaret in ei sp̄e
xpi. p̄nuntians eas que in apo-
sunt passionē & postiores gl̄as.
Has gl̄as significauit euglysta
cum ait. Sp̄e enim ūdum erat
datus. quia ih̄e nōdū fuerat gl̄i-
ficatus. **D**uc̄ s̄t autē d̄ni gl̄ificati-

cationes scdm suscepti hominis
 formā. una qua resurrexit a mor-
 tuis. alia qua ascendit in celum
 ante oculos discipuloy suoy. Restat
 tertia & ipsa incōspectu hominū.
 cum uenit in maiestate sua et
 patris & scōy angloy: ut reddat u-
 nicuiq; scdm opus eius. **Q**uib'
 reuelatum ē quia n̄ sibi ipis. uo-
 bis autē ministrabant ea que nun-
 tiata s̄t uobis. **I**nt̄ multa archa-
 na que reuelata sunt p̄phis cum
 diligenter de fut̄a salute scruta-
 rentur & exquirent. etiam hoc il-
 lus reuelatū est. quia n̄ in diebus
 eoy eadem salus. s; in uis̄ potē
 qui in fine scōy nascimini esset
 ad uentura temporib;. **H**ec idō di-
 cit. ut admoneat eos curā gerē
 salutis oblaty qm̄ tantisq; amabant
 p̄phe & iusti p̄ces. desiderantes illo
 tempore uiuē in mundo. q̄ abla-
 tis e mundo statim licet celes-
 tia regna ḡscendē. **P**er eos qui
 euigilaueūt in uos spū scō misso
 de celo. **S**upra dixat p̄phis spi-
 ritum xp̄i p̄nuntiasse passioēs
 eius & posteriores gl̄as: et nē di-
 cit eadem ap̄tos eis nuntiare
 spū scō misso de celo. **V**nde patet
 quia idem sp̄s xp̄i erat in p̄phis
 p̄us. qui post modū in ap̄tis. idōq;

eandem fidem passionis xp̄i et
 postiores gl̄as utriq; p̄phis predi-
 cabant. illi adhuc uentam. isti
 iam uenisse. ac p̄ hoc unā esse ec-
 clesiam. cui pars carnalem dñi
 aduentum p̄cesserit. pars sit altā
 secuta. **I**n quē desidant angli
 p̄spicō. **C**onstat p̄ certo q̄a tan-
 ta eius qui passus est p̄ nob̄ homi-
 nis ih̄u xp̄i posterior gl̄a successit.
 ut etiam anglice in celo uirtutes
 cū sint et̄na felicitate p̄fecte. n̄
 solum in mortale deitatis mag-
 nificentiā. s; assumptē huma-
 nitatis claritatē semp̄ aspiciere
 gaudeant. **V**erum diligenti in-
 tuendū. quom̄ dicat q̄o meū de-
 sidant angli p̄spicō: cum deside-
 rium dici n̄ solet ei rei qm̄ habe-
 mus. s; quā uolumus habere.
Nam nemo desidat q̄o habet. **Q**-
 modo ḡ in xp̄m p̄spicere deside-
 rant. cui faciem nunqm̄ cessant
 cernē. nisi quia ḡtemplatio diui-
 ne p̄sentie ita sup̄ne patē cives
 beatificat. ut ineffabili nob̄ or-
 dine & semp̄ eius uisā gl̄a faci-
 entur. et semp̄ eius dulcedinē
 quasi nouam in faciabilitē esuri-
 ant. **H**am sic̄ beatus papa gre-
 gorius delicias cordis et corporis
 mirifice distinguens ait. corpo-

¶

rales deliciae cum non habent graue in
se desiderium accendit: cum uero habi-
te eduntur: comedente partem in
fastidium per saturitatem uertunt.
At contra spirituales deliciae cum non ha-
bentur in fastidio sed: cum uero habentur
in desiderio: tantoque a comeden-
te amplius esuriunt: quanto & ab
esuriente amplius comedunt. **I**n
illis appetitus saturitatem: saturi-
tas fastidium generat: in illis autem
appetitus saturitatem: saturitas
appetitum parit. **A**ugent enim spua-
les desiderium in mente dum satiant:
quia quanto magis earum sapor percipit:
eo amplius cognoscit quod amplius
amet. **P**otest autem quod ait: inquit
desiderant angelus prospice: etiam de
spiritu sancto recte intelligi: de quo promi-
serat: qui euangelizauerunt in uos spi-
ritu sancto misso de caelo. **N**amque hoc
beatus petrus ad gratiam refert di-
uinae pietatis: quod cum quod tante
maiestatis est & gloriae: ut semper eius
in suo sicut & ipsius patris & filii.
quia nimirum una eademque est: de-
sideret ab angelis in caelis: causa sa-
lutis humanae ad terram spiritum misse-
rite: atque illustrandis fidelium me-
tabus infudit. **P**ropter quod suc-
cincti lumbos mentis uestrae: sobrii
perfecte sperate in eam quae offertur

uobis gratiam in reuelatione ihesu
christi. **Q**uia uobis inquit hoc promi-
sum est: ut reuelationem ihesu christi ui-
deatis post hanc uitam quam uos an-
geli uident: quanto magna est
uobis gratia promissa: tanto ampli-
digni esse curate ut eam percipere
ualeatis. **S**uccingit lumbos me-
tis: qui hanc etiam a cogitatione
restringit. **E**t recte dicit: sperate
in eam quae offertur uobis gratiam in re-
uelatione ihesu christi: quia succinc-
tis lumbis: id est in mente & corpore
castus domini aduentum expectat:
nunc quando reuelat sperat. **N**am
qui domino se placere non nouit: me-
rito spe bonorum caret: ne cito ad-
ueniat metum. **Q**uasi filii o-
bedientiae: **R**ecte filios obedien-
tiae uult illos existere: quos in praesenti
inobedientiam & aspersionem
sanguinis ihesu christi dixit electos.
Sed secundum quoniam uocauit uos sanctum: &
ipsi sancti in omni conuersatione sitis.
Hunc simile est illud in euangelio: **I**sto-
te ergo & uos perfecti: sicut & pater uester
caelestis perfectus est. **E**t si patrem
inuocatis eum dicendo in oratione:
pater noster qui es in caelis. **Q**ui sine
acceptatione personarum iudicat se-
cundum uniuscuiusque opus: non ut
pater carnalis: qui filios peccantium

indulgentius parcere quā fa-
 milis cōsuevit. **P**ater autē d̄s tan-
 te iusticie & pietatis est. ut & ser-
 uos humiles atq; iobedientes. im-
 mo etiam hostes. manum s̄ dante
 mutet i adoptionē filioꝝ. & rur-
 sum eos qui filioꝝ nomine uiden-
 tur honorabiles. p̄ culpa inobe-
 dientie p̄suis hereditatis p̄petue
 reddat exsortes. **I**n timore ui-
 colatus uiri tempore uersami-
 ni. ne uidelicet p̄ negligentia &
 deficiam tanto patre existatis
 indigni. & dū tempore p̄sentis i-
 colatus securi sitis. ad p̄missam
 pat̄e beatitudinē p̄uenire non
 possitis. **S**cientes q̄d n̄ corrup-
 tibilis; auro ut argento redemp-
 ti estis de uana uita uersatioe
 pat̄e traditionis. s; p̄cioso san-
 guine quasi agni incōtamina-
 ti & imaclati ihu. xpi. **Q**uanto
 maior est p̄cium q̄ redempti es-
 tis a corruptione uite carnalis.
 tanto ampli' timē debetis ne
 forte ad corruptelā uicioꝝ reuer-
 tendo animos uiri redemptori
 offendatis. **R**enati n̄ ex semi-
 ne corruptibili s; incorruptabi-
 li p̄ uerbū dei uiuū & p̄manen-
 tis inc̄num. **T**ale est in euāglo
 iohis. **H**is qui credunt in om̄ie

cius. qui n̄ ex sanguinib' neq; ex
 uoluntate carnis. neq; ex uolun-
 tate uiri. s; ex d̄o nati s̄t. Sic q̄
 i corruptibile est p̄cium d̄nice
 passionis q̄ redempti sum' ita
 etiā incorruptibile ē sacramtū
 fontis sac̄ quo renascim'. **Q**ue ita
 inuicē s̄ gnectunt. ut unū sine
 alt̄o salutem nob' gferre nequeat.
 q̄a nimirū d̄ns ita nos tempore
 i carnatiōis sue sac̄ sanguine si-
 mul om̄s redemit. ut nos quoq;
 tempore n̄ro uiritim p̄ regena-
 tiōē ad gsortiū eidem regenāti-
 onis p̄uenire debeam'. **D**e qua
 regenatiōe bene dicit. q̄a nō ex
 semine corruptibili. s; p̄ uerbū
 d̄i uiuū & p̄manens agat'. ut
 hinc colligat'. quia sic ex semine
 corruptibili caro que corrumpit̄
 nascit'. sic p̄ aqm̄ uerbo d̄i cōse-
 cratā uita nob' que finē nesciat
 t̄bu atur. **Q**d etiā apte p̄phico
 astru it testimonio subiciens.
Quia omnis caro fe-
 nū. & om̄is gl̄a ei' tan-
 qm̄ flos feni. **C**aruit feni et
 flos ei' decidit. uerbū autē d̄ni
 manet i eternū. **S**icut q̄ cor-
 ruptibilis caro corruptibile ge-
 nerat carnē. ita uerbū d̄ni q̄d
 manet i eternū. eternā h̄is q̄s

ex aqua recreat. in carne simul &
anima uitam dat. Huius testimonij
scilicet cypranus in libro de habitu
uirginum ita meminit. Clama inquit
ysaie deus. Omnis caro fenū: & omnis
claritas eius ut flos feni. Aruit fe-
num & flos eius decidit: sermo autem
domini manebit in eternum. Neminem
autem decet & maxime uirginem
non decet claritatem ullam reputa-
re carnis & honoris: sed solum appetere
sermonem dei. bona in eternum man-
sura contemplantur: aut si carnis sit glo-
riandum. tunc plane quando in omni
confusione cruciatur: quando forcior
femina uiris torquentibus inuenitur:
quando ignes & cruces & ferrum aut
bestias patitur ut coronetur. Ista
sunt preciosa carnis monilia: Illa
corporis ornamenta meliora. Non
ergo turbet lector. quod in hanc pro-
phetam sententiam ille claritatem
nostram translatio gloriam posuit.
Namque eximo genero quod est dora:
utrumque solet latine trans-
ferri. **D**eponentes ergo
omnem malitiam & omnem dolum &
simulationes & inuidias & omnes
detractiones: sicut modo geniti infan-
tes rationabile & sine dolo lac con-
cupiscite. **Q**uia renati estis inquit
nuper & filij dei per baptismum facti:

2
tales in estote per studium bone con-
uersationis. quales recentem etiam
infantes per naturam innoxie etatis.
ignari uidelicet malicie & doli.
simulare. detrahere. inuidere: aliisque
huiusmodi uicijs se mancipari om-
nimodis ignorantes. Qui sic plac-
matum naturaliter desiderant ad
salutem crescere. ut ad panem come-
dendum peruenire ualeant. ita & uos
simplicia fidei rudimenta primo de
ecclesie matris uberibus querite. hoc
est de utriusque testamenti doctoribus:
quod diuina eloquia uel seipserunt. uel
etiam usua uobis uoce predicant. ut
discendo peruenatis ad refectionem
panis uini quod de celo descendit.
hoc est per sacramenta dominice incarna-
tionis quibus renati estis. & quibus nu-
triti. peruenatis ad contemplatio-
nem diuine maiestatis. **R**ati-
onabile inquit lac concupiscite &
sine dolo: ut in eo crescatis in sa-
lutem. **P**recepto concupiscendi
lac uerbi tangit eos quod ad imbu-
endum lectionibus sacris inuiti et
fastidiosi adueniunt. ignari
illius sitis & esuriet de qua dominus ait.
beati quod esuriunt & sicut iusti-
ciam: idcirco tardius ad perfectum
salutis crementum peruenientes.
quod possint solido uerbi cibo refi-

ci. id ē archana cognoscē diuina
 ul' maiora facē bona. **S**i tamen
 gustastis qm̄ dulcis est dominus.
Hoc inquit pacto dimissa atq; e-
 mundata cordis ur̄i malicia y spur-
 citia uitalem xp̄i alimoniam con-
 cupiscite: si diuine dulcedinis qm̄-
 ta sit multitudo sapitis. Nam q̄
 nichil de sup̄na suauitate animo
 gustat: n̄ est murum si h̄c mali-
 cia hostis t̄estrib; illecebris sordi-
 dare n̄ cuitat. Bene autē psalmi-
 ta gustare monet qd̄ dulcis sit
 d̄s: quia s̄c̄ nō nulli qui n̄ de dō
 sentiunt qd̄ qm̄ dulce int̄ius sa-
 piat. s; qd̄ excussim̄ ext̄a sonet.
Qui y si secreta quedā intelligēdo
 percipiunt. eoz dulcedinē expiri
 n̄ possunt: & si nor̄t intelligere
 quom̄ sunt: ignorant ut dixi q̄-
 modo sapiunt. & qm̄ in ip̄o psal-
 mo de quo hunc uersiclm̄ assūp-
 sit p̄missum ē. accedite ad eū et
 illuminamini: recte beat⁹ petre⁹
 subdit dicens. **A**dquē acceden-
 tes lapidē uiuū ab hominib; qui-
 dem reprobātū: a deo autē electum
 & honorificatū. **E**t hoc de lapide
 testimoniuū sumit ex psalmo ubi
 sc̄ptum ē. Lapidē quē reprobauer̄t
 edificantes: hic factus ē in caput
 anguli. **Q**uā ne q̄s iudaico sensu

putaret de materiali lapide ap̄ro-
 pheta cantatū. qui i edificatiōe
 t̄rene cuilibet domus p̄tra homi-
 num dispositionē diuino iudicio
 imponētur: q̄sulte addit uiuū.
 adquē accedentes inq̄ens lapidē
 uiuū: ut de xp̄o dictum siḡcet
Qui recte lapis appellatus ē: quia
 in carne ueniens edificōni sc̄e
 eccl̄e quo hanc q̄ firmaret se in-
 serere dignatus ē. **V**iuus autē
 quia dicē potuit: ego sum uia.
 uitalis & uita. **Q**ui ab hominib;
 reprobatus ē cum dicent. n̄ habem⁹
 regem nisi cesarē: a deo autē elect⁹
 cum ait ip̄e. ego autē q̄stituit̄ sū-
 rex ab eo & cetera: et honorificat⁹.
 q̄ndo post mortem crucis d̄s illū
 exaltauit. y donauit illi nom̄
 qd̄ est sup̄ omne nom̄ y cetera.
Et ipsi tanq̄m lapides uiui sup̄
 edificamini domus spirituales.
Sup̄edificari illos dicit: q̄a sine
 d̄no ih̄u xp̄o lapide scilicet ui-
 uo nulla sp̄ualis edificatio sta-
 re poterit. **F**undamētū enī aliud
 nemo potest ponē. p̄ter ipsū
 cui⁹ participatiōe fideles lapi-
 des uiui efficiunt̄. q̄ p̄ infideli-
 tatem lapides mortui fuerant.
 duri scilicet & insensibiles: q̄b;
 m̄to dicētur. **A**uferam a uobis

cor lapideum. & dabo uobis cor
carneū. **S**; tanquā lapides uiui
ad spāle edificium aptant. qui
p̄ dīscōnē eruditi doctoris am-
putatis actib; & cogitationibus
supfluis. uelut icū quadrantē
securis. et sic ordines lapidū in
pariete portant alij ab alijs: ita
portant fideles quiq; a p̄cedenti-
bus in ecclā iustis. **P**ortant ipsi
sequentes p̄ doctnam & tolantia
usq; ad ultimū iustū: qui cū a p̄-
orib; portet. quē portare debe-
at. ipse sequentē non habebit.
Qui autē omne edificium portat et
ipse a nemine portat: dñs ē xp̄s.
Unde & lapis a p̄pha p̄ciosus uoca-
tur: in fundamēto locat. **I**tem
uiuos lapides appellat electos:
ut conatū insinuet bonē i ten-
tionis siue actionis eorū quo p̄-
ueniente se ac comitante dei
grā semp̄ exerceri debeant.
Mortui namq; id ē matiales lapi-
des cū p̄parant aut ponuntur
ī edificio. nichil ipsi labore opā-
tis iuuare. nil p̄se nisi cadere
possunt: s; q̄modo & ubicumq;
a structore positi sūnt. ita ibi-
dem insensibilitē pdurant. aut
etiā lapsi decidunt. **N**on autē
beat̄ petrus nos talū lapidum

duriciā atq; insensibilitatē uult
imitari: s; tanquā lapides uiuos
fundamēto xp̄i supedificari: ut
uidelicet uiuanti nos gr̄e. sobrie
& iuste & pie uiuendō coopemur
iuxta exemplū eius qui dicebat
& grā eius in me uacua n̄ fuit: s;
plus omnib; illis laboraui. **U**iuus
namq; lapis in edificio scē ecclē
ērtit. qui ne grām dei frustra
accepisset. sedulus laborare con-
tendit: & ne aliquid eidem p̄y la-
boris s̄met t̄buisse uideretur. uigi-
lante adiuuauit. **N**on autē ego:
s; grā dei mecū. **T**anquā lapis q̄
uiuus edificatur a xp̄o in domo
eius: quicūq; donante ac iuuante
ipso. bonis indefessis insistē
curat opib;. **A**t qui p̄ grām rege-
nerationis scē ecclē incorporat.
nichil ampli p̄ sua salute opari
studuit. hic quasi mortuus la-
pis celesti p̄sist ē edificio indig-
nus. idōq; abiciendō diuino ex-
amine. atq; alius q̄ dignus est
loco eius substituendō: iuxta pre-
ceptū leuitici. in q̄ lepsi domoz
lapides a sac̄dote inspici. & si pu-
rificari nequiuunt. iam int̄ un-
mundos opitari ac de ordine
mundoz lapidum p̄cipiuntur
erui. **S**upedificamini inquit

domus spales. Ita illos domi spiri-
 tales fieri debere. cum sit una do-
 mus xpi ex electis omnib; anglis
 & hominib; condita. qm cu sit
 una ecclia catholica tota orbe
 diffusa. sepe pluraliter appellant
 ecclie ppt multas scilicet fide-
 lum uentia: uarijs tribub;
 & linguis; & pplis discreta. Unde
 dicit ipe: Ego ihe misi angelu
 meu testificari uob in ecclis
Hec ptereundū qd qdam codices
 habent numo plurali. supedifi-
 camini domi spales: alij singu-
 lari supedificamini domū spā-
 lem: inq nimirū unitas ipa to-
 tius scē ecclē aptius oimendatur.
Cū autem dicit supedificamini
 domi spales siue domū spālem:
 addidit sacerdotiū scm. Quo
 manifestissime nos hortat. ut
 sacerdotiū scm ipsi existentes.
 supedificem sup fundamentum
 xpi. Omne g eccliam sacerdotiū
 scm appellat: qd sola domus
 aaron in lege nom & officium
 habuit. Quot nimirū omnes
 sumi sacerdotis mēbra sumus.
 cuncti oleo leticie signamur:
 unius congruit qd subdit.
Offerre spales hostias. accepta-
 biles dō p ihm xpm. Spiritale

aut hostias opa nra. elemosinas
 & pces dicit: ad distinctionē car-
 naliū in lege uictimarū. Qd aut
 in cōclusionē dicit. p ihm xpm.
 ad cuncta que pmissit pnet.
 qd p ipsius grām & supedificamini
 in illo p architectos sapientes.
 id ē ministros noui testamti: et
 domus spales efficiunt p spm eius
 contra pluuas. uentos. flumina
 temptonū muniti: & sacerdotio
 scō participari. & boni aliqd ac-
 ceptabile deo gerere n nisi p ip-
 sum ualem. Sic enim palmes
 n potest ferre fructū a semetip-
 so nisi manserit i uite: sic nec
 uos inqt nisi in me manseritis.
Propē qd continet scptura. **E**cce
 ponā in syon lapidē summū.
 angularē. electum preciosum
Hoc testimoniū de ysaiā ponit
 ad gfirmandū hoc qd pmisserat.
 ad quē accedentes lapidē uiuū.
 astruens & affirmans dnm sal-
 uatorē ppter firmitatē suā la-
 pidem apptū uocari. & qd ad-
 dit. & omnis q credidit in eo n
 gfundet. ppter hoc ponit quod
 dixat. et tanqm lapides uiui
 supedificamini. Pulchre autē
 cōuenit hic pphē & apli sermo
 quo dicit. accedentes ad lapidē

uuiū uel credentes in eo n̄ fundi. illi
psalmi uersicō in quo cū dictū est;
accedite ad eū & illuminamini. cō
tinuo subiunctū est. & uultū ur̄i
n̄ erubescant. Cui simile est quod
ioh̄es ait. & n̄c filioi manete i eo.
ut cū apparuit habeam⁹ fiduciam
y n̄ fundam⁹ ab eo in aduentu
ei⁹. **V**obis ḡ honore credentib⁹. ille
nimirū honor ut n̄ cōfundamini
ab eo i aduentu ei⁹. s; sicut ip̄e ait.
si quis michi ministrauit honori
ficabit eū pater meus. **N**on cre
dentib⁹ autē lapis quē repbauert
edificantes. ut sic illum repbaue
runt cū edificarent act⁹ suos no
lentes eū in fundamento cordis sui
ponere. ita & ipsi repbauert ab eo in
aduentu ei⁹. nolente tē eo illo qui
se repbauert in edificōnem accipe
domus sue que ē in celis. & hec
distinctio honoris credentiū. nō
credentiū autē repbatio huc usq;
p̄tingit. **H**inc itē de credentib⁹
infert. **H**ic factus ē in caput angu
li. quia uidelicet sic lapis angu
laris duos parietes iungit. ita
dñs iudeorū plebē & gentiliū in
una s̄ fidei societate copulauit.
ac max de infidelib⁹ addit. **E**t
lapis offensionis y petra scandali
Hinc & paulus. nos inq̄t p̄dicam⁹

xp̄m crucifixū. iudeis q̄dē scan
dalum. gentib⁹ autē stulticiam.
his q̄ offendunt uerbo. nec educti
in q̄ & positi sunt. **O**ffendit uerbo.
qui eo ip̄o qd̄ uerbum dī audire
eos p̄tingit. offendit animo. dū
nolunt credē qd̄ audiunt. quorū
stulticiā exaggerando subiicit.
Hec edunt in quo & positi s̄t. q̄a
in hoc positi. idē in hoc p̄natam
facti s̄t homines. ut edant dō. &
ei⁹ uoluntati obtempent. salomo
ne attestante q̄ ait. **O**m̄n̄ t̄me y
mandata ei⁹ obserua. hoc ē enim
om̄is homo. idē in hoc naturalit̄
factus ē om̄is homo. ut dñm ti
mens mandata ei⁹ obseruet. **Q**uā
codices habent. in quo y positi s̄t.
qd̄ intelligit̄ iuxta hoc qd̄ paul⁹
de dō loquens ait. **I**n ip̄o enī ui
uimus. mouem⁹ & sim⁹. **C**os
autē genus electū. regale sacerdoti
um. gens sc̄a. ppl̄s acquisitionis.
Hoc laudis testimoniiū quorūda
antiq̄ dī ppl̄o p̄ moysen datū est.
qd̄ nunc recte gentib⁹ dat ap̄ls
petrus. q̄a uidelicet in xp̄m cre
diderūt. qui uelut lapis angula
ris in eā quā in se isrl̄ habuerat
salutē gentes adunauit. **Q**uod
genus electū uocat p̄t̄ fide. ut
distinguat ab eis qui lapidem

uniu repbando facti sē ipsi repbi
Regale autē sacerdotiū. qui illi corpore
 ri sunt uniti q̄ rex summi. y sacer
 dos ē uerus. regnū suū t̄buens ut
 rex. et ut pontifex peccā sui san
 gumis hostia mundans. Regale
 sacerdotium eos nominat. ut y reg
 num sp̄are p̄petuū. et hostias im
 maculate uersationis dō semp of
 ferre meminiunt. Gens q̄q; sc̄a et
 ppl̄s acquisitionis uocant. iuxta
 id qd̄ apl̄s paulus p̄ph̄e exponit
 sententiā dicentis. iust̄ autē me
 ex fide uiuit. qd̄ si subtrahit se.
 n̄ placebit anime mee. nos autē
 inquit n̄ sum̄ subtractionis imp
 ditionē. s; fidei in acquisitionem
 anime. Et in actib; apl̄oz. Vos sp̄e
 sc̄s posuit ep̄os regere eccl̄am dñi.
 quā acquisiuit sanguine suo. Ppl̄s
 ḡ acquisitionis facti sum̄ in sangui
 ne n̄ri redemptoris. qd̄ erat q̄nda
 ppl̄s isrl̄ redempt̄ sanguine agni
 de egypto. Vnde y in seq̄nti quoq;
 uersic̄o mystice uer̄is recordatus
 hystorie. et hanc etiā nouo dī ppl̄o
 sp̄ualiter docet implendā dicens
Vt uirtutes annuntietis ei qui
 de teneb̄s uos uocauit i admira
 bile lum̄ suum. **S**i c̄ enim hi
 q̄ de egyptia seruitute libati sunt
 p̄ moysen. carmen t̄umphale post

transitū maris rubri. et demersum
 pharaonis exercitū dñō cantarunt.
 ita nos oportet post acceptā in bap
 tismo remissionē peccatoz. dignas
 beneficijs celestib; repende gratias.
Nam egyptus n̄ solum q̄a ppl̄m dei
 affligebant. uerū etiam q̄a tenebre
 ut tribulationes interpretant. apte
 p̄sequencia nos peccata s; in bap
 tismate deleta significant. Libatio
 quoq; filioz isrl̄ et ad p̄missam olim
 pat̄am p̄ductio. cōgruit mystio
 n̄re redemptionis. p̄ qm̄ ad lucē
 sup̄ne mansionis illustrante nos
 ac ducente a p̄i gr̄a tendim̄. Cui
 lucem gr̄e etiam illa nubes y ignis
 columpna monstrauit. que eos et
 in toto itinē illo a teneb̄s defendit.
 noctū. et ad p̄missas pat̄e sedes in
 enarrabili calle p̄duat. **Q**ui
 aliquando n̄ ppl̄s. nunc autē ppl̄s
 dī. qui n̄ consecuti miseric̄iam. n̄c
 autē miseric̄iam p̄secuti. **I**ndicat
 apte p̄os uersiculos. q̄a his q̄ de
 gentib; ad fidem ueniunt hac sc̄p
 sit epl̄am. qui q̄ndam alienati a
 uersatione ppl̄i dei. tē p̄gratiā
 fidi ppl̄o sunt ei uniti. y miseric̄iā
 qm̄ sp̄are n̄ nouant adepti. Assu
 mit autē de p̄pha osee. qui de uo
 catione gentiū p̄cinent. uoca
 bo inqt̄ n̄ plebem meā plebe meā.

& in misericordiam persecuta misericordiam
consecutam: et erit in loco ubi dic-
tum est non plebs mea uos. ibi uo-
cabuntur filii dei uui. **R**um ob-
secro uos tanquam aduenas & peg-
nos: abstinete uos a carnalibus; desi-
derijs que militant aduersus
animam. **H**uc usque beatus petrus
genialiter ecclesiam instruit. expli-
cans uel beneficia quibus; nos dum
na pietas ad salutem uocare. uel
dona quibus; aliquando in deos. nunc
autem nos honorare dignata est:
hinc diuersas fidelium personas sol-
lertiter hortatur ne se tanta spe gratia
carnaliter uiuendo reddant in-
dignos: ne qui regali ac sacerdoti-
ali uocabulo sunt insigniti. uiciorum
malicia subacti. a condonate uel
promissis nobilitatis gloria degene-
rent. **I**taque primo liberos & seruos
deinde mulieres & uiros speciali-
ter alloquitur: at post istam locutio-
nem genialis exhortationis seni-
ores quoque & adolescentes qualiter
agere se se debeant ostendit.
Aptus autem liberos docet carnalibus;
abstinete desiderijs: quia solet li-
bertas uitae remissioris. maiora
molebrarum titillantium tolerare
picula que militant aduersus
animam: quia dum occupiscentis

blandientibus caro enerviter subiu-
gatur: iam uiciorum exercitum firmiter
aduersus animam armat. Quos com-
petenter aduenas uocat & pegnos:
ut eo minus tremis rebus; animam sup-
ponant: quod se patriam in caelis habere
meminerunt. **H**amque hoc distare
in hac uita inter electos solet & rep-
bos. quod electi pegni nunc & exules
patriam expectant in futuro: tantoque
minus in presenti gaudijs delectantur
caducis. quanto futura sine fine
gaudia se sperant accipere: & in eternum
regnare cum christo. **A**t uero reprobis hic
habent patriam. cuius solum uitae de-
siderijs uolunt inhiare: idcircoque propter
hanc uitam in exilium relegantur pro-
petuum: ubi cunctis carentes uo-
luptatibus. sola intermentis patienter
aduersa. **V**t in eo quod de reprobis
de uobis tanquam de malefactoribus;
uos ex bonis suscipiantes. glorificent
deum in die uisitationis. **P**lerumque
contingit ut pagani qui fidem christiana-
rum uitupant quare deos suos de-
reliquerunt. post modum suscipiantes
castam eorum conuersationem in uictum
in christiano animam cessarent eis de-
trahere: magisque glorificare deum
ac laudare inciperent. quod bonitate
ac iusticia cultorum suorum bonus esse
probaretur & iustus. **G**lorificent itaque

dñm in die uisitacionis: hoc ē indie
 retribucionis. Quanta uob sit glā
 p̄ dñm donanda iam nō agnoscat
 increduli: cū uos instanter in ob
 stantia picula illū sequi p̄sperint.
Subiecti estote om̄i humane crea
 ture p̄pter dñm. **O**m̄ni humane
 creaturę dicit. om̄i dignitati homi
 num. om̄i p̄sone. om̄i p̄ncipa
 tum: cui diuina dispositio uos sub
 di uoluit. Hoc ē enim q̄d ait. p̄t
 dñm. quia nō est potestas nisi a deo.
 y qui potestati resistit. dī ordina
 tioni resistit. Quā creatam subse
 quenter exponit. ad iungens.
Sicut regi p̄cellentī: sicut ducibus
 tanqm̄ ab eo missis. **I**deo regi
 tantū y ducib; nō autem y dñm di
 cit: q̄a hoc in loco illos specialiter
 ut p̄fati sumus instruit. qui s̄t
 dñi seruoꝝ. **S**ubsequenter ū et
 seruos qm̄ dñm famulent̄ admo
 net. **D**ocet ḡ fideles famulos ui
 delicet et̄ni regis. etiā mundi po
 testatib; subdi: ne ut in hoc fidi
 y religioni xp̄iane possit det̄hi.
 q̄d p̄eam humane conditionis
 iura turbent̄. **H**am & ita recte
 potest intelligi q̄d dictum est.
 om̄i humane creaturę. ut signifi
 cet y fidelib; & incredulis rerū
 dñm. **A**d uindictā malefactorū

laudē ū bonoꝝ. nō quod om̄s reges
 y duces s̄t. uel malefactores puni
 re ut laudare bonos nouerunt.
 s; que eē debeat actio boni iudicis
 simpliciter narrat. hoc ē ut male
 facientes coherceat. bene agentes
 remuneret. **Q**ui etiā si iniuste
 agit. si bonos dampnat. nichilo
 minus ad laudē eoz p̄tinere que
 facit. si patienter imp̄bitatē ei
 tolant. & sapienter stulticie eius
 resistunt. **V**is inq̄t nō timē potes
 tatem: **B**onū fac. & habebis lau
 dem ex illa. **N**on dicit ab illa s;
 ex illa. quia y si potestas te mun
 dana nō laudat. imo etiā si perse
 quit̄. si occidat gladio ut paulū.
 si crucifigit ut petrū. habebis ex
 illa laudē. dum ex eo q̄d ille male
 facit uite iustū & innoxū. tue
 uirtutis patientię coronā laudis
 mētū. **Q**uia sic ē uoluntas dī:
 ut benefacientes obmutescē faci
 atis imprudentiū hominū igno
 rantia. **H**ec est laus bonoꝝ ad
 qm̄ duces a rege dicit missos. dñi
 ignorantia ducū imprudentū
 boni ad laudē suam p̄petuā be
 ne se agendo utunt̄. **Q**uasi li
 beri. y non q̄si uelamen habentes
 malicie libertatē. **Q**uasi libi
 bona faciunt: qui quo maiore

apud homines libertate utuntur. eo arcius immo liberi diuino famulatu subiugantur. **S**ed illi quasi liberi faciunt bona: qui exemplo ioseph patriarche tam et si seruitio deprimuntur hominum: serui esse uiciorum nulla arte spelluntur. At uero libertatem suam in uelamen malicie uertunt: quod quo minus humani famulatus iugo cohibentur: eo latius peccatorum domino mancipantur. Et cum uicis impune seruiunt libertatem uocant: nemini hoc preterunt culpam. Potest autem iuxta illud apostoli pauli generaliter accipi. Vos in libertatem uocati estis fratres: tantum ne libertatem in occasione carnis detis. Liberi enim recte uocamini. quia per baptismum a peccatorum summis neribus absoluti: quia a demoniaca seruitute redempti. quia filii dei effecti. non tantum dono libertatis potius peccandi facultatem uel licentiam accepimus: quin imo si peccamus. maxime libertate perditam serui efficiuntur peccati. Et si quis se ad hoc ad domino liberatum putat ut licentius peccet. talem suam libertatem in uelamen malicie mutat. Uult autem beatus petrus nos liberos esse a seruitio culpabilium ut serui creatoris nostri boni et fideles premanere possimus. **V**nde subsequenter

adiungit. **S**ed sicut serui dei. Omnis honorate: fraternitatem diligite. Deum timeate: regem honorificate. **M**onet ergo congruum cunctis impendere honorem: et iuxta imperium domini cesari que cesaris sunt. et deo reddere que dei sunt. Et bene inter alia fraternitatem diligere iubet liberos: ut eos quoque qui sibi temporali conditione subiecti sunt. fratres sibi in christo factos esse recolant. una cum ipsis patrem inuocantes cum qui sine acceptione personarum iudicat. **S**erui subditi estote in omni timore domini in christo: non tantum bonis et modestis. sed etiam discipulis.

Discipulis. indisciplinatis dicitur nomine ducto a greco eloquio: quia grece scola uocatur locus. in quo adulescentes litteralibus studiis operam dare. et ad audiendos magistrorum uacare solent. Unde scola uacatio interpretatur. Denique in psalmo ubi canimus. uacate et uidete quoniam ego sum deus: pro eo quod nos dicimus uacate. in greco habet scolafate. **S**colasticus ergo sunt eruditi: discipuli in greco uocantur. **S**ed utrisque uult obedire subditos. explicans apostolus quoniam nos super omni humane creature uisum esse subiectos. **A**lia editio per discipulos difficiles habet. Et sanctus antistes

fulgentius in opusculis suis sic ponit. Seruientes cum timore non tantum bonis, et modestis, sed etiam difficilioribus; **S**ed si bene facientes et patientes sustinetis: hec est gratia apud dominum. **I**n hoc enim uocati estis: quia et ipse passus est pro nobis, reliquens uobis exemplum, et cetera. **N**otandum autem quod summe oditione seruorum glorificet: quos benefacientes, absque culpa uapulantes aduersus crudelibus, et impijs imitatores esse dominice passionis affirmat. **A**udis autem ipse passus est pro nobis et gaudes, quia pro mortuus est ipse: **A**ttende quod sequitur. **R**elinquens uobis exemplum: ut sequimini uestigia eius. **E**xemplum tribulationum non deliciarum: et tumeliaz dolorum, flagellorum, obprobriorum, spinarum, crucis, uulnium, mortis. **I**n psalmo scriptum est: **P**ropter uerba labiorum tuorum, ego custodiui uias duras. **P**ropter que uerba labiorum dei: nisi quibus promittit uitam eternam: **Q**ui peccata nostra ipse portauit in corpore suo super lignum. **C**um super adseruos specialiter faceret sermonem, non generaliter admonet ut etiam dominus in memoria reuocet, quod passus dominus sustinuit: immo totam ecclesiam instruat, quod per uis libatione suus auctor portulerit. **N**on enim ait.

peccata nostra, sed etiam se addito, qui peccata inquit nostra ipse portauit in corpore suo super lignum. **G**ratias enim sicut oues errantes. **Q**uoniam et oues dicit et errantes, cum hi ^{qui in} errore uitam ducunt hedonum potius quam ouium nomine censeant, nisi quod nouit dominus qui se eius, qui in multos diu male uersantes sustinet, quos tamen in uisum suarum numero saluandos esse prouidet. **S**ed conuersi estis nunc ad pastorem et uisitatorem animarum inuicem. **T**angit euangelicam parabolam, ubi pastor nonaginta nouem ouibus relictis in deserto uenit uisitare unam que errauerat. **N**am quod ibi dictum est, quia hanc inuentam inposu it in humeris suis gaudens: hoc hic beatus petrus promissit dicens, quia peccata nostra ipse portauit in corpore suo super lignum, quia numerum ita nos redime uoluit, ut lignum in quo peccata nostra tollerent pendens in humeris haberet. **A**d pastorem inquit et uisitatorem animarum inuicem: pastorem uidelicet quia pascua nobis uite donat eternae, pascua in presenti temporalium prestat gratiarum. **V**isitatorem uero animarum inuicem: quia uisitauit nos orientis exalto, illuminare his qui in tenebris et in umbra mortis sedent.

3
Visitat cotidie ipsam in obsequio quam
donauit lucem. ne deficiat seruando.
immo ut crescat uiuando. Quia
codices habent ipsam grecum ad pas-
torem & episcopum animarum uestrarum.
Episcopus autem latine super intendens dicitur
quia nimirum oculi domini super iustos
& aures eius in precibus eorum. ut ex omnibus
tribulationibus eorum liberet eos. **S**i
militer & mulieres subditae sunt
uiris suis. ut & si qui non credunt
uerbo. per mulierum conuersationem si-
ne uerbo lucrifiant & cetera. **N**o-
tandum quod beatus petrus ea condi-
tione desiderat mulieres bonas &
honestas uiris incredulis subdi-
ut non solum nichil mali ad ipsum
eorum faciant. uerum etiam intam-
casta conuersatione persistant in su-
perabiles. ut ipsis etiam uiris exem-
plo possint esse castitatis & fidei.
Quarum sit non extrinsecus capilla-
tura aut circudatio auri. aut in-
dumentorum uestimentorum cultus. quia sic
cypanus ait. sericum & purpuram
inducte. christum induere non possunt.
auro & margaritis & monilibus
adornate. ornamenta cordis ac pec-
toris perdidunt. Sed si petrus inquit
mulieres quoque ad monet coercen-
das ad ecclesiasticam disciplinam. reli-
giosa obseruatione moderandas

que excusare cultus suos soleant
per maritum. quanto id magis obserua-
re uirginem fas est. cui nulla ueniat
competat uenia. nec deriuari pos-
sit in altum mendacium culpe. si
sola ipsa remaneat in crimine.
Sed qui abscondit cordis est homo
in incorruptibilitate quieti & modesti
specie. qui est in conspectu dei locu-
plex. **C**astitatem predicat & uena-
tum interioris hominis in incorrup-
tione quieti & modesti specie. quodam-
modo dicens. Quis exterior homo
uester corruptus est. & beatitudinem
integritatis que proprie uirginum est
habere destitistis. imitamine incor-
ruptionem specie perferam abstinen-
tiam. & quod corpore non potestis. mente
prestate. **H**as enim diuitias christi.
& hos uirum conuentionis queret or-
natus. **N**urum & apud pythagoram
naturalis scientie lege dictante hanc
sententiam inueniri. uera orna-
menta matronarum pudicitiam non
uestes esse. **V**iri similiter cohabi-
tantes secundum scientiam quasi infir-
miori uasculo muliebri impu-
tes honorem. **S**imiliter dicit uirum
ad imitationem prouocans. quia super
uxoribus precepit dicens. Conside-
ratis uiri in timore dei casta in-
uira conuersationem. **S**ecundum scientiam

autē. ut nouerint quid desideret
 deus: & tribuant honore uasculo
 muliebri. Si abstinem' nos a cotu.
 honore tribuim'. Si n̄ abstinem'.
 p̄spiciū est honori gratiam esse
 gubitu. **V**t nō impediant' ora
 tiones uir'. **E**t paulus ait. Nolite
 fraudare inuicē. nisi forte ex con
 sensu. ut uacetis orationi. Impe
 diū g' orationes officio iugali
 g'memorat. q̄a quotienscūq; uxorū
 debitu' redde orare n̄ possum. Qd
 si alium apli sermonē sine inter
 missione orandū est. nunqm̄ g'
 iugio m̄ seruendū est. ne abo
 ratione cui semp̄ infiste iubeor
 ulla hora p̄pediar. **I**n fide autē
 om̄s unanimes. & patientes. & cetera.
Quia sup̄ius diuersas p̄sonas. cō
 ditiones. & sexus congrua s̄ discre
 tione docebat: iam n̄ omnes cō
 muniter admouet infidū dnice
 causa unū cor. & unā animā habē.
Quia in hoc uocati estis. ut bene
 dictionē hereditate possideatis.
 dicente uidelicet iudice. uenij
 te benedicti pat̄s mei p̄cipite
 regnū. **P**otest benedictio here
 ditatis & illa intelligi. qua eccle
 sia in futura uitā benedicit.
Vnde etiā nunc spe futūz gratu
 labunda canit. **E**xaltabo te d̄s

meus rex. & benedicā nom̄ tuum
 in ceterum et in sc̄m s̄cl̄i. Qd ergo
 quisq; in futū inuenire desidat.
 hoc in p̄senti meditari. & agē sāta
 gat. & conditorē uidelicet. & pri
 mum sincera uoce benedicē. et
 se ipm̄ etiam diuina pariter ac
 fratna benedictione dignū reddē.
Quia oculi d̄ni sup̄ iustos. & au
 res eius in p̄ces eoz. uultus autē
 d̄ni sup̄ facientes mala. **Q**uia
 beatus petrus malū nos p̄ malo
 reddē uetuerat. imo maledicen
 tib; benedicē iusserat. recte p̄ph
 co testimonio astruit. sup̄na in
 spectione. & bonos semp̄ uideri
 & malos. quatu' meminum' et
 nrām patientiā qua toleramus
 malos. nrām beniuolentiā qua
 p̄sequentib; bona optam' et̄no
 p̄mo remunerandā. & p̄secutores
 nr̄os si penitē nolunt digno
 plectendos eē sup̄licio. si ū pe
 nitūnt nos quoq; p̄ ip̄soz salu
 te qm̄ de p̄camur a d̄no. coronā
 iuste & gratulationis acceptōs.
Et quis ē qui uob noceat. si
 boni emulatores fueritis.
De his dicit que nob ab aduer
 saris p̄ uerba & tumeliosa. per
 dampna rerū temporalū. per
 tormenta corporis accidunt. **N**ec

enī & huiusmodi omnia cum fidelibus
irrogant. his dum taxat qui boni
emulatores sūt & hoc scdm scientiā.
nequaquā nocē eis possunt. s; pal
mam magis penitentię equam
inter tolerantib; afferit. & contra
illos qui irrogant. penā accumu
lando etiam plurimū nocent.
Si quis autē huiusmodi aduersus
deficit. n̄ huic ille qui intulit
malū. s; ipse s̄ qui hec patienter
ferre recusauit nocuit. Neq; enī
domus qm̄ uir sapiens edificauit
ideo n̄ cecidit quia uiolentia tē
pestatum n̄ potuit. s; q̄a fundata
erat supra petrā. nec rurs' ea qm̄
stultus stulte fabricauit ideo
cecidit quia pulsata tempestatib;.
s; q̄a sup harenā posita erat. **V**trā
q; etenim equaliter aduersitas ferēs
temptauit. s; uni firmitas fun
damenti coronā pseuerantię t̄buit.
altā fragilis structure stulti
cia strauit. **H**ō enim pfectū bo
ni emulatore casus aliquis. uel
a diabolo uel ab homine impbo
ut genali rerum labentū tur
bine illat' ledere potest. **C**eterum
ostat plurimos boni emulatores
ēē lesos ab alijs. dum i uertutis
qm̄ diligunt scientia male insti
tuunt. **Q**uantos enī catho

lice in dñm credē & recte in ecclā
uuiē cupientes arri uesania. qm̄
tos sabellij alioꝝ ue hereticorū neq;
cia nescientes seduxit. **L**ege librū
ioh̄is esostomi quē scripsit de eo.
neminē posse ab alio nisi a semet
ip̄o. **S**ed et si quid patimini p̄t
iusticiam. beati. **N**on solū in
quit nichil uob nocet qui bonū
facientib; mala irrogat. s; etiam
cum uos p̄t bona que excretaui
hostis insequitur. causam uob ma
ioris beatitudinis prestat. cū pa
tientie uirē uires exercet. iuxta
illud euglicum. **B**eati q̄ p̄secuti
onem patiunt' p̄t iusticiam.
Dominū nr̄m ih̄m xp̄m sancti
tate in cordib; uir̄s. **Q**uid est
dñm sc̄ficare in cordib; nr̄is. nisi
sc̄tatem ei' qm̄ sit incomphensi
bilis gl̄e intimo cordis affectu in
tueri. **Q**uantū in se sp̄antib; iun
cendi fortitudine dare ualeat. cui
inestimabilis sc̄tas fulget.
Parati semp ad satisfactionē om̄i
poscenti uos rationē reddē de ea
que in uob est spe. **D**uob; mo
dis de fide & spe nr̄a rationē pos
centib; reddē possim'. ut & iusta
spei ac fidei nr̄e causas om̄ib; in
tinent' siue fidelit' siue infidelit'
querentib; & ip̄am fidei ac spei

mē p̄fessionē uibatam semp̄ re-
 ueamus, uic̄ pressuras adūsanti-
 um. ostendentes p̄ patientiā quā
 rationabilē tam seruandā didi-
 cerimus: p̄ cui amore nec aduer-
 sa pati nec mortē subire formide-
 mus. **S**ed cū modestia y timo-
 re y scientiā habentes bonā. **I**n
 ipsa doctrine scientia qualitatē
 docendi mouet obseruari. ut ui-
 delicet humilitas que magist̄
 est omnium materq; uirtutū. et lo-
 quendo discat̄. & uiuendo mon-
 strē. **E**t in eo qd̄ detrahunt
 de uob tanqm̄ malefactorib; con-
 fundant̄ qui calumpniant̄ in
 ap̄o uiam bonam y uersationē. ut
 q̄ fidem ac spem celestium quā
 uidere nequunt in uob irident.
 uideant opa uia bona y per hec
 y fundant̄. que apta eē bona ne-
 gare n̄ ualent. **V**el certe ita senti-
 endum. **C**urate benefactores. ut
 qui bonę uix̄ conūsationi decra-
 bunt. adueniente tempore retri-
 butionis fut̄ y fundantur. uiden-
 tes uob cum ap̄o coronatis se se
 cū diabolo dampnari. **M**elius
 est enim benefacientes si uelit uo-
 luntas d̄i pati: quā malefacientes.
Hec sententia uloz elegant̄ arguit
 stulticiam:

qui cum p̄culptis arguunt̄ a fr̄ib;
 ut etiam penit̄ coercent̄. patienter
 omnino tolant̄. **A**t si absq; culpa
 ut uerboꝝ contumelias. ut damp-
 na rerum. ut aduersa queq; paci-
 unt̄ a proximis. mox ad iracundiā
 prumpunt. & q̄ hacten̄ uidebant̄
 innoxii. p̄ impatientiā se & mur-
 murationē noxios reddunt. **U**t
 aut̄ flagelloꝝ distantia indispari-
 bus uicis longe dispar̄ appareat.
 uideam̄ una eadēq; cecitatis mo-
 lestia tobiam saulū. elymā fuisse
 p̄cussos: s; tobiam ob hoc ut uirt̄
 patientię eī latius in exemplum
 clarescēt: saulū ob hoc ut de sau-
 lo p̄secutore in paulū mutaret̄
 apl̄m: elymā ut dignas sue p̄fidie
 penas luens. ab eoꝝ quoq; q̄ credi-
 turi erant dem̄tatione cessaret.
Et si in̄ decur optio. malim cum
 tanto patre siue diuinis seu hu-
 manis subiacē iustis uerberib;.
 qm̄ ab iniusticia uerbūm uij ad
 iusticie studia trahi. rursumq; ma-
 lim flagello a culptis rēthi. quā
 p̄ insanabili pondē peccōꝝ et̄na
 uisione subici. **Q**uia et
 ap̄e semel p̄ peccatis nostri
 mortuus est: iust̄ p̄ iniustis
Qui ḡ iust̄ patitur ap̄m in y
 tatur: qui in flagellis corrigetur

latine[m] qui in cruce xp̄m cogno-
uit & post crucem paradysum cū
xp̄o intrauit: qui nec int̄ flagel-
la desistit a culpis. sinistriū uni-
tatiū latine[m] qui pp̄t peccata as-
cendit in cruce. & post crucē ruit
in tartarū. Ideo autē xp̄m semel
mortuū esse & memorat: ut nobis
quoq; ī memoriā reuocet. q̄a tem-
poraneis nr̄is passionib; merces
reddet̄ eterna. **E**t nos offerret
dō: mortificatos q̄dem carne. ui-
uificatos autē sp̄u. **D**e hac mor-
tificatione carnis. & uiuificatiōe
sp̄e quā habent hi qui p̄ dñō p̄
patientiā laborant: dicit̄ & ap̄ls
paulus. & si ext̄ior homo noster
corrupt̄: s; tamen is qui int̄
est renouat̄ de die in diē. **O**fferet
ḡ nos dō patri xp̄e. cum p̄ morti-
ficationē carnis p̄ illo imolari
gaudemus: id ē uitam nr̄am lau-
dabilem ī conspectu pat̄s ostēdit
Nel certe offerret nos dō: cum abso-
lutos carne in c̄nium nos reguū
int̄ducit. **S**ane hoc q̄d dicitur
uiuificatos autē sp̄u. sc̄s athana-
sius alexand̄e pontifex nō ad
hominis sp̄m qui mortifica-
ta carne meli⁹ uiuificatur.
dicente p̄ph̄a de dñō. ut uiu-
ficet sp̄m humiliū. & uiuificet

cor contritoꝝ. s; ad gr̄am potius
refert sp̄e sancti. q̄ mortificanti-
bus carnē suam. uitā rēbuit
sempit̄nam. **U**t̄ enim & hoc tes-
timonio cont̄ arrianos. qui equa-
litatē sc̄e trinitatis contradicunt
astruunt quia in diuina diuine
opationis unitate uiuificet pat̄.
uiuificet filius. uiuificet sp̄e sc̄s:
pater uidelicet & filius q̄a sc̄ptū
est. sic enim pat̄ suscitāt mortuos
& uiuificat. sic & filius q̄s uult
uiuificat: sp̄e ū sc̄s ut hoc testimo-
nio declarat̄ quo d̄r de filio. ut
nos offerret dō mortificatos q̄de
carne. uiuificatos autē sp̄u: ideoq;
quorū una opatio est. horū ē dispar-
substantia ul' essentia non possit.

In quo & eis qui in carne conclusi
erant sp̄u ueniens p̄dicauit: qui
increduli fuant aliquādo. **Q**ui
nr̄is temporib; in carne ueniens
iter uite in mundo p̄dicauit. ipse
etiam ante diluuiū eis q̄ tē incre-
duli erant. & carnaliter uiuānt.
sp̄u ueniens p̄dicauit. **I**p̄e enim
p̄ sp̄m sc̄m erat in noe cēt̄sq; q̄
tē fuere sc̄s: & p̄ eorū bonā con-
uersationē p̄trauit illi eui homi-
nib; ut ad meliora cōuertēntur
p̄dicauit. **C**onclusos namq; in
carne dicit. carnalib⁹ desiderijs

uehementer aggrauatos. **V**nde de
illis scriptura ait: quia omnis caro
corruptat uiam suam. **Q**uod autem di-
cit in quo. significat in eo quod pre-
miserat ut uos offerret deo: quia
et si qui ad predicationem domini quam
per uiam fidelium pretendebat cre-
dere uoluerunt. et ipsos offerre
deo patet gaudebat. **S**i qui autem de-
traherent de bonis tanquam de
malefactoribus: hi ueniente dilu-
uio confundebantur. **N**amque de utroque
potest intelligi. id est in quo et eos qui
in carne conclusi erant spiritu ueniens
predicauit. ut per eandem suam predica-
tionem et credentibus corona laudis:
et his qui incredulitate perstitissent
confusio nasceretur. **Q**uidam codices ha-
bent. in quo et his qui in carcere erant
spiritu ueniens predicauit. **Q**uod ad eam-
dem prauorum et incredulorum intenti-
onem respicit: qui quoniam tenebris ob-
scuratam habent sensum. multo etiam
in hac uita in carcere conclusi
esse dicuntur. **I**n quo uidelicet car-
cere. interioribus adhuc tenebris hoc
est cecitate interioribus et operibus iniustis
grauantur. donec carne soluti in
tenebras exteriores. et in carcerem per-
iciantur eterne damnationis de
quo dominus in euangelio: et iudex inquit
tradat te ministro. et in carcerem

31.
mittaris: quoniam uis etiam sancti in hac
uita se in carcere positos cum gaudia
superne patrie sentiunt. multo procla-
ment. iuxta illud psalmiste. **F**oue
de carcere animam meam. ad confiten-
dum nomini tuo. **D**istat namque
multum inter utrumque carcerem. **S**iquidem
republici sunt in carcere peccatorum. et ig-
norantie. iusti uero in carcere licet tri-
bulationum positi. luce semper ius-
ticie dilatato in dominum corde fruun-
tur. **Q**uod designauerunt apostoli paulus
et syluastus: cum media nocte in in-
imo carceris horrore licet uincti et
flagellati hymnum deo laudis le-
tissima uoce cantabant. **Q**uidam
hunc locum ita interpretatus est.
quod consolationem illam. de qua dicit
apostolus dominus. multi prophete et iusti cu-
piscunt uidere que uos uidetis et
non uident. et audire que auditis
et non audierunt. de qua et psalmis-
ta. defecerunt inquit oculi mei in
eloquium tuum dicentes. quando con-
solaberis me. sancti quiescentes in in-
ferno desiderauerunt. quod hec des-
cendente in inferna domino etiam
his qui in carcere erant increduli
quidam fuerunt in diebus noe. con-
solatio uel exhortatio predicata
fieret. **H**ec ille dixit. scilicet catho-
lica fides habet. quia descendens

ad inferna dñs non incredulos in
de s; fideles solūmodo suos edu-
cent ad celestia regna secū pour-
erit. neq; exutis corpore animab⁹
& inferoy carce scelūm inclusis.
s; in hac uita ut p se ipm ut per
suoy exempla siue uerba fidelū
cotidie uiam uite demonstrat.

De quib; bene dīr. **Q**ui increduli
fuerūt aliquādo: quando expecta-
bat dī patientia indieb; noe cū
fabricaret archa. **N**am & ipsa
dī patientia p̄dicatio ei erat: cū
noe centū annos opib; arche in-
sistens. qđ mundo futurū esset
cotidiana opis executione monstra-
bat. Vñ paulus ait. An ignoras
qñ patientia dī ad penitentiam
te adducit. ⁊ cetā. **A**lia tñs latio
he locum ita habet. **X**p̄c semel
p peccatis nr̄is mortuus ē iustus
p iniustis. ut adducat ad dñm nos.
mortificatus corpore. s; uiuifica-
tus spū. in quo spū ⁊ eis qui in
carne erant p̄dicauit. q̄ quondā
ñ credidant indieb; illis cū ex-
pectaret patientia dī indieb; noe.
⁊ cetā. **I**n qua pauci id est octo
anime saluę factę sunt paquā.
qđ ⁊ uos nē similis forme saluos
facit baptisina. **F**ormā baptis-
mi assimilatā dicit arche ⁊ aquis

diluuij. & recte omnino. q̄ ipsa
fabricatio arche de lignis leuiga-
tis. instructionē signat ecclē. que
fit de collectione animarū fide-
lium p̄ architectos uerbi. **E**t qđ
peunte orbe toto pauci id ē octo
anime saluę factę sūt paquā. sig-
nificat q̄ ad comparationē pere-
untū. gentiliū. iudeoy. hereticoy.
⁊ fidelū falsoy. multo breuior ē
numus electoy. **V**nde de angusta
porta ⁊ arca uia que ducit ad uitā.
dicit. ⁊ pauci sūt qui inueniunt
eā. **R**et̄ itum. **H**olite timē pusill⁹
grex. quia cōplacuit pat̄ ur̄o dare
uob regnū. **D**e quo pusillo grege.
⁊ hic apte sub iungit. **N**on car-
nis depositio sordū: s; cōscientie
bonę interrogatio in dñm. **V**bi est
cōscientia bona. nisi ubi est ⁊ fides
ñ ficta. **D**ocet namq; ⁊ ap̄ls pau-
lus. quia finis p̄cepti ē caritas.
de corde puro ⁊ conscientia bona.
& fide ñ ficta. **Q**uā ergo aqua di-
luuij ñ saluauit extra archam
positos. s; occidit. sine dubio p̄fi-
gurabat omne hereticū licet ha-
bentē baptismatis sacramentū
ñ alijs s; ipsis aquis ad inferna
mergendū. quib; archa subleuat̄
ad celum. **I**psē qđ octonari⁹ numus
animarū que saluę factę sūt paquā.

significat quia sancta ecclesia in sacramentum dominice resurrectionis baptismi lauacrum percipit: ut sicut ille resurrexit a mortuis per gloriam patris: ita et nos expurgati a peccatis per aquam regenerationis in nouitate uite ambulemus. Octaua namque die hoc est post septimanam sabbati dominus resurgens a mortuis: exemplum nobis fuit resurrectionis. et mysterium noue conuersationis qua in terris posita celestem uitam agimus ostendit: quoniam etiam ipse petrus exponendo subiungit dicens. **P**er resurrectionem ihesu christi qui est in dextera dei deglutiens mortem: ut uite eterne participes efficeremur profectus in celum. **S**icut enim ipse resurgens a mortuis ascendit in celum: et sedet a dextris dei: sic etiam nobis per baptismum in a salutis ac regni celestis imperium patre signauit. **B**ene autem ait: degluties mortem. **Q**uia enim deglutimus: agimus ut uirtute nostri corporis consumptum nusquam pareat. **E**t deglutit mortem dominus: quia surgens a mortuis ita fudit consumpsit: ut nichil contra se ultra peractum alicui corruptionis ualeat: ac manente specie ueri corporis ab esset prorsus labes omnis peccati

fragilitatis. **Q**uia ipse et nobis in fine promittit futurum: dicente apostolo cum de nostra resurrectione loqueretur. **T**unc fiet sermo qui scriptus est. Absorta est inuictoria. **B**ene absorta: quia cum et nos eterne uite participes fuimus effecti: ita nimirum uirtus corporis inuictalis omne preterite corruptionis neuum tollet: quomodo solet flamma ignis in illa sibi aque guttam ardoris sui assumere uirtute. **P**rofectus inquit in celum subiectus sanctis angelis et potestatibus: et uirtutibus. **N**ulli dubium quin filio dei erant semper angeli: et omnis parte celestis uirtutes ac potestates subiecte: que cum patre et spiritu sancto unum sine initio deum laudant: tremunt: adorant. **S**ed necessario admonendum beatus petrus existimauit. quod assumpta humanitas intantum sit gloriam resurgendo sublimata: ut incomparabili culmine omni angelice dignitatis potentie preferat: uirtute quod et psalmista cum diceret de ipso patre: inuisti eum paulominus ab angelis: continuo subiectus gloria et honore coronasti eum: et constituisti eum super opera manuum tuarum: omnia subiecisti sub pedibus eius. **A**postolo ergo passo in carne et

uos eadem cogitatione armami-
ni. **P**ostquā exemplum dñice re-
surrectionis & ablutionis nr̄e que-
sit in baptisino. de arche ac di-
luuij sacramento astruat. reuer-
titur ad hoc qđ dicere cepat. ut
imitantes opus redēptoris nr̄i
inter bona que facim̄. patienter
maloz nequitia tolemus. **H**ocā-
dum aut̄ quā distincte eloquens
ait. xpo ḡ passo in carne. quia si-
cut beatus ambrosi⁹ ait. caro ei⁹
est passa. diuinitas aut̄ mortis
libera. passioni corpus lege nat̄e
humane gessit. **A**n ū diuinitas
mori potest. cum anima n̄ possit.
Holte inquit timē eos qui corp⁹
occidunt. animā aut̄ non possūt
occidē. **S**i ḡ anima occidi n̄ po-
test. quomodo diuinitas potest.
Quia qui passus ē in carne desijt
a peccatis. ut iam n̄ hominū de-
siderijs. s; uoluntati dī quod re-
liquū est in carne uiuat temp⁹
Quisquis scōz corpus suū ad mar-
tyrium p̄secutorz uiolentie subdi-
dit. nulli dubiū quin usq; uite
sue t̄minū q̄ntum humane na-
ture possibile est se se a peccatis
abstinuit. **Q**uid enī de peccati
p̄p̄tatione. qđ de carnalib⁹ de-
siderijs cogitare. qđ nisi uolun-

tatem dī potuit animo uersare.
qui ut ligno affixus. ut lapidū
ictib; circumdat. ut bestiaz mor-
sibus subactus. ut igniū flāmis
suppositus. ut scorpionū flagris
p̄fossus. ut aliquolibet penarum
genē affectus. hoc tantūmodo
desiderare cogebat. qñdo finto
certamine coronā uite p̄cipet.
Talium ḡ nos mentē beat⁹ petr⁹
cupit semp̄ imitari. cū p̄posito
dñice passionis exemplo nos eadē
cogitatione cont̄ nequitia pra-
uoz. cont̄q; uitioz oblectamta
p̄cipit armari. uolens intelligi
qđ etiam nos in pace ecclē quies-
centes si habitū patientis indui-
mus. facile uiuante dño lapsus
uitam⁹ peccatorz. hominūq; desi-
deria cuncta diuine uoluntatis
subiugam⁹ impijs. **D**eniq; & psal-
mista dñm precat⁹ dicens. **I**n-
ge timore tuo carnes meas. au-
dicis enim tuis timui. **&** ap̄ls
Qui ḡ sunt xp̄i inquit. carnem
suā crucifixam cū uicis et con-
cupiscētijs. **Q**ui ḡ timore iudici-
orum carnales inīte ḡcupiscē-
tias extinguit. iam talis cruci-
fixo ac patienti xp̄o similis q̄si
mortuus existens peccis. dī tan-
tum seruitio uiuit. **I**n quo

admirantur non concurrentibus uobis in eandem luxurie et inebriationem blasphemantes. **Q**uia carne inquit ueram crucifixistis cum uitis et concupiscistis. euenit profecto ut et si ipse suam perfidiam uos blasphemant ut pote segregatos ab eorum consortio. in uera tamen conuersatione semper opera iusticie et pietatis uideant que merito admirentur. et pro quibus fidem laudent ac uenerentur apostolicam. **Q**ui reddent rationem ei qui paratus est iudicare uiuos et mortuos.

Ideo inquit inquit inquit curate. inquit dolete si beneficientes blasphemamini. quia et si uos taceritis. non tamen tacebit neque contempset deus iudex utique iustus. qui et illis blasphemie sue. et patientie uestre uobis premia digna restituet.

Propter hoc enim et mortuus euangelizatum est. ut iudicentur quidem secundum homines in carne. et uiuant autem secundum deum in spiritu. **T**anta deo cura. tantus amor. tantum est desiderium nos mortificari carne. uiuificari autem spiritu. ut his que in maioribus criminibus inuoluti sumus et inter mortuos iure nominandi. luxurijs. uidelicet desiderijs. inuolentibus. et inestati

onibus. et illicitis ydolorum cultibus uerbum fidei euangelizari precepit. quatinus etiam illi iudicatis uel speretis et abiectis carnalibus desiderijs spiritualiter uiuant. unaque cum eis quos innocenter uiuentes euangelica gratia inuenit. uitam expectent eternam. **O**mnium autem finis appropinquabit. **N**e quisque blandiret de longinquitate futuri iudicii in quo uiuos et mortuos dixit esse iudicandos. et sic ad moneret quia et si incertus est exitus discriminis aduentus. certum tamen omnibus constat. quod in hac mortali uita diu subsistere nequeunt.

Estote itaque prudentes. et uigilate in orationibus. **E**t dominus in euangelio nos incerti finis intuitu. semper orare ac uigilare precepit. **A**nt namque loquens de die iudicii. **V**igilate itaque omni tempore orantes. ut digni habeamini fugere ista omnia que uentura sunt. et stare ante filium hominis. **B**ene autem in orationibus uigilare iubemur. ut cum stamus ad orationem. cogitatio omnium carnalium et secularium abscedat. nec quecumque tunc animi preter id solum cogitet quod precatur. **S**urripit enim frequentis hostis. et subtiliter fallens preces nostras a deo auocat. ut

aliud habeamus in corde. aliud pro-
feramus in uoce: cum intentione
sincera dominum debeat non sonus uocis
sed animi sensus orare. **A**nte omnia
autem mutuam inuobismet ipsis cari-
tatem continuam habentes. **B**ene
addidit continuam. quia semper di-
ligere ualemus: semper autem uigi-
lare in orationibus; fragilitate car-
nis obstante nequimus. **S**emper
his quas subiungit uirtutibus in-
sistere minime ualemus: idem hos-
pitalitati. doctrinae. administrationi
gratiarum ut omnium uel spiri-
tualium in proximos. ceterisque huiusmodi.
quia haec nimirum et officium corporis
et per tempora oportuna fieri necesse
est. ipsa autem caritas cuius istinc-
tu haec foras aguntur. quia interiori
homini persistet. semper ibidem habi-
potest. quoniam in publico semper
ostendi potest. **Q**uia caritas co-
operatur multitudinem peccatorum. in eo
maxime cum ueraciter deo dicitur:
dimitte nobis debita nostra sicut et
nos dimittimus debitoribus nostris.
Et quidem cuncta opera bona que fa-
cimus. culpas quas fecimus diluere
et cooperire certum est: sed hoc spe-
cialiter de caritate dicitur per quam per
arumis nostris ea que uobis debent do-
namus. quia iustissimum est apud dominum.

ut iuxta iniquam pietatis qua
mensi fuimus remittatur nobis.
sic eorum terribilitate duris corde
uir sapiens argute dicens. Homo
homini seruat uiam: et a deo que-
rit misericordiam. **H**ec dubitandum
quod in eo quoque quod per caritatem quicquid
ualet erga correctionem proximi ad-
monendo. increpando. castigando
operatur. caritas ipsa cooperitur multi-
tudinem peccatorum: iacobo attestan-
te qui ait. Qui uertit fecit pecca-
torem ab errore uiae suae. saluabit
animam eius a morte: et operatur mul-
titudinem peccatorum. **S**i quis loquitur
quasi sermones dei: timent in de-
licet ne propter uoluntatem dei. uel
propter quod in sacris scripturis euidenter
precepitur ut dicat aliquid ut im-
peret. et inueniat tanquam falsus
testis dei aut sacrilegus. inducens
aliquid alienum a doctrina dei: uel cer-
te subrelinquens et proteriens aliquid
eorum que deo placita sunt: cum ipse
manifestissime predicatoribus ueri-
tatis de his quos uisum pre-
cipiat dicens. docentes eos ser-
uare omnia quecumque mandauimus uo-
bis. **R**enim que ipse mandauit
non alia: et haec non ex parte: sed omnia
suis auditoribus seruanda tradere
iubet. **S**i quis ministrat. tan-

34.
tanquam ex uirtute quam ad minus
habet deus. **T**anto humilius impen-
dit primo quisque bonum omne quod
potest: quanto certissime nouit
quod a semetipso non potest habere
quod impendat. **E**t in omnibus glo-
rificatur deus per ipsum christum. iuxta ipsum
ihesu christi preceptum quod ait: uideant
uirtus bona opera. et glorificent patrem
uirtum qui in celis est. Honorificat
ergo deus in actibus nostris: cum omne quod
bene ac secundum uoluntatem eius fa-
cimus. non hoc nostris meritis sed eius gratie
tribuumus: eorum autem mala que
gerimus. nostre malicie uel ignoran-
tie deputamus. **R**oniam nolite mi-
rari in seruo. qui ad tempta-
tionem uobis fit. **Q**uidam codices
habent: nolite peregrinari in ser-
uore. **U**triusque autem uerbi sensus
impromptus est: quia neque mirari fi-
delis quisque debet. quare in hac
uita seruo patitur: tribulati-
onum quod certa ratione ideo nunc
tribulationibus temptatur. ut cum pro-
batus fuerit. ad future uite coronam
percipienda dignus habeatur. **H**ec
se aliquis ideo periculum exercitia-
neum a christi meritis estimare
debet. quia presentis seculi feriatur
aduersis: cum in deum exitus mortis
et in eius ecclesia nunquam a per hominem

abel usque ad ultimum electum qui
in fine seculi nasciturus est infide-
lium persecutio cessauit. **U**bi bene
cum dixisset nolite inuari in ser-
uore. addidit. **Q**uasi noui ali-
quid contingat: quia ualde est anti-
quum et frequens. electos dei uite pre-
sentis aduersa per eterna salute tole-
rare. **N**emo autem uirtum patiat
tanquam homicida: aut fur: aut
maledicus. **T**anquam maledicus enim
patitur: quod passionis sue tempore
in sui saltem in uirtute persecutoris
effrenatur. **Q**uoniam tempus est ut inci-
piat iudicium de domo dei. **D**uo
sunt iudicia dei per scripturas insi-
nuata: unum occultum. alterum
manifestum. **O**ccultum iudicium est:
pena qua nec unusquisque hominum
aut exercet ad purificationem. aut
admonet ad conuersionem.
aut si contempserit uocationem
et disciplinam dei. ^{cecat}erit ad
damnationem. **I**udicium autem
manifestum est: quo uenturus est
deus iudicare uiuos et mortuos.
Hunc autem dicitur esse tempus quo
incipiat iudicium de domo dei
id est de ecclesia: que per exercitium
presentium afflictionum ad futura
gaudia preparatur. **N**am reprobis
tanto securiores nec et sine ullo

uindictę uerbe uitam tñsitoria
ducunt. quōto eos in futuro nichil
uindicta restat: uarta illud bea
ti iob. **D**uct in bonis dies suos:
& impuncto ad inferna descendit
Si autē p̄imum a nob: quis finis
eor qui n̄ credunt suglō dei.
Hinc colligitur districtus iudex quā
ta illic feriat distēctōne q̄s rep
bat: sic hic sic cruciat q̄s sanat.
Si enim flagellantur filij: quid de
bent sperare serui nequissimi.
Et si iustus uix saluabitur: impi
& peccator ubi parebunt. **N**o
lunt credē pelagianū qd̄ in uno
homine tota ē generis humani
massa uiciata & tota dampna
ta: a quo uitio & dampnōne so
la sanat & liberat gr̄a xpi. **Q**ua
re enim iustus uix saluus erit.
Hunquid liberare iustū labor ē dō:
absit. **S**; ut ostendat qd̄ uicō
fuit dampnata natura: n̄ uult
facile de tanto malo nec ipse
om̄pe liberare. **P**ropter quod & pec
cata periculosa sūt: & laboriosa ius
ticia nisi amantib; **S**; caritas
que hos amantes facit: ex deo est.
Notandū autē quod beatus petrus
hanc sententiā de pueris salo
monis uarta uetē dū taxat
editionē assumpsit: p̄ quo in mā

que de ebraice uiratis fonte descē
dit scriptum ē. **S**i iustus in cōtra reci
pit: quōto magis impi & peccator.
Quā est apte dicē. **S**i tanta ē uite
mortalis fragilitas. ut ne iusti
quōdem qui in celo coronandi sunt.
hanc sine tribulationib; p̄t̄ in nu
merā uiciate nature labem tran
seant: quōto magis hi qui celestis
sūt carceres. certum p̄petue sue
dampnationis exitū expectant.
Seniores ḡ qui in uobis sunt obte
cro q̄semor & testis xpi passionū:
in eo uidelicet testis qd̄ p̄sens il
lo patiente assistit: & cuncta ut
gererant aspectu: ut certe quia
& ipse p̄t̄ uomen xpi carcere
uincta & uerbera passus est: ut
in actib; ap̄toꝝ legimur. **Q**ui
et eius que in futuro reuelanda
est glorie ḡmunicator. **T**unc
nimirū cum in monte scō glo
riam uultus eius celestē cū iaco
bo & iohē aspexit: siue cū re
surrectionis & ascensionis eius
potentiā cum ceteris qui affuerunt
discipulis uidit. **P**ascite q̄ in
uobis est gregem xpi. **S**icut
dñs beato petro toti gregis ei
hoc est ecclē curam habere ius
sit: ita ipse petrus sequentib;
ecclē pastorib; iure mandat.

ut cum quisq; q̄ secum ē gregem
 dī sollicita gubernatione tūctur
Providentes n̄ coacte s; sponta
 nee scdm̄ dīm. **C**oactus pasce
 gregem dī & p̄videt illi. qui p̄p̄t
 inopiam rerū temporalium nō
 habens unde vivat idcirco p̄di
 cat euglm̄. ut de euglio vivie pos
 sit. spontaneē ū & scdm̄ dīm. qui
 nulli t̄rene rei s; tantū superne
 mercedis intuitu verbū dei pre
 dicat. Qd̄ utrūq; distinguens ab
 invicē ap̄ls paulus: si enī volens
 hoc inquit ago. mercedē habeo.
 si autē inuitus. dispensatio in cre
 dita ē. Dispensatio q̄ppe ei credi
 ta dicit̄. qui rei externe curā ad
 tempus habē p̄cepit: verbi grā.
 qui t̄ncum dīm sui s̄eruis item
 pore dis̄ptare iubetur: cui assun
 gatur. qui n̄ spontaneē s; inuitē
 euglizat. **N**eq; turpis lucē grā:
 s; voluntarie. **T**urpis lucē grā
 p̄videt gregi dī. qui p̄p̄t questū
 ȳtrena h̄moda p̄dicat. cum reli
 gionis opa cuncta spontaneē
 fieri debeant. iuxta illud exem
 plum s̄structionis tabernaculi.
 qd̄ p̄sentem ecclē cōstructionē p̄
 tendebat. ubi & om̄is multitu
 do filioꝝ isrl̄ obtulit m̄te p̄mp
 tissima atq; deuota primitias

dñō ad faciendū op̄ tabernaculi
 sponte cuncta t̄buens: & ip̄i arti
 fices sponte sua obtuler̄ se ad fa
 ciendū op̄us. **N**eq; ut dñantes
 inclero. s; forma facti gregi exa
 numo: ut videlicet humilitatem
 qm̄ subditos & ad uos ȳ ad invicē
 habē desidatis: ip̄i p̄us & actu
 monstretis. & animo seruetis in
 regro. iuxta illud dñcū. **S**citis
 quia hi q̄ vident̄ p̄ncipari genti
 bus dñantur eis: & p̄ncipes eoz
 potestātē habent ip̄oz. **H**ō autē
 ita est in uob̄. **S**; quicūq; uolūt
 fieri maior. erit uester minister:
 & quicūq; uolūt in uob̄ p̄m̄ eē.
 erit omnium seruus. Qd̄ paul' im
 p̄erum diligenter obseruans ait.
Nō enim nosmetip̄os predicam̄ s;
 dñm̄ nr̄m ih̄m xp̄m̄: nos autē
 seruos ur̄os p̄ ih̄m. **S**imiliter
 adolecentes subditi estote semo
 ribus. **P**ostq̄m̄ seniores quom̄
 p̄essent docuit. oportebat ut eti
 am iuniores ad obediendū pat̄re
 eoz p̄uisioni īstituer̄. **N**on autē
 op̄us erat eis plura loqui. s; tan
 tum subiectionis dare p̄ceptum:
 q̄a nimirū seniorib; p̄cep̄at ut
 forme facti eēt subditis: & suf
 ficiebat minores ad maior̄ bene
 agentū exempla respicē. et hec

deuote imitari. **S**; ne autē audi-
entes plati putarent subditis so-
lūmī suis. & n̄ etiam s̄ debite
humilitatis iura eē seruanda.
otiuo genialiter admonendo
subiecti. **O**mnēs autē inuicē
humilitatē insinuate. **O**m̄s
etenī dicit & seniores et adoles-
centes. q̄ inuicē iubent̄ humili-
tatis i sinuare uirtutē: et hi uide-
licet regendo. & illi obsequendo
humiliter. **I**d apud ip̄m petrū
& in ip̄o factum legim⁹. cū int̄ire
eo cesarē. cornelius occurrens
pedib; eius se humili⁹ astrauit.
& ille humili⁹ eleuauit eū dicens
Surge. & enim ego homo sū sicut
et tu. **E**t q̄dem corneli⁹ necdū re-
natus in xp̄o. necdū ecclē mēbris
erat incorporatus. **O**m̄s ḡ humi-
litatē alter utriū uel exemplo do-
cet ut etiam uerbo insinuare.
q̄a in m̄trū omnib; sup̄bie uicū
q̄d anglōs de celo deiecit nouerat
eē cauendū. om̄s ad iuncta salo-
monis sententiā terret salubter
ac refouet dicens. **Q**uia deus
sup̄bis resistit. humilib; autē dat
grām. **E**t que sic eadem gratia
quā ofert humilib; d̄s. cōsequēter
exponit. cū admonendo subiun-
git. **H**umiliamini subpot̄iq

manu dī: ut uos exaltet in xp̄e
uiscitationis. **H**anc ḡ grām hu-
milib; t̄bit: ut quo magis hu-
miliati sūnt ip̄t ip̄sum tempore
certaminis: tanto glōsius exalten-
tur ab ip̄o tempore retributionis
Potest autē hoc in loco humiliatio
multifarie accipi. hoc ē & ea qua
incipiens q̄sq; uia uirtutū pro
ablucendis que omiserat peccatis
salubriter atterit: & illa q̄ spon-
tanea int̄is deuotiōe ap̄fectioib;
dō uel paui⁹ in pace exhibet
rerū circūstantiū. nec n̄ & ea q̄
incurstantib; p̄secutionū turbi-
nib; inuictus p̄ patientie uirtutē
anim⁹ armatur. **O**m̄i autē gen̄i
dō deuote humilitatis merces
succedit illa: ut qui se tempore
sue p̄gnationis humiliavit.
tempore uiscitationis ei exaltet.
Sobry estote & uigilate. q̄a ad-
uersari⁹ uir diabolus tanqm̄ leo
rugiens circuit querens qm̄ de-
uoret. **I**n hui⁹ expositiōe sen-
tentie n̄ m̄a uerum beati cyri-
illi dicta ponam⁹. **C**ircuit inq̄t
ille nos singlōs. & tanqm̄ hosti⁹
clausos obsidens muros. explo-
rat & temptat an sit pars aliqua
mēbroꝝ m̄n⁹ stabilis. & m̄n⁹ fida:
cui⁹ aditu ad int̄iora penetret.

Offert oculis formas illicet & fa-
 ciles uoluntates. ut uisu destru-
 at castitatem; Aureis per canora mu-
 sica temptat. ubi insoni dulciori
 auditu soluat & molliat christianum
 uigorem. Lingua uicio puocat. &
 manum in iurijs lacerantibus; pe-
 tulantiam oculis instigat. Et frau-
 datorem faciat. lucra opponit in
 iusta. Et animam capiat. ingerit
 perniciosa spendia; honores ter-
 renos permittit. ut celos adimat.
Ostendit falsa. ut uera subripiat.
Quod cum latenter non potest fallere. ex-
 ercet que aperte iminat terrorem
 turbide persecutionis intentans.
 ad debellandos seruos dei inquit
 semper & infestus. et in pace sub-
 dolus. in persecutione uiolentus.
 Quam obrem contra omnes fallaces di-
 aboli insidias. ut aptas minas
 stare debet instructus animus et
 armatus. tam paratus semper ad re-
 pugnandum. quam est ad impug-
 nandum semper paratus inimicus.
Qui resistite fortes in fide. scientes
 eandem passionem et que in mundo
 est uere fraternitati fieri. **T**an-
 to inquit fortiores estote in fide.
 tanto habetote maiorem fiduciam
 ad superandas diaboli uersutias.
 quanto constat quia non uos soli temp-

tamini. sed et ipsa passio que uos
 fatigat. et quoque que pro totum
 mundum est ecclesie christi. uere uide-
 licet fraternitati. **Q**uod a constitu-
 tione mundi semper passi sunt
 iusti. pudeat uos solos per omnibus
 sustinere non posse. **P**er siluanum
 uobis fidelem fratrem ut arbitror
 breuiter scripsi. obsecrans. et oratans
 hanc esse ueram ueram gratiam.
Quod ait obsecrans potest ad
 superiora referri. quia uidelicet
 breuiter scripsit non impans sed
 obsecrans eos fortes in fide per-
 sistere. **P**otest et ad sequentia
 recte copulari. ut intelligatur
 non solum oratari eos hanc esse
 ueram eorum gratiam quam scribendo
 predicat. quia nimirum non est in
 aliquo alio salus in qua oporteat
 nos saluos fieri. sed etiam obseca-
 re eos ut hanc esse ueram suam
 gratiam faciant qua unbuta sunt
 in christo. **G**ratia enim christi eorum fit.
 qui hanc in mundo corde suscipiunt
Hanc que gratiam dei spiritus. non ipsam
 gratiam minuit. sed hanc suam non
 esse. id est sicut facit non prodesse.
Salutat uos ecclesia que est in ba-
 bilone collecta. et marcus filius
 meus. **B**abilonem typice romanam
 dicit. uidelicet propter confusionem

multiplicis ydolatrie. In cui me-
dio sc̄a eccl̄a iam rudis & p̄par-
ua fulgebat. iuxta exemplum
plebis isrl̄itice. que quōdam par-
ua munio & captiuata sup̄ flu-
mina babilonie sedens. absenti-
am sc̄e terre deflebat. nec canti-
cum dñi in tra aliena cantare
ualebat. Et bene beatus petrus
dñi suos auditores adtolantiā
hortat̄ aduersitatū presentū.
dicit etiā eccl̄am que secū est ī
babilone ḡstitutā. id est in ḡfusi-
one t̄bulationū. & tam̄ colectā
eam eē affirmat. ut ostendat
sc̄am dei ciuitatē in hac uita
a p̄m̄xtione & pressura ciuita-
tis diaboli qm̄ babilonia sig-
nat. imūnē esse non posse.
Marcū autē filiū suū eugl̄istā
dicit. qui eius in baptisimate d̄r
filius effectus. Vnde patet. quia
p̄usq̄m̄ marcū alexandriam
de roma ad eugl̄izandū mittet.
epl̄am antea scripsit. Tempore
autē claudij. petrus ac marcus
romā uenerūt. & ipse marc' de
sēpto romę eugl̄o suo alexan-
driā missus ē. Vnde colligitur
q̄a epl̄am hanc petrus dñi que-
ritur ubi ul' quando scripserit.
locus erat roma. temp̄r claudij

cesaris. **S**alutate inuicē mos-
culo sc̄o. **O**sculo sc̄o. osculo ue-
ro. osculo pacifico. osculo colum-
bino. n̄ ficto. subdolo. polluto.
quali usus ē ioab ad occidendū
amasan. quali iudas ad traden-
dum saluatōrē. quali utuntur
hi q̄ locunt̄ pacem cū proximo suo.
mala autē in cordib; eorū. **I**lli ḡ
osculo sc̄o salutant inuicē. qui
n̄ diligunt uerbo neq; lingua
s; ope & uitate. **G**ra uobis
omnib; qui estis in xp̄o ihesu.
Agrā cepit epl̄am. in grā ḡsumā
uit. mediam grā resp̄xit. ut er-
rorem pelagianū omni locutio-
nis sue parte dampnaret. eccl̄a
uero xp̄i non nisi p̄grām e' sal-
uari posse doceret. **E** consilite
cum dicit gratia uob. addidit
omnib; qui estis in xp̄o ihesu.
ut ea que paucis eccl̄is. id ē pon-
ti. galatię. capadocię. asię & bi-
thinię sēpsit. cunctis p̄ orbem
xp̄i eccl̄is se scribe designet. sic
& iohēs in apocalypsi cū septē
asię eccl̄as singulatī p̄ut com-
petebat admonet. ad iunxit per
singlā ita cōcludens. qui habet
aures audiat qd̄ sp̄c̄ dicat eccl̄e-
suis. apte insinuans. q̄a cuncta
que uni cuiuslibet eccl̄e scripsit.

omnib' qui auditu salubrem ha-
berent. uniuersis fidelium scribere
ecclesijs. **Explicit tractat' in epi-**

Stolam beati pet' p'ma. Inci-
p'mon p'te expositio i' sc'da
petrus seruus & ap'ls xpi
ihu his qui coequale nob'
sortiti sunt fide. **S**criptu
est insequentib; hui' epl'e. Ecce
hanc uobis km'i sc'dam sc'bo epis-
tolam. Vnde ostat q'a hanc usde
quib' & p'orem epl'am miserat
electis. p'sentis disp'ionis. ponti-
galatie. capadocie. asie. & bithi-
nie epl'am sc'psit. quos equales
s' cognouit. n' quia c'umcisione
ex lege acceperat. qm' ipse ut na-
tura iudeus habebat. s; q'a ean-
dem qm' ipse illustrante xpi gra
acceperat. sortiti s't fidem. Non
enim circucisio legalis. s; sola est
fidel' eu'g'lica que gentiu' p'plos
antique di' plebi consociet.

Verum q'a fides e'adem sine opi-
bus saluare n' potest. recte sub-
ditur. **I**n iusticia d'ni n'ri et
saluatoris ihu xpi. **I**stis ergo
sc'psit epl'am. illos saluat ap'ls
petrus qui coequale s' sortiti s't
fidem. & hanc p'opa iusticie ex-
ercent. eius uidelicet iusticie
qm' n' humana prudentia re-

perit. nec legalis institutio doce.
s; p'eu'g'm loquent' d'ni & salua-
tor ostendit. cu' ait. **N**isi abun-
dauit iusticia ur'a plus qm' scri-
barum & phariseoz. n' intrabi-
tis in regnu' celoz. **E**t itum. Au-
distis quia dictu' est antiq's. no
occides. qui aut' occidit. reus
iudicio. Ego aut' dico uob'. q'a om-
nis qui uasetur fr'i suo. reus e-
rit iudicio. **G**ra uob' & pax ad-
impleat'. incognitione d'ni n'ri
ihu xpi. **I**n p'ma epl'a sc'psit. gra
uob' pax multiplicet'. in hac aut'
gra uobis & pax adimpleat'. q'a
nimiru' illam incipientib'. hac
p'fectiorib; sc'psit epl'am. **M**ulti-
plicatur eni' pax & gra bene p-
ficiantib; in hac uita p' fide. ad-
implebit' aut' p'uenientib' i' alia
uita p' sp'ie. Vnde bene ann-
dicet gra uobis & pax adimple-
tur. addidit incognitione d'ni
n'ri ihu xpi. Quia hec est inq't
uita e'na ut cognoscant te ui-
uum & ueru' d'ni. & que misisti
ihu xpm. **E**t itum. Si uos fi-
lius liberauit uere libi eritis.
& cognoscetis u'itatem & u'itas
liberabit uos. **Q**uom' omnia
nob' diuine u'itatis sue que ad
uita & pietate donata sunt.

Pendet hec sententia a superioribus;
Ist enim sensus. **G**ra uobis & par
adimpleat meo ut dominum nostrum
in perfecte cognoscatis. hoc quod
per eum cognoscatis. quoniam omnia
nobis diuine uirtutis sue donata
sunt per eius gratiam. que ad uitam
obtinendam & pietatem seruandam
sufficiunt. **U**nde ait: quia omnia
quocumque audiui a patre meo no-
ta feci uobis. **E**t alibi. Ego clarita-
tem quam dedisti mihi dedi eis. **Q**uod
si legatur ut quidam codices habent
que ad uitam & pietatem donata est.
hic erit sensus. **U**t cognoscatis quomodo
dominus uoster omnia nobis diuine
uirtutis sue dona uita mo-
dum nostre capacitatis prestiterit.
que uidelicet uirtus ad uitam nobis
& pietatem seruandam donata est.

Hic etenim modus locutionis scripturis
est usitatissimus. & appellatur a gra-
maticis eclipsis. id est defectus ne-
cessarie dictionis. quale est in psal-
mo. quia neque ab oriente neque ab
occidente neque a desertis monti-
bus: subauditur enim patet uia fu-
gienti. quoniam deus ubique uider est.

Per cognitionem eius quod uocauit
nos propter gratiam & uirtute. **E**t hoc
a superioribus pendet: quia per cogniti-
onem domini & saluatoris nostri omnia

diuinitatis eius mysteria quibus sal-
uarem agnouimus: qui nos propter
gratiam & uirtute uocauit: quia non
angelum ad saluationem nostram. non
archangelum misit: nisi in nobis aliquid
michi boni pro quo saluarem inuen-
it: quoniam infirmos & in glorios
cernens. sua nos uirtute recupera-
uit & gratiam. **H**inc etenim dicit. **H**o
uos me elegistis: sed ego elegi uos.

Per quam maxima & preciosa nobis
promissa nobis donauit. **P**er quam per
cognitionem eius dicit: quia quanto
quod perfectius dominum cognoscit: tan-
to altius promissorum eius magnitu-
dinem sentit. **E**t per hec efficiamini
in diuine sortis nature. **M**u-
tat repente personam: & qui prius de
se sitisque dixerat. preciosa nobis
promissa donauit: ueris uero exem-
plo ad eos quibus loquebatur. ut per
hec efficiamini inquit diuine co-
sortis nature. quod fortuitu. sed pro-
uidenter ait. **I**deo inquit dominus
nobis qui natura uidei. quod sublege-
sumus nati. qui magister ipsius
etiam corporaliter uerbum. omnia di-
uine uirtutis sue secreta reuera-
uit: ideo nobis sunt uidelicet
discipulis maxima & preciosa spes
sui scilicet promissa donauit. ut per
hec etiam uos quod erigentibus estis.

qui eū corporaliter iudē nequif-
tis. diuine sue natē donare. ēē
participes. nob scilicet que ab
ipso audiuim' docentib; uos p
eius mystia consecrātib'. Vnde
rectissime qd' sup' ait. grā uobis
& pax ad impleat' incognitione
dñi nrī ihu xpī. quom' omīa nob
diuine uirtutis sue que ad uitā
& pietatē donata sūt. potest ita
dictū accipi. Grā uobis & pax
meo ad impleat' ut si cognosca-
tis dñm nrīm ihm xpī etia uos.
sicut nob p' illum omīa diuine
uirtutis sue pmissa uel munera
que ad uitā & pietatē ducūt do-
nata sūt. ut sic nos pmissa ab il-
lo dona ut accepim' ut acceptos
nos ēē sine ulla dubietate cōfi-
dimus. ita etia uos credentes
de donis ei' existatis indubij.
Fugientes q' que in mundo ē
& cupiscētiē corruptionem.
Bene dicit & cupiscētiā mun-
di habē corruptionē ideoq; fu-
giendā esse. iuxta eū qui dixit.
quasi faciē colubri fuge peccā.
qā ē & incorruptibilis & cupiscē-
tia de qua canit'. cōcupiuit &
defecit anima mea in atriā dñi.
De qua etia in libro sapiē p' figā
locutionis que grece climax.

latine gradatio uocat'. pulcher-
rime refert'. Initiū inqt sapiē.
uerissima ē disciplinē & cupiscē-
tia. Cura g' discipline dilectio
ē. & dilectio custodia legū illi ē.
Custoditio autē legum. & summa
i' corruptionis ē. **I**ncorruptio
autē. facit eē pximū dō. **C**on-
cupiscētia itaq; sapiē. dedu-
cet ad regnū p'petuū. **V**as
autē omnē curam sub i'ferūtes.
ministratē i' fide u'ā uirtutē.
Virtutē hoc loco nō p'fortitudi-
ne ac mirachis s; p' uersatiōe
bona posuit. q' fidi recte uin-
genda ē. ne sine opib; ociosa sit
ac mortua. **I**nqua recte omnē
cuiā sub i'ferre p'cepit. qā q'
mollis & dissolut' est inope suo.
frat' est sua opa destruentis.
& uirtute autē scienciā. iuxta
illud ysaiē. **D**iscite bene facere.
querite iudiciū. **I**nscentia
autē abstinentiā. ut cū bona
facē didicint. mor a malis ab-
stineāt. ne inuaciuū sciencia
celestiū cedat. si se ab illecebris
t'restris quis otinē neglexerit.
In abstinentia autē patientiam.
& abstinentiā necesse ē patientia
comitē. ut q'cumq; a uolupta-
tib; mundi se otinē didicit. ei'

quoq; aduersa corde firmo susti-
neat: a dextris uidelicet y asinus
tris parma iusticie munitus.

In patientia autē pietatem: ut
erga eos quos patienter tolerat.
etiam pius existat: iuxta illud
apli pauli. Caritas patient est.
benigna ē. **I**n pietate autem
amorem fraternitatis: ut nō alius
rei intuitu pietatis opa suis
ad uisarijs unpendat. nō tantū
fratne dilectionis: hoc uideli-
cet tota intentione percurans. ut
quos docendo solum ut argu-
endo neq̄t ad affectū uertere
pietatis. orando ut beneficien-
do conuertat. **I**n amore autē
fratnitatis caritatē. **C**arita-
tem hoc loco appellat specialitē
eam qua oditorē diligim⁹. que
p̄ficentib; uirtutum gradib; me-
rito amorī fratnitatis ad iun-
git: quia nec d̄s sine primo. nec
sine dō parum p̄fecte ualet ama-
ri. Et quidē dei amor excellenti-
or ē amorē primor: q̄a illos si-
cut nos ipsos: d̄m ū toto corde
tota anima. tota uirtute diligit
iubem⁹. **S**; tam̄ consuetudine
nos amoris fratni oportet ad
amorē conditoris ascendē. Qui
enim nō diligit frēm suū quem

uidet cotidie: d̄m quem nō uidet
quom̄ potest diligit. **H**ec enī
om̄a si uobiscum assint & sup̄ent:
nō uacuos & sine fructu uos cō-
stituent. **S**i sup̄ent dicit: si
aduersum bella uitior. potior uir-
tute p̄ualuunt. **Q**ui enim nō
presto sunt hec: cecus est y ma-
nu temptans. **O**culus scienti-
am: manū opationē designat.
Cecus autē est & manu temptans:
qui scientiā recte opationis nō
habens. q̄equid s̄ rectū uidet
opatur: & lum̄ ueritatis ignoras
quasi manū ad opus qd̄ nō uidit
extendit. **G**ressus initer qd̄ nō
p̄uidet attollit: idōq; repente
miser ī ruinam p̄ditionis qm̄
p̄scire neq̄bat cadit. **T**alis ē autē
om̄is cui nō presto s̄ hec q̄ pete-
loq̄tur: q̄a p̄ incrementa uirtutum
sp̄ualiter ad ḡseruū diuinitatis
p̄uenire ueniat. **A**t cōtra sa-
lomon sapientē monēs audito-
rem: & palpebre inq̄t tue p̄ce-
dant gressus tuos. **I**d est paten-
ter suggerē. ut incunctib; actib;
n̄is quis nos finis sequat̄ se-
dula intentione p̄uidē curem⁹.
qd̄ scdm̄ d̄i uoluntatē. qd̄ altex-
agat̄ sollerter exploremus.

Qua pp̄ fr̄s magis satagite ut

39.
p bona opa certā uiam uocatio-
nem & electionē faciatis. **M**ul-
ti sunt uocati: pauci autē electi.
Certa ē uocatio cunctoy qui ad
fidem ueniunt. Qui fidei sacramē-
tis que pcepunt bona quoq; opa
pseueranter ad iungūt: isti suā cū
uocatione etiā electionē certam
intuentib; faciunt: sic econtē qui
post uocationē ad cōmnia reuer-
tunt. cum hī ex hac uita migra-
uerint. cōm iā omnib; q̄a rep-
bi sunt reddt. **H**ec enī facien-
tes. n̄ peccabit; aliquādo. **D**e
maiorib; peccis dicit. que q̄cūq;
egit nō habet hēditatem ī regno
xpi & dei. et aquis; om̄is q̄ sup̄
dictis uirtutib; se mancipare im-
munit dño pmanet. Alioq̄n s̄t
peccā minora de quib; sc̄ptum ē.
quia n̄ est homo iustus in terra
q̄ faciat bonū & n̄ peccet: & non
iustificabit̄ in cōspectu tuo om̄i-
s uuent. **S**ic enī abundanter
ministrabit̄ uob; introitus in e-
ternū regnū dñi nr̄i & salua-
tionis ihu xpi. **H**uc loco cōgru-
it illud ezechielis pphē: ubi de e-
dificio ī monte gstituto loquens
ait. **E**t in octo gradib; ascens⁹ er̄.
Et hic enī beatus petrus octo ḡd⁹
uitiū enūm̄at. q̄b; fugientes

mundialis gcupiscentie; corrupti-
onem. ad habitationē regni celest-
tis ascendē debeam⁹. fide scilicet
uitatem. scientiā. abstinentiam.
patientiā. pietatē. amorē fratri-
tatis. & caritatē. **D**e quib; nūm-
rum gradib; psalm⁹ dicit. ascens⁹
in corde eius disposuit. & cetera
usq; dū ait. ambulab̄t de uirtute
in uirtutem uidebit̄ d̄s deoz ī syon.

Prop̄t̄ qd̄ incipiā uos semp gmo-
nere de his. et q̄dam scientes. & cō-
firmatos in p̄senti uitate. **Q**ua-
re uult illos semp gmonē de bo-
nis opib; q̄s habere scientiā dicē
& de p̄senti uitatis eē gfirma-
tos: nisi forte ad hoc ut scientiā
qm̄ nor̄t opib; exerceant. & ue-
ritatē cui⁹ p̄sentiā gfirmata s̄t
fixa m̄te custodiant: ne q̄ndo p̄
magistros erroris excedant a
simplicitate & castitate fidel.
De quib; uidelicet magist̄s. imp-
cessu eplē plura loq̄tur. **C**onci-
nit autē huic sententiā beati io-
hannis qua dicit. **N**ō s̄p̄sum⁹
uob; quasi ignorantib; uirtatem:
s; q̄si scientib; eā. **I**deo autē sci-
entib; uirtatem s̄bunt. & eos cō-
monent apli: ut qd̄ sciunt ob-
seruent. **V**n̄ & ioh̄s hec loquēs
post pauca sub iungit. **H**os qd̄

audistis ab initio in uobis permaneat. **I**ustum autem arbitror quoniam diu sum in hoc tabernaculo suscitare uos in monitione. **T**abernaculo solemus in itinere ut in bello uti: & ideo se recte fideles quoniam diu sunt in corpore & pregnantes a domino in tabernaculis esse testantur. in quibus iter huius uite pagant. & contra aduersarios uitae certamen agant. **C**ircus quod uelox est depositio tabernaculi mei.

Pulcherrime beatus petrus obitum suum non mortem sed depositionem tabernaculi sui dicit: quia nimirum sic est perfectus dei famulus carnis retinacula exuere. sicut uiatoribus profecto itinere domum propriam per habitacionem tabernaculi adire: uel sicut positus in expeditione fugato hoste uel prostrato ad patriam redire. **S**olam namque domum propriam. solum municipium. solam patriam nostram in caelis. de qua et apostolus paulus. scimus inquit si tres domus nostra huius habitacionis dissoluatur: quod edificacionem a deo habent domum non manufactam etiam in caelis. **N**on enim indoctas fabulas secuti nota facimus uobis domini nostri ihesu christi uirtutem & prescientiam: sed speculatores facti il-

lius magnitudinis. **H**ic paganos simul & hereticos tangit: quos primi quicquid eos delectabat. deos appellare non timuerunt. sed dei acceptis ueri dei mysteriis. de caelo non diuinis scripturis attendere. sed ad suum potius sensum erroneum has male interpretando transierunt. **E**t hanc uocem nos autem diuini de caelo allatam. **Q**uidam hanc epistolam negant a beato apostolo petro esse scriptam. Qui si habent uersiculum tollere attendent. hoc quod sequitur in monte sancto cum ipso: nequamquam de epistola huius auctoritate dubitarent. **C**onstat enim iuxta fidem euangeliorum: quia prefatam uocem super dominum in monte clarificatum. idem petrus cum iacobus & iohanne coepulis suis audiuit. **E**t habemus firmiter propheticum sermonem: illum uidelicet sermonem quo expressa mediatoris dei et hominum loquitur dicens. **D**ominus dixit ad me filius meus es tu ego hodie genui te. **S**i enim quispiam inquit nostro testimonio discedendum putauit. quod in seculo gloriam uiri redemptoris conspexerunt. diuinamque uocem patris ad eum factam audierunt: certe sermoni prophico nemo contradicere. nullus de hoc

ambigē audebit: quē diuinis
 scripturis iam olim insertum
 omīs uerum eē testant. **C**ui
 bene facitis attendentes: quasi
 lucē lucenti in caliginoso lo-
 co. **O**rdo sensus ē. Cui atten-
 dentes q̄si lucē lucenti in ca-
 liginoso loco: benefacitis. In huius
 enim sēli nocte tenebrosus tēp-
 tationib; plena ubi difficile q̄s-
 qm̄ inuenit qui n̄ offendat. qd̄
 essem? si lucēnam p̄pheta sermo-
 nis n̄ habemus. **S**; nunquid
 lucēna semp̄ erit necessaria.
Non utiq; **D**onec dies inquit
 illucescat. **M**ane enī astabo t̄
 & contemplabo. **A**d lucēnam uite-
 rum nocturnā p̄tinet qd̄ filij di-
 sum? & n̄ dum apparuit qd̄ cri-
 mus. **E**t in cōparatione qd̄e im-
 piōz dies sum? paulo dicente:
 fuistis aliquādo tenebre nē autē
 lux in dño. **S**; si comparem̄ illi
 uite in qua futi sumus: adhuc
 nox sum? & lucēna indigemus.
Et lucifer oriat̄ in cordib; nr̄is
Quis ē lucifer iste? **S**i dñm di-
 cas: parum ē. **L**ucifer: i se clar̄
 intellect̄ nr̄ est. **I**psē enī oritur
 i cordib; nr̄is: ipse illustrabit̄.
 ipē manifestabit̄. **D**ilectio erit
 q̄lem nē optam? & qm̄ n̄ est sus-

puram? & qualis erit singl̄i i sin-
 gulis uidebim? quom̄ nē alter-
 utrū facies nr̄as uidemus.
Hoc p̄mū intelligites: qd̄ omīs
 p̄pheta scripturę p̄p̄a interpretati-
 one n̄ fit. **P**endet hic uersiculus
 ex eo qd̄ scriptus est: cui bene facitis
 attendentes. **Q**ui enim p̄pharū
 uerbis attendit bene utiq; faciūt.
 ut p̄hec lucem habe possunt scien-
 tie. hoc p̄mū intelligē debent qd̄
 nullus p̄pharū scōz p̄p̄a sua int̄-
 pretatione ppl̄is dōgmata uite p̄-
 dicant: s; que a dño didicerant
 hec sunt auditorib; agenda cōmē-
 dabant: queq; in sēcto celestia ar-
 chana p̄cepant. hec simpliciter
 ut loquendo ut sc̄bendo dī plebi
 tradebant: & n̄ sicut gentiū diui-
 ni qui que ipsi de corde suo fin-
 xerant. hec turbis deceptor̄ q̄si
 diuini oraculi cōsulta p̄ferebant.
Sicut ḡ p̄phē nō sua p̄p̄a s; dī uer-
 ba sc̄bebant: ita lector̄ eoz n̄ sua
 p̄p̄a interpretatiōe potest uti ne
 a sensu ueritatis exorbitet: s; hoc
 om̄imodis debet attendē. qm̄
 sua uerba uoluit intelligi ipse
 qui sc̄psit. **N**on enī uoluntate
 humana allata ē aliquando pro-
 pheta: s; spū scō inspirati locu-
 ti sunt sc̄i dei homines. **S**icut

in potestate pphetantiū n̄ erat
semp̄ habē sp̄m sc̄m semp̄ fut̄a
posse p̄dicere. s; ipse sp̄s eor̄ cor
da quando uoluit impleuit. ita
etiam potestatis eor̄ n̄ erat ut
queq; uellent docerent. s; que sp̄u
illustrati didicant. ea sola dice
bant. Hec idō dicim̄. ne q̄s ad
libitū suū sc̄pturas exponē au
deat. **R**idicule q̄dam hec beati
pet̄ uerba interpretat̄ est dicens.
qd̄ sicut flatu oris humani ut
resonet fistula accipit. nec so
num tam̄ ipsa que ministrat
q̄a insensibilis nat̄e est intelli
gere ualeat. ita pph̄e dei sp̄u īspi
rati ea que idem ipse sp̄s uellet
ore pferrent. nec tam̄ ea que di
cerent ip̄i mente tenent. iuxta
illud maronis. dat sine mente
sonū. Qd̄ impudentissimi erro
ris. ^{alē} palam claret. Quom̄ enim
audientib; tā sana ujuendi cō
silia darent. si insani similes
ip̄i que loquentur nescirent.
Iuare uidentes appellant̄ pph̄e.
Qua ratione sc̄ptum ē. uerbū
qd̄ uidit ysaias. aut alius aliq̄s
pph̄a. nisi q̄a in occulto uisio
num celestiu lucidissimo m̄tis
intuitu cognoscebant archana.
que foras suis auditorib; palam

uerbis quibcumq; uellent effer
rent. **F**uerunt ū & pseudo p
phete impleo. sicut & inuob̄ erūt
magistri mendaces q̄ inducent
sectas p̄ditionis. **Q**ue secte la
tine. grece dicunt̄ hereses. cum
quis stulta obstinatione errore
que semel cepit. semp̄ sectari
mullaten̄ cessat. qd̄ hereticor̄ esse
pp̄um quis nesciat. **E**t cum
qui emittit eos d̄m negant. sup
ducentes s̄ celēm p̄ditionem.
De hoc emptore & paul̄ ait. Imp
ti estis p̄cio magno. gl̄ificate &
portate d̄m in corpore uro. **O**e
rito aut̄ s̄ celēm p̄ditionē sup
ducunt. q̄ redemptorē suū ne
gantes h̄c recte ḡfitendo gl̄ifica
re. & benefaciendo suo in corpo
re ferre detrectant. qd̄ om̄s fa
ciunt heretici. **H**am & arrī qui
redemptorē nr̄m in diuinitate
patre minorē dicit. & for̄m qui
dicit. xp̄c homo est. d̄s non est.
& manicheus q̄ dicit. xp̄c deus
tantū est. homo uerus n̄ est. &
ebion qui dicit. xp̄c ante mariā
n̄ erat. ex ip̄a originē simp̄s.
et apollinaris q̄ dicit. xp̄c tan
tum d̄s & caro est. animā ratio
nalem nunquā suscepit. & pe
lagus q̄ dicit. xp̄c redemptor

parvulorum in baptismo non est: quia
 in iniquitatibus concepti. & sine de-
 lictis a matre sua geniti. nullum
 profectum habent peccatum quod debet
 ac dimitti. ideoque christus non est sal-
 uator omnium electorum: et ceteri cum
 his heretici dominum profecto qui emit
 eos proprio sanguine negant: quia
 illum non quale uitalis ostendit. sed
 quale sunt ipsi fingunt predicant: et
 propterea a redemptore alieni nil cer-
 cius quam foueamus perditionis expec-
 tant. **P**er quos uia ueritatis
 blasphematur. **V**ia ueritatis blas-
 phemat per hereticos. non solum in
 eis quos sue heresi seductos as-
 sociant: sed in eis quoque quos per im-
 purissima sua facta & sacrificia
 & mystica exetanda que faciunt
 in odium christiani nominis conuertunt:
 existimantibus impiis. omnes christi-
 anos huiusmodi flagitios esse man-
 cipatos: qualibus dicit scriptura.
Pros nomen meum blasphemant in
 gentibus. **Q**uibus iudicium iam
 olim non cessat. **C**um iam olim per
 tertium tempus significet. non cessat
 aut uerbu presentis sit tempo-
 ris. nisi quia iam olim cepit iu-
 diciu perditionis impiorum. quod eos
 semper presentialiter exercucians
 nullo unquam fine cessabit.

Si enim angelis peccantibus non pe-
 ccat. & cetera. **M**ulti hic uisibili
 uno fine clauduntur. **N**ouit dominus
 piros de temptatione eripere.
Si enim inquit angelis peccantibus
 non peccat deus. sed eos inferni traditos
 penis ad maiores in die iudicii
 seruat cruciatos. si originale
 mundum propter scelera pendens noe
 uisum seruauit: si sodomorum ui-
 cia puniens. loth iusticie culto-
 rem ab iniustis eruit: constat pro-
 certo quia nouit dominus piros de tem-
 ptatione eripe. iniquos uero in die
 iudicii cruciandos reseruare.
Et notandum in eo quod ait dominus an-
 gelis peccantibus non peccasse: quia
 ipsi mali angeli non a deo mali
 conditi. sed peccando facti sunt mali.
Sed rudentibus inferni detractos
 in tartarum tradidit in iudicium
 cruciandos reseruari. **H**unc
 uisibilem alia translatione sic habet.
Sed carceribus caliginis inferi tradet
 tradidit in iudicio puniendos
 reseruari. **O**stendit ergo adhuc an-
 gelis apostatis ultimi iudicii pe-
 nam deberi. de qua dominus dicit.
 ite in ignem eternum qui paratus est
 diabolo & angelis eius: quoniam iam
 penaliter habet infernum hoc est in-
 feriore caliginosum aerem tanquam

carcerem acceperunt. Quanti enim
ad sublimitatem celi. iam huius
aeris spacium dici infernus potest.
sic etiam quantum ad eius aeris alti-
tudinem terra que inferus iacet
infernus intelligi & profundum potest.
Rudentes autem inferni appellat ip-
sam superbie iactantiam. qua ange-
licus contra conditorem intumuit.
Rudentes quippe dicuntur fines
quibus nautae uela suspendunt. ut
flante aura portus tranquillitate
relinquant. se sequi semper ambi-
guis ponti fluctibus credant. **U**t
conuenienter rudentibus inmundorum
spirituum conamina operantur. qui
mor ut flatu superbie impulsus se
aduersus conditorem erexerit. ipsis
elationis suae conatibus in abyssi
profunda se rapti. **Q**uidam codices
habent. si rugientibus inferni de-
tractos in tartarum tradidit. quod
uocem uel superbiae & elationis. uel
eiulat in penis significat. **R**ugi-
unt namque fere. cum uel famem
uel quod aliud molestiae patiuntur.
propter numeratam elationis ferre
non ualentes si quod eis aduersitatem
occurreret. **E**t originali mun-
do non peccat. **I**dem ipse mundus
est in quo non humanum genus
habitat. quem inhabitauerunt hi

qui ante diluuium fuerunt. **A**rtam
recte originalis mundus ille quasi alius
dicitur. quia sic in consequentibus huius
epistolae scriptum continetur. ille tamen mundus
aqua inundatus perit. & ceteris uide-
licet quae erant prius. id est cunctis ae-
ris huius turbulenti spacii aquarum
accrescentium altitudine con-
sumptis. & terra quoque in altam
faciem excedentibus. aquas imitata.
Nam & si montes alique atque con-
ualles ab initio facti creduntur.
non tamen tanti quantum non in orbe cer-
nunt uniuerso. **Q**uod negari
forte potuisset. si non etiam non om-
nibus annis terrarum faciem cerne-
mus aquarum subuisione mutata.
quod tanto magis tamen fuisse factum
creditur. quanto diuturnior ac ma-
ior impetus aquarum terram obsidens
alluebat. **S**ed octauum noe ius-
ticiae praeconeu custodiuit. dilu-
uium mundo impiorum inducens.
Constat omnibus quia noe decima
ab adam generatione natus est. sed
octauum eum nominat. quia octo
homines diluuium euaserunt. e quibus
ille unus erat. **I**decirco autem octauum
nomen facti mentionem. ut oculi-
te insinuet. quia tempora diluuii
discrimen significant ex animis
ultimi. quando dampnatus omnibus

reprobis. omnes iusti gloriam uite p-
 petas accipiunt. **S**ex etenim se-
 celi presentis etates. septima etiam
 ne agitur etas in illa uita ubi
 anime scorum sabbato felici id e-
 requie pfruiunt eterna. Octaua
 est uentura tempore resurrectionis omnium
 y uniuersalis iudicii. **I**usticie autem
 preconem noe cognominauit: quia
 iusticie opa faciens. cunctis in-
 tuentibus qualiter coram domino uiuen-
 dum esset ostendit. **N**eq; enim uerbo
 docuisse quepiam reperitur: quippe
 cui nec unus sermo inuenitur ad-
 dam placuit ut hominem: sed quod
 maxime uicinis e in tota arche
 fabrica. in aduentu diluuii. in
 sequentis sui primordis ore quod
 silente. sed cordis deuotione pmp-
 tissima iussis obtemperare celestibus.
Et ciuitates sodomorum y gomor-
 reorum incinerem redigens elisione
 dampnauit. **Q**uia ciuitates in-
 piorum incinerem redactas asserit.
 dupliciter intelligi debet: quia et
 primo p incendium eas cum adia-
 centibus terris incinerem redigit: et
 cum loca incendiij postmodum
 moxui maris gtererit undis. ser-
 uare ad huc uoluit cumpositam
 regionem pscie specie pene. **N**as-
 cunt enim poma pulcherrima.

que e edendi cupiditate specta-
 tib; genent: si carpal euanesct.
 et resoluunt incinerem: fumumq;
 excitant quasi adhuc ardeat. **U**nde
 in libro sapientie dicitur. **N**ec iustum
 apeuntibus impijs libauit fugie-
 tem descendente igne in pentapo-
 lum. **C**uius testimonium neque
 fumigabunda gstat deserta tra-
 y incerto tempore fructus habitus
 arbores subauditur. et ipse sumi-
 gabunde gstant deserte. **E**t hoc
 e quod hic quoque subiungitur.
Exemplum eorum qui impie actu-
 ri se ponent. **N**am y ignis qui
 sodomitas semel puniit: ostendit
 patenter quod impij sint sine fine
 passuri. **E**t quod terra eorum sumiga-
 bunda gstat: quod fructus ei pul-
 cherrimi cinem habent intus
 y fetore: apte omnibus scilicet inuit
 quia delectatio carnalis et si stul-
 torum mentibus ad presentem arridet:
 nil tamen in inuisibilib; nisi in-
 cendium s reseruat: nisi ut fumus
 tormentorum eius in scilicet scilicet ascen-
 dat. **E**t iustum loth oppressum a
 nefandorum iniuria conuersatio-
 ne eruit. **A**spectu enim y audi-
 tu iustus erat: habitans apud
 eos qui de die in diem animam iustam
 tam iniquis opibus cruciabant.

Cruciabant quidem uirum sanctum iniquis
pariter facta pariter et uerba. que
cotidie cernens nullatenus corrigere
ualebat. sed tam ipse tam perfecte
se gerebat. ut nec uisus eorum flagi-
cys nec auditus in aliquo castre sue
uicis suscitaret intuitum. sed indefessa
intentione operis sue iusticie in sus-
tebat actibus. Vel certe aspectu et
auditu uisus erat. quia nichil in eo
presentes nisi iusticie opera cernebat
et audiebant eloquia. nichil fama
de illo presentes nisi quod ad ius-
ticiam pertinere uulgabat. ad ex-
emplum beati iob quod dicit. Auris au-
diens beatificabat me. et oculus
uidens testimonium reddebat mihi.
Et notandum quod beatus petrus hoc
in loco dominici magistri sequitur ex-
emplum. Et ipse enim dominus in euangelio
de die iudicii loquens. subitane-
um ut diluuium ut ignis sodomiti-
ci aduentum ad memoriam reducit.
ubi iusti liberati. reprobis autem sunt
inopinata perditionis laqueo com-
prehensi. Sed et alio loco cum dis-
cipulorum animos a fastu elationis
operis curaret. angelici casus illis
proponit exemplum. uidebam inquit
sathanam quasi fulgur de celo ca-
dente. Nouit dominus proles de tem-
tatione eripe. iniquis autem in die

iudicii cruciandos reservare.

Iniquis dicit in die iudicii cruci-
andos reservari. non quia non etiam
ante diem iudicii soluti corpore
penas luant per meritum. sed quia gra-
ua eos in iudicio tormenta expec-
tant. quando et incorpore recepto
qui nec in anima sola cruciabuntur.
Unde et dominus his qui uerbum euangelii
recipere noluerunt ciuitatibus. expro-
brans. ita consuluit. Remissus erit
tremor sodomorum in die iudicii quia
uobis. Magis autem eos quam post car-
nem in concupiscentia immundicie
ambulant. Fornicatores dicit
qui pro reatu sede corruptionis
maiora in iudicio quam gentiles in-
iqui tormenta patientur. Omni-
nationemque contempnunt. audaces.
sed placentes. Superbos dicit et
arrogantes. quia ipsi grauiora
gentilibus sunt supplicia lucturi.
Sectas non metuunt facere blasphemantes.
Hereticos dicit. qui
blasphemantes fide ut uitam
orthodoxorum. sectas sui uominis
id est hereses inducunt. quia et ipsi cum
prohibentur audiant. quia fortioribus tor-
torum instat cruciatio. Vbi an-
geli fortitudine et uirtute cum sint
maiores. non portant aduersum se
execrabile iudicium. Quod ait

ubi significat in eo quod dicitur
nem contempnunt: quod audaces.
quod sunt placentes facti. quod hereses. id
sectas faciunt: quod blasphemant.
Hec namque faciendo angeli de-
monia fieri. ac penas sue sup-
bie solvere meruerunt. **N**eq; enim
spiritualis eorum natura patiebatur con-
cupiscentie carnalis obscenitate
pollui. nisi forte cum ad hanc ho-
mines illicunt: pro ea quod; illos si-
cut et pro peccatis que hominibus mala
agenda persuadent iudicandos
esse significat. **H**i uero uelut ir-
rationalia peccata naturaliter
in captione et impenitentia in his que
ignorant blasphemantes in cor-
ruptione sua peribunt. **S**icut ir-
rationalibus animalibus naturale
est. causa pabuli sepius in captio-
nem et impenitentiam ignoranter inci-
dere: ita et heretici et parati uim-
tis insipientibus ob appetitum sue
corruptionis explendum. incorrup-
tam sanamque ecclesie catholice doc-
trinam blasphemantes. acutos
sempiternae seditionis laqueos
impia temeritate nectunt: qua-
les existunt hereticos ipsi apostolorum
temporibus: symonianos. menan-
drianos. basilidianos. nicolai-
tas. hebionitas. marcionistas.

43.
et cerdomianos. pluresque alios hys-
toria ecclesiastica refert. De quibus
recte cum dixisset blasphemantes
in corruptione sua peribunt:
adiunxit. **P**ercipientes mercedem
in iusticie. **M**ercedem namque
in iusticie penam dicit quoniam pro opera
in iusticie merentur: maxime in eis
quod cum ipsi corruptioni carnis ser-
uiunt. nichilominus conuersatio-
nem eorum qui caste uiuunt blas-
phemant: cum ipsi uesanis tene-
antur erroribus: eis que sanum sapient
decehne non cessant. **V**olupta-
tem existimantes dei delicias
conuersionis et mactem. **C**oncup-
tas in bono accipiunt: in malo
in bono quoddem sicut paradysus uolup-
tatis dicitur: et sicut in psalmo canitur. et
torrente uoluptatis tue potabunt
eos. In malo autem: ut salomone ait
Adolescentia enim et uoluptas iu-
na sunt. **S**ed et indifferenter accipiunt.
iuxta hoc quod sara dicit. Postquam
et seruus et dominus meus uetulus est. uo-
luptati operam dabo: **V**oluptas
ergo bona recte dei uocat. qua sancti
quique delectantur in domino: uoluptas
autem mala noctis. qua reprobis ad
perficienda opera tenebrarum perisse
delectantur. **B**ene ergo dicitur de iniuste
quia uoluptatem existimant dei

delicias. conuersionis & macule
quia multi intantum socordes. p
uersi & inuicundi existunt. ut
cum delicijs impurissimis uacent
& execrabilissimis: has tam ipsi
optimas & quasi lucifluas iudicent
Quidam primum huius uersiculi uer-
bum procedenti uersui iungunt. ita
legentes. percipientes mercedem in
iusticie uoluptate: & exponunt
iuxta illud apostoli pauli. Tradidit
illos deus in desideria cordis eorum in
mundiciam. ut contumelijs afficiant
corpora sua in semetipsis. & paulo
post. Turpitudinem operantes. & mer-
cedem quam oportuit erroris sui in
semetipsis recipientes. Et sicut non
probauerunt dominum habere in noticiam. tra-
didit illos in reprobum sensum. ut fa-
ciant que non ueniunt. Sed nos dis-
tinctionem quam in beati gregory pro-
opusculis inuenimus. sequenda esse
putauimus. **P**ellicientes animas
instabiles. **P**ellices appellari so-
lent meretrices. sumpto uocabulo
a pollutione. ut a pellis sue formo-
sitate qua incautos illiciunt.
Pellicunt ergo animas instabiles.
quod eas male docendo erroneis ua-
riorum dogmatum sectis quasi contum-
tium luxibus subducunt. **S**ecuti sunt
uia balaam ex bosor. quod mercedem

iniquitatis amant. correptionem uero
habuit sue uesanie. subiugale mutum in
hominis uoce loquens prohibuit
propheta insipientiam. **P**lerumque heretici
tam stulta dogmata. tam execran-
da proferunt sacramenta. ut etiam he-
betatum sensum eorum & distorta dog-
mata contra itina. paganorum quorumque qui
ratione diuine agnitionis omnimodo
dis carent stulticia. sanis sapien-
do redarguat ac detestetur. & quod
peius est quia frequenter est. nonnumquam
multi catholicorum intantum
mercedem amant iniquitatis. ut
etiam docti ab indoctis. alacris
mito clerici laudentur. **Q**ui iure
operantur propheta qui uerbis asine
contra naturam loquens correptus.
nec tamen apposito prauis itinis
retardatur. **Q**uis etiam apostolice
nominis congruit ciuitatis. de
qua balaam uenisse perhibetur.
Bosor namque carnis siue tri-
bulacione dicitur. **H**ec enim aliam
magis causa luxuriosis existit. uer-
bum ueritatis amore pecunie ut
desideriorum temporalium aduolare.
quam qui carnis se occupacionis
mancipauerunt. indigni nimirum
apostolica laude qua uiros fideles
glorificans ait. **V**os autem fratres non
estis in carne sed in spiritu. **U**nde et

in tribulatione se positi. non quidem
 ea quam dominus ipsi patienter. In
 illa potius qua animos infirmorum
 piis operum suorum exemplis ne
 ad salutem assurgere ut resipiscere
 possint opprimunt. **S**; et nomen
 ipsius balaam qui uanum ipse si
 ue precipitans eos interpretatur. ta
 lib; conuenit. Qui enim agnitam
 uitam sponte ipsi deserunt.
 quid nisi uanum se ipsi. quid nisi
 in precipitum suos mittunt audi
 tores. quibus non salutaria que corri
 gant. sed que illos delectent erro
 nea predicant. De quibus bene sub
 ditur. **H**i sunt fontes sine aqua.
 et nebule turbidus; exagitatus.
 quibus caligo tenebrarum reseruat.
Supbia enim uanitatis loquens.
 pellicent in desideriis carnis lux
 urie eos que paululum effugiunt. que
 in errore uersant. libertatem illi
 permittentes. cum ipsi sint corrup
 tionis. **H**os uersiculos sanctus iero
 nimus in libro contra iovinianum
 ponens. ita explanat. Nonne t
 uidet perstruxisse apostolus nouam impe
 ricie factionem. **A**periunt enim quasi
 fontes scientie que aquam non habent
 doctrinam. permittunt ymbrem ue
 lut nubes prophetie ad quas pue
 niat uitas dei. et turbidus ex

agitantur demonum atque uiciorum. lo
 cuntur grandia et totus eorum sermo
 superbia est. immundus est autem omnis
 qui exaltat cor suum. ut que paulu
 lum refugit a peccatis ad suum
 reuertantur errorem. et student lux
 uria ciborum carnisque deliciis. Quis
 enim non libenter audiat. mandu
 cem et bibamus. et in eternum reg
 nabimur. **S**apientes et prudentes
 prauos uocant eos. que dulces sunt
 in sermone. **C**ontingit enim
 eis ueri puerby. canis reuersus
 ad uomitum suum. et suis lota in uo
 luitabro luti. **V**erum hoc esse
 puerby dicit. qui de uerbis salo
 monis testimonium assumit. quod
 ibi cum expositione positum est. Sic
 canis inquit reuertit ad uomitum
 suum. ita stultus que iterat stulti
 ciam suam. **E**t addidit de suo. Et
 suis lota in uoluitabro luti. **S**ane
 et cum uomit. perfecto cibum que pectus
 deponebat proicit. sed cum ad uomitum
 reuertitur. unde leuigatus fuerat
 rursus oritur. **E**t qui admissa
 plangit. perfecto nequam de qua
 male satiati fuerant. et que uicis
 intima deponebat. confitendo pro
 ciunt. quoniam dum post confessionem
 repetunt resumunt. **S**uis uero in
 uoluitabro luti dum lauat sordi

dior redditur. & q̄ admissū plan-
git nec tam̄ deserit. pene graui-
ori culpe se subicit. qui & ipsā
qm̄ flendo impetrare potuit
ueniā contempnit. & q̄si inlu-
tosa aqua semetip̄m uoluit. q̄
dū fletib; suis uite mundiciam
subtrahit. ante d̄i oculos sordi-
das ip̄as etiam lacrimas facit.

Ecce hanc uob̄ km̄i sc̄dam scri-
bo epl̄am. in quib; exorto in̄am
in ḡmonitiōe sincerā mentem.

In quib; . in epl̄is dicit. siue in eis
ad quos epl̄as scribit. **V**eniet
in nouissimis dieb; ī deceptiōe
illusores. illudentes uidelicet
fidi & spei xp̄ianoz. qd̄ tempus
resurrectionis s̄ futurū frustra
pmittant. **I**uxta proprias cō-
cupiscētiās ambulantes. dicen-
tes. **U**bi est pmissio aut aduent̄
ei? **A**p̄ls paulus sc̄bens ad tes-
salonicēses. rogo inq̄t uos p̄ ad-
uentū d̄ni nr̄i ih̄u xp̄i. ī nr̄e cō-
gregationis in ip̄m. ut nō cito
moueamini a uirō sensu neq;
treamini neq; p̄ sp̄m neq; p̄ ser-
monē. neq; p̄ epl̄am tanqm̄ a
nob̄ missam. q̄si in stet dies d̄ni.
Rep̄hendit ḡ beat̄ petr̄. & illu-
sores nūcupat eos q̄ ad uentū
d̄ni & pm̄issa tardare asserunt.

3
oerret paulus eos qui diē d̄ni
re autumant. **V**nde ḡstat om̄ib;
qui diligēt aduentū ei. mentē in
hac opinatiōe tempanti colhiben-
dam. ut neq; uicinū neq; etius
aduentū eundē diem d̄ni neq;
rursū tardius h̄c aduentare sus-
picem. s; hoc solū seduli p̄uere.
ut siue otius siue tardi ueniens
paratos nos possit iuenire dum
uenit. **P**atet enī eos hoc uolen-
tes qd̄ celi erant p̄us. & t̄ra de
aqua & paqm̄ consistens d̄i ūbo.
Terra de aqua cōsistit. q̄a in p̄n-
cipio caturarū dicit d̄s. **C**ōgre-
geur aqua in ḡgregationē unā.
& appareat arida. & factū ē sic
& adē p̄ aquā consistit d̄i ūbo.
q̄a diuina dispositiōe ueni aqua-
rum tota int̄nec̄ plena ē. sicut
corpus animantiū ueni sang-
nis redundare ḡspicim̄. ne ui-
delicet ariditate deficiet. si aqua-
rum rigatio cessaret. **D**eniq; ui-
denī estatis feruore t̄ras ab̄sūp-
to humore flaccentes. & max ī
puliem quē p̄ciat ueni esse
cōuersas. **A**lia editio habet. **S**e-
li erant olim de aqua. ī p̄ aquā
cōstituti. **S**igēat aut̄ aerē istū
humidū. ī turbidū. h̄c etenim
sc̄ptura aliquādo celos appellare

cōsuevit. Vñ sc̄ptum est. Diluuius
 in celo cognouit temp' suū. **P**er
 que ille tē mund' aqua inundat'
 p̄it. **P**er que. p̄ celos & t̄ram diē
 que p̄it nominat'at. **P**hec enī
 p̄dita mund' q̄a uis' **P**hec enī
 ostendit p̄it. Nam superiores mū
 di partes diluuiū minime tan
 gebat. **P**erit ḡ t̄ra. quia subūsa
 & coopea aquis n̄ solum tanto
 tempore insitū s̄ fructificandi
 statū pdidit. s; etiā sic supra
 docum' dissimilē plerisq; i loc'
 ab eo qm̄ p̄mo accepit facie rece
 pit. **P**erierit & celi. sc̄dm̄ q̄ntitatē
 & spacia aeris hui'. **L**arceuit enī
 aqua ut sc̄s augustin' ait. & totā
 istā capacitātē aeris hui' ubi aue'
 uolitant occupauit. ac sic utiq;
 celi pierunt p̄p̄inqui t̄ris. sc̄dm̄
 qd̄ dicunt' aues celi. **S**unt autē
 inq̄t & celi celoz superiores infir
 mainco. s; utriū & ipsi p̄turi sūt
 igni. an hi soli qui etiā diluuiū
 pierit. disceptatio ē aliquāto serū
 pilosior int' doctores. **C**eli autē
 qui nē sunt & t̄ra eodem ūbo re
 positi sūt igni reseruari in die iu
 dicii & p̄ditionis impioꝝ hoīum.
Pater ḡ sentētia beati pet̄. q̄a
 illam t̄ram & illos celos q̄ dilu
 uio pierit & post diluuiū repo

siti sūt igni ultimo p̄dendos asse
 ueriat. **U**num ū hoc n̄ lateat
 uos km̄. quia un' dies apud do
 minū sicut mille anni. & mille
 anni sic unus dies. **Q**uidam
 hanc sentētiaam rea intelligūda
 putant. q̄si dies iudicij tantam
 habeat longitudinē q̄ntū mille
 annoꝝ spatū. nō ḡsidantes q̄a
 n̄ at̄ simplicitē. erit un' dies sic
 mille anni. s; unus inq̄t dies
 apud d̄nm sic mille anni. quia
 nimirū in cognitiōe diuine
 ueritatē. & p̄terita & fut̄a & pre
 sentia equalit' presentia cōstant.
 & que longa nob̄ uident' & que
 breuia tempoꝝ curricula. eq̄lis
 utiq; spatij sūt apud cōditorem
 tempoꝝ. uata illud psalmiste.
 qm̄ mille anni ante oculos tuos
 sic dies hesternā que p̄terit.
 & sic custodia in nocte q̄ pro ni
 chilo habent' eoz anni. **S**ic enim
 constat. q̄a psalmista mille an
 nos n̄ diei futuro iudicij. s; diei
 hest̄ne que p̄terit ante oculos
 ḡditoris adēquat'. imo om̄s an
 nos n̄os id est sc̄i hui' omne tē
 pus custodiē noctis unī. que ē
 quarta pars noctis assimilat.
 ita beatus petrus unūquēq; di
 em sc̄i p̄sentis mille annis. &

mille annos uniuersiq; diei apud
dñm coequipar. idē eiusdē men-
surae assueuerat. q̄a uidelicet om̄ia
& parua & magna equalit̄ ipse o-
spicit. **E**t q̄dem petrus si hoc de
die iudicij uellet tantū intelli-
gi. q̄d uere tante eēt longi-
tudinis q̄ntē s̄ mille anni n̄r̄.
pot̄at utiq; ap̄tius suā indicare
sententiā. neq; op̄ ess; addere
apud dñm. q̄a ille dies utim̄
tante eēt longitudinis hominib;
etiā cunctis ubi aduentisset ap-
pareret. **I**dō aut̄ hoc ap̄ls com-
memorat. ut quincat eos quos
dicere p̄miserat. ubi ē p̄missio
aut aduent̄ eius. ostendens do-
minū neq; q̄m oblitū suę p̄mis-
sionis. aut aduent̄ ad iudican-
dum uiuos & mortuos. **S**; cū ita
unūqueq; diem sc̄li n̄r̄ eterna
sua memoria oputat. ut annoꝝ
mille eēt. ita mille annos ut
unū diei spatiū sine labore eēt
spiciat. manifeste intelligidū
q̄d ipsoꝝ quoq; dierū & annoꝝ
omniū finem eētissime nouerit.
& absq; ulla dubietate hoc q̄q;
p̄nouerit q̄ndo aduent̄ ipsius
claritas reuelanda. q̄ndo p̄missa
sc̄is sint p̄mia reddenda. **V**nde
& recte subiungit. **N**on tardat

dñs p̄missionē. s; patienter agte-
p̄t uos. nolens aliquē perire. s;
om̄s ad penitentiā reuerti.
Qui ḡ om̄ia nouit tempora nouē-
sima & antiqua. n̄ tardat p̄mis-
sionē retributionis suę. s; hanc
utiq; intemp̄ quo ante om̄ia tē-
pora fut̄a p̄destinauit ostēdet.
idōq; adhuc differt. ut electoꝝ
p̄us summā q̄m cum pat̄ ante
sc̄la decreuit adimpleat. **V**nde
& in apocalypsi anime n̄r̄m q̄
diem iudicij & resurrectionis oī-
ad uentare sitiebant. audier̄t
ut requiescēt temp̄ adhuc mo-
dicū donec impleant̄ cōseruatoꝝ
& fr̄s eoꝝ. **Q**ui aut̄ prefatā beati
petri sententiā ita intelligunt.
quasi dicet diem iudicij tante
longitudinis fut̄am. q̄ntē mil-
le sunt anni. hoc ad causā referēt
q̄d necesse sit eos q̄ cum peccatis
aliquib; de corpore exeunt. eta-
men ad electoꝝ sortem p̄destinati
s̄. tanto temp̄ p̄ignē purgari.
& sic demū remissis om̄ib; peccis
ad uitā uenire. **S**; hi n̄ uident
q̄ntē sit impudētie credē quod
tant̄ p̄fectoꝝ & iustoꝝ cet̄ recepti
in ictu oculi corporib; beatis & im-
mortalib; p̄ mille annoꝝ spatia
debeat in aera ut̄ in̄tra finem ex-

pectare iudicij. & tē demum p̄
 paratus ad integrū socijs. diu ex
 pectatā audire sententiā. Venite
 benedicti patris mei. p̄cipite reg
 num. **A**dveniet autē dies dñi
 ut sit. in quo celi magno īpectu
 transient. **I**los p̄culdubio celos
 dicit qui in diluuiō tñsierunt
 hoc ē aerem h̄c terrē p̄rumū. qui
 igni p̄dendus ē. tantū ut recte
 creditur spaciū tenente. quātam
 aqua tenebat diluuij. Alioquin
 si q̄s celos sup̄iores ubi sol & luna
 & astra s̄c̄ posita tñsierunt asseue
 rat. quom̄ uult illam dñi sen
 tentiā intelligē qua d̄r. tūc sol
 obscurabit. & luna n̄ dabit lumē
 suū. & stelle cadent de celo. Si
 enim locus syderum tñsierit id ē
 celum. qua ratioē potest dici. in
 eadem die dñi & sydera ut obscu
 rari ut cadē. & ipsorū syderū loca
 quo fixa tenent igne absumēte
 transisse. **E**lementa ū calore
 soluent. **Q**uatuor s̄c̄ elementa
 quib; mundus iste cōstat. ignis.
 aer. aqua. & t̄ra. que cuncta ignis
 ille maximus absumet. nec tamē
 cuncta intantū absumet ut
 fundit nō sunt. s; duo intotū
 cōsumet. duo ū in meliōrē resti
 tuet faciem. **V**nde insequentib;

d̄r. **N**ouos ū celos & nouā ter
 ram. & p̄missa ipsius expectam⁹.
Non enim dicit alios celos & aliā
 t̄ram. s; uetēs & antiq̄s in meli⁹
 omutandos. iuxta hoc q̄d dauid
 ait. **I**ustio t̄ram tu fundasti dñe.
 & opa manūū tuarū sunt celi
Ipsi p̄ibunt tu autē p̄manes. et
 om̄s sicut uestimētum ueterascēt.
 & sic op̄erū mutabis ea & mu
 tabunt. **Q**ue ḡ p̄ibunt ueteras
 cent & mutabunt. constat pro
 certo q̄a ḡsumpti p̄ignē. in ex
 abeunte igne gratiorē resūmūt
 speciē. **P**recit enim figā hūmū
 di n̄ substantia. sic & carnis uirg
 n̄ substantia p̄ibit s; figā muta
 bitur. quādo q̄d seminat corpus
 animale. surget corp⁹ sp̄uale
De igne autē & aqua nichil tale
 legimus. quin pot̄ habemus ī
 apocalypsi. & mare iam n̄ ē. ha
 bemus in p̄phis. & lux lucerne
 n̄ lucebit tibi ampli⁹. **E**t pro
 missa inq̄t ipsius expectamus
 in quib; iusticia habitat. **I**us
 ticia habitat in futuro sc̄lo. q̄a
 tē uniuersq; fidelū p̄ modo sui
 certaminis reddet corona iusti
 cię. q̄d in hac uita nequaquā
 fieri potest. iuxta illud salomo
 nis. **V**idi sub sole in loco iudicij

impietate. & in loco iusticie iniquitatem: et dixi in corde meo **I**ustum & impiu iudicabit ds: et temp' omni rejerit. **Q**uoniam. **U**idi inquit calumpnias que sub sole gerunt. & lacrimas innocentiu et consolatore nemine: nec posse resistere eoz uiolentie cunctoz auxilio destitutos: & laudauit magis mortuos qm iuuentes. **I**deo namq; magis mortuos innocentes qm iuuentes laudauit: qa illi adhuc incertamine positi. isti aut ppetue beatitudinis sunt mercede donati. **I**do sub sole calumpnias se uidisse querebat. qa sup solem iudice nouerat ee iustu. qui in altis habitat & humilia respicit: supra sole mansiones in quib; iusti debita iusticie sue p'mia p'cipiant. **P**otest etiã hoc qd' ait. in quib; iusticia habitat. iuxta illud psalmiste intelligi. hec porta d'ni. iusti intrabunt p'eam. **Q**uoniam in apocalypsi de ciuitate supna iohes. nec intrabit inquit in eam aliqd' coiquatum. & faciens abhominacione & mendaciu: nisi q' scripti sunt in libro uite agni. **P**ropt' qd' k'mi hec expectantes satagite immaculati & inuolati inueniri ei ipace:

He sunt uigilie sc'e de quib' d'ns ait. **B**eati serui illi. q's cu uenit d'ns inuenit uigilantes. **V**igilat namq; qui se a sordib; uiciorum imune custodit: q' qntu in se est. cu omnib; hominib; pacem habet. q' in se ip'o pace felicissima utens omis carnis illecebras sp'e regimini subdit. **B**ene cum dicit. satagite immaculati & inuolati inueniri. addidit ei. id e d'no: qd' ille solu p'fecte mund' est. qui diuino iudicio mund' e. **V**nde in laude bonoz iugiu dicit. **T**ransite autē iusti ambo ante d'ni. **B**ene ante d'ni: quia humana sepe iudicia fallunt. **E**t d'ni nri longanimitate salutē arbitramini. **N**olite putare qa tardet p'missionem d'ni: s; intelligite qd' ideo longanimit' expectat. ut plures saluent'. **S**icut & k'mus fiat nri paulus scdm datam s' sapientiam sc'psit uob'. **P**aulu' illis sc'psisse g'memorat: qa que ide paulus ad quosda' specialiter sc'psit exelas: omib; genalit' que p' orbem sc'. queq; unã catholicã faciunt sc'psisse p'batur ecclesiis. **E**t notandū qd' hic petrus pauli sapientia laudat: ipse autē

paulus de se dicit. ego enim sum
 minimum aploꝝ q̄ n̄ sum dignus
 uocari apls: qm̄ p̄secutus sum
 eccliam dei. **E**cce se paul' p̄tuse
 sue in fidelitatis memor humili
 nat: & alioꝝ aploꝝ innocentia
 p̄fert. **E**cce p̄mus aploꝝ q̄si obli
 tus sui p̄oratus: & datarū s̄ cla
 uū regni. datam paulo sapiē
 tiam mirat': quia nimirū mos
 ē electoꝝ ut alioꝝ magis qm̄ su
 as mirentur uirtutes: p̄ q̄s se ad
 p̄fectum erigent. **I**temq; notā
 dum qd̄ paulus in eplis suis
 dicit: cū autē ueniss; cephas an
 tiochiā in faciem ei restiti. q̄a
 rephensibilis erat. **R**ep̄hendit
 q̄ paulus in eplis suis petrū.
 & tam ipse petrus easde epl̄as
 relegendis laude dignas iudicat:
 q̄a nimirū hoc ip̄m qd̄ se in illi
 m̄to rephensum inuenit. nō
 q̄si in uiriā asp̄nante: s; gra
 tulanter q̄si officii deuotionis
 accepte. **T**ales ad inuicē esse n̄
 quilibet mortalū. s; illi solū
 norunt. q̄ didicunt a d̄no mi
 tes eē: & humiles corde: q̄ sciunt
 honore se inuicē preuenire.

In quib; s̄t quedam difficilia
 intellectu que indocti & insta
 biles deprauant: sic & ceteras

sc̄pturas. **O**m̄s sc̄pt̄as heretici
 dep̄uant. **N**ullus ē enim ut noui
 ut uetis testam̄ti liber in q̄ non
 multa p̄tise intellexerunt: s; ip̄as
 sc̄pturas sepe a suo statu p̄uertere
 runt. ut demendo ut addendo
 ut mutando que illoꝝ p̄fidia
 dictasset: sic constat arriano de
 euglo erasisse qd̄ saluator ait.
 quia d̄s sp̄c est: quia nolebant
 credē qd̄ sp̄c sc̄s deus eēt & om̄p̄c.
Quos recte indoctos uocat et
 instabiles: q̄a nec lum̄ scientie
 nec stabilitatē mentis habent:
 ut ut ^{doctos} donec erudiant p̄ma
 neant. **U**niciū namq; indoctis
 remediū est. humili stabilitate
 doctoꝝ uerbis auditū p̄bere:
 qm̄ stabilitatis gr̄am q̄a heretici
 n̄ habent: uento sup̄bie quasi
 palea leuis etiā de ecclā tollunt.
De quib; bene subdit. **A**d sua
 ip̄oꝝ p̄ditionē: q̄a qui sc̄pt̄as
 deprauare. q̄ fidem catholicam
 turbare ac p̄uertere conantur: n̄
 aliud in hoc qm̄ se ip̄os cōdem
 nant: ecclā autē xp̄i discussis
 erroꝝ teneb̄s uera sua luce fru
 ctur. **U**nde bene in fine apoca
 lyp̄tis que clausula & q̄si signa
 culū est d̄iurne sc̄pt̄arē dicit.
Si q̄s apposuit ad hec apponat

ds sup illum plagas septas in
libro isto. & si quis diminuit de
uerbis libri huius ppheticie. auferat
ds partem eius de libro uite.
& de ciuitate sc̄a. y de his que
sc̄pta sunt in libro isto. Diffici-
lia aut̄ intellectu in epl̄is pauli
que ab indoctis & instabilib;
dicit eē deprauiata. Illa s̄o max-
ime i q̄b' de gr̄a dei loquit̄ que
iustificet impios. hoc est ex im-
pijs faciat iustos. Dic̄ enim ip̄e.
Ubi aut̄ abundauit delictū. sup̄
abundauit gr̄a. Quod illi nō in-
telligūt: putabant eū dicere.
faciam' mala. ut ueniant bona.
Abste aut̄ ut paul' suos audito-
res ad p̄menda bona doceat face
mala. cui' om̄is intentio ē ā ma-
lis cohercē. & ad bona agenda q̄s
cumq; potest aduocare. **S**; cum
dic̄. ubi aut̄ abundauit pecc̄m
sup̄ abundauit gr̄a. donum gr̄e
p̄ hoc uehementius ḡmendat que &
magna solet ḡsis. y minora dimit-
tere pecc̄a. & q̄nto q̄s maiora an-
te ḡuersionē pecc̄a ḡmisit. tan-
to maiore gr̄e donantis indul-
gentiā conuulsus accipit. **L**oq̄tur
hoc ḡ ap̄ls de his que iā commi-
sumus pecc̄is. ne quis desp̄atiōe
ueniē p̄ magnitudine facinorū

percat. Non aut̄ ut inimici int̄
precabant̄ suadebat plura face
pecc̄a. ut potiora p̄hec recipent
bona. **U**nde & beatus petrus rec-
te admonendo subiungit.

Vos aut̄ fr̄s prescientēs custodi-
te ne insipientiū errore t̄nsduc-
ti excidatis app̄a firmitate.

Prescientēs. quia insipientē mul-
tifarios introduct̄ errores. q̄da
iudiciū futūm negantes. q̄da
diuina eloq̄a falsantes. quōda
male interpretantes. q̄dam luxu-
rie frena laxantes. alij alijs atq;
alijs deceptionū fraudib; mi-
serę corda dementantes. cus-
todite ne qua seducentiū astu-
tia a fidei uir̄e firmitate deci-
datis. **C**rescite ḡ in gr̄a & in
cognitione d̄ni nr̄i & saluato-
ris ihu ap̄i. uirtute illud psal-
miste. **A**mbulab̄t de uirtute
in uirtute. uidebit̄ ds d̄s in
syon. **I**psi gl̄a & nr̄e y indie
et̄nitatis. **G**l̄a semp̄ saluato-
ri d̄o & d̄no nr̄o. & nunc cū in-
ter cotidianas aduiscatiū pres-
suras adhuc in carne postea pe-
grinam̄ ab illo. & maxime tē-
cū diu desideratus cunctis gen-
tib; adueniens p̄sentia nos sue
uisionis fuit illustrare dignat̄.

quā interim suspirantes mīto
cantam⁹. quia melior est dies una
matris tuis super milia.

*Explicē eplā beati Petri scda. Inci
pit tētar⁹ ineplām bī iohis p̄mā*

Quod fuit ab initio. quod
audiunt. qd̄ uident
oculis nris. **H**anc epis
tolam beatus iohes ap̄ls
de fidē & caritatis p̄fectione sc̄p̄
fit. laudans deuotionē eorū qui ī
unitate ecclē p̄seuabant. p̄uero
illoz impietate coarguens qui
ecclē pacem uelano dōgnate
turbabant. cherinthi maxime
& marcionis. q̄ xp̄m ante mari
am n̄ fuisse ostendebant. p̄pter
q̄s etiam eugl̄m suam scripsit.
ibi quidē & fuit. y ipsius d̄ni uer
bis q̄ substantialē pat̄ filium af
firmans. hic autē que didicit a
d̄no p̄p̄t sermonib; deprimens.
& hereticoz stulticiā ap̄lica auc
toritate refellens. **V**n̄ max in
capite eplē diuinitatē simul
& humanitatē ueram eīdem d̄i
et d̄ni nri ihu xp̄i designat di
cens. Qd̄ fuit ab initio. qd̄ au
diunt. fuit enī ab initio fili⁹
d̄i. s; eundē filium d̄i in homi
ne apparentē audierūt & oculis
uiderūt discip̄li. qd̄ ip̄m in euglō

latius explicauit. Nam qd̄ hic
ait. qd̄ fuit ab initio. hoc ē qd̄
in euglō ait. in p̄ncipio erat uer
bum & uerbum erat apud d̄m. d̄s
erat uerbū. hoc erat in p̄ncipio
apud d̄m. & qd̄ hic subdidit. qd̄
audiunt. qd̄ uident oculis nris
hoc est qd̄ ibi latius subdit. uer
bum caro factum ē & habitauit
in nobis. & uident gl̄am eī gl̄am
quasi unigeniti a patre. **Q**uod
p̄speximus. y man⁹ nre tractaue
runt de uerbo uite. **N**on solū
quippe corporalib; oculis sic cet̄i
d̄m uident. s; & p̄spexunt. q̄a
diuinā quoq; uirtutem sp̄ualib;
oculis cernebant. maxime illi q̄
eum ī morte clarificatū uiderūt.
& quib; unius erat ipse iohes. **Q**d̄
autē ait. & manus nre temptaue
runt de uerbo uite. manicheoz
uincit insantiā qui d̄m uerā
assumpsisse carnē negant. quā
ap̄li ueram eē dubitare n̄ potant.
utpote cui uirtutem n̄ solū ui
dendo. s; & tangendo p̄barant.
maxime iohes ipse qui in sinu
eius incena recumbere solitus.
tanto licenti⁹ eius mēbra q̄nto
uicinius tangebatur. **S;** & post re
surrectionē eius a mortuis man⁹
eorū temptauerūt de uerbo uite.

cū ueram eū recepisse carnem quā
uis iam ī corruptibilem absq; ul-
la dubietate cognouerūt. ab illo
ipso audientes. **P**alpate y uide-
te. quia sp̄s carnem & ossa nō ha-
bet. sicut me uidetis habe. **B**ene-
autē dicit. & manus nr̄e temp-
tauerūt de uerbo uite. q̄a cū ue-
ritatem resuscitate carnis ei a
mortuis etiā manib; cōtrectan-
do pbarent. certi eum uerbū
uite. hoc est d̄m uerum eē cog-
nouerūt. **U**nde y thomas q̄ speci-
alius eū palpare uisus ē. inor-
ubi palpauit carnē. d̄m cōfessus
ē dicens. **D**ñs meus. & d̄s meus.
Et uita manifestata ē. & uidi-
mus y testam̄. **I**llam d̄cō uitā.
que in euglō loquit̄. **E**go sū re-
surrectio & uita. **Q**ue manifes-
tata ē. diuini in carne declara-
ta miraculis. uiderūtq; discipuli
p̄sentes q̄d posteris indubia ue-
ritate testarent̄. quando signa
faciens sic idem ioh̄es scribit.
manifestauit gl̄am suā. & credi-
derūt meum discipuli ei. **Q**uia
ioh̄es apl̄s uitā se manifestatā
uidisse cū suis coapl̄is testatur. y
cōfundat̄ cum suis sequacibus
apelles h̄eticus q̄ eandē uitam
id ē d̄m saluatōrē non d̄m in

ueritate. s; hominē in fantasia
mundo apparuisse contendit.
Et annuntiam̄ uob̄ uitā eternā.
que erat apud patrē. & apparuit
nobis. **E**rat apd̄ patrē in diu-
initate et̄na. & apparuit ex tem-
pore in mundo in humanitate.
Quod uidiui & audiui annū-
tiamus & uob̄. ut et uos societa-
tem habeatis nobiscum. i. societas
nr̄a sit cum pat̄ & cum filio et̄
d̄no nr̄o ih̄u xp̄o. **M**anifeste
ostendit beatus ioh̄es. quia qui-
cumq; cū deo societate habe de-
sident. p̄mo eccl̄e societate de-
bent adunari. illamq; fidē addi-
cere. eius sacram̄tis imbui. quā
discipuli ab ipsa degente ī carne
uitate p̄cepunt. **N**ec in aliquo
minus ad d̄m p̄tinent. q̄ p̄ apt̄e
doctrinā credunt. qm̄ illi qui
p̄ ip̄m predicantē in mundo
d̄m credebant. nisi ī quantū
eos fidi ut̄ opum qualitas dis-
cernit. **U**nde etiā de hac socie-
tate sc̄oz quā habent in patre
& filio. ipse filius pat̄ supplicat̄
ait. **P**ater sc̄e serua eos in noīe
tuo quos dedisti m̄. ut sint
unum sic & nos. **Q** paulopost.
Non p̄ his autē rogo tantū. s; &
p̄ eis qui credituri s̄t p̄ uerbū

eorum in me. ut omnes unum sint. sic tu
 pat in me & ego in te. ut & ipsi in
 vobis unum sint. **E**t hec scripsi
 vobis: ut gaudium nostrum sit plenum.
Gaudium doctorum fit plenum: cum
 multos predicando ad sancte ecclesie so-
 cietatem. atque ad eius proque ecclesia
 roborat & crescit. dei patris & filij
 eius ihesu christi societatem producit.
Vn etiam paulus his quos ad fide in-
 stituebat ait. Implete gaudium
 meum ut idem sapiatis. eandem cari-
 tatem habentes. unanimes. idipsum
 sapientes. **E**t hec est annunti-
 atio quam audistis ab eo & annun-
 tiamus vobis: quoniam deus lux est et
 tenebre non sunt in eo. **H**ac
 sententia beatus iohannes & diuine
 puritatis excellentiam monstrat.
 quoniam nos imitari iubemur. dicente
 ipso. sancti estote. quia & ego sanctus sum
 deus vester: & manicheorum dogma
 vincit insanum. qui dei naturam
 a principe tenebrarum bello victam
 & esse uicinatam dicebant. **S**i dix-
 erimus quoniam societatem habemus
 cum eo & in tenebris ambulamus.
 mentium & non facimus ueritatem.
Tenebras peccata: hereses & odia
 nominat. Nequaquam ergo sola fidei
 confessio sufficit ad salutem. cui bo-
 norum operum attestatio deest. Sed

nec operum rectitudo sine fidei &
 dilectionis simplicitate prodest.
Quicumque enim uita ex parte tene-
 bris obsidet: societatem ad eum in
 quo nichil iniquitatum incurrit ha-
 bere non ualet. **I**te enim societas lu-
 ci ad tenebras. **S**i autem in luce
 ambulamus sicut & ipse est in luce. so-
 cietatem habemus ad inuicem. **N**ota
 da est distinctio uerborum: quia deus est
 in luce dei. nos autem in luce am-
 bulare debemus. **A**mbulant enim in
 luce iusti: cum uirtutum operibus serui-
 entes ad meliora proficiunt. **D**iu-
 na autem sanctitas cum dicitur. tu autem
 idem tempore es. recte in luce esse me-
 moratur: quia plena bonitas semper
 existens. ubi proficere ualeat non
 inuenit. **D**icitur quippe fidelibus;
 ut filij lucis ambulate: fructus
 enim lucis est inuirtutum bonitate &
 iusticia & ueritate. **D**eus autem sine
 aliquo profectu semper bonus. iustus
 & uerus existit. **S**i ergo in luce am-
 bulamus sicut & ipse est in luce
 societatem habemus ad inuicem. quia
 uidelicet manifestum dat indi-
 cium quod in uita lucis ambula-
 do proficimus. si fratris societatis
 cum qua pariter ad ueram lucem pro-
 ueniamus copula gaudemus: sed
 & si lucis opera facere. si inuolata

mutue dilectionis iura uidemus
nec sic tam putare debemus nos
perfectu atque industria nostra a pec-
catis ad integrum posse mundari
Nam sequitur **E**t sanguis ihu
filius eius mundat nos ab omni pec-
cato. **S**acramentum namque diuine
passionis et prebita nobis omnia in
baptismo pariter peccata laxauit
et quicquid cotidiana fragilitate
post baptismum commisit. eiusdem
nostri redemptoris nobis gratia dimit-
titur. maxime cum uita opera lucis que
facimus humiliter cotidie nostris ul-
tis gremio erroris. cum sanguis illius
sacramenta percipimus. cum dimitten-
tes debitoribus nostris nostra nobis di-
mittit debita precantur. cum memo-
res passionis illius libenter adusa
queque tollamus. **M**ure autem cum de deo
loquitur ait. **E**t sanguis ihu filius
eius. filius quippe dei indiuinitatis
natura sanguinem habere non potuit.
Sed quia idem filius dei etiam filius hominis
factus est. recte propter unitatem persone
eius filius dei sanguinem appellat. ut
uerum eum corpus assumpsisse. ue-
rum pro nobis sanguinem fudisse. ut
deum ihesum in carne quem assumpsit
ueraciter esse passum denegat. **C**ui
simile est quod paulus ait. **V**os spiritus
sanctus posuit episcopus regem ecclesiam dei

quam acquisiuit sanguine suo.

Si dicimus quoniam peccatum non habemus.
ipsi nos seducimus et uitas in nobis
non est. **C**ontra hanc pelagianam
hec sententia ualeat. que et paru-
ulos omnes sine peccato nasci. et elec-
tos in hac uita tantum proficere pos-
se dicebat. ut sine peccato existat.
Nam cum propheta dicat. ecce enim in
iniquitatibus conceptus sum. et in de-
licitis peperit me mater mea. sine
culpa esse in mundo non possumus.
qui in mundum cum culpa uenimus.
sed sanguis ihu filius dei mundat
nos ab omni peccato. ut nos ideo
sub iure hostis nostri debita nostra
non teneant. quia pro nobis mediator
dei et hominum homo christus ihesus
gratuito reddidit quod non debe-
bat. **Q**ui enim pro nobis mortem carnis
indebitam reddidit. nos a debita
anime morte liberauit. **S**i con-
fiteamur peccata nostra. fidelis et
iustus est ut remittat nobis peccata
nostra. **Q**uia sine peccato in hac
uita esse non possumus. prima salutis
spes est confessio. ne quisquam se
iustum putet et ante dei oculos
erigat ceruicem. deinde dilectio.
quia caritas operatur multitudi-
nem peccatorum. quoniam propter caritatem insequen-
tibus huius epistole multipliciter nobis

laude commendat. Pulchre autē
 utrūq; simul insinuat: qđ & ro
 gare p peccatis debeam⁹. & impe
 tremus dī indulgētiā cū ro
 gam⁹. Idō & fidelem dixit dñm
 ad remittēda peccā fidem polli
 citatiōis suę reseruantē: qđ qui
 nos p debitis & p peccis docuit. pa
 ter nā misericōdia pmissit & ueniā se
 cutam. Iustū quoq; eū asseuerat.
 qđ uere cōfessionē iuste dimittat.
Ut remittat inq̄t nob peccā nrā
 & emundet nos ab omī iniquitate
Remittit in hac uita electis peccā
 cotidiana & leua sine q̄b; interri
 uuiē nōq̄unt. emundat post so
 lutionē carnis ab omī iniquitate.
 inducens illos in eā uitā. in qua
 nec uelint ulc peccare nec uale
 ant. Remittit nē maiora temp
 tamenta orantib; ne uincāt. re
 mittit inuina ne ledant. inū
 dat tē ab omīb; ne aliq̄ p̄sus
 beatis in regnō iniquitas assit. p
 petuo. **S**i diximus qm̄ n̄ pec
 cauim⁹. mendacē facim⁹ eū. &
 uerbū eius in nob n̄ est. **I**pse
 natnq; p hominē suo spū plenū
 dicebat. Non ē homo iust⁹ nrā.
 qui faciat bonū & n̄ peccet. **S**;
 & p se ipm̄ nos imunes a delictis
 ēē non posse docuit. qđ ita

orare p̄cepit. **Q** dimitte nob de
 bita nrā sicut et nos dimittim⁹
 debitorib; nr̄is. **H**emo ḡ docēte
 pelagio libum se a peccis ac de
 bitis uiuē posse credat. cū uidit
 aplos docente dño p̄fuit exora
 re delictis. **S**; & alibi sc̄ptum est.
Septies cadit iust⁹ & resurgit.
Impossibile namq; ē quēlibet scōr
 n̄ aliquādo in minutis peccatis
 que p sermone. p cogitationē p
 ignorantia. p obliuionē. p neces
 sitatē. p uoluntatē. p subrepti
 onē admittunt lapsū incurre.
 nec tam iusti eē desistūt. quia
 cit⁹ a reatu suo dño opitulante
 resurgūt. **F**ilioli mei hec sc̄bo
 uob: ut n̄ peccetis. **N**on est s̄
 ip̄e contrari⁹. qui supra nos sine
 peccō uiuē non posse p̄hibebat.
 nunc autē ideo scribe se diē nob
 ut n̄ peccem⁹. **S**; ubi nos necessa
 rie. p uidenter. ac salubriter nr̄e
 fragilitatis admonuit. ne qđ s̄
 qđ innocens placeat. & se de me
 ritis extollendo plus peccat. hic
 cōsequenter hortat. ut si omni
 culpa carere nequim⁹. dem⁹ tam
 opam q̄ntum ualem⁹. ne nos ip̄i
 fragilitatē nr̄e cōditionis negli
 genter agendo uiuem⁹. s̄; cont̄
 omīa uicia strenue uigilanterq;

H

H

dimicem? maxime maiora & ap-
tiora que dño uiuante facilius
supare ut caue ualem? ut iuxta
qd paulus ait. tempto uos n̄ ap-
prehendat nisi humana: hoc ē ea
sola quā uirmitas humana ad
integrū declinare non potest.

Sed si quis peccauit: aduocatū
habem? apud patrē ih̄m xp̄m ius-
tum. Vñ ipse ioh̄s q̄ntum serue
humilitatē q̄m docet: certe ius-
tus erat & magn? qui de pecto-
re dñi mystioꝝ secreta bibebat.
ñ tamen dicit. aduocatū me ha-
betis apd̄ patrem. s; aduocatū
in q̄t habemus dñā. & habemus
dicit ñ habetis. Maluit se po-
nere in numo peccatoꝝ. ut ha-
beret aduocatū xp̄m: q̄m pone
se p̄ xp̄o aduocatum. & inueni-
ri ut dampnandos sup̄bos.

Hec tamē dicendū quia ep̄i uel
p̄positi ñ petant p̄ pplō. Orat
enim apl̄s p̄ plebē: orat plebs
p̄ aplō qui dicit: orantes simul
& p̄ nob̄. ut ap̄iat nob̄ ostium
uerbi. & p̄ petro orabat eccl̄ia
cū ess; in uinc̄is petrus. & ex-
audita ē. quom̄ & petrus pro
eccl̄ā: quia om̄a mēbra pro in-
uicē orant: caput p̄ om̄ib; in-
t̄pellat. de q̄ sc̄ptum ē. Qui est

ad dextram dī sedens: qui etiā inter-
pellat p̄ nob̄. **V**irgenito enī filio
p̄ homine int̄pellare ē: apd̄ coet-
num patrē se ip̄m hominē de-
monstrare: eiq; p̄ humana natā
rogasse ē: eandem natām in di-
uinitatis sue celsitudine susce-
pisse. **I**nt̄pellat ḡ p̄ nob̄ dñs. nō
uocē s; miseratione: q̄a qd̄ damp-
nari in electis noluit. suscipien-
do seruauit. **&** bene cū diceret
aduocatū nos habē apud patrē
xp̄m ih̄m: addidit iustum. **I**ust?
namq; aduocat? in iustas causa
ñ suscipit: qui tam iustos nos
defendit ī iudicio: si nos metip-
sos & cognoscim? & accusamus
ī iustos. **C**ur enim iust? nō sit:
qui cont̄ suā iniusticiā iam p̄
lacinas seuit? **E**t ip̄e est p̄
p̄tatio p̄ peccatis nr̄is. **Q**ui per
humanitatē int̄pellat p̄ nob̄
apd̄ patrē: idem p̄tatiat nob̄
cum patre p̄ diuinitatem.

Non p̄ nr̄is autē tantū: s; etiā
p̄ totius mundi. **N**on p̄ illis
solum p̄tatio ē dñs. q̄b; tunc
in carne uiuentib; scribebat
ioh̄s: s; etiam p̄ om̄i eccl̄ā que p̄
totā mundi latitudinē diffu-
sa ē: a p̄mo nimirū electo usq;
ad ultimū qui in fine mundi

nasciturus ē porrecta. Quibus uer-
 bis donatistarū scisina reprobat.
 qui in affricę solum finib; eccle-
 siam & dicebant eē inclusam.
Proci g mundi peccatis utpel-
 lat dñs: quia p totū mundū
 ecclesia est qm̄ suo sanguine cō-
 parauit. Neq; huic uerbo re-
 pugnat qđ in seqñtib; dicit. et
 mundū totus ī maligno positus
 ē: quia etiā p totū mundū sē
 q̄ maligno id ē antiq̄ hosti fa-
 milentur. **E**t in hoc scim⁹
 qm̄ cognouim⁹ eū: si mandata
 ei seruim⁹. **Q**uę mandata di-
 cat. in seqñtib; apte. id ē carita-
 tem. **Q**ui dicit se nosse eū et
 mandata eius n̄ custodit. men-
 dax ē & in eo uitas non est.
Ap̄ ueritas appellat⁹. Ego sum
 inquit uia. uitas ⁊ uita. frustra
 ḡ uob̄ meo applaudim⁹: cui mā-
 data n̄ facim⁹. Nec grande pute-
 mus unū dñm nosse. eū & demo-
 nes credant ⁊ tremiscant. Qđ
 sit autē dñm ueraciter nosse: sub-
 seqñter ostendit dicens. **Q**ui
 autē seruat uerbū eius: uere in
 eo caritas di pfecta ē. Ille itaq;
 uere dñm nouit: qđ ei mandata
 seruando. caritatē se ei habere
 pbat. **H**oc ē enim dñm nosse: qđ

amare. Nam qđ cum n̄ amat. pro-
 fecto ostendit qđ qm̄ sit amabilis
 n̄ nouit. Quā sit suauis dñs et
 dulcis gustare ac uide n̄ didicit.
 qui ei placē conspectib; ḡnua
 intentione n̄ satagit. **E**t in
 hoc scim⁹ qm̄ in ipso sum⁹: si in
 ipso pfecti sum⁹. **Q**ui dicit se ī
 ipso manē. debet sicut ille ambu-
 lauit & ipse ambulare. id ē p di-
 lectionē nimia etiam p inimici
 orare dicens. pat̄ ignosce illis.
 s; & p̄p̄a mundi cuncta animo
 forti ḡtempnit. libenter irrisioes
 & obp̄bria tolare: sicut & ip̄e dicit
Siquis uult post me uenire. ab-
 neget se ip̄m: & tollat crucē suā
 & sequat⁹ me. **R**im̄. non man-
 datum nouū scribo uob̄: sed mā-
 datū uetus qđ habuistis in initio.
Mandatum uet⁹ est: uerbu qđ au-
 distis. **I**tum̄ mandatū nouū scri-
 bo uob̄. **E**adem caritas & man-
 datum uetus ē qđ ab initio com-
 mendat. & mandatū nouū qđ
 teneb̄s eiechis desiderium noue lu-
 cis infundit. **V**n̄ recte subditur.
Quod est uerū & in ip̄o & in uo-
 bis: qm̄ tenebre t̄sierunt. et
 lum̄ uerū iam lucet. **E**cce
 unde nouū. quia tenebre adue-
 terem hominē: lux ū ad nouū

hominē ptinet. Deniq; dicit
apls paulus. Carite uos uetē
hominē: & induite nouū. &
ritū. Fuistis aliquādo tenebrē.
nē autē lux in dño. **Q**ui dicē
se in luce eē & frēm suū odit. ī
teneb's est usq; adhuc. **D**ñs p̄
cepit diligē inimicos. Qui ergo
dicit se eē xp̄ianum & frēm su
um odit. inteneb's est usq; adhuc.
Et bene addidit. usq; adhuc. q̄a
nimirū om̄s homines intene
bris nascunt̄ uicioꝝ. inteneb's
manent om̄s donec gr̄a xp̄i p̄
baptismū illuminent̄. **S**; et is
qui cū odio fr̄is accedit ad fon
tem uite q̄ nascat̄. ad potū san
guinis p̄ciosi quo redimat̄. et
si se illuminatū a dño estimat.
inteneb's ē usq; adhuc. neq; ul
la ratione peccatoꝝ umb's exiē
potuit. q̄ uiscā caritatis indūe
nē curauit. **H**inc ē enim qd̄ symō
nup̄ baptismatis unda p̄fusit.
ab eo q̄ clauēs celi habuit audi
uit. **N**on est t̄ pars neq; fors ī
sermone hoc: in felle enī ama
ritudinis. obligatiōe iniquita
tis uideo te eē: quia uidelicet
collegio fraternitatis neglecto.
donū sp̄e quo unitas ecclē con
seruat̄. pecunia emē ac p̄uatī

cupiebat habē. **Q**ui diligit fra
trem suū in lumine manet. ī scā
dalu in eo n̄ est. id ē offensio. Qui
enim diligit frēm: tolāt om̄ia p̄t
unitatē caritatis. **P**ax enī mul
ta diligētib; legem tuam. id est
caritatem: & n̄ est illis scandalū.
& paulus dicē **S**uffēntes inuicē
in caritate: studētē seruare
unitatē sp̄e in uinclo pacis.

Qui autē odit frēm suū inteneb's
est. & inteneb's ambulat: & nescit
quo eat. qm̄ tenebre obceauerūt
oclos ei'. **E**t enim nescit inghen
nam. ignarus & cec' p̄cipitatur
in penam: recedens scilicet a x̄
lumine monentis. & dicentis.

Ego sum lum̄ mundi. Qui me
secutus fuit nō ambulabit in
teneb's: s; habebit lumen uite.

Scribo uob̄ filioli. qm̄ remittū
tur uob̄ peccata p̄t̄ nom̄ eius.

Om̄s suos auditores q̄s ip̄e in
xp̄o precesserat. filioꝝ nomine
gl̄ificat: quia uidelicet renati
eraqua & sp̄u. remissionē acce
perant peccatoꝝ. **E**t ne dubites
fideles quosq; patrū precedētū
filios recte posse nominari: au
di p̄pham de ecclā canentē. **O**m
nis gl̄a eius. filiē regum abunt.
Itemq; ad eandē. **P** patr̄b; tuis na

ti sunt t̄ filij. **S**cribo uob̄ pa-
 tres: qm̄ cognouistis eū qui ab i-
 nicio ē. **P**atres ū etate s; sapiētia
 maiores ac maturos appellat. **S**e-
 nect̄ enim uenabilis est ū diut̄-
 na: neq; nimio animoz cōpūta-
 tam fē aut̄ sensus hominis: et
 etas senectutis uita i maculata.
Patrū namq; ē antiqua memine-
 se: uosse: & hec minorib; pande-
 vñ sc̄ptum ē. **I**ntrōga pat̄s uos:
 & annuntiab̄ t̄. & idō recte
 patres appellauit eos. q̄ cum q̄
 ab initio ē id ē dñm xp̄m uua-
 cū patre: & sp̄u sc̄o uosse: & suis
 auditorib; fideliter p̄dicare di-
 dicit. **S**cribo uob̄ adolesce-
 tes: qm̄ uicistis malignū.
Adolēcentie temp̄ p̄t̄ inuēti-
 ua carnis lubricū est: s; & p̄pter
 robur etatis certamina hābile.
Vñ & ioh̄s adolēcentib; illis scri-
 bit: qui temptamta uoluptatū
 carnaliū uerbi dī amore uicer̄.
Sēbt̄ & eis q̄ maiore p̄fectione
 illatis p̄t̄ uerbum dī p̄secutiōib;
 cunctas maligni hostis machinā
 fortit̄ & tempser̄. **S**cribo uob̄
 infantes: qm̄ cognouistis pat̄ē
 infantes dicit̄ humiles sp̄itu.
Qui quōmagis humiliari sub
 pot̄ti manu dī ḡsentunt: eo

sublimi et̄nitatis ei archana
 cognosc̄: sicut de talib; dicit̄ eidē
 pat̄ filius. **A**bscondisti hec a sapi-
 entib; & prudentib;: & reuelasti
 ea paruulis. **S**cribo uob̄ pat̄s:
 qm̄ cognouistis eū q̄ ab initio est.
 om̄endat hoc & repetit: memē-
 tote uos patres eē. **S**i ū obliuisci-
 mini ei qui ab initio ē: p̄ditis pa-
 ternitatē. **S**cribo uob̄ iuue-
 nes q̄a fortes estis: & ūbum dī in
 uob̄ manet: & uicistis malignū.
Etiam atq; etiā ḡsidate q̄a iuue-
 nes estis: pugnate ut uincatis.
 uincite ut coronemini. **H**umi-
 les estote: ne impugna cadatis.
Nolite diligē mundū: neq; ea
 que ī mundo s̄t. **O**m̄ib; hec
 genialiter ecclē filiis sc̄bit̄: et
 his uidelicet qui patres sunt p̄
 mat̄itatē prudentie ac doctri-
 ne: & his qui infantes p̄deuoti-
 onem humilitatis: & eis q̄ adolē-
 centes ut iuuenes: p̄t̄ deuicta
 temptōnū certamina. **O**m̄ib;
 his parit̄ mandat. ut utantur
 q̄dem mundo ad necessitatē
 s; ū diligant ad desideria super-
 flua: sicut & paul̄ ait. **A** car-
 nis curam ne fecistis ī desiderij.
Si quis dilex̄t mundū: non
 ē caritas pat̄s in eo. **N**emo

sibi mentiat. **Unū** cor. duos tam
s̄ adūsarios amores nō capit.
Vñ & dñs ait. Nemo potest duob;
dñis seruire. & it̄m. Non potes-
tis dō seruire. & māmonē. Sic autē
caritas pat̄s fons ē & origo om̄i-
um v̄tutum: ita dilectio m̄di
radix ē ac fomes om̄ium vitioꝝ.
Vñ seq̄tur. **Q**uoniam omne q̄d imū-
do ē concupiscētia carnis ē & concu-
piscētia oculōꝝ & sup̄bia uitę.
Omnē q̄d immundo ē dicit. om̄s
qui m̄te in habitant mundū.
q̄ amore incolunt mundū. sicut
qui celū inhabitant. ḡustationē
in celis habent: quōꝝ cor sursum
ē. quāuis carne ambulent it̄ra.
Omnē ḡ q̄d immundo ē. id est
om̄s mundi dilectores n̄ habent
nisi concupiscētia carnis. concupi-
scētia oculōꝝ. sup̄biam uitę. His
q̄ppe vitioꝝ uocabulis. om̄ia uici-
orū gen̄a comprehendit. **C**oncupis-
cētia namq; carnis ē omne q̄d
ad uoluptatē & delicias corporis
p̄tinet: in q̄b; sunt maxime cib⁹
potus. & cubitus. **D**e q̄b; salomō
ait. Sanguisuge due s̄t due filie
dicentes. affer affer. **C**oncupiscē-
tia oculōꝝ omnis curiositas. que
fit indiscēdis artib⁹ nefariis. in
ḡtemplandis spectaculis turpib⁹.

uel sup̄uacius. in acq̄rendis reb⁹
temporalib⁹. indinoscēdis etiam
carpendisq; uicij primoz. **S**u-
perbia uitę est: cum se q̄s iactat
in honorib⁹. **P**hec tā tantū. cu-
piditas humana temptat. **P**er
hec adam temptat⁹ ē & uictus. p̄
concupiscētia scilicet carnis cū
hostis cibum ligni uetitū ostendit.
eumq; ad comedēdum suastit: p̄
concupiscētia oculōꝝ. cum diceret.
scientes bonū & malū. et aperit
oculū uirī. p̄ sup̄biam uitę cū di-
ceret. eritis sic dii. **P**hec temp-
tatus est dñs & uict⁹. p̄ concupi-
scētia carnis id ē p̄ cibū ubi sug-
gerit. die ut lapides isti panes
fiant. p̄ concupiscētia oculōꝝ id ē
curiositatis. ubi de pinna tem-
pli admonet ut se deorsū mit-
tat. temptandi gr̄a utrum ab
anglis suscipiat. p̄ sup̄biā uitę
id ē inanē iactantiā. ubi imō
te ḡstituto ostendunt omnia
regna hui⁹ t̄re & p̄mittunt si
adorauit. **Q**ue non ē ex patre
s̄ ex mundo ē. **N**on ē pugna
vitioꝝ nob̄ ex dō patre & con-
ditore nataliter inserta. sed
ex mundi hui⁹ amore que con-
ditori p̄culum. nob̄ accidisse
p̄batur. **F**ecit enim d̄s homines

rectos: & ipsi se miscuerunt infim
 ut questionibus; ut salomō testat
 vñ & iacob' ait. Nemo cū tempta
 tur dicat qm̄ a deo temptatur.
 d's enim i tempta
 e. ipse enī nemi
 unq'sq; ū temp
 cis suis abstract' & illectus.

Et mund' trāssibit et concupiscētia
 ei: qui autē fecit uoluntatem
 dī manet inētnum. **M**und'
 trāssibit. cū indie iudicij pigriē
 i meliore mutabit' figam. ut
 sit celum nouū & t'ra noua. Trā
 sibir' & concupiscētia ei: qā temp'
 patēde luxurie ut altius pec
 cati ultra n̄ erit. In illa enī die
 pibunt om̄s cogitationes eoz.
 ille utiq; quib; erga mundi hui'
 desidia incendebant. **Q**uā autem
 fecit uoluntatē dī. nequaq;
 ei cogitatioes trāssunt mūdo
 pibit: s; qui celestia etnaq; de
 sidābant. i mutabiles ppetuo
 manent: qm̄ p̄mia supna que
 cupierant consequent'. **V**nde et
 dñs de femina deuota. immo
 de unaq; anima que uolun
 tatē suam secuta fuit pfecte.
 ait. **M**aria optimā partem ele
 git: que n̄ auferet' ab ea. **Q**ui
 g inētnum manē in gressus

quietusq; concupiscit. ea que tran
 sire nesciunt amplectat': eiusq;
 qui etnū dei uoluntatem se
 quat'. **F**ilioli nouissima hora ē
Nouissimā horā. nouissimū se
 culi temp' qd' nunc agit' dicit.
 iuxta illam dñi parabolā ubi
 oparios in uineā a p̄ma hora. a
 t'cia. a sexta. a nona. & ab undeci
 ma narrat eē gductos. **A** prima
 namq; hora uineā dñi excole
 bant: q' a p̄mordio seli ut docen
 do ut recte uiuendo sui catorū
 uoluntati seruebat. **A**b hora
 t'cia. qui a temporib; noe: ab ho
 ra sexta q' a temporib' abrahā.
 ab hora nona. q' a temporib' lege
 date: ab hora undecima. q' a tē
 pore dñice incarnationis usq; ad
 finē seli celestib; famulant' im
 perij: in qua uidelicet hora et
 aduent' incarnē saluatoris futu
 rus. & secuta pestis anti xpi que
 salutis p̄conia impugnat' pro
 phetarū presagio signata est
 vñ sequit'. **E**t sic audistis qā
 anti xpe uenit: nē aut anti xpi
 multi s̄. facti. **A**nti xpos dic
 heticos. **S**; & illi q' fidem catho
 licam qm̄ gfitent' p̄uis actibus
 destruunt. anti xpi id ē deo cō
 trarij iure uocant': q' omnes

illi maximo anti xpo in fine se-
culi uento quasi suo capiti testi-
moniu reddunt. Vñ & paulus
de illo ait: quia iā mystiu opat
iniquitatis. Unde scim? qā nouis-
sima hora ē. Vnde nisi quia
anti xpi multi facti sūt? Potest
autē etiam sic intelligi qd ait.
iā tunc nouissimā horā fuisse?
qā psecutio illi? temporis q ab
hereticis ingēbatur magnā si-
militudinē habuit ultime il-
lus psecutiōis que imminente
die iudicij uentā est: quūuis
hec linguis tantū uesanis ecclē-
siam uerauit. illa etiā gladius
sic uerata ferocib; **E**x nob
exierūt. s; n̄ erant ex nobis.

Plangendū uidebat ut dāpnū
cū audirem? exierūt ex nobis: s;
innox solatio nob infertur cū
subdit? s; n̄ erant ex nob. Con-
stat enim n̄ posse exire foras n̄
anti xpos: eos autē qui n̄ sunt
xpo contrā: foras exire nullo
modo posse. Qui enī non est
xpo contrā: incorpore ipsi?
heret. S; sunt q̄ int? sic sūt incor-
pore dñi qūdo curat corp? ipsi?
& sanitas pfecta n̄ erit. nisi in
resurrectione mortuor?: sic sūt
incorpe xpi quom̄ humores ma-

li. qūdo euomunt tē releuatur
corp?: sic & mali qūdo exiunt. tē
ecclā releuat. Ex nob exierūt inqt.
s; nolite tite? esse. n̄ erant ex nobis.
Vnde pbat? **N**am si fuissent
ex nob: p̄mā fuissent utiq; nob
cū. **H**inc ḡ uidentū. quia
multi qui n̄ sunt ex nob. accipi-
unt nobcum sacramenta xpi. sed
temptō pbat quia n̄ sunt ex nob.
Quando illis temptō uenit. ue-
lut occasiōe uenti uolant foras.
qā grana n̄ erant. Om̄s autē tē
uolabūt: cum arca dñica cepit
uentilari in die iudicij. Si qui
sane exierūt peccando. s; peniten-
do redeunt. hi n̄ anti xpi s; mā
eē pbat? si in fine uite p̄sentis
in ecclā manent. **S**ed ut ma-
nifesti sint: qm̄ non sūt om̄s ex
nob. **I**deo p̄mittente dño qda
& ante ultimā discussionē ex-
iunt de ecclā. ostendentes se nō
fuisse ecclē mēbra. nec p̄tinuis-
se ad corp? xpi. ut p̄ hoc manifeste
clareseat quia n̄ sunt omnes
ex nob. qui nobcum int? positi
sacramenta xpi p̄cipiunt: s; soli
qui digna eisdē sacramētis opa-
munitate ecclē xpi faciunt.
Sed uos unctionē habeat a
scō: & noſtis om̄a. **V**inctio spi-

ritualis ipse sp̄s sc̄s est: cui sa-
 cramentum ē in unctiōe uisibili.
Hanc unctiōe ap̄i dicit om̄s
 qui habent cognoscere malos et
 bonos: nec opus ēē ut doceant
 quia ipsa unctio docet. & bene-
 cum de h̄eticis loquetur: repen-
 te uersus ad suos auditores di-
 cit unctiōe eos habere a sc̄o: ut
 ostendat eis a contrārio qd̄ heretici
 & om̄s antiap̄i gr̄e sp̄ualis un-
 uere sint p̄uati. nec p̄tineant
 ad d̄m qui sc̄s uocari a p̄phis
 osucuit: quin pot̄ int̄ ministr̄s
 sathane qui sc̄itatis nichil ha-
 bet p̄dicationis locū teneat.

Non sc̄psimus uob̄ q̄ ignoran-
 tib; ueritatē: s; quasi scientib; eā

Nostis enim ueritatē fidei: uita-
 docti p̄ unctiōe sp̄e: nec opus
 habetis doceri: nisi ut p̄sistatis
 in eo qd̄ cepistis. **E**t qm̄ om̄e
 mendaciū ex ueritate non est

Hic uersus pendet a sup̄iori. **H**ō
 sc̄psim̄ uob̄ quasi ignorantib;
 ueritatē: s; quasi scientib; eam: &
 hoc quoq; scientib; qm̄ om̄e mē-
 daciū ex ueritate nō est. **E**cce aut̄
 ad moniti sum̄: quom̄ cognos-
 camus antiap̄m. **X**p̄s dicit ego
 sum ueritas: om̄e autē mendaci-
 um n̄ est ex ueritate. **O**m̄s ḡ qui

mentunt: uerūm s̄t ex ap̄o. **N**ō
 dicit qd̄dam mēdaciū ex ueritate.

q̄ddam mēdaciū n̄ ex ueritate
Nemo se decipiat: nemo se illu-
 dat: om̄e mendaciū non est ex-
 ueritate.

Quis ē mendax: n̄ is
 qui negat qm̄ ih̄c non est ap̄c.

Predicet om̄e mendaciū ex
 ueritate n̄ esse: s; quia multa
 s̄t gen̄a mendaciorū n̄ parum
 int̄ se disparia. n̄c quasi singu-
 lare ponit mēdaciū negatiōis
 ap̄i: q̄a nimirū hoc tā nefan-
 dum & execrabile mēdaciū est
 ut in ei' comparatiōe cet̄a aut
 parua uideant̄ aut nulla: iux-
 ta qd̄ ier̄lm̄ peccanti dictū est

Iustificata est sodoma ex t̄e. **P**ro-
 pria autē iudeorū ē negatiō hec:
 ut dicant qm̄ ih̄c non est ap̄c.

S; & h̄etici qui male edunt de
 ap̄o. negant ih̄m eē ap̄m: quia
 de ap̄o nō recte sentiunt. neq;
 eum tale ositent̄ quale diuina
 ueritas docet: s; q̄lem ip̄sorū uani-
 tas fingit. **M**ali quoq; catholici
 q̄ ap̄i mandatis obtemperare cō-
 temptuūt. ih̄m eē ap̄m dene-
 gant. cui n̄ ut ap̄o dei filio
 debitū timoris ul' dilectionis
 seruitiū impendit: s; uelud ho-
 mini nulli' potentie adhibito

contradictō non timent: idōq; om̄s
hi m̄daces & anti xp̄i id ē xp̄o cō
trarij pbant̄ existē. attestante
ap̄lo. quia cōfiteant̄ se nosse deū
factis aut̄ negant. **H**ic ē antiā
qui negat patrē & filiū. **H**ac sen
tentia tū hereticos tūm maxime
p̄cutit iudōs. q̄ negantes ih̄m
ēē xp̄m filium dī. nichilomin⁹
dīm patrē se habē dicebant: os
tendens eos frustra dīm patrem
cōfitei qui filiū negant. **H**inc et
ipse dñs eos execrans ait. **S**i d̄s
pater ur̄ est; diligētis utiq; me:
ego enī ex dō p̄cessi & ueni.

Omnis qui negat filiū nec pa
trem habet: qui ū cōfiteat̄ filiū
& patrē habet. **C**onfessionē
hic cordis. uocis; & oris inquit:
quale querebat paul⁹ cum ait.
& nemo potest dicē dñs ih̄s. nisi
in sp̄u sc̄o. **Q**uod ē apte dicere.
Nemo potest h̄ donante gratia
sp̄e sc̄i p̄fecta p̄fessione & actiōe
xp̄o dño famulari. **V**os quod
audistis ab initio ī uob̄ p̄mane
at. **S**i in uob̄ p̄manserit q̄d ab
initio audistis: & uos in filio &
patre manebitis. **I**lla inquit
dogmata. illā fidem toto corde
sectamini: que a p̄mis ecclesie
nascētis temporib; ap̄loꝝ uoce

p̄cepistis. **I**psa s̄ enim sola: que
uos diuine gr̄e participes reddi
& si quis uob̄ dixit. ecce hic est
xp̄s. ecce illic: ne credidistis. **E**t
urgens enim pseudo xp̄i & pseu
do p̄ph̄e: ut dñs p̄dixit. **E**t
uos inquit in filio & patre ma
nebitis. filium p̄mo ponēs: q̄a
sicut ipse filius dicit. nemo ue
nit ad patrē nisi p̄ filium. null⁹
diuine celsitudinis gl̄iam uide
bit: ū p̄ sacramtū humanitat⁹
qm̄ filius suscepit renat⁹ fuit.
Vel certe idō filiū p̄mo & sic pa
trem nominauit: ne dicant
arriani filiū patrē minore p̄p̄
ea cōdemō. quia nūquā ante
patrē nominatus inueniat̄.
Et hec ē repmissio qm̄ ipse fili⁹
pollicit⁹ est nob̄: uitam et̄nam.
Quasi queres mercede & di
ceres. ecce in me qd̄ ab initio au
diui custodio. obtempo. p̄clā
labores. temptōnes. p̄ista pro
missiōe sustineo: quo fructu
qua mercede: qd̄ m̄ postea da
bit. **E**t hec inquit repmissio
qm̄ pollicitus ē nob̄: uitam
et̄nam. **O**mnia p̄missē mer
cedis: p̄seuerantē te faciat in
ope. **H**ec sc̄psi uob̄: de his q̄
seducunt uos. **S**eductores

55.
quos nominat n̄ solum heretici s̄
intelligendi. qui pueris doctrina
querit auertere a fide. s; & hi q̄ pille
cebras ut aduersa sibi a p̄missio
ne uite et̄ne mentes infirmoꝝ
male mulcendo siue terrendo
decebat. **E**t uos unctio qua
accepistis ab eo maneat in uob.
& n̄ necesse habetis ut aliqs doce
at uos. **H**oc inq̄t dñs adiu
uante p̄curate. ut sp̄s sc̄i gr̄am
qm̄ in baptisimo ꝓsecuti estis.
integra uob̄ in corde & corpore
seruetis. iuxta illud apl̄i pauli.
sp̄m nolite extinguere. sicut; fit
ut docente in uos sp̄u. m̄m̄
indigeatis extrinseca hominū
institutiōe doceri. **P**otest unc
tio de qua loq̄tur. ip̄a dei cari
tas intelligi. que diffundit̄ i
cordib; n̄ris ꝓ sp̄m sc̄m qui dat̄
est nob; que c̄tissime ad obser
uanda d̄i mandata cor qd̄ im
plet inflamat. **S**ed sic unctio
ei docet uos de omnibus.
Merito addit de omnib;. quoniam
& in eugl̄o dñs de eodem sp̄u
loquens ad discipulos ait. ipse
uos docebit om̄ia. quia n̄ isde
sp̄s cordi assit audientis. otios⁹
ē sermo doctoris. **N**emo ḡ doce
ti homini t̄buat qd̄ errore do

centis intelligit. q̄a nisi int̄ sit
qui doceat. doctoris lingua ext̄
in uacuu laborat. **N**ec tam̄ doc
tor cessare debet quoniam qd̄ ualet
faciat. iuxta id qd̄ paulus ait
Ego plantauit apollo rigauit. d̄s
aut̄ incrementum dedit. **E**t ue
rum ē. & non ē mendacium.
Sollere crebra itatione inculcat
uera c̄e que ꝓdicat. & ab om̄i fal
sitate s̄orde mundissima. ut eos
qui aliter ꝓdicare ꝓsumpserunt
coerceat. & nos quoq; sedulus ad
moneat n̄ aliter uitā inuenire
posse ꝓpetuā. nisi illam seq̄mur
fidei & op̄is castitate. que ꝓ ap̄los
ꝓmitiue eccl̄e data ē. atq; in eadē
sequenda & custodienda usq; ad
finē uite hui⁹ ꝓmaneam⁹. **C**ui
simile ē illud apl̄i pauli. **N**emo
uos seducat in auib; uerbis.
Pꝓt̄ hec enim. uenit uia d̄i in fi
lios diffidentie. **Q**uā uero in alia t̄is
latione d̄r. & uerax ē et non est
mendax. ad ꝓorem uisib̄m respic̄
qd̄ dicit. s; sic unctio ei docet
uos de omnib;. significans q̄a
uerax ē eadem unctio. id ē ipse
sp̄s qui docet homines m̄tari
n̄ potest. **E**t sic docuit uos ma
nete in eo. **D**octrinis uariis et
ꝓegnis nolite abduci. **S**a fide.

eo ritu quo ipse docuit in illo
manete. Qui enim perseuauerit
usq; in finē: hic saluus erit.

Et nē filioli manete in eo. ut cū
apparuit habeam fiduciam. et
nō confundam ab eo in aduentu ei.

Qui int' persecutiones infidelium
int' irusiones carnalium primorū
p̄manet in dño. habet fiduciā
in aduentu ei: sciens q̄a patientia
paupum nō p̄bit in finē. De quō
q; erubescit ut p̄cutienti in aril-
lam p̄bere altam. ut quicūq; a
paupum illatū patient' sufferit.
ut alia huiusmodi que dñs ius-
sit obseruare. ut certe in tempore
p̄secutionis publice se xp̄ianū p̄-
fiteri metuit. iste nimirū fidu-
ciam in aduentu dñi habere nō po-
test. q̄a fiduciā p̄fessionis eius in
hac uita seruare neglexit: quin
pot' confundet' ab eo in aduentu
ei. Hunc nāq; dicit. Qui me eru-
buerit & meos sermones: hē fili'
hominis erubescet. cū uenit in
maiestate sua & patris. & scōrū ange-
lorū. **S**i scitis quā iustus ē: sci-
tote quā omnis qui facit iustici-
am ex ipso natus ē. **I**usticia in
uā ex fide iusticia p̄fecta nō ē.
nisi in anglis. & uia in anglis fi-
dō coparent'. **T**amē si qua p̄fecta

3
iusticia ē animarū ut spūum
q̄s d̄s creauit. in anglis est sc̄is. ius-
tis. bonis. nullo lapsu auersis.
nulla supbia cadentib; sed manē-
tib; semp in contemplōne uerbi
dī. & nichil aliud dulce habenti-
bus n̄ a quo c̄ati s̄t. in ip̄is p̄fec-
ta iusticia ē. in nob̄ autē ex fide
cepit cē sedm̄ sp̄m. **U**nde dicit
psalmista. **I**ncipite dño in con-
fessione. **I**ncipite in q̄t. **I**ntium
iusticie: int' confessio peccatorū
ē. **S**episti defendē peccm̄ tuū: iā
inchoasti iusticiā. **P**ficiet' autē
int' q̄ndo nichil aliud facē de-
lectabit'. q̄ndo ab sorbebit' mors
in uictoria. quando nulla super-
centia. q̄ndo nō erit luctatio cū
carne & sanguine: q̄ndo erit co-
rona uictorie & triumph' de uim-
co. tē erit p̄fecta iusticia. **S**igo
si scitis quia iustus est ait: scito-
te quā omnis q̄ facit iusticiam
ex ipso natus ē: id est ex dō xp̄o.
Quia dīa ex ipso natus est.
hortat' nos iam q̄ qd̄ nati ex il-
lo sum'. p̄fecti sum'. **A**udi deniq;
sequētia. **V**idete quēlem caritatem
dedit nob̄ pater: ut filij dei
nominemur. **M**agna
est gr̄a conditoris nr̄i. q̄ nob̄
donauit ut eū amare & noue-

rimus & possim' & ita amare
 ut patre filij: cum et hoc mag
 num est. si sic amare illu posse
 mus. qm fideles serui dnos. q
 modo dnos suos deuoti amant
 mercennarij. Qualit' autē filij
 di effici debeam' idem iohs in
 euglo testatur. in ppa inquit
 uenit. & sui cum n' recepunt. qd
 qd aut' recipunt cum dedit eis
 potestate filios di fieri. his qui
 edunt in nomine ei'. Coniuncto
 g utq; testimonio. qstat qa pfi
 dem & dilectione filij di efficiunt
 S; & pelagij & arrii dogma phee
 odempnat'. pelagij qdem q dice
 ausus erat homines sine gra di
 posse saluari odempnat' heresit'.
 in eo qd dicit' a deo nob caritate
 ut potestate dari qua ad optione
 filioz accipiam'. Porro arrius q
 dicebat minore patre ac dissimi
 lem ee filiu. refellitur ieo quod
 idem iohs & hic dicit apat nob
 caritate dari qua filij di nomi
 nemur & sim'. & in euglo p dnm
 saluatore at potestate dari cre
 dentib; filios di fieri. Constat
 enim uni substantie & eidem eos
 ee potencie. qui equalit' homini
 bus atq; indiffenter celestia do
 na t'buunt. **P**ropt' hoc n' nouit

uos mund': quia n' nouit eum.
Mundu hoc loco. mundi amato
 res appellat. & hoc est qd in iu
 dicio iusa scoz gla quoz fidem
 desperant dicent int' se gemitos.
 & penitenciam agites. **N**i sc' qd
 aliquando habuim' in derisu. & i
 similitudine unppij. Nos i sen
 sati uita illoz estimabam' in sa
 nam: & fine eoz sine honore.
Quom' oputati sc' int' filios dei.
 & int' scos sors illoz est: **R**mi
 ne filij di sum'. & n'dum apparui
 it quid erimus. **E**t paulus ait.
Ortu enim estis: & uita ura
 abscondita e cum ap'o in do. **O**rtu
 uidelicet extincioe ueteris
 uite que erat in peccis. & uitam
 habentes noua in ap'o p fide cur
 atitudo necdu uisibiliter nob
 apparuit. **S**cum qm si appa
 ruerte similes ei erim'. **E**t hoc
 qq; paulus alijs explicat uerbe.
 cum ap'e inqens apparuit uita
 ura. tunc & uos apparebitis cu
 illo in gla. **S**imiles inqt' ei erim'.
 quia cu immutabilis & etne di
 uinitatis & templone pfruem'
 nos qq; immortales erimus. &
 similes qdem erim' quia beati.
 & tam creatori similes n' erim'.
 qa catura sum'. **Q**s eni similis

erit dō inter filios dī: Quāquā
possit hoc etiam de īmortalita
te corporis dictum uideri. Et
hac quippe similes erim⁹ deo. s;
tantūmodo filio. qui solus in
trinitate corp⁹ accepit. inq̄ mortu
us resurrexit atq; id ad supna
puerit. **Q**uā uidebim⁹ eū sic
est. **E**lle dī est: etūm hē atq;
inimitabile pmanē. Vnde ad
moysen dicit. Ego sum qui sū.
Et dices fili⁹ isrl. Qui est misit
me ad uos. Videbim⁹ ḡ eū sic ē.
quādo hē in ipsa dicitā substanti
a contemplantur. qđ in hac ui
ta nulli pr̄sus electorū occidit.
cū etiam ipse legis latōr dñm
quē in anglicā specie contempla
ri solebat. obsecrans dicensq; dñe
ostende m̄ temetipm̄ ut uideam
te. ab eodem dño audierit. nemo
uidebit faciem meā & uiuet.
cui tam̄ p̄mito magne sc̄itatis
ait. Ostendam om̄e bonum t̄.
Hinc & paulus ait. Hunc uidem⁹
p̄spectim & inenigmate. tē autē
facie ad facie. Vnde qđ respon
sum ē moysi uerum ē. qđ nemo
potest faciem dī uidē & uiuere.
id ē nemo potest eū in hac ui
ta uiuens uidē sic est. Nā mul
ti uident: s; qđ uoluntas dei

elegit. non qđ natā firmavit.
Et illud qđ ioh̄s ait. qm̄ uidebi
mus eum sic est: n̄ sicut homines
eum uident quādo uolunt. ī spe
cie qua uolunt: n̄ innatā qua
in semetipō etiam cū uideret
latuit: s; sicut ē qđ ab eo amoy
se petebat eū ei dicitur. ostēde
m̄ temetipm̄. ab eo qui cū illo
facie ad faciem loquebat. n̄ qđ
dī plenitudinē q̄squā non so
lum oculis corporeis: s; ut ipsa
mente aliquādo cōprehendit.
Aliud ē enim uidē. aliud ē totū
uidēdo cōprehendē. quomāq̄de
id uidet qđ p̄sens ut eūq; sen
titur. totū autē uidēdo cōpre
hendit qđ ita uidetur ut ni
hil eius lateat uidentē. aut
cui fines cōspici possit. sic
te ^{nihil} lateat p̄sens uoluntatis tue.
circūspicē autē potes fines
anuli tui. **E**xempli grā duo
posui: quorū altūm ad mentis
obscutum. altūm ad corporales
oculos p̄tinet. **V**isus enim ad
utrūq; referendus ē: id est et
ad oculos & ad mentē. **E**t
omnis qui habet spem hanc
in eo sc̄ificat se. sicut & ille sc̄s
est. Multi se dicunt spem ha
bere uite celestis in a pō. sed

banc confessionē negligent̄ uiuendo euacuant. **M**anifeste autē de se iuditiū spei supne exhibet. qui bonus opam dare actib; studet. certus quia n̄ aliter ad similitudinē dei in futuro pueniat. n̄ dei sanctitatem in presenti se sc̄ificando. id est abnegando impietatē et secularia desideria. sobrie autē ac iuste & pie uiuendo imitatur. **S**ic autem diuine sanctitatis munditiā p̄ nr̄e capacitatis m̄sure iubemur imitari. sicut diuine similitudinis gloriā p̄ nostra. id est creat̄e mensura supare p̄cipimur. **N**eq; autē pelagianū dogma iuuare credendum ē quod dicit̄ de hoīe sc̄ificat se. quasi aliq̄s ipse sine diuino auxilio p̄ liberū arbitrium possit. s; qui habet spem ī dño sanctificat se quantū potest ipse intendendo. et eius p̄ omnia gratiā flagitando qui ait. sine me nichil potestis facere. ei; dicendo. adiutor m̄s esto ne derelinquas me. **O**mnis q̄ facit peccatū. et iniquitatem facit. **N**emo dicat. aliud ē peccatū aliud iniquitas. **N**emo dicat. ego peccator sum. s; iniqu

non sum. **O**mnis qui facit peccatū. et iniquitatē facit. **E**t peccatum est iniquitas. **V**irtus huius sententię. facilius ī lingua grecorū qua edita ē epistola comprehendit̄. **S**iquidē apud eos iniquitas anōmia uocatur. qd̄ significat quasi cōtra legem. ul' sine lege factū. **S**iquidē lex apud grecos nomos appellatur. **C**um ergo dicit iohannes quia om̄s qui facit peccatū et iniquitatē facit. hoc ē anōmiā. & peccatū est iniquitas. manifeste insinuat qd̄ omne quicq̄ peccam' contra legē facimus. iuxta illud psalmiste. **P**reuaricantes reputau omnes peccatores t̄re. **O**m̄s q̄ qui peccant p̄uaricationis rei s̄t. hoc ē non solum illi qui data s̄ scriptę legis sc̄ita contempnūt. s; et illi qui innocentia legis naturalis quā in p̄thoplasto om̄s accepimus. siue infirmitate. siue negligentia. siue etiā ignorantia corrumpunt. **S**; et latinū nomen eidem rationi congruit. q̄ iniquitas quasi eq̄tati aduersa nuncupat̄. **Q**uiq; facit peccatū. & iniquitatē facit. et peccatū est iniquitas. quia q̄

ss
ss

ss

cumq; peccat contrari' nimirū equitati diuine legis peccando existit. Verum ne nos qui peccatis & iniquitatibus ad purum carere nequim' profus de salute desperem' uideamus qd sequit' de dño.

Et scitis quoniam ille apparuit ut peccata tolleret. i peccatū in eo n̄ est. Hoc et iohes testimoniu' baptista dño p̄hibens ait. Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mundi. Ideo autē peccata tollere potuit dñs: quia peccatū in eo n̄ est. Tot & tanti hoīes in mundū uenere p̄fecti: s; horū nullus peccata tollere potuit mundi: quia nullus sine peccato esse potuit in mundo. Non ḡ gletur pelagius. n̄ se iulianus eius ex peccato extollat: audies quia omnis qui h̄t spem in domino. sanctificat se. Nemo enim tollit peccatū quod nec lex quāuis sancta et iusta & bona potuit auferre: n̄ ille solus in quo peccatū non ē. Tollit autem et dimittendo que facta sunt. & adiuuando ne fiant: et pducendo ad uitam ubi fieri omnino n̄ possunt.

Omnis qui manet in eo n̄ peccat. In quantū in eo manet. in tantum n̄ peccat. & omnis qui peccat non uidit eū: nec cognouit eum. Visionem dicit et cognitionē fidei. qua iusti etiam in hac uita deum uidere delectant': donec ad ipsā sp̄tiem apte uisionis eius in futū pueniat. de qua sup̄ dicitur: qm̄ uidebimus eum sicuti est. Omnis ḡ qui peccat n̄ uidit eum: nec cognouit eum. Si enim gustasset & uidisset qm̄ suauis est dominus: nequaquā se peccando a uidenda eius glā segregaret. Et in quantū iusti memoriā habundantie suauitatis ei' eruciant. et iusticia ei' exultāt: in tantū se a peccatis abstinendo. iusticie eius incōmutabili et incōparabili concordare satagunt. Filiioli nemo uos seducat. Qui facit iusticiā iustus est: sicut et ille iustus ē. Iustus ē inquit sicut et ille iustus est. et supra. sanctificat se inquit sicut ille sanctus ē. n̄ quia nr̄a iusticia ul' sanctitas diuine par ēē ualeat. cū scriptū sit. non ē sanctus ut

55

est dñs. s; sicut multum int̄
 est inter faciem hominis et i
 imaginē de speculo. quia ima
 go est in imitatione. corp' in
 ueritate. & tam̄ sicut hic oeu
 li ita et ibi. sicut hic aures ita
 sunt ibi. **D**ispar est res. s; sicut
 ad similitudinē refertur. ita et
 nos habemus quidē imaginē dei.
 s; n̄ illam quam h̄t filius equa
 lis patri. Nam et nos p̄ modulo
 n̄ro si non sicut ille essemus. ex
 nulla parte similes diceremur.
Erigo sanctificat nos sicut et ip̄e
 sanctus ē. s; ille sc̄s est eternita
 te. nos sancti fide. **I**usti sumus
 sicut & ille iustus ē. s; ille imp̄
 sa incomparabili p̄petuitate. n̄o
 iusti credendo in quem n̄ uide
 mus. ut aliquando uideamus.
 55 **Q**ui facit peccatū ex diabolo est.
 non carnis originē ducendo ex
 diabolo. sicut manicheus impi
 ussime de cunctis credit homi
 nib; s; imitationē ul' suggesti
 onem peccandi sumendo ab il
 lo. quomodo & nos filij abrahe
 sumus facti imitando fidem
 abrahe. et econt̄ iudei n̄ filij
 abrahe. deserendo fidem abra
 he facti sunt filij diaboli. di
 cente ad eos dño. Vos ex patre

diabolo estis. **Q**m̄ ab initio
 diabolus peccat. **C**um p̄mit
 teret ab initio. subiunxit uer
 bum tempis p̄sentis peccat.
 quia ex quo ab initio cepit di
 abolus. peccare nunquā desit.
 nec p̄sentium scilicet penarū
 enormitate. nec futurarū mety
 coércit. **U**nde iure ex illo eē dr.
 q̄sq; a peccando se reuocare neg
 ligit. **A**b initio autē diabolus
 peccat. illo utiq; quo ip̄e factus ē.
 quo etiā esse creaturarū cepit
 origo cunctarū. **N**eq; enim du
 bitandū est inter primas crea
 turas angelos eē conditos. s; cete
 ris ad laudem creatoris gloriā
 sue conditionis referentib;. il
 le qui p̄mus est condit;. mox
 ut altitudinem sue claritatis
 asperit. cont̄ conditorē cum su
 is sequacibus supbus intumy
 it. p̄q; eandem supbiam ab ini
 tio peccās de archanglo est in
 diabolus uers;. **I**n hoc appa
 ruit filius dei. ut dissoluat o
 pa diaboli. **O**m̄s peccatores
 ex diabolo nati sunt. in quan
 tū peccatores s̄t. **A**dā a dō fac
 tus ē. s; qm̄ consensit diabolo
 ex diabolo natus ē. et tales om̄s
 genuit q̄lis erat. **N**atiuita' illa

55
55

trahit secum peccatū. natiuitas
secunda liberat a peccato. **I**do enī
uenit xpc homo. ut soluet pec-
cata hominū. De qua solutioē.
recte subiungit. **O**mīs qui na-
tus ē ex deo peccatum n̄ facit.
qm̄ semen ipsius in eo manet.
et n̄ potest peccare. qm̄ ex deo
natus est. **N**on autē hec de om-
ni peccato dicit. si enī dixerim⁹
quia peccatū non habem⁹ nos
ip̄os seducim⁹. s; de uiolatione
karitatis. quā qui sem̄ dei idē
uerbum dei quo renatus ē ha-
bet in se. cōmittere n̄ potest.
Hoc enī sequendo manifestat di-
cens. **I**n hoc manifesti sūt filij
dei. & filij diaboli. **O**mīs qui nō
ē iustus n̄ est ex deo. et qui n̄
diligit frēm suum. **D**ilectio ḡ
sola discernit int̄ filios dei. et
filios diaboli. **Q**ui h̄nt karita-
tem. nati sūt ex deo. **S**icutq; uis
habe. hoc solum n̄ habeas ni-
chil t̄ pdest. **A**lia si n̄ habeas.
hoc habe et implesti legem.
Qui enim diligit alterum. le-
gem impleuit. et plenitudo
legis ē karitas. **Q**m̄ hec est
annuntiatio quā audistis ab
initio. ut diligam⁹ alterutrū.
dicente dño. hoc est p̄ceptum

meum ut diligatis inuicē. **N**on
sicut cain qui ex maligno erat.
et occidit frēm suū. **E**t p̄pt̄ quid
occidit eū. **Q**m̄ opa eius malig-
na erant. fr̄s autē iusta. **E**xpo-
nit q̄modo ex maligno erat cain.
quia uidē et ip̄se maligna habe-
bat opa. **E**rgo ubi ē inuidia. a-
mor fraternus eē non potest. s;
peccatū maligni idē diaboli ē
in pectore tali. quia et diabol⁹
hominē inuidendo eiecit. **O**pa
ḡ iusta. n̄ dicit n̄ karitatē. opa
mala cain n̄ dicit n̄ odium fra-
ternū. quia odit fratrē suum
et inuidit opib; bonis. **H**inc ita-
q; discernuntur homines. **N**e-
mo attendat linguas. s; facta.
Cor si non bene faciat p̄ fr̄ibus
suis. ostendit quid in se habeat.
Temptationib; p̄bantur hoīes.
Nolite mirari fratres. si odit
uos mundus. **M**undū dilec-
tores mundi dicit. **H**ec miran-
dum. quia q̄ amant mundū.
frēm amundi amore separāt
et celestib; tantū desiderijs in-
tentū amare n̄ possunt. **A**bho-
minatio ē enī peccatori religio.
ut scriptā testatur. **N**os scim⁹
quia translati sumus de mor-
te ad uitā. qm̄ diligim⁹ fr̄es.

59.
Nemo de uirtutibus falso extollat.
nemo suarum uirium paupertatem
ultra modum metuat. Aptum dat
inditum. quicumque fraterna di-
lectione plenus est. quia ad sor-
tem electorum pertinet. quia portio-
nem habere in terra uiuentium me-
ruit. **Q**ui non diligit. manet in
morte. **M**ortem anime dicit. Ani-
ma enim que peccauerit. ipsa
mouet. **U**ita quippe carnis ani-
ma. uita anime deus est. **M**ors cor-
poris amittit spiritum. mors ani-
me amittit deum. **U**nde constat.
quod in anima mortui omnes in hac
lucem nascuntur. trahentes ex ad-
am originale peccatum. sed christi gratia
fidelibus regenerando agitur. ut in
anima uiuere possit. **U**erum bap-
tismatis et fidei mysterium illis
solum predest. illos de morte tra-
iecit ad uitam. qui sincera mente
diligunt fratres. atque ideo notandum
quod non ait. qui non diligit uen-
turus est in mortem. quasi de pe-
na perpetua loqueretur que res-
tat peccatoribus in futuro. sed qui non
diligit inquit manet in morte. in
illa utique morte de qua etiam in hac
uita si fratres perfecte amaret ex-
urgere posset. **H**inc etenim dicitur
in apokalipsi. **B**eatus et sanctus

qui habet in resurrectione prima
spem. in huius secula mors non habet
potestatem. **O**mnes qui odit fratrem
suum. homicida est. **S**i contempne-
bat quisque odium fraternum. nunquam
et homicidium in corde contemp-
turus est. **N**on mouet manum ad
occidendum hominem. homicida iam
tenetur a deo. **V**iuat ille. et iste iam
interfectus iudicatur. **E**t scitis. quia
omnis homicida non habet uitam
in se manentem. **E**t si hic per fidem
inter sanctos uiuere cernitur. non habet
in se in perpetuo uitam manentem.
Nam ubi retributionis tempus
aduenerit. cum eum qui ex maligno
erat condempnabitur. etiam
qui in hoc homicidio genere tene-
tur. ut discordet et dissideat. et
pacem cum fratribus non habeat. **N**o-
tandum enim quod non ait absolu-
te homicida non habet uitam in se
manentem. sed omnis inquit ho-
micida. scilicet non solum ille qui
ferro. uerum et ille qui odio
fratrem suum insequitur. **I**n hoc cog-
noscamus karitatem dei. quoniam ille
pro nobis animam suam posuit. **Q**ua-
lis perfecta karitas esse debeat in
nobis. dominice passionis exemplo
didicimus. **M**aiorem hac dilectionem
nemo habet. ut animam suam

ponat quis pro amicis suis. Unde et paulus ait. Commendat autem deus suam karitatem in nobis. quoniam cum adhuc peccatores essemus christus pro nobis mortuus est. Hanc beatissimus petrus habere monebatur. cum dicente domino petre amas me respondit se amare. statimque audiuit. cum autem senueris extendes manus tuas. et alius cinget te et ducet quo tu non uis. Hoc autem dixit ait euuangelista significans quod morte esset clarificaturus dominum. Cui enim amorem confitenti suas oues commendarat. cum in testimonium perfecti amoris animam suam pro eisde ouibus ponere docuit. Ille inquit pro nobis animam suam posuit. et nos debemus pro fratribus animam ponere. Sed dicit aliquis. Et quam possum habere istam karitatem? Noli cito de te desperare. forte nata est. sed nondum perfecta est. Nutricam ne effocetur. Et unde inquit noui nata in me esse karitatem quam nutria. Audi sequentia. Qui habuerit substantiam mundi et uiderit fratrem suum necessitatem habere et clauerit uiscera sua ab eo. quomodo karitas dei manet in eo. Ecce unde incepit karitas. Si nondum es idone-

us mori pro fratre. iam idoneus esto dare de tuis facultatibus fratri tuo. Si enim fratri molestiam patientiam non compatiaris. non utique patris ex quo ambo regenerati estis karitas manet in te. Filioli non diligamur uerbo neque lingua. sed ope et ueritate. ope uidelicet. ut cum frater aut soror nudi sunt. et indigent uictu cotidiano. demus eis que necessaria sunt corpori. similiter cum spiritualibus dotus eos egere conspiciamus. prestemus eorum necessitati que possumus. ueritate autem ut eadem eis beneficia simplici intentione largiamur. et non propter laudem humanam. nec pro iactantia. non in inuiriis aliorum qui maioribus preediti substantiis nihil tale fecerunt. Quaecumque enim mens huiusmodi neuus inficitur. in hac puritas ueritatis habitare non ualet. tam et si opera dilectionis primis impendere uideatur. In hoc cognouimus quoniam ex ueritate sumus. id est cum opera pietatis in ueritate facimus. patet quod ex ueritate sumus. ut pote qui eius perfectionem pro modulo nostro imitemur. Et in conspectu eius suademus corda nostra. Hec sententia pendet a superioribus. quia cum ope et ueritate primos diligimus. manifeste

ss
ss
ss
ss
ss

cognoscim? qm̄ in cōspectu sūme
 ueritatis suadem? corda n̄ra. Om̄s
 enim homines cū aliqd̄ facē dis-
 ponūt. ad idem factum meditan-
 dum corda sua se cōuertere sua-
 dent. s; qui mala cogitāt hec adō
 occultare si ualere uellēt. ip̄o
 attestante q̄ ait: om̄s enī q̄ ma-
 le agit odit lucē. et n̄ uenit ad
 lucē ut n̄ arguant? opa ei. Qui
 ū bona opari meditant? h̄y fa-
 cillime suis cordib? psuadēt ut
 in cōspectu diuinitatis se pate-
 fieri desiderent. qd̄ summe p-
 fectiōis inditiū esse solet? cum
 sua opa q̄sq; ul? cogitās a deo gau-
 det uideri. Vnde ipse subsequen-
 ter dicit. Qui autē facit uerita-
 tem. uenit ad lucē ut manifes-
 tent? eius opa? quia in deo s̄t fac-
 ta. Uerā ergo dilectionē cognos-
 cim? quoniam ex ueritate sum? qm̄
 in cōspectu eiusdē uerita-
 tis suademus corda n̄ra: hoc ē
 tales cogitationes corda n̄ra ha-
 bere suadem? que diuinis s̄t
 digna cōspectib?. **Q**m̄ si repre-
 henderit nos cor n̄r̄m. maior
 ē d̄s corde n̄ro. & nouit omnia.
Si ipsa conscientia accusauit
 nos int? qd̄ non eo aiō bona nō-
 tra facim? quo facienda s̄t? quo

modo eius — scientiā latere
 possum? cui canit. ecce dñe tu
 cognouisti om̄ia. & quia tene-
 bre n̄ obscurabunt? a te. & ner-
 sic dies illuminabit?. **R**m̄ si
 cor n̄r̄m n̄ rephenderit nos. si
 uerū responderit. nos quia dili-
 gum? & germana dilectio ē in no-
 bis n̄ ficta. s; sincera salutē fra-
 ternā querēs? nullū emolumē-
 tum expectās a fr̄e n̄ salutē ip-
 sius. utē si cor n̄r̄m n̄ rephende-
 rit nos. uidē eū in oratione di-
 cim?. dimitte nob̄ de. n. s. & nō
 di. de. nos. **F**idutiā habem? ad
 dñm. n̄ in conspectu hominū. s;
 ubi ipse dñs uidet ī corde. **E**t
 quia qd̄cūq; petierim? accipie-
 mus a deo. quoniā mandata ei?
 custodim? et ea que s̄t placita
 corā eo facim?. **M**agna hec et de-
 siderabilis fidelib; data p̄mis-
 sio. **S**i q̄s ū tā uecors & absurd?
 ē. ut p̄missis n̄ delectet? celesti-
 bus? saltē ptimescat hoc qd̄ cō-
 trario sapientia tribuliter into-
 nat dicēs. **J**ui auit aurē suā
 ne audiat legē. oratio ei? erit ex-
 ecūbilis. **N**eq; huic beati iohan-
 nis sententię contrarium uideri
 oportet. qd̄ paulus ter dñm ro-
 gauit ut discedēt ab eo angeli?

ss
 ss
 ss
 ss
 ss
 ss
 ss
 ss
 ss
 ss

ss
 ss

satane nec impetrare potuit.
s; dictum ē illi. sufficit t̄ gr̄a
mea. nam uirt⁹ in infirmita
te p̄ficiť. **E**t enim n̄ semp ad
uoluntatē accipim⁹. orantes ta
men mercedē deuotionis ad
salutē accipim⁹. sicut idem pau
lus dñm rogans n̄ quod que
rebat. s; quod utile erat accep̄.
At cont̄ sepe rep̄bi gaudent
ad uoluntatē. n̄ gaudentur
ad salutē. **V**nde et eoz caput
diabolus ut beatū iob tempta
ret. gauditus ē ad uoluntatē.
s; ad dampnationē. **I**deo cōces
sus ē iste temptand⁹. ut eo p̄ba
to. eēt ille cruciand⁹. **C**ū ergo dix
iss; iohes. quia quodeūq; peti
erim⁹ accipiemus ab eo. quoni
am mandata ei⁹ custodimus. q̄
si quereres que mandata. con
tinuo subdidit. **E**t hoc ē man
datum ei⁹ ut credam⁹ in noīe fi
lii eius ihu xp̄i. et diligam⁹ al
terutrū. **S**inglari nūo p̄misit
mandatū. et duo subsequenter
adiungit mandata. fidem scil
et dilectionē. quia nimirū hec
ab inuicē separari n̄ possunt.
Neq; enī sine fide xp̄i recte
nos alterutrū diligere. neq;
uere ī noīe ihu xp̄i sine frat

na dilectione possum⁹ credē
Et diligam⁹ inquit alterutrū
sicut dedit mandatū nobis.
idē puro amore. n̄ sicut latro
nes ul⁹ quorūlibet alioz patra
tores scelerū. qui se utiq; alte
rutrū. s; non caste diligunt.
Sic enim dedit mandatū no
bis cū ait. hoc ē preceptū me
um ut diligatis īuicem sic
dilexi uos. **E**d ē enim sicut
dilexi uos. n̄ ad hoc amate ad
qd̄ amauī uos. uidē ut ad celes
tia regna p̄tingatis. **E**t qua mer
cede hec mandata fidei et dilec
tionis seruant⁹. **S**equit⁹. **E**t q̄
seruat mandata eius. ī illo ma
net. et ip̄e ī eo. **S**it q̄ t̄ dom⁹ d̄s.
et esto dom⁹ dei. mane ī deo. et
maneat ī te d̄s. **M**aneat ī te d̄s
ut te cōtineat. manes ī deo ne
cadas. **S**erua mandata ei⁹. tene
karitatē. n̄ diuellere a fide illi⁹
ut gl̄eris in p̄sentia ipsi⁹. et se
curus manebis ī eo. in p̄ fide
tē p̄spiciem⁹. manebit et ip̄e
p̄hennis ī te. iuxta qd̄ ei psal
mista decantat. in cētū exul
tabūt et habitabis ī eis. **E**t in
hoc scim⁹ qm̄ manet ī nobis.
de spū quē dedit nob⁹. **P**rimū
tempib; cadebat sup̄ credente

”
”
”

sp̄s sanctus. ⁊ loquebant̄ lin-
 guis q̄s n̄ didicerāt. n̄c autem
 quia exteriorib; signis sc̄a ecclia n̄
 indiget. quicūq; credēs in noīe
 ihu xp̄i frat̄nam habuerit ka-
 ritatē. sp̄m̄ sancto ī se manenti
 testimoniū phibet. hoc enī agit
 sp̄s sc̄s in hoīe ut sit ī illo kari-
 tas. quia karitas inq̄t paul' dif-
 fusa ē in cordib' nr̄is. p̄ sp̄m̄ sc̄m̄
 qui datus ē nobis. Verum quia
 multi karitatē n̄ habentes. et
 unitatē ecclie p̄ūso dogmate
 scindentes. nichilominus sp̄ri-
 tū sc̄m̄ in se esse contendit. recte
 subdit. **R**m̄. nolite om̄i sp̄ri-
 tui credere. s; p̄bate sp̄s si ex dō
 s̄t. qm̄ multi pseudop̄ph̄e exierūt
 ī mundū. **E**t q̄s ē qui p̄bat sp̄s
 ul' unde possunt p̄bari. Docet
 in eūglio dñs. ubi talia uentā
 p̄dicebat q̄lia iohes iā suo tēpe
 uenisse p̄debat. **A**tendite inq̄t
 a falsis p̄ph̄is qui uenuit ī uest-
 timentis ouiu. intrinsec' autē s̄t
 lupi rapaces. a fructib; eorū cog-
 noscetis eos. **H**unq̄d colligūt de
 spinis uuas. aut de t̄bulis fic'.
Hū s̄t ḡ fructus a quib' sp̄ritū
 maligni q̄ in p̄seudo p̄ph̄is locun-
 tur ualēt dinosci. sp̄ine scilicet
 scismatū. ⁊ horridi heresū tri-

buli. quib; eos q̄s incaute ap-
 p̄p̄iant fide lacerando cōtami-
 nant. sic eront fructus bonorū.
 karitas scil. gaudiū. pax. in
 sp̄u sc̄o p̄ fragrantia uuarū
 ficorū q; dulcedinē apte figuran-
 tur. **I**n hoc cognoscit̄ sp̄s dei.
Omnis sp̄s qui cōfiteet̄ ih̄m. xp̄m̄
 in carne uenisse. ex deo ē. **C**onfe-
 sionē hoc loco n̄ solū catholice
 fidei. s; ⁊ opationis bone que fit
 p̄ karitatē req̄rit. **A**liq̄n. mul-
 ti heretici cōfitent̄. multi scis-
 matici. multi falsi catholici ih̄m
 xp̄m̄ in carne uenisse. s; cōfessio-
 nem suā factis negant n̄ haben-
 do karitatē. **K**aritas quippe dei
 filiū adduxit ad carnē. ⁊ ideo
 q̄sq; n̄ h̄t karitatē. negat illū
 in carne uenisse. talisq; sp̄m̄ ex
 dō n̄ habere cōuincit. **I**p̄e autē
 ē sp̄s dei. qui dicit ih̄m. xp̄m̄ ī
 carne uenisse. q̄ dicit n̄ lingua
 s; factis. n̄ sonando s; amando.
Et om̄is sp̄s qui soluit ih̄m. xp̄m̄.
 ex deo n̄ ē. **I**lle soluit ih̄m. qui
 ul' diuinitatē ei'. ul' animā ul'
 carnē negat. que eū ueraciter
 habere fides catholica docet.
Soluit ⁊ ille ih̄m. q̄ mandata
 ⁊ uerba — ih̄u ul' p̄ūse uiuen-
 do. ul' p̄ūsius int̄pretando cor-

ss

ss

ss

e

rumpit. **S**; et ille qui unitatē
scē ecclie quā ih̄c uenit colligere
turbat. ih̄m quantū in se solue
nit. **H**ec mirū si tales ex deo n̄
sūt. qui dī opa ul' ūba ul' sac̄m̄ta
rescindūt. **I**n tantū namq; ex
deo n̄ sunt. ut quidā eoz qui p̄
uo dogmate separare uolebant
ab hominis dispensatione diui
nitatē xp̄i. hunc q; uersiculus
quo d̄r. r om̄s sp̄c qui soluit ih̄c
sum ex deo est. ex hac eplā erase
runt. ne scil' p̄ auctoritatē beati
iohis uincerent errores. **D**eniq;
nestorius nescire se p̄didit hāc
autenticis exemplarib' inditā
fuisse sententiā. atq; ideo solue
n̄ timuit ih̄m. ac se p̄ hoc dō red
dere extraneū. dicēs beatā uirgi
nē mariā n̄ dei s; hoīs tantū ex
tisse genitricē. ut aliā p̄sonā ho
minis. aliā facēt deitatis. neq; u
nū. xp̄m in ūbo dei r carne atq;
aiā credēs. s; separatū alterū fili
um dei. alterū hoīs predicās. **E**t
hic ē antixp̄c. de q̄ audistis quom
am uenit. et n̄ iam ī mundo ē.
Veniet imminēte die iudicij nato
ī mundo hoīe illo cetis amplius
nefando. filio iniquitatis. r n̄ iā ī
mundo ē habitās ī mentib; eoz.
q̄ xp̄o ul' p̄fessione ul' ope sine

remedio penitendi repugnant

Vos ex deo estis filioli. r uicistis eū.
Uicistis antixp̄m confitendo ih̄o
xp̄m in carne uenisse. idē kari
tatē habendo qm̄ docuit ih̄c. xp̄c
ueniens ī carne quā et ip̄e ī eū
gl̄io comm̄dat. **M**aiorem hac di
lectionē nemo h̄t. ut animā suā
suā ponat q̄s p̄ amicis sui. **Q**uo
m̄ enim poterat fili' dei animā
suā ponē p̄ nobis. n̄ carne indu
erēt ubi mori posset. **N**is q̄s ḡ
uiolat karitatē. q̄dlibet dicat
lingua. uita ipsius negat xp̄m
ī carne uenisse. r ip̄e est antixp̄c.
Et uicistis eū inq̄t. **S**; uñ uicerit.
Nūqd̄ liberi ūtute arbitrary. h̄o
utiq;. **T**aceat pelagus. dicat ip̄e
iohes. **Q**m̄ maior ē qui ī uobis ē.
qm̄ qui in mundo. **D**ocet itaq;
eos seruare humilitatē. ne uic
torā uirib; suis t̄buāt. r arro
gantia sup̄bie uincant. **D**ocet in
ter adūsā fidutiā sp̄emq; semp
habere uincendi. memoria reti
nentes. q̄a maior ē d̄ns ad p̄te
gendū qm̄ diabolus ad impug
nandū. **I**psi de mundo sunt.
ideo q; de mundo loquunt. s; mū
dus eos audit. **A**ntixp̄i idē he
retici r si nom̄ xp̄i inuocāt. si
signo xp̄i se notant. ip̄i tam

de mundo sūt. idē de illoꝝ nuō q̄
celestia ignorāt. et ideo ip̄i de mun-
do loquunt̄. uidē mundane sapi-
entie ratione xp̄iane fidei aduer-
santes: dicendo n̄ posse fieri ut fi-
lius sit pat̄ coet̄nus. ut uigo in-
tacta pariat. ut caro de puluere
resurgat immortalis. ut ho de t̄-
ra editus mansionē p̄cipiat icel.
ut recens nat̄ paruulus reatu p̄-
mi hoīs teneat̄ astrict̄. sine aqua
baptismi renat̄ in xp̄o soluat̄. et
mund̄ eos audit. q̄a sp̄ualiū corda
ad mundanos carnalesq; sens̄ re-
uocare a fidei simplicitate n̄ ualēt.
S; et catholici q̄q; audientes illam
dñi sententiā. diligite inimicos
uōs. benefacite hys qui oder̄t uōs.
et orate p̄ p̄sequentib; et calūpni-
antibus uos. et iterū si^{di} miserit̄
hominib; peccata eoy. dimittet
et uobis pat̄ ur̄ celestis delicta
uīra: si autē non dimiseritis ho-
minib; . n̄ pat̄ ur̄ dimittet uobi
peccata uīra. dicunt nullaten̄ se
suas iniurias posse dimittē nul-
tas: hū nimirū de mundo eē. et
ideo de mundo loq̄ cōuincunt̄.
et q̄a karitatis uiscera n̄ habent.
frustra fidei intemerata myste-
ria seruat̄. **S;** n̄ antȳ noīe possit̄
carere. q̄ xp̄i mandatis p̄bant̄ ad

62.
uersari. **N**os ex deo sum? **Q** no-
uit dñm. audit nos. **Q** n̄ ē ex deo.
n̄ audit nos. **C**arnalis enī ho. n̄
p̄cipit ea que sūt sp̄s dei. **S**tulti-
cia ē enī illi. **F**ui ergo n̄ uult au-
dire karitatis p̄dicatores. p̄fecto
iste dñm n̄ nosse. neq; ex deo eē cog-
noscit. q̄a karitatē quā erga ho-
mines d̄s exereuit. imitari neg-
ligit. **I**n hoc cognoscam̄ sp̄m ue-
ritatis. i sp̄m erroris. **I**n hoc ni-
mirū q̄a sp̄m h̄nt erroris. i hec
ē discretio spiritūū. de q̄ supra
monuit dicēs. **P**robate sp̄s. si ex
deo sūt. **S;** uideam̄ qd̄ monitur̄
sit. in q̄ illū audire debeamus.
Rm̄. diligam̄ inuicē. qm̄ kari-
tas ex deo ē. **M**ultū cōmendat ka-
ritatē. q̄a dix̄ ex deo ē. **P**ius dictu-
rus ē. intente audiam̄. **E**t om̄is
q̄ diligit ex deo nat̄ est. et cognos-
cit dñm. **Q** n̄ diligit n̄ nouit dñm.
quia d̄s karitas ē. **Q**d̄ amplius
dici potuit. **D**s karitas ē. face ḡ
contra karitatē. facere cont̄ dñm
ē. **N**emo dicat cont̄ hominē pec-
co qm̄ n̄ diligo fr̄m meū. i faci-
le ē peccatū in hominē. in deū
solū n̄ peccē. **Q**m̄ n̄ peccas ī dñm.
qm̄ in karitatē peccas. **D**s kari-
tas ē. **I**n hoc apparuit karitas
d̄i in nob; qm̄ unigenitū filiū

55

55

55

55

55

55

55

55

55

55

suum misit in mundū d̄s ut ui-
uamus per euo... quom̄
ip̄e d̄ns ait. **M**aiorem karitatem
hac nemo h̄t. ut aiām suā ponat
q̄s p̄ amicus suis. **E**t ibi pbata est
dilectio xp̄i in nos. q̄a mortuus ē
p̄ nobis. **D**ilectio pat̄s unde pbata
est ī nobis. **Q**uia filiū suū unūcū
misit mori p̄ nobis. **S**ic et paulus
apl̄s dicit. **S**ui p̄p̄o filio suo n̄ pe-
p̄cit. s̄ p̄ nob̄ omnib; tradidit eū.
^{ū etiā} **Q**uom̄ cū illo om̄ia nob̄ donauit.
Et ī hoc ē karitas. n̄ q̄i nos dilex-
erim̄ eū. s̄ q̄m ip̄e dilexit nos. **N**ō
illū dileximus p̄us. nā ad hoc di-
lexit nos. ut diligam̄ eū. **G**ratia
quippe hominē p̄uenit ut dili-
gat d̄m. qua dilectione op̄et̄ bo-
na. **U**nde psalmista. **D**s m̄s inq̄t.
m̄ia eius p̄ueniet me. **E**t misit
filiū suū p̄p̄tationē p̄ peccatis
nr̄is. **E**t hoc ē maximū ī nos di-
uine karitatis inditiū. quia cū
needū ipsi p̄ peccatis nr̄is eū pe-
tere nossem̄. misit ille filiū su-
um ad nos. q̄ nob̄ ī se credentib;
ult̄ ueniā daret. nosq; ad pat̄ne-
gl̄e societate uocaret. **I**n quib; dā
codicib; hic uersiculus ita legitur.
Et misit filiū suū litatorē pro
peccatis nr̄is. **L**itator aut̄ sacri-
ficator ē. **S**ac̄ficauit enī fili; dei

p̄ peccatis nr̄is. n̄ hostiā pecudū
s̄ seip̄m offerendo. **U**n̄ paul; b̄n
ammonēs ait. **E**stote ḡ imitato-
res d̄i sicut filiū km̄i. et ambula-
te ī dilectione sic et xp̄e dilex̄ nos.
et tradidit semetip̄m p̄ nob̄ ob-
lationē et hostiā deo in odorē sua-
uitatis. **C**ui; sententię cōcinit
hoc. qd̄ hic quoq; ioh̄es exhortan-
do subiungit dicēs. **R**m̄. si d̄s
dilexit nos. et nos debem; alter-
utrū diligē. **Q**d autē seq̄t. deū
nemo uidit unq̄. maiori dis-
putatione indiget. cū d̄ns et ho-
minib; mundo corde d̄m uiden-
dū p̄mittat. et de sc̄is dicat. qd̄
angeli eoz̄ semp̄ uidēt faciem
pat̄is. **H**ac autē sententiā et ibi
in eūḡlio suo ponit idem ioh̄es.
ubi etiā quom̄ d̄s uideri possit
osequent̄ adiungit dicēs. **U**nige-
nitus fili; qui ē in sinu pat̄is. ip̄e
narrabit. **Q**d beat; pat̄ ambrosi;
ita exposuit. **E**t idō d̄m nemo vi-
dit unq̄. q̄a eā que ī deo habitat
plenitudinē diuinitatis nemo
asp̄x̄. nemo m̄te aut oclis com-
prehendit. **V**idit enī ad utrūq;
referendū ē. **D**enuq; cū addit̄ uni-
genit; filius q̄ ē ī sinu pat̄is ip̄e
narrabit. m̄tiū magis q̄ ocl̄oz̄
uisio declarat. **S**pecies enī uidet̄.

63.
uirtus uero narrat. **I**lla oculis. hec
mente comprehendit. **I**tem beatus augus-
tinus in libro de uidendo deo. de
eade disputans questione. pinde
inquit narrate unigenito que in
sinu patris narratio ineffabili.
creatura rationalis munda et
sca implet ratioe ineffabili. qua
te consequemur cum equales facti fuerimus.
quia sic uidentur ista uisibilia cor-
poris sensibus. nota. nemo uidit un-
quam. quoniam si eo in aliquo uisus est. non
sic ista natura uideatur. scilicet uolunta-
te uisus est specie que uoluit appa-
res. latente natura atque in se incor-
mutabiliter permanente. **E**o autem in
quo uidetur sicuti est. non fortasse ui-
detur aquibusdam angelis suis sanctis. a
nobis autem tunc uidebitur. cum eis fac-
ti fuerimus equales. Et potest aliquanta
exponens sententiam sancti ambrosii.
dominus enim nemo uidit unquam. uel
in hac uita sic ipse est. uel etiam in
angelorum uita sic uisibilia ista que
corporali uisione cernuntur. quia unige-
nitus filius qui est in sinu patris ipse
narrabit. **U**nquam non ad oculorum corporali-
um. sed ad mentium uisionem dictum
pertinet quod narrat. **I**tem potest mul-
ta. ad eam uero uisionem inquit que ui-
debimus dominum sicuti est. mundana
corda commouit. **I**uia enim corpora

consuetudine loquendi - uisibilia
noiantur. propterea deus inuisibilis dicitur.
ne corpus esse credatur. non quia cor-
da munda sue substantie contem-
platione fraudabit. cum hec magna
et summa merces dominum colentibus et
diligentibus promittatur. dicente ipso
domino. quando corporalibus oculis uisi-
bilitate apparebat. et inuisibilitate se con-
tundum mundis cordibus promitte-
bat. **I**ui me diligit diligit a pa-
tre meo. et ego diligam eum. et os-
tendam me ipsum illi. **N**ec quippe
natura eius equaliter cum patre inui-
sibilis. sic equaliter incorruptibili-
s est. que eternitatem apostolus posu-
it dicens. regi autem seculorum inuisibi-
li. incorruptibili. diuinam substan-
tiam que potuit hominibus predicatione
commendans. **D**eus ergo rex inuisibilis.
neque oculo. sed mente querendus est. **S**ed
quemadmodum si solem istum ui-
dere uellemus. oculum corporis pur-
garemus unquam uideri lux potest.
uolentes uidere dominum. oculum cor-
dis que deus uideri potest purge-
mus. **B**eati enim mundicorde
quoniam ipsi dominum uidebunt. **U**erum quia hec
uisio in futuro speratur. quod agendum
est nobis dum adhuc constituti in cor-
pore peregrinamur ad dominum. **I**uo sola-
tio utendum. ubi diuina uisione

55 necdū licet p̄frui. **S**i diligam⁹
55 inq̄t inuicem. d̄s in nobis manet.

Sed nemo putet hāc dilectionem
inqua d̄s manet. abiecta et desidi
osa q̄dam mansuetudine. immo
n̄ mansuetudine. s; remissione
i negligentia seruari. Non ē is
ta karitas s; languoz. ferueat
karitas ad corrigendū. ad emen
dandū. **S**; s̄t boni mores. delectet.
s̄t mali. c̄ndent. corrigant. **S**i
ḡ diligam⁹ inuicē sincera i dis
ciplinabili karitate. d̄s in nob
manet. i opib⁹ quidem ipsi⁹ ka
ritatis manifestat. quāuis n̄
55 dū uisibilit̄ apparēs. **E**t kari
55 tas ei⁹ in nobis p̄fecta ē. **Q**ue
rendū aut̄ quomodo dicat p̄fec
tionē diuine karitatis i mu
tua dilectioē consistere. cū d̄ns i
eūglio p̄nuntiet n̄ eē magnū
si diligam⁹ eos q̄ nos diligunt.
n̄ ad inimicos etiā de quib; hic
penitus tacē uidet̄ eadem di
lectio p̄tingat. n̄ forte ipso q̄
inimicos frat̄ni amoris intuitu
diligē debem⁹. uidet̄ ut n̄ semp
inimici remaneāt. s; resipiscāt
a diaboli laqueis. nob q̄ germa
no fedē socient. **S**i diligam⁹ in
q̄t inuicē d̄s i nob manet. i kari
tas ei⁹ in nob p̄fecta ē. **I**ncipe di

ligē. p̄ficiēris. **C**episti diligē. ce
pit in te d̄s manere. ut p̄fectus
manendo faciat te p̄fectū. **I**n
hoc intelligim⁹ qm̄ in eo mane
mus i ip̄e in nobis. qm̄ de spū
sc̄o dedit nobis. **H**oc ipsū quia
de spū sc̄o dedit tibi. unde cog
noscis. **I**ntrōga uiscera tua. si
plena s̄t karitate habes sp̄m̄ d̄i.
paulo testante q̄ ait. q̄a karita
dei diffusa ē in cordib; nr̄is. per
sp̄m̄ sc̄m̄ q̄ datus ē nob. **E**t nos
uidim⁹ i testificam⁹. qm̄ pat̄ mi
sit filiū suū saluatoē mundi.

Nemo de salute desperet. q̄a i si
magni s̄t morbi scelerū qui de
p̄munt. om̄p̄e ē medic⁹ q̄ saluet.
tantū meminert q̄sq; q̄a idem
filius dei q̄ uenit mitis ut salua
ret. uentur⁹ est distictus ut iu
dicet. **Q**uicūq; c̄fessus fuit qm̄
ih̄e ē filius dei. d̄s in eo manet.
i ip̄e in d̄o. **P**erfectā cordis cōfes
sionē dicit. que nec male suaden
tū hereticoz possit fraude cor
rūpi. nec p̄sequentū paganoz
tormentis aquassari. nec carna
liū fr̄m̄ exemplis. n̄ p̄p̄e fra
gilitatis segnitie titubare. **S**t
etenū qui etiā uerb̄ negāt ih̄m
eē filiū dei. q̄les multi fuisse
p̄dunt̄ eo ip̄o tēpe q̄ hec scribe

bat iohes. Sunt item q̄ cōfitent̄
 ūbis. i factis negāt. Vñ bene q̄ n̄c
 ait. q̄cūq; cōfessus fuit qm̄ ih̄c est
 filius dei. d̄s ī eo manet. i ip̄e ī d̄o.
 ip̄e paulo sup̄i dicit. si diligam̄
 inuicē d̄s ī nob̄ manet. i sinuās
 p̄fecto. quia q̄sq; dilectionē ī fr̄s
 h̄t. ille uere ih̄m dī cē filiū testa-
 tur. **E**t nos cognouim̄. et credidim̄
 m̄ karitati qm̄ h̄t d̄s in nobis.
Cognouim̄ quia ih̄c ē fili' dī. et
 q̄ pat̄ misit eū saluatorem m̄v̄
 di. i credim̄ karitati qm̄ h̄t d̄s
 ī nob̄. q̄a uidē eū haberet unicū
 noluit cē unicū. s̄ ut fr̄s habe-
 ret adoptauit illi q̄ cū illo pos-
 siderēt uitā c̄nā. **D**s̄ karitas ē.
Iam dixit illud sup̄ius. ecce iterū
 dicit. Amplius t̄ nō potuit kari-
 tas cōmendari. q̄ ut diceret̄ d̄s.
 forte mun' dī cōtēptur' eras. nū-
 qd̄ i d̄m cōtēpnus. **E**t q̄ manet
 ī karitate. i d̄o manet. i d̄s ī eo.
Vicissim ī se habitāt. q̄ cōtinet q̄
 q̄ cōtinet. habitas ī deo. s̄ ut cō-
 tinearis ne cadas. q̄a sic de ip̄a
 karitate ait apl's. karita' nūq̄
 cadit. **Q**m̄ cadit quē cōtinet d̄s.
Et ī hoc p̄fecta ē karita' nob̄cū.
 ut fiducia habeam' ī die iudi-
 cy. **D**icit qm̄. s̄ p̄bet unq̄sq; qm̄
 tū in illo p̄fecit. **Q**s̄q; fidutiā

h̄t in die iudicy. p̄fecta ē ī illo
 karitas. **Q**uid ē fidutiā habere
 ī die iudicy. **N** timere ne ue-
 niat dies iudicy. **C**ū enī p̄mo
 q̄s ad penitendū se de malis ac-
 tis cōtērit. incipit timē diem
 iudicy. ne uidē apparente iusto
 iudice. ip̄e dāpnetur iūst'. **P**er-
 su ū bone cōsatiōis animatus.
 discet n̄ timē qd̄ timebat. s̄ po-
 tius optare ut ueniat ille desi-
 derat' cunctis gentib'. sperās se
 cū sc̄is m̄to bone actionis cē
 coronandū. **U**nde autē fidutiā
 in die iudicy habē possimus.
 pleni' subdendo manifestat.
Quia sic ille ē i nos sum' ī hoc
 mundo. **N**unq̄d ū potest cē ho-
 sic d̄s. **S** memuisse oportet qd̄
 i sup̄ dictū ē. q̄a n̄ semp ad equa-
 litatē d̄r sicut. s̄ d̄r ad q̄ndam
 similitudinē. **N**unq̄d om̄ino sic.
S tam̄ dicit sic. **S**i q̄ facti sum'
 ad imaginē dī. q̄re n̄ sic d̄s su-
 mus. **N**on ad eq̄litatē. s̄ p̄ modu-
 lo n̄ro. **I**nde q̄ nob̄ fiducia dat'
 in die iudicy. q̄a sic ille ē i nos
 sum' in hoc mundo imitando
 uidē p̄fectionē dilectiōis ī mun-
 do. cui' ille exemplū nob̄ cotidie
 p̄bet de celo. **D**e q̄ saluator in
 eūglio. diligite inq̄t inimicos

uōs. ⁊ orate p̄ p̄sequentib⁹ uos.
ut sitis filij patris ur̄i q̄ in celi⁹
est. q̄ solem suū oriri fac̄ sup
bonos et malos. ⁊ pluit sup
iustos ⁊ iūstos. **T**imor n̄ est
i karitate. i tali uidē karitate.
que ad imitationē diuine boni-
tatis etiā inimicis bene facere
⁊ hos diligē nouit. **S**ed p̄fecta
karitas foras mittit timorē.
illū scilicet timorē de q̄ d̄r. in iu-
um sapiē timor d̄ni. q̄ timet
q̄sq; incipiēs opa iusticie. ne
ueniat districtus iudex. ⁊ se mi-
n⁹ castigatū inueniēs dampnet.
illa karitas pellit foras. q̄ promi-
to iusticie fidutiā h̄t in die iudi-
cij. **S**; et p̄sentū adūsitatū timo-
rem karitas eicit ex aīo. qm̄ ha-
bere querebat q̄ d̄no supplicās
ait. a timore inimici eripe ani-
mā meā. quā habebat qui d̄r.
q̄s nos separabit a karitate. **T**
Tribulatio. an angustia. an p̄se-
cutio. an fames. an nuditas. an
piculū. an gladius. **I**cet. **Q**uia
timor penā h̄t. **T**orquet cor cō-
scientia peccatorū. nondū facta
ē iustificatio. **I**deo i psalmo de
ipsa p̄fectioē iusticie. cōuertis-
ti inquit planctū meū i gau-
diū. in. oī. fac. me. ⁊ p̄cristi

me let. idē n̄ sit qd̄ stimulet
cōscientiā meā. **S**timulat timor.
s; noli timere. **I**ntrat karitas.
q̄ sanat qd̄ uulnerat timor. **Q**
autē timet n̄ ē p̄fectus i kari-
tate. q̄a nimirū timor penā h̄t.
qm̄ sectio medici penā h̄t. quā-
uis sic sectionē medici salus
optata. ita timorem karitatis de-
siderata subsequitur. **N**ec putari
debet hīs beati iohis sermōni-
b; eē contriū. qd̄ psalmista di-
cit. **T**imor d̄ni sc̄s. p̄manēs in
seculū seclī. **D**uo namq; s̄ timo-
res. **V**nus q̄ timet hōies d̄m. ne
mittant̄ in gehennā. ip̄e est ti-
mor ille q̄ introducit karitatē.
s; sic uenit ut exeat. **S**i autē ad-
huc p̄t̄ penas d̄m times. n̄dū
amas quē sic times. n̄dū bona
desidās. s; mala caues. **S**; ex eo
qd̄ mala caues corrigis te. ⁊ in-
cipis bona desiderare. **C**ū bona
desidāre cepis. erit ite timor
sc̄s ille. scilicet ne ip̄a bona amit-
tas. n̄ ne mittaris i gehennā.
s; ne te deserat p̄sentia d̄ni qm̄
amplecteris. q̄ in eīnū frui de-
sideras. **N**os ḡ diligam⁹. qm̄
d̄s p̄or dilex̄ nos. **D**iligam⁹. q̄a
ip̄e p̄or dilex̄ nos. **N**ā un̄ dili-
gerem⁹. n̄ ille p̄or dilex̄; nos.

hinc enī ipse in eūglio dicit. Nō uos me elegistis: s; ego elegi uos. Ita autē pfecti erimus in karitate: si quemadmodū nulli alterius nisi salutis nrē grā por nos ille dilex: ita cū nos q; nullius rei n̄ tantū sui amoris diligere erimus obtentu. Verum q; s̄ q; uerboten' dīm diligūt: s;ulte subiungit. Si q; dixerit q̄a diligo dīm: i frēm suū oderit: inendax ē. In p̄bas q̄a mendax ē. Audi. Qui enī n̄ diligit frēm suū quē uidet: dīm quē n̄ uidet quom̄ potest diligere: Quid g;? Qui diligit fratrem: necesse ē ut diligat dīm: ut diligat ipsam dilectionē. Ds enim dilectio ē. Et ne q; dicere audet: quid obstat diligere dīm: i si nō diligo frēm. & ecte subdidit. Et hoc mandatū habem' a dō: ut q; diligit dīm diligat i frēm suū. Quom̄ enim diligis eū? cui' odisti mandatū: Quis ē q; dicat: diligo impatorē: s; odi leges eius? Non ita uer' amator dī: s; uide uiḡt q; mandata tua dilexi domine: i idō s̄fident' adiungit. in mīa tua uiuifica me. Om̄s q; credit q̄a ihc ē xp̄c: ex dō nat' est. Qs est q; credit q; ihc ē xp̄c? Sic uiuit: quī p̄cepit x̄. Nemo

hereticorū. nemo scismaticorū dicat: & nos credim' quia ihc est xp̄c. Nam i demones credūt & contremiscūt: i s̄fitebant' sicut in eūglio legim'. i sciebant ipm̄ cē xp̄m: s; quia dilectionē i opa ueritatis n̄ hnt. ex dō n̄ s̄t. Et omnis q; diligit eū qui genuit: diligit eū qui nat' ē ex eo. Mira arte p̄dicationis beat' iohes ad dilectionē p̄rimi nos accendere curauit. p̄mo cōmemorās. q̄a om̄s q; p̄fecte credit ex dō natus ē: deū insinuās quia iustū sit ut q; dīm diligit: diligat i eū qui ex dō nat' est. Si q; enī tante tarditatis est ut hominē. quia hō ē q; secū eandem in trā p̄gnationē tolerat amare neglexerit: amonend' ē ut saltem ob id illū amet. q̄a ex dō nat' est: q̄a particeps secū diuine gr̄e factus ē. q̄a eadem secū uite celestis p̄mia expectat. Sue q̄de exhortatio specialit' ad illos p̄tinet: q; n̄ solū humane s̄ortio nature: s; i p̄fessionis fr̄s s̄ nobis effecti. Vnde q̄a n̄ nulli s̄t q; p̄rimos diligunt s; p̄pt' s̄anguinitatē. ul' p̄pt' aliquod cōmodū tempale: recte s̄s eūglista q̄ sit uer' p̄rimi amator subdendo manifestat. In hoc cognoscim'

”

”

qd' iam diligim' natos dei. cū dñm
diligam'. et mandata ei' faciam'.
Ille g' solus recte primū diligē
pbatur. q' etiā aditoris amore fla
grare cognoscit. Et ne q's se ip'e de
conditoris amore falleret. cognos
cit' ubōten' se amare pfitendo.
bene cū dixisset in hoc cognoscim'
qm' diligim' natos dī cum dñm di
ligam'. addidit. et mandata ei' facia
mus. **H**ec ē enī karitas dī. ut man
data ei' custodiam'. **H**oc et ip'e dñs
dicit. Si q's diligit me. sermonem
meū seruabit. Probatio g' dilecti
onis. exhibitio ē opis. Vere enī di
ligim'. si ad mandata ei' a nr̄is nō
uoluntatib; coartam'. Nam q' ad
huc p' illicita desidia defluit. p'
fecto dñm nō amat. q'a ei in sua
uoluntate dīdicit. **E**t manda
ta ei' graua nō sūt. **E**t ip'e dicit.
Iugum enī meū suaue ē. et on'
meū leue ē. Neq; hys. ul' dñm. ul'
beati iobis ūbis debet uideri ad
ūsū qd' et ip'e dñs dicit. quā an
gusta porta et arta uia ē que du
cit ad uitā. et ppha ad eū. p'p't
ūba inq't labioꝝ tuoꝝ ego custo
diui uias duras. et apl's. q'a per
multas inq't t'bulationes opoz
tet nos introire in regnū dei.
Que enī natā sui dura sūt et as

pa. spes celestiu' p'mioꝝ et amor
xpi' facit eē leuia. Durū nāq; ē
p'secutiones pati prop't iustici
am. s; et hoc facit suaue qd' ip'oꝝ
qui sic patiunt' ē regnū celoꝝ.
Vn' bene subdit. **Q**m' omne qd'
natū ē ex dō. uincit mundū.
deo nāq; mandata diuina nō sūt
graua. quia om̄s q' uera deuoti
one hys mancipant'. et aduersa
mundi hui' et blandim'ta pari
mte dēp'nūt. ipsā q; mortē ue
lut īgressū patrie celestis aman
tes. et neq; sua uirtute mundi ul'
lux' ul' labores se supare confi
deret. d'sulte subiungit. **H**ec est
uictoria que uincit mundū. fide'
nr̄a. illa nimirū fides que p' di
lectionē opat'. illa fides q' ei' hu
militer auxiliū flagitam'. qui ait.
in mundo pressurā habebitis. s;
d'fidite. ego uici mundū. **Q**s ē q'
uincit mundū. nō q' credit qm'
ihc ē fili' dī. **V**incit mundū. q'
ihm eē filiū dī credēs. digna eū
fidei opa iungit. **S**; nūqd' sola di
uinitatis ei' fides et d'fessio ualet
ad salutē sufficē. **V**ide sequentia.
Hic ē q' uenit p' aquā et sanguinē.
ihc xpc. **Q**g' erat etn' dī filius.
factus ē homo in tēpe. ut q' nos
p' diuinitatis sue potentia crea

uerat: p humanitatis nre infir-
 ma recrearet. **Q** uenit p aqua i
 sanguine aqua uidl' lauacri. &
 sanguine sue **p**assiois. **N**on
 in aqua solu. **S** in aq & san-
 guine. **N**on solu baptizari ppt
 nostra ablutione dignatus est.
 ut nob baptisnu sacramtu con-
 secraret ac traderet: ueru etiam
 sanguine suu dedit p nobis: sua
 nos passione redemit: cui sacra-
 mntis semp refecti nutrireim ad
 salute. **E**t spe e qui testificat.
 qm ihe xpc e ueritas. **B**aptizato
 i iordane dno descendit spe scs
 sup eu in specie columbe: testi-
 moniu illi phibes quia ueritas
 e. hoc e uerus filius di: uer' me-
 diator di i hominu. uer' hu-
 mani genis redemp' tor ac re-
 conciliator: uere ipe mund ab om-
 ni labe peccati: uere sufficiens
 tollere peccata mundi. **Q**d etia
 ipe baptista uiso eidem spu ad-
 uentu intelliges ait. **Q** me misit
 baptizare in aq: ille in dix. **S**u-
 p que uideris spm descendente
 i manente sup eu: hic e q bap-
 tizat i spu sancto. **E**t ego uidi:
 & testimoniu phibeo: qa hic e
 filius dei. **I**ua g spe ihm xpo
 ee ueritate testat: ipse uerita-

tem cognominat. baptista illu
 ueritate pdicat: filius tonitru
 ueritate euangelizat: taceant
 blasphemii q he fantasma dog-
 matizant: pereat de tra memo-
 ria eoz q cum ul' dm ul' homine
 ee ueru denegat. **Q** tres st qui
 testimoniu dant: spe. i aq & san-
 guis. **S**pe dedit testimoniu qm
 ihe e ueritas: qm sup baptizatu
 descendit. **S**i eni uer' filius dei
 n esset: nequa in eu tanta ma-
 nifestatioe spe scs ueniret. **A**q
 etia i sanguis dedere testimoni-
 um qm ihe e ueritas. quando de
 latere ei' in cruce mortui mana-
 runt: qd nullaten' fieri posset.
 si uera carnis natura n habet.
S: et hoc qd ante passionem cum
 oraret factus e sudor ei' sic gut-
 te sanguinis decerentis in ter-
 ra: ueritati carnis assupte testi-
 moniu dat. **N**ec reticendu qd i
 hoc q: sanguis i aq testimoniu
 illi dederit. qd de late mortui
 uiuacit' effluerit qd erat cont'
 natura eoz: atq ob id myste-
 rus aptu. i testimonio uerita-
 tis fuit agruu: uidl' insinuans
 qa i ipm dnu corp' meli' pt' mor-
 tem esset uicturu resuscitatu
 in gla: i ipa mors illius nobis

ss
ss

donaret uitā. hoc q̄ qđ sudor et
instar guttarū sanguinis decur-
rebat in trā. testimoniū phibe-
bat illi sacrosco mystio quod ec-
clesiā totū porbem suo sanguine
lauaret. Tres ḡ s̄ qui testimoni-
um phibēt ueritati. Et tres in-
q̄t unū sūt. Individua nāq; hec
manēt. nichil q; eoz a sui con-
gione seungit. quia nec sine ue-
ra humanitate credenda diuini-
tas. nec sine ^{diuinitate} uera humanitas. s̄
et inob hec unū s̄ n̄ natē eiusdē
substantia. s̄ eiusdē opatiōe mys-
terū. Nā sicut beatus ambrosiu-
s ait. sp̄c m̄tē renouat. aq̄ profic̄
ad lauacrū. sanguis spectat ad p̄-
tū. Sp̄c enī nos p̄ adoptionē fili-
os dī fecit. sac̄ fontis unda nō ab-
luit. sanguis dñi nos redemit.
Alterū ḡ inuisibile. alterū uisi-
bile testimoniū sac̄m̄to asēq̄tur
sp̄ali. Si testimoniū hoīs acci-
pim. testimoniū dī maius ē. qm̄
hoc ē testimoniū dī qđ maius est.
q̄a testificat̄ ē de filio suo. Mag-
nū ē testimoniū hoīs. qđ phibet
de filio dicēs. dix̄ dñs dño meo
se. a dex. m. et ex p̄sona ipsius fi-
lii. dixit dñs ad me filius m̄s es
tu. itēq; ex p̄sona pat̄s loquenti-
de filio. ip̄e inuocabit me pat̄

m̄s es tu. d̄s m̄s. i. s̄. fa. m. pat̄
m̄s. quia ego filius dei. d̄s m̄s
q̄a ego homo. susceptor salutis
mee. q̄a ego passur. i. a mor-
te saluandus sū. i. ego inq̄t
p̄mogenitū ponā illū. ex. p̄. re.
terre. Magnū hoc testimoniū.
uerax. i. om̄i acceptiōe dignus.
hoc testimoniū hoīs de filio dī.
S; multo maius est testimoniū
dī. q̄a testificat̄ ip̄se de filio suo.
cum de celo illū alloquēs ait. Tu
es filius m̄s dilect. in te cōplacu-
it in. Magnū ē testimoniū pre-
cursoris. qđ de filio phibēs ait.
ego baptizau uos aq̄. ille ū bap-
tizabit uos sp̄u sc̄o. maius ē testimo-
niū pat̄s quo sp̄m sc̄m in eum
quo semp erat plen. etiā uisibili-
ter misit. Qui credit filio dī. h̄t
testimoniū dī in se. Qui ita cre-
dit in filio dei. ut exerceat op̄an-
do qđ credit. h̄t testimoniū dī
in se. illud utiq; q̄a ip̄e quoq; in
filiōz dī n̄io iure cōputetur. i.
ip̄o unico dī filio sic sius fideli-
bus pollicente. Siq; in ministr-
uerit. honorificabit eū pat̄ m̄s.
Qđ si dī testimoniū habere mere-
ris. si dīm testē tue fidi inteme-
rate possedis. qđ te hominū in-
fāmia. qđ etiā p̄secutio ledit.

Si d's p nobis q's cont' nos. **Q**ui n̄
 credit i filio mendacē fac' eū. qm̄ n̄
 credidit in testimonio qd̄ testifi-
 catus ē de filio suo. **F**rust' iudei.
 frustra heretici se credē patrē q̄
 uenāri putāt. quādiu xp̄m con-
 tempnunt. & ei credē rennuunt.
Et enim n̄ honorificat filiū. n̄ ho-
 norificat patrē qui misit illuō.
 quia n̄ credūt filio qui ait. ego
 & pat' unū sum' et interrogante
 caypha ac dicente. tu es xp̄c fili'
 dei benedicti. respondit. ego sū. si
 eū ul' n̄ eē filiū dei. ul' eē dissimi-
 lem pat' ostendūt. mendacē p'fec-
 to faciunt patrē. qui n̄ credūt
 i testimonio qd̄ testificat' ē de
 filio suo. in illo uidit' qd' i sup̄
 memini. tu es filius m̄s dilect'
 in te cōplacuit m̄. s; et in illo qd̄
 ei imminente hora passiois p'hi-
 buit. dū orante illo ac dicente.
 pat' saluifica me ex hora hac. s;
 p'p'tea ueni in horā hāc. pat' clari-
 fica tuū nom̄. respondit etiam
 turba audiente de celo. et clarifi-
 caui. & iterū clarificabo. uerū
 se patrē d̄m eē significās in celi'.
 illius q̄ ut uer' homo mortē e-
 rat passur' in t'ra. **E**t hoc ē tes-
 timoniū. qm̄ uitā etnā dedit
 nobis d's. **D**edit inq̄t nob' uitā

etnā d's. i ip̄e q̄ loquit' adhuc
 uitā tempalem i morti obnox-
 iam agebat in carne. **S**; ita dedit
 nobis uitā etnā. sicut dedit no-
 bis potestātē filios d̄i fieri. cre-
 dentib; in noīe ei'. **H**t enī scias da-
 tam s' eē ad dō potestātē habere vi-
 tam etnā. audi p'ham. **I**s ē hō
 q̄ uult uitā. et cupit uidē dies
 bonos. **C**ohibe linguā tuā a malo.
 i labia tua ne loquant' dolum.
 et cetā usq; i finem psalmi. **D**e-
 dit q̄ uitā etnā. s; adhuc in terra
 p'gnantib; i spe. quā datū ē in
 celis ad se puenientib; i re. **E**t
 hec ē uita in filio ei'. in fide scil' i
 o'fessioe noīs ei'. in p'ceptioe sacra-
 mentoy ei'. in obseruatioe man-
 datoy ei'. **H**inc i ip̄e d̄ns ait. **N**emo
 uenit ad patrē. nisi p' me. **E**t peti'
 de illo. **H**ecq; enī nom̄ ē aliud sub
 celo datū hōib; inq̄ oportet uos
 saluos fieri. **H**t filiū h't uitā.
 q̄ n̄ h't filiū d̄i. uitā n̄ h't. **N**e pa-
 rū dicē uidet' uitā eē i filio. addi-
 dit ipsū filiū eē uitā. qd̄ idē q̄; fi-
 lius patrē glouificās ostendit ubi
 ait. **S**ic enī pat' h't uitā i semet-
 ip̄o. sic dedit i filio uitā habē in
 semet ip̄o. **C**ur aut' eadē uita que
 filio ē i pat' cōmunis. etiā creden-
 tes illustret. idem fili' alibi ad pa-

ss
ss

ss
ss

trem orans insinuat. Sicut dedis-
ti inquit ei potestatem omnis car-
nis. ut omne quod dedisti ei. det ei
uitam eternam. **H**ec est autem uita et-
erna. ut cognoscant te solum uerum
dominum. et quem misisti in mundum christum.
Hec scribo uobis. ut sciatis quoniam
uitam habetis eternam. quam creditis
in nomine filii dei. **U**t sciatis inquit.
ut certi sitis future uite beatitu-
dinis quam creditis in christum. ut non
seducamini per fraudem eorum. quoniam
in mundum esse filium negant. et ideo ni-
hil profuturum eis asseuerant qui
in nomine eius crediderunt. Et mira
hereticorum uelania. quam totiens per
totam hanc epistolam appellato dei
filio. ipsi contra non dei filium. sed cre-
aturam dei christum esse confirmant. quod
prius nusquam legitur. nisi dum hu-
manitatis illius celebratur. **E**t
hec est fiducia quam habemus ad eum.
quia quodcumque petierimus secundum uo-
luntatem ipsius. audit nos. **M**ag-
nam fiduciam nobis prebet speran-
di a domino bona celestia. quod etiam
in hac uita quicquid salubriter eum
petimus impetramus. iuxta quod etiam
ipse in euangelio credentibus pro-
mittit. dico uobis inquit omnia
quae cumque orantes petitis. credite
quia accipietis. et ueniet uobis

Notandum autem quod ita orantes exau-
diamur a domino. si ea que ipse iussit pe-
tamus. **D**icit autem ipse. Primum querite
regnum dei. et iusticiam eius. **U**nde bene
et iohannes cum dixisset quodcumque petierim-
us exaudiri nos. inuenit secundum
uoluntatem eius. **E**rgo super his tantum
plena nos et indubitabilem iussit
exauditionis habere fiduciam. que non
nris commodis nec solatus tempa-
libus. sed domini congruat uoluntati. **E**t
etiam in oratione dominica inserere pre-
cipimus. fiat uoluntas tua. scilicet non
nostra. **S**i enim et illud apostoli recordemur.
quoniam quod oramus secundum quod oportet ne-
scimus. intelligimus non nunquam nos
saluti nostre contraria postulare. et
commodius nobis ab eo quam utilitatem
nostram rectius quam nos intuet
ea que poscimus designari. quod ipsi quod
magistro gentium odisse non du-
bium. **E**t scimus quoniam audit nos.
quodcumque petierimus. scimus quoniam habe-
mus petitiones quas postulamus
ab eo. **M**ultipliciter ea que promi-
serat inculcat ut nos ad oran-
dum excitet. sed manet adiectio quod
posuit. ut secundum uoluntatem pe-
tamus nostri conditoris. **E**t bisarie po-
test accipi. ut scilicet et ea que ipse uult
rogemus. et tales ipsi quales nos esse
desiderat ad rogandum ueniamus.

qd e habere fidem que pdilecti
 one opat. et ante omnia memi
 nisse illius euiglici mandati. q
 cu stabitis ad orandu. dimitti
 te siqd habetis aduersus aliq.
 ut et pat ur qui in celis e di
 mittat uobis peccata ura. **Q**ui
 scit frēm suum peccare pecca
 tum n̄ ad mortē. petet. i dabit ei
 uita peccanti n̄ ad mortē. **H**ec q
 huiusmodi sedm uoluntatem
 dñi petuntur. que ad fr̄ne dilec
 tionis officiu pertinet. **L**oquit
 de cotidianis leuib; q; peccatis.
 que sicut difficile uitant. sic
 etiā facile curant. **S**; quo ordi
 ne hec alterutrū peticio cele
 branda p peccatis sit. iacob; in
 sinuat aptius dices. **C**onfitemi
 ni alterutrū peccata ura. i orate
 p inuicē ut saluemini. **S**i g dicto
 ul cogitatu. ul obliuione ul igno
 rantia forte deliquisti. uade ad frēm
 confitere illi. postula intuenti
 onē. et si ipse te fragilitati sue
 consciū pure cōfitendo fecit. i tu
 eius errata pie intcedendo dilue.
S; hec de leuioib; dicta s̄ pecca
 tis. **P**orro si graui quid admisisti.
 induc pbros ecclie. et ad illoz ex
 amen castigare. **E**st peccatū ad
 mortē. n̄ p illo dico ut q̄s roget

ayagna hic questio nascit. q̄a apte
 ostendit beatus iohes esse quosdā
 fr̄s p quib; orare n̄ nobis p̄ci
 pit. cum dñs etiā p p̄secutorib;
 nr̄s nos orare iubeat. que n̄ ali
 ter solui potest. n̄ fateant ēē ali
 qua peccata in fr̄ib; que inimico
 rū p̄secutionib; grauiora sūt. **P**ec
 catum g fr̄s ad mortē ē. cum p̄t
 agnitionē dei que p grām dñi
 nr̄i ihu x̄ data ē quisq; obpug
 nat fr̄nitatē. et adūsus ipsam
 gratiā qua recōciliat ē deo in
 uidentie facib; agitāt. **P**eccatū
 autē n̄ ad mortē est. si q̄sqm n̄
 amorē a fr̄e alienanauerit. s; of
 ficia fr̄nitatis debita p aliquā
 infirmitatē animi n̄ exhibue
 rit. **Q**pp̄t i dñs in cruce ait. **P**a
 ter ignosce illis. q̄a nesciūt qd fa
 ciūt. **H**on̄ enī gr̄a sp̄e sc̄i parti
 cipes facti. societate sc̄e fr̄nitati
 inierāt. **E**t beatus stephan; orat
 p eis a quib; lapidat. quia n̄dū
 xp̄o crediderāt. neq; adūsus illā
 cōmunē gratiā dimicabāt. **I**ap̄s
 paulus p̄pt̄ea credo n̄ orat pro
 alexandro. quia iā fr̄ erat. i ad mor
 tem inuidencia fr̄nitatē obpug
 nando peccauerat. **P**ro his aut
 q̄ n̄ abruperāt amorē. s; timore
 succubuerāt orat ut eis ignoscat

J bñ

Sic enim dicit. Alexander erarius
multa mala in ostendit. reddet il
li dñs scdm opa illius. Quē et tu
deuota. ualde enī restat nris ser
monib. Deuq; subiungit p quib
oret ita dicens. In p^{ma} defensione
nemo in affuit. s; om̄s me dere
liquerūt. non illis imputet. Potest
autē peccatū ad mortem. peccatū
usq; ad mortē accipi. p quo roga
re quēpiam uetat. quia scil' pec
catum qd' in hac ^{uita} n̄ corrigit. eiu
uenia frust' post mortē postula
tur. Verū si sequentia diligent' i
spicim'. magis supior sensus hu
ius lectionis tenori congruere uide
tur. Nam subdit. Om̄s iniquitas
peccatū ē. i est peccatū ad mor
tem. i cet. Tanta ē inq̄t diuisita
peccatorū. ut om̄e qd' ab equitati
ratione discrepat int' peccata nu
meret. quāuis minima peccata
iustis siue iusticie ^{meriti} neq; quā aufer
re ul' minuere possint. illa dū
taxat sine quib' hanc uitā trās
igere nullaten' ualent. et itē que
dam peccata tantū ab om̄i iusti
cie sorte discordet. tanta iniquita
te patrent. ut absq; ulla contradic
tione factore suū nisi corrigant
et̄nam mergant i penā. De quali
bus scriptum ē. Anima que pecca

uerit. ipa moriet. Quia beati Ioh̄e
sententia manifesta. repudiat
inepta stoicoy disputatio. q̄ dice
ausi sūt cont' om̄e genis huma
ni sensū et affirmare. qd' omnia ^{peccata}
sūt paria. dicentes. nichil distare
utrum hominē q̄s furatus sit
an bouem. an gallinā. quia n̄ ani
mal crīm s; animi fecerit. Quis io
uian' secut' est heretic'. astruens
nullā nuptiarū i uirginitatis
ē distantia. n̄ abstinentes in ali
q̄ retributiois p̄uilegio simpli
cit' epulantib; esse preferendos.
Om̄e itaq; qd' iniqu' cōmittit. ad
peccatū ē referendū. S; s; pecca
ta quedā ad mortē. de qualib; dic
apls. qm̄ q̄ talia agūt regnū dī
n̄ consequentur. Scim' qm̄ om̄s q̄
natus ē ex dō n̄ peccat. peccatū
uidl' ad mortē. quod i de om̄i cri
mine capitali. i de illo specialiter
potest intelligi q̄ uiolat' firmitas.
sic i sup' exposuim'. S; et peccatū
ad mortē usq; ad tēpa mortis pro
tractū dixim' recte posse intelli
gi. qd' omnis q̄ nat' est ex dō n̄ pec
cat. Deuq; dñs rex mortale crīm
admisit. Quis enī nesciat adultē
um i homicidiū mortē mereri
p̄petuā. S; tam' dñs quia ex dō na
tus ē. quia ad filioy dī p̄tinebat

fortitate. n̄ peccauit usq; ad mor-
 tem. quia sui reat' ueniā mox pe-
 nitendo pmeruit. **S**ed genatio
 di seruat eū. & malignus n̄ tan-
 git eū. **G**ra xpi q̄ renati s̄ fide-
 les seruat eos qui scdm pposi-
 tū uocati sūt sancti. ne peccatū
 ad mortē cōmittant. et si in qui-
 buslibet p humane cōditiois fra-
 gilitate deliquerit. ne ab hoste ma-
 ligno possit tangi defendit. **I**tem
 dicendū. tam diu nos ī genatioe
 di manē. q̄ndiu n̄ peccauimus.
 imo q̄ in genatione di pseuerat
 peccare n̄ possūt. neq; a maligno
 contingi. **Q**ue enī cōmunicatio lu-
 ci ad teneb's. xpo ad belial'. **Q**uom̄
 inq̄t dies i nox misceri nequeūt.
 sic iusticia & iniq̄tas. peccatū i bo-
 na opa. xpc i anti xpc. maligni i
 generatio di. **S**cimus qm̄ ex dō
 sum'. et mund' totus ī maligno
 posit' est. **N**os ex dō sum' eius grā.
 et in baptisate regenerati p fide.
 & ut in fide pdurem' seruati. **M**un-
 di ū amatores maligno s̄ hosti
 subiecti. ul' nunq̄m regeneratiois
 unda ab eius soluti dñio. ul' p
 gratiā regeneratiois denuo pec-
 cando ad ei' dñium redacti. **H**ec
 solum mundi amatores. s; i illiq̄
 recens editi. necdū diuocentia bo-

ni hnt i mali. ppter reatū pme-
 puaricatiois ad regnū ptinet ma-
 ligni hostis. n̄ p gratiā benigni con-
 ditiois eruant' de potestate teneb'
 rū. et tūstent' in regnū filij ka-
 ritatis illi'. **U**nde n̄ ait simplicit'
 mundū in maligno positū. s; cum
 additamento. et mund' inq̄t tot' in
 maligno posit' ē. **S**icut beat'
 ambrosius ait. om̄s hoies sub pec-
 cato nascunt'. quoz ip̄e ortus in vi-
 cio ē. **E**t frust' nitit' pelagus affir-
 mare qd̄ paruuli recens editi. n̄
 opus habeant grā baptismatis re-
 nasci. quia tā mundi nascunt' ab
 om̄i sorde peccati. qm̄ fuit mun-
 dus in paradiso condit' adam. nul-
 lam scil' ex illo trahentes origina-
 lis culpe maculā. in nullo cristen-
 tes rei. donec ip̄a sponite peccare
 incipiāt. **S**; nos om̄ssis anti xporū
 uenenis. que p totā hanc eplām ille
 qui de pectore dñi fonte uite pota-
 tus ē dampnat et de ecclia pellit.
 audiam' in clausula ūbū bonū sa-
 lutas qd̄ nobis eructat attendam'
 opa sūmi regis que dic. **S**eq̄t'. **E**t
 scim' qm̄ filius dei uenit. i dedit
 nobis sensū. ut cognoscam' uerū
 dñm et sim' in uero filio ei'. **Q**d enī
 apt' hys ūbis. qd̄ dulcius. qd̄ ad-
 uersus om̄s hereses forti' potuit

55
 55
 55

dicit: **X**p̄c enim uerus dī filii: pa-
ter xp̄i ihu dñi nr̄i uerus ē d̄s
Venit filius dei sempiternus tem-
palit̄ in mundū qui erat in mun-
do. et p̄ quē factus ē mundus: neq;
aliā ob causam uenit. n̄ nr̄e salu-
tis: hoc ē ut daret nob̄ sensū cog-
nosce d̄m uerū. Nemo enī sine
diuina cognitiōe ad uitā uenire.
nemo d̄m cognosce n̄ ip̄o docen-
te poterat: sicut ⁊ ip̄e dicit. Et ne-
mo nouit filiū n̄ pat̄: neq; pat̄re
q̄s nouit n̄ filius: et cui uoluit
filius reuelare. subaudit ⁊ pat̄re
et filium. **U**trūq; enī filius reue-
lat: qui ī carne uisibilis apparēs.
diuinitatis archana p̄ euglium
suū mundo patefacē dignat̄ est.

Hic ē uer̄ d̄s: et uita et̄na. Verū
d̄m h̄c eē multotiens repetit.
h̄c dicit uitā eē et̄nam: n̄ utiq;
ita sic nobis uita p̄mittit et̄na.
que sic ex tempe nos suscipiat.
ut nunq; nobis finē beate uiuen-
di reponat: s; filius uita sine ini-
tio tempis semp manēs. sine t̄-
mino semp mansura. **F**ilioli c̄-
todite uos a simulacris. **Q**uia
uerū d̄m cognouistis inq; uitā
habebitis et̄nam: custodite uos a
doctrinis hereticorū que p̄petuā
ducūt ad mortē: quia more illoꝝ

qui simulacra p̄ d̄o faciūt. gl̄am
in corruptibilis dī. p̄uis dogma-
tib; in similitudinē corruptibi-
liū rerū immūtāt. Custodite uos
⁊ a philargiria. que ē simulacrorū
seruit̄: obseruate neq; mundi il-
lecebras cōditoris amori p̄ponatis.
nā ⁊ hoc int̄ simulac̄ reputabit̄:
quatin̄ solius uitatis curā stu-
diū habentes. in hui' uisione
inereamini sine fine letari. Mun-
dus enī transit ⁊ cōcupiscentia
ei: qui autē fecit uoluntatē d̄ni
manet in et̄nū.

Explicet tractatus in eplā beati
Iohis p̄mā. Incip̄ expositio ioh̄is.

Senior electe dñe ⁊ natis ei:
q̄s ego diligo in ueritate.
Quidā putāt hāc ⁊ sequen-
tem eplā n̄ esse iohis apli. s; cui-
dā presbiteri iohis. cui sepulchrū
usq; hodie monstrat̄ in epheso: cu-
ius etiā papias auditor aplōꝝ.
⁊ hierapoli ep̄c in op̄culis suis se-
pe meminit. S; n̄ iam gen̄alis
eccl̄ie cōsens̄ h̄t. qd̄ has q; eplās io-
hannes sc̄pserit: quia reuera mul-
tam ūboꝝ et fidei similitudinē
cū prima eius eplā ostendunt.
et simili zelo detestant̄ hereti-
cos. Seniore autē se dicit iohes.
ul' quia iā p̄uectus erat etate

hereticis potest intelligi. qui con-
fitemur quidem ihm xpm incar-
natū. s; in aliq̄ parte fidei eius n̄
recte sentiūt. aut uerā ei carnē.
aut uerā animā. aut uerā diui-
nitatē. aut uerū patrē eius do-
minū. aut uerū eius sp̄m sc̄m
d̄m omnipotentē. aut aliqd̄ ali-
ud qd̄ recta fides asitet negante.
Potest et de iudeis accipi. qui om-
nino ihm eē xpm negant. quia
xpm in carne necdū uenisse ad
salutē mundi deierāt. s; ad inte-
ritū suū uenturū expectant an-
tixpm. **O**mnis q̄ p̄cedit & n̄ p̄-
manet in doctrina xpi d̄m nō
habet. qui p̄manet in doctrina
xpi hic filium et patrē h̄t. Ho-
ta uerboꝝ distantia. et fidei am-
plexere ueritatē. Non p̄manentem
in doctrina xpi d̄m non habere
dicit. p̄manentē autē in doct̄na
eius filiū et patrē dicit habē. ut
ostendat patrē et filiū unū eē
d̄m uerū. et coarguat eos m̄dacū
q̄ filiū ul' n̄ eē d̄m ul' postiore.
aut minore patrē asseuerāt. **S**i
q̄s uenit ad uos. et hanc doctrinā
n̄ affert. nolite eū recipere i domū.
nec aue ei dixeritis. **Q**uoniam dicit
ei aue. comunicat opib; illi' ma-
lignis. **H**ec iohes de scismaticis

siue hereticis detestandis. que
uobis docuit. etiā factis exercuit.
Arrat enī de illo auditor et sc̄s-
simus. et martyr fortissimus policar-
pus simirneoz antistes. quia tēpe
quodam cū apud ephesum balne-
as lauandi grā fuisset ingressus.
et uidisset ibi cherintū. exiliret
cōtinuo et discedet n̄ lotus. dices
fugiam' hinc ne et balnee ip̄e cor-
ruant. in quib; cherint' lauat ve-
ritatis inimic'. **I**tem etiā policar-
pus. martioni cū aliq̄n occurrisset.
dicenti s̄ agnoscis nos. respon-
dit. **A**gnosco p̄mogenitū satanē.
Tanta tē apli atq; eoz discipuli
in religione cautela utebantur.
ut ne quidem ubi cōmunionē
cū aliquo eoz qui a uitate de-
uiauerūt habere paterent. sicut
et paulus dicit. **H**ereticū hominē
post p̄mā et sc̄dām correptionē
deuita. sciens quia p̄susus ē huius
modi. et peccat cū sit a semetipso
dāpnat'. **S**alutat' filij soroz' tue
electe. **S**icut adūsarius uitatis a-
ue dicere p̄hibet. ita econtrio elec-
tos ex p̄sona electoz salutat. ut y
infideles detestent' ab omnib; bo-
nis. si forte ul' sic corrigi uelint.
et fidelū semp adinuicē pax au-
gescat et karitas. **E**xpliat' tētat'

Sineplam sedam. Incipit tertia
 enior gao kmo. que ego
 diligo in ueritate. Quis
 ul' qual fuit iste gaus. I
 pcessu eple monstrat. quia iud' fi
 dem xpi qua pcepat bonus accumu
 labat actib'. et si ipe ad pdicandum
 uerbū minime sufficiebat. eos ta
 men qui predicaret suis facultati
 bus sustentare gaudebat. hunc au
 tem ēē gauū arbitram'. cui' in eplā
 ad romanos paulu' meminit di
 cens. Salutat uos gaus hospes
 mīs. et ecclie totius. Quia enim ho
 pes ē qui suscipit et q' suscipit. ap
 pelliari solent. erat hospes unū
 se ecclie. quia omīs q' ad se ueniebat.
 et pdicatores iud' et auditores ubi
 benigne susceperat. sic hui' eple seqn
 tia manifeste declarāt. Vnde et io
 hannes eū in uitate diligit. hoc ē
 nō temporalium grā comodoy. s; so
 lo phennū bonoy que eū dilige
 uidet intuitu. fuisse autē gaus
 corinthi uidet' ex eo qd paulus
 illa morat' in ciuitate eplām sep
 sit ad romanos. q's & ex eius pso
 na salutat. S; et in eplā ad corin
 thio' gauū q'si eius corinthi memi
 nit dicēs. Gratias ago deo meo qd
 neminē urīm baptizauī n̄ crispu'
 & gauū. ne q's dicat qd in nomie

meo baptizati estis. Omne de om
 nib; orationē facio pspari et ing
 di et ualere. sic pspē agit aīa tua.
Hoc inqt crebris exopto pēibus.
 ut qd bene agis. bene pficias. i si
 cut nē aīa tua. idē intēna mētis in
 tentio pspē agit. idē pficit in ele
 mosinarum opib; abundante ē
 et bonitate animi dāpilis. et pe
 cuniarū facultatē indigentibus
 largiris. ita semp uirtutib; ple
 nam dño adiuuante uitā ducē
 possis. **M**aiorē boy n̄ habeo grati
 am. qm̄ ut audiā filios meos in
 ueritate ambulantes. idē ut eos
 q's pdicando ul' baptizando fili
 os deo genui. cognoscā uitatē et
 recte fidei & bone opatioīs cōser
 uantes. **R**m̄e. fidelit' facis quic
 qd oparis in frēs. et hoc in pēgnō.
Fidelit' facis diē. p eo ut diceret.
 sicut uere fidelis ita facis. osten
 dens ex opib; fidem tuā. **P**ro no
 mine enim pfecti sūt. nichil acci
 pientes agentilibus. **C**ū dicit p
 noīe. subaudiendū est dñi noīe
 ihu xpi. Sic enī loquebant' antiq'.
 Duabus autē ex causis p noīe dñi
 sūt pfecti. aut ad pdicandū scilicet
 nomē ei' ppa sponte ueniente. aut
 propēt nominis scī fidem. i. confessi
 onē actiub; siue a tribulib; suis

patricia expulsi. **N**os g̃ debem' sus-
cipere huiusmodi ut coopatores sim'
ueritatis. **I**ungit se beatus io-
hannes q̃ omnia dimiserat p̃p̃t'
xp̃m p̃sonis fidelium diuitum. quati-
nus ita eos alacores reddat ad mi-
serendum paupib' et p̃gnis. **H**ec di-
credendum est illum ueraciter dicere
potuisse qd̃ paulu' dixisse legim'.
ipsi scitis quonia' ad ea que in op'
erant et hys q̃ mecu' sunt minus
trauerit manus iste omnia osten-
di uobis. quia sic laborantes opor-
tet suscipere infirmos. ac memini-
se uerbi dñi - sicut dixit. beatus
ē magis dare qm̃ accipere. **C**oopato-
res autē eos dicit ueritatis. quia
qui spūalia dona habentib; tem-
palia subsidia tribuit. in ipsis
donis spūalib; coopator existit.
Nam cum pauci sūt qui spūali-
a p̃ceperit. et multi qui reb; abun-
dant. p̃ hoc se diuites uirtutib;
paupum inserit. dū eisdē sanctis
paupib; de suis diuitis submi-
nistrant. **H**inc etenim dñs ait. **I**us
recipit p̃pham in noīe p̃phe. mer-
cedem p̃phe accipiet. et qui recipit
iustū in noīe iusti. mercedē ius-
ti accipiet. **S**cripsissem forsitan
ecclesie. s; is qui amat primatū ge-
rere. eis diotrepes n̄ recipit nos.

Diotrepes ut uidet' erat heresiar-
cha tempis illius aliq's supb; et
insolens. malens noua docendo p̃-
matū sibi usurpare scientie. qm̃
antiq's scē ecclie que iohes p̃dica-
bat humilit' auscultare manda-
tis. **V**nde bene diotrepes sp̃etios?
insulsus. siue decoz insaniens in-
terp̃tat. ut p̃fidia cordis etiā no-
mine signet. **P**rop̃t' hoc si uene-
ro. cōmoneam opa eius. idē in om-
niū noticiā manifestus arguen-
do producā. iuxta illud apostoli
pauli. **Q**d uultis. in uirga ueniā
ad uos. **Q**ue fecit uobis malignus
garruens in nos. **N**otandū qd̃ lin-
guas detrahentium sicut nro uitio
n̄ debent' excitare ne ipsi pereant.
ita p̃ suā malitiā excitatas debent'
eq̃nimit' tolerare ut nobis meri-
tum crescat. aliqui cōpescere. nedū
de nobis mala disseminat. eoz q̃
audire nos ad bona poterāt corda
innocentium corrupāt. **H**inc ē
qd̃ iohes obtrectatoris sui lingua
redarguit. ne ei' p̃dicationē n̄
audirent q̃ audire - poterant.
et in p̃uis morib; remanerent.
Rne. noli imitari malū s; quod
bonū ē. **Q**d bonū imitari illū
uellet. subdendo ap̃t' dices. **D**e-
metrio testimoniū reddit' ab

omnibus: quia uidet ipse suscipet
 infirmos. et egentes p ueritate sus-
 tentaret. **H**unc g̃ quo imitandū
 pponit: ut simili omnium laude
 possit et ipse dignus existē. **P**ar-
 sit t̃. **S**alutant te amici. **S**aluta tu
 amicos noīatim. **A**mici gratiā
 pacis mandat et salutis: ut p̃ hec
 diotrem cetosq; uitatis inimico
 a salute et pace uera monstret ex-
 traneos. **Explicit epla bī iohis t̃tia. Incipit**
Vdas ihu xpi seruus. si autē ia **exposi**
 cobi. hys qui in deo patre dilectis. et **uo epi**
 ihu xpo conseruatis uocatisq; **I** **uole bī**
 das apls que in euēgio matheus **i iude**
 marcus thadeū appellant. scribit **apli**
 cont̃ eosdē fidei corruptores. q̃s et
 petrus et iohes in suis damnant
 eplis. **R** nū. omne sollicitudinē fa-
 ciens scribendi uobis. de cōmuni
 ura salute. **D**e cōmuni eoz salute
 dicit: de illa salute que ipi i illis
 erat cōmunis. **O**mnium nāq; electo-
 rum una i cōmunis ē salus: fi-
 des et dilectio. **D**e p̃cans super-
 tari semel tradite sanctis fidei. de-
 p̃cans n̄ aliā fidem discē qm̄ eam
 que semel tradita ē uobis ab apls.
 s; p̃ hac semp certari usq; ad mor-
 tem. **S**ubintreierit enī quidam
 hoīes qui olim p̃scripti s̄t in hoc
 iuditiū impū. **I**n hoc iuditiū

dicit. in hanc dampnationē qm̄
 impie faciendo merent̄ ut dñs
 dicit. **E**t qui bona fecerit p̃cedent
 in resurrectionē uite. qui ū ma-
 la egerit in resurrectionē iudiciū.
 idē dampnationis. **O**m̄ nri gra-
 tiam transferentes in luxuriam.
Om̄ nri gratia molliuit duritiā
 legis. quia cū illa diceret. siq̃s hec
 uel illa fecerit lapidib; obruat̃: si-
 q̃s hec ul' illa fecerit flammis cō-
 burat̃: dñs laxata districtione le-
 gis dedit p̃ euēgiū gratiā licentiā
 purgandi scelerū commissa per-
 penitentiā et elemosine fructus.
S; hāc eius gratiā transferit i lux-
 uria. qui nunc tanto licentius ac
 liberius peccat̃: quanto se min⁹
 uidet statim aspitare legis de ad-
 missis facinorib; examinari. **E**t
 solum dñatorem nrm̄ ihm̄ xpm̄
 negantes. **S**olus dñator ē dñs nr̄
 ihc xpc cum patre et spū sanc-
 to: sicut solus dñator est pater cū
 filio et spū sancto: sicut etiā sol⁹
 dñator ē sp̄c sc̄s cum patre & fi-
 lio: sola dominatrix ē tota ip̄a tri-
 nitas. pat̄ et filius & sp̄c sanct⁹.
Quamcūq; enim et in eādē sc̄a
 et indiuidua trinitate p̄sonā no-
 minas solus d̄s est. et cū totam
 simul trinitatē noiās solū d̄m

55

55

uerum notās. **V**nde recte intelligen-
dum. quia quicūq; heretici patre
xpi uerū dñm bonū et iustū esse
denegant. solū dñatorem et dñm
nr̄m negant. quicūq; ihm uerum
esse filium dei negant. quicūq; sp̄s
sc̄i potentie derogant. etiam hū
solius dñatoris et dñi nostri ma-
iestati contradicūt. quia nimirū idē
pat̄ et filius & spiritus sc̄s solus
dn̄ator et dñs nr̄ ē. **C**ommonere
autē uos uolo scientes semel om̄ia.
omnia uidē archana fidei scientē.
et n̄ opus habentes recentia quasi
sanctiora a nouis audire magist̄s.
Qm̄ ihe pplm̄ de t̄ra egypti saluauit.
sc̄do eos qui n̄ crediderunt pdidit.
Ihm̄ n̄ filium nauē. s; dñm nr̄m
dicit. ostendens primū quia nō
ipse a partu sc̄e uirginis ut here-
tici uoluere principiū habuit. s;
iuxta mysteriū sui nominis ad
saluationē credentiū d̄s etern⁹ ex-
titit. deinde insinuās qd̄ ita cre-
dentes saluat pp̄tius. ut etiam
iuste dampnet incredulos. Ita
enī clamantes ad se de afflictione
egyptiaca. p̄mo saluauit humi-
les. ut sc̄do murmurantes con-
tra se in heremo p̄sternēt sup̄-
bos. **Q**d̄ ideo inculcat. ut etiam
n̄c meminerim⁹ illū sic p̄ aqm̄

baptismi qd̄ mare rubrū signa-
bat saluare credentes. ut etiam
post baptismū humilem in nob̄
requirat uitā. atq; a uitioꝝ soude se-
cretā. qualem merito heremi se-
creta ouersatio designabat. **Q**m̄ p̄-
fecto uitā si quis uel a fide deuan-
do ul' male agendo uolauit. q̄si
auers⁹ in egyptū. non ad p̄missā
regni patriā puenire. s; int̄ impi-
os merebit̄ int̄ire. **A**ut. **S**c̄do eos q̄
n̄ crediderūt pdidit. quia iust⁹ iu-
dex n̄ nullos culpis erigentibus
et n̄c et postmodum p̄cutit. **S**olos
quippe pena a supplicio libat. quo⁹
immutat. **H**am quos p̄sentia ma-
la n̄ corrigunt. ad sequentia pdu-
cunt. **A**ngelos ū qui n̄ seruauerūt
suum principatum. s; derelique-
runt suū domiciliū. in iudiciū
magni diei uinculis et̄nis sub ca-
ligine iudicio reseruauit. **E**t in
hac sententia sicut et in p̄ceden-
te p̄mo remunerandū. quia ihe
dñs nr̄ p̄uaricatores angelo⁹ pu-
niuit. **Q**ui enī homo in secl̄orū
fine ex uirgine natus ihe nom̄
angelo dictante accepit. ipse ante
omnia secl̄a natus ex patre d̄s.
omnē creaturā cum patre quan-
do uoluit disposuit. et a princi-
pio sup̄bientes angelos ita sub ca-

lignae aeris huius dampnavit. ut eosdem in diem iudicii grauioribus reseruet ad penas. Et ideo iure sunt dampnandi qui ihesum christum non dominum uerum sed hominem fuisse tantum. et de utroque sexu progenitum ostendunt. Deinde inferendum. quia qui angelis peccantibus non peccat. nec hominibus parcat superbentibus. sed hos quos cum suum principatum non seruauerunt illum iudicium per gratiam adoptionis filii dei effecti sunt. sed dereliquerunt suum domicilium. id est ecclesie unitatem in qua deo renati sunt. uel certe sedes regni celestis quae accepturi erant si fidem seruauerunt. et ante iudicium grauius. et grauius in iudicio uniuersali dampnabit. Sicut sodomae et gomorrae et finitime ciuitates simili in fornicate. et cetera. Quia dederat exemplum dampnationis in eos qui solum dominatorem dominum nostrum ihesum christum negant. commemorato intitu uel populi murmurantis et infidelis in deserto. uel erigentium se contra auctorem nequam angelorum: ita dat exemplum pene illorum qui domini nostri gratiam transferunt in luxuriam. commemorans incendium sodomorum. Similiter et hi qui carnem maculant. dominationem autem spernunt. maiestatem autem

blasphemant. subaudiendum est et hi dampnandi sunt sicut sodomites qui carnem maculauerunt. sicut populus non credens. qui maiestatem diuinae potentiae blasphemabat. sicut angeli qui dominationem sui creatoris spernebant. Cum michael archangelus cum diabolo disputans altercasset de moysi corpore. non est ausus iudicium inferre blasphemie. sed dixit. impetret dominus. De quibus scripturis iudas hoc testimonium assumpsit. non facile patet. sed tantum sciendum. quia simile huius aliquid in zacharia propheta reperimus. Ipse etenim dicit. quia ostendit in dominus ihesus sacerdotem stantem coram angelo domini. et satan stabat a dextris eius ut aduersaretur ei. Et dixit dominus ad satan. Increpet dominus in te satan. et increpet dominus in te qui elegit iherusalem. Sed hoc in loco facillime intelligitur. quod ihesus sacerdos desiderabat populum israel de captiuitate babilonia liberari. atque ad patriam terram redire. Resistebat autem illis satanas nolens populum dei liberari. sed magis hostibus et hoc gentibus mancipari. ideoque illum angelus qui populi adiutor erat increpabat. atque ab iniuria eiusdem populi remouebat. Sed quan-

ss
 ss
 ss
 ss
 ss

do de moysi ^{corpore} contentione cum di-
abolo michael habuerit. incertū
habem⁹. **A**t tam non desūt quidi-
cant eundem dei pplm moysi cor-
pus appellatum. eo qđ ipse moy-
ses illius ppli portio fuerit. ideoq;
uidas quod de pplō factū legerat.
recte de moysi corpe factum dice
possit. **S**; ubicūq; hec altitatio facta
angeli cum diabolo fuit diligen-
ter intuentū. quia si michael ar-
changelus diabolo sibi adūsanti
blasphemā dicere noluit. s; mo-
desto illum sermone coereuit.
qñtomagis hominib; omīs blas-
phemia cauenda ē. et maxime ne
maiestatē creatoris ūbo indiscipli-
nato offendāt. **P**e illis qui uia
cain abierūt. et errore balaam mer-
cede effusi sunt. et contūctioe cho-
re pierūt. **V**ia cain abeunt. q̄ prop-
ter inuidiā melioꝝ nom̄ sibi doc-
toꝝ quo honorificent assumunt.
Errore balaam peunt. qui p amo-
re terrestriū commodoy ueritatē
quā ipsi norūt impugnāt. **C**ontra-
dictione chore qui uiuus ad infer-
na descendit intereūt. quicūq; ap-
petitu indebiti p̄matus se ab uni-
tate scē ecclie seceruūt. scientesq;
et preuidentes quantū mali ge-
rant ad scelerū tam tartara descen-

dunt. Et quidem cain de fratrici-
dio cogitantē corripuit dñs. s; cū
inuidia saluari non p̄misit. **B**ala-
am adūsus dī pplm iter agentē
dñs uetuit. s; amor pecunie ne ob-
temparet obstitit. **C**hore supbien-
tem moyses dño in se loquente le-
nire curauit. s; cum elatio q̄ fer-
uebat insanabilem reddidit. **S**ic
p̄fecto sic faciunt heretici qui ad
increpationē scē ecclie em̄dari de-
spiciunt. quin potius frēs gladio
male doctrine sicut cain interficē.
malo consilio decipe. sicut balaam.
cont̄ doctores catholicos erigere si-
cut chore ad suam ipsoꝝ p̄ditionē
contendūt. **H**ū sunt in epulis su-
is macule conuiuantes sine timo-
re. **M**aculatus ē qui peccat. macu-
la est ipsum scelus quod opato-
rem suum contaminat. et ideo he-
reticos q̄s arguit macula' appel-
lat. quia n̄ solum in cōmestatioi-
bus et ebrietatib' suis siue carna-
libus seu spūalibus peunt ipsi.
s; et alios p̄dunt et inq̄nant. **N**-
bes sine aqua. que auentis circū-
ferunt. **N**ubes sunt scī predica-
tores. qui dūsationē habentes in
celis. miraculis coruscant. et plu-
unt sermonibus. **D**e quib; deo
dī. **E**t ueritas tua usq; ad nubes.

Sed nubes sunt sine aqua. heretici qui posuerunt in celum os suum per uerba superbie. s; aqua sapientie audientium corda non irrigant. que a uentis circumferuntur. quia ad suggestionem spirituum inuisibilium in diuersos uitiorum raptantur errores. **A**rbores autem natales. infructuose. bis mortue eradicantur. **M**ortua est arbor que non facit fructum bonum. qui uero etiam mali operis fructum protulit. bis mortua arbor appellatur. Et si ille qui boni operis fructum ferre noliit per sua sterilitate dicitur eradicandus et in ignem mittendus. quid putas illum mereri penarum. qui uel per se agendo. uel alios pervertendo pessimos fructus attulit. **N**ec mirum si infructuosi et bis mortui dicantur esse arbores. qui eradicati esse probantur. **D**e sanctis etenim dicitur. In karitate radicati et fundati. **Q**ui uero a soliditate karitatis eradicari non timeant. merito siquid boni fructus habere uidentur amittunt. **M**erito tales autumnalibus comparantur arboribus. ut desperata salus eorum ostendatur. **A**utumni enim tempore non solum poma nulla nasci. s; etiam ea que nata erant matura solent decidere. **C**uius uideri tempus statui

assimulantur hi qui et fructus fidei ferre ipsi negligunt. et ea que fideles facere bona conspiciunt extirpare atque in caduca student negotia conuicere. **F**luctus feri maris despumantes suas confusiones. **F**luctus feri maris sunt praeuisi doctores. qui et semetipsis inquieti semper tumidi. tenebrosi. et amari sunt. et pacem ecclesie quasi stabilitatem firmitatemque obicium semper impugnare non cessant. **S**ed tales recte dicuntur despumantes suas confusiones. quae instar tumentium undarum quanto altius se superbientes attollunt. tanto altius confusi. quasi in spuma leuissimas dissoluuntur et perunt. **S**idera errantia quibus precella tenebrarum in eternum seruata est. **S**idera errantia que uix sunt nunquam in eodem loco ubi pridie fecerant ortum faciunt. uel occasum. s; in ad infima zone brumalis descendunt. in ad alta zone solstitialis ascendunt. in mediam zone equinoctialis lineam repetunt. **S**ic nimirum sic sunt heretici qui lucem ueritatis permittentem. numquam in eodem statu docendi perdurant. s; in sic in sic doctrinam suam formantes. ipsi utique quam sit contemptuenda lucis ostentatio quam pollicentur insinuant. **E**t quidem inter

55
55
55
55
55

planeta^s idest errantia sidera notis-
sima sūt. sol. lucifer. luna. qui et
uesp^r: que n̄ nunquā in bono accipi-
untur. cum sol dñs. luna ecclesia ē.
lucifer iohes baptista. q̄ dñm ī car-
ne nasciturū nascendo et testimo-
niū lucis ei p̄bendo p̄cessit. **S**: et ī
malo legimus solem. dicente dño
de seminib; tactis in petrosa. **S**ole
autē orto estuauerūt. **Q**d exponens
ipse subiunxit. **P**secutioē autem
orta p̄p̄t uerbū: continuo scandali-
zantur. **S**olis ḡ ardor. feruorem p̄-
secutiois indicat. **L**unā in malo le-
gimus. **S**tultus ut luna mutat.
Lucifer in malo. quom̄ cecidisti de
celo lucifer. qd̄ non solum de p̄mo
diaboli casu. s; de membris quoq;
eius que p̄ heresim de ecclesia ruit
intelligi potest. **V**espum in malo.
et uespum sup̄ filios t̄re consurgē
facis: quia et anty p̄e et ministri
eius quamuis se transfigurent
uelut anglos lucis. n̄ tamen diui-
ne luci testimoniuū p̄hibent sicut
lucifer soli. s; magis opa tenebra-
rum suis sequacibus ostendunt.
instar stelle que uesp̄ dicit. que
in occidente uesp̄tina apparens.
secutū noctis precursor existit.
Sidera inquit errantia. quib; pro-
cella tenebrarū inētū conseruata

est. Recte enim in tenebras torm̄-
toy mittent̄ c̄nas. qui in eccliam
dei sub noīe lucis tenebras induce-
b. aut erroz: m̄to p̄cella p̄cellunt̄
sup̄plitorz q̄ in similitudinē tem-
pestatū maritimarū pacem fide-
lium turbabant. **P**rophauit autē
de hus septimus ab adam enoch
dicens. **E**cce uenit dñs in sc̄is mili-
bus suis. face iuditiū contra om̄s.
Non contra om̄s hoīes dicit. s; cont̄
om̄s impios. neminē illoz relin-
quens impunitū. **D**e quib; subdi-
tur. **E**t arguere om̄s impios. **S**epti-
mum ab adam sane dicit ēē enoch
qui hec p̄phauit. ut confirmet ex
emplo quod sup̄ius ait. quia olim
p̄scripti fuerāt in tale iuditiū
impū homines. qui suo tempore
subintroierūt ad subuertendā fide
p̄ioz. **E**t arguere inquit om̄s impi-
os de omnib; opibus impietatis eoz.
quib; impie egerūt. & de omnib; du-
ris ūbis que locuti sūt cont̄ cum
om̄s impū. **V**era quidem ē hec sen-
tentia. quia dñs in iudicio ueniēs.
impios n̄ solum de opib; uerū et
iam de ūbis arguet. et iudicabit in
q̄s. **A**ttam̄ sciendū. quia liber enoch
de quo illa assumit̄ int̄ apoc̄rifas
scriptās ab ecclesia deputatur. non
quia dicta tanti patriarche abici

ss

rapientes: alys miseremini in timore. **Q**uod ait in timore. ad cuncta tria que proposuerat iungendum ē: quia et apostatas quisque cum arguit ac dampnabiles ostendit. in timore debet agere. ne forte s̄ suis ue quos diligit aliquid tale contingat. et qui de incendio uitioꝝ alterum castigās eripit. confidāre debet ne et ipse temptet. et qui penitenti miseretur primo. etiam illū necesse ē hoc circūspecte agere. ne forte plus iusto aut seuerus existat uel pius. **O**dientes et eā que carnalis ē maculatam tunicā. **C**arnalem tunicā corpus nr̄m dicit. **N**on autē corpus nostrū odisse debem. s̄ maculatū hoc cōtinuo debemus odisse. et quantū ualemus agere. ut hoc immaclatum reddam. ut de carnali spūle mereat effici. **Q**uod quia n̄ nr̄i arbitriū potestate. s̄ dei grā pficiendum ē. recte subiungit. **E**t autē qui potēs ē conseruare uos sine peccato. et cōstituere ante cōspectum gl̄e sue immaclatos in exultatione. **B**ene autē dicit in exultatione nos cōstituendos ante cōspectum gl̄e dī. quos superius amonebat in timore dō

ss

ss

ss

ss

ss

ss

seruire. quia quantomagis trepidi de actib; nr̄is in presenti fuerim. tanto amplius in futuro de pcepta mercede letabim. **S**olūdo saluatori nr̄o p̄ ihm xp̄m. gl̄a magnificētia. impium. et potestas ante omē seculum. et n̄c et in perpetuū. **A**ō. **H**ac clausula et patet et filio cōeglem et cōetnā p̄ omnia et ante omnia seclā gl̄am refert ac regnū. et eoz quoque qui minorem aut postiozem patre filiū credunt coarguit errorem. cū dicit dō patē gl̄am magnificētia. impium et potestatem esse p̄ ihm xp̄m dominū nr̄m. et hoc n̄ ab inicio temporis alicui. s̄ ante omē seculum. et n̄c et in omnia seclā seclōꝝ. **A**ō.

ss
ss
ss
ss